

भन्सार सम्बन्धी ऐन, नियम सङ्ग्रह

नेपाल सरकार
अर्थ मन्त्रालय

भन्सार विभाग

साउन २०७२

Email: it@customs.gov.np

मन्तव्य

भन्सार प्रशासनबाट सम्पादन गरिने कार्यहरूलाई सहज एवं सरल बनाउने उद्देश्यले भन्सार विभागले प्रत्येक आर्थिक वर्षमा संशोधन भएका भन्सार सम्बन्धी कानूनहरूलाई एकीकृत गरी एउटै पुस्तकको रूपमा प्रकाशन गर्दै आएको छ । त्यसै अनुरूप आर्थिक वर्ष २०७२/७३ मा संशोधन भएको भन्सार ऐन, २०६४, भन्सार नियमावली, २०६४, निजी गुण्टा भारी सम्बन्धी सूचना, २०७१ तथा वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालयबाट मिति २०६६।७।१६ मा प्रकाशित सूचना समेतलाई समेटी कार्यालयको आन्तरिक प्रयोजनको लागि यो सङ्ग्रह प्रकाशित गरिएको छ ।

यो सङ्ग्रह कार्यालयको आन्तरिक प्रयोजनको लागि भएकोले यसमा उल्लेखित कुनै कुराहरू सम्बन्धित ऐन, नियम एवं सूचनासंग बाभिन गएमा वा सम्बन्धित ऐन, नियममा उल्लेख भए बमोजिम नै हुने र यस सङ्ग्रहमा उल्लेख भएको कुनै कुरालाई मात्र आधार मानेर कुनै दावी गर्न वा कानूनी कारवाही अघि बढाउन पाइनेछैन ।

यस सङ्ग्रहको प्रकाशनले सेवाग्राही, कर्मचारी र सम्बद्ध सबै पक्षलाई सहयोग पुऱ्याउने अपेक्षा गरेको छु । सो सङ्ग्रह प्रकाशनमा ल्याउन सक्रिय भूमिका निभाउने महसुल तथा वर्गीकरण शाखाका सम्पूर्ण कर्मचारीहरूलाई हार्दिक धन्यवाद दिन चाहन्छु ।

साउन २०७२

(शिशिरकुमार ढुङ्गाना)
महानिर्देशक

विषय सूची

<u>सि.नं.</u>	<u>विवरण</u>	<u>पेज नं.</u>
१.	भन्सार ऐन, २०६४	१
२.	भन्सार नियमावली, २०६४	६८
३.	निजी गुण्टा, भिटी भारी सम्बन्धी सूचना	१५६
४.	बाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालयको सूचना	१६६

१. भन्सार ऐन, २०६४

(तेस्रो संशोधन, २०७२ सहित)

भन्सार सम्बन्धी कानूनलाई संशोधन र एकीकरण गर्न बनेको ऐन

प्रस्तावना : भन्सार प्रशासनलाई व्यवस्थित, पारदर्शी एवं उत्तरदायी बनाई अन्तर्राष्ट्रिय व्यापारलाई सुरक्षित एवं सहज बनाउन भन्सार सम्बन्धी प्रचलित कानूनलाई संशोधन र एकीकरण गर्न वाञ्छनीय भएकोले,

व्यवस्थापिका-संसदले यो ऐन बनाएको छ ।

परिच्छेद-१

प्रारम्भिक

१. **संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ**: (१) यो ऐनको नाम “भन्सार ऐन, २०६४” रहेको छ ।

(२) यो दफा तुरुन्त प्रारम्भ हुनेछ र अन्य दफाहरू नेपाल सरकारले नेपाल राजपत्रमा सूचना प्रकाशन गरी तोकिएको मितिदेखि प्रारम्भ हुनेछन् ।

२. **परिभाषा** : विषय वा प्रसङ्गले अर्को अर्थ नलागेमा यस ऐनमा,-

(क) “**करमुक्त पसल**” भन्नाले वैङ्ग जमानत सुविधामा पैठारी गरिएका मालवस्तु कूटनीतिक सुविधा वा महसुल सुविधा प्राप्त व्यक्तिलाई बिक्री गर्न वा अन्तर्राष्ट्रिय उडानको क्याटरिङ्ग वा त्यस्तो उडानको करमुक्त पसलमा बिक्रीको लागि सम्बन्धित हवाई कम्पनीलाई बिक्री गर्न नेपाल सरकारले स्वीकृति दिएको पसल सम्झनु पर्छ ।

(ख) “**कारोवार मूल्य**” भन्नाले पैठारीकर्ताले पैठारी गरेको मालवस्तुको विक्रेतालाई प्रत्यक्ष वा अप्रत्यक्ष रूपमा वास्तविक रूपमा भुक्तानी गरेको वा भुक्तानी गर्नुपर्ने रकममा त्यस्तो मालवस्तु नेपालको सीमासम्म ल्याउँदा लागेको वा लाग्न सक्ने भाडा, बीमा तथा अन्य सम्बद्ध खर्च जोडी हुन आउने कूल रकम सम्झनु पर्छ ।

- (ग) “कूटनीतिक सुविधा” भन्नाले कुनै मालवस्तु जाँच नगरी, महसुल नलिई लगतमात्र राखी निकासी वा पैठारी गर्न दिइने सुविधा वा सहूलियत सम्भन्नु पर्छ ।
- (घ) “घोषणा” भन्नाले निकासीकर्ता वा पैठारीकर्ताले निकासी वा पैठारी गर्ने मालवस्तुको विवरण प्रज्ञापनपत्रमा उल्लेख गर्ने वा विद्युतीय माध्यमबाट तोकिएबमोजिम सम्प्रेषण गर्ने कार्य सम्भन्नु पर्छ ।
- (ङ) “चोरी निकासी” भन्नाले भन्सार महसुल लाग्ने मालवस्तु भन्सार महसुल नतिरी, लुकाई छिपाई वा बाटो छली वा भन्सार महसुल नलाग्ने मालवस्तु भए पनि यस ऐनबमोजिम घोषणा नगरी नेपालवाहिर लैजाने कार्य सम्भन्नु पर्छ ।
- (च) “चोरी पैठारी” भन्नाले भन्सार महसुल लाग्ने मालवस्तु भन्सार महसुल नतिरी, लुकाई छिपाई वा बाटो छली वा भन्सार महसुल नलाग्ने मालवस्तु भए पनि यस ऐनबमोजिम घोषणा नगरी नेपालभित्र ल्याउने कार्य सम्भन्नु पर्छ ।
- (छ) “जाँच” भन्नाले निकासी वा पैठारी गरिने मालवस्तु घोषणा गरिएबमोजिम छ छैन भनी यकिन गर्न भन्सार कार्यालयले त्यस्तो मालवस्तु वा सो मालवस्तु सम्बन्धी कागजात वा दुवैको परीक्षण गर्ने कार्य सम्भन्नु पर्छ र सो शब्दले विदेशी मुलुकबाट नेपालभित्र प्रवेश गर्ने वा नेपालबाट विदेशी मुलुकमा प्रस्थान गर्ने यात्रुको शरीरको तलासी र एक्स रे गर्ने कार्य समेतलाई जनाउँछ ।
- (ज) “जाँचपास” भन्नाले भन्सार अधिकृतले यस ऐन र यस ऐन अन्तर्गत बनेको नियमबमोजिम भन्सार कार्यालयबाट कुनै मालवस्तु निकासी वा पैठारी गर्न वा उठाई लैजान दिएको अनुमति सम्भन्नु पर्छ ।
- (झ) “जाँचपास पछिको परीक्षण” भन्नाले दफा ३४ बमोजिमको परीक्षण सम्भन्नु पर्छ ।

- (ब) “**तोकिएको**” वा “**तोकिएबमोजिम**” भन्नाले यस ऐन अन्तर्गत बनेको नियममा तोकिएको वा तोकिएबमोजिम सम्भन्नु पर्छ ।
- (ट) “**निकासी**” भन्नाले नेपालबाट विदेशी मुलुकमा मालवस्तु पठाउने काम सम्भन्नु पर्छ ।
- (ठ) “**प्रज्ञापनपत्र**” भन्नाले निकासीकर्ता वा पैठारीकर्ताले निकासी वा पैठारी गर्ने मालवस्तुको विवरण घोषणा गर्ने फाराम सम्भन्नु पर्छ ।
- (ड) “**पैठारी**” भन्नाले विदेशी मुलुकबाट नेपालभित्र मालवस्तु ल्याउने काम सम्भन्नु पर्छ ।
- (ढ) “**बण्डेड वेयर हाउस**” भन्नाले विदेशमा निकासी गरिने वा स्वदेशमै परिवर्त्य विदेशी मुद्रामा बिक्री गरिने मालवस्तु उत्पादन गर्न आवश्यक पर्ने कच्चापदार्थ वा सहायक कच्चापदार्थ वा करमुक्त पसलमा बिक्री गरिने मालवस्तु बैङ्क जमानत सुविधामा पैठारी गरी राख्न विभागबाट इजाजत प्राप्त गोदाम सम्भन्नु पर्छ ।
- ¹(ढ१) “**बिपद्**” भन्नाले भूकम्प, आगलागी, आँधीवेरी, बाढी पहिरो, अतिवृष्टि, अनावृष्टि, अनिकाल, महामारी तथा यस्तै अन्य बिपद्लाई सम्भन्नु पर्दछ र सो शब्दले औद्योगिक दुर्घटना, विष्फोटक वा विषाक्त पदार्थद्वारा हुने दुर्घटना तथा यस्तै अन्य कुनै प्रकारको बिपद् समेतलाई जनाउँछ ।
- (ण) “**बैङ्क**” भन्नाले प्रचलित कानूनबमोजिम बैकिङ्ग कारोवार गर्न इजाजत प्राप्त बाणिज्य बैङ्क वा वित्तीय संस्था सम्भन्नु पर्छ ।
- (त) “**बैङ्क जमानत**” भन्नाले कुनै निकासीकर्ता वा पैठारीकर्ताले मालवस्तु निकासी वा पैठारी गर्दा बुझाउनु पर्ने महसुल निजले नबुझाएमा आफूले तिरिदिने गरी बैङ्कले भन्सार कार्यालयलाई दिने जमानत सम्भन्नु पर्छ ।
- (थ) “**बैङ्क जमानत सुविधा**” भन्नाले कुनै निकासीकर्ता वा पैठारीकर्तालाई बैङ्क जमानतको आधारमा मालवस्तु निकासी

1 आर्थिक ऐन, २०७२ बाट थप ।

वा पैठारी गर्न पाउने गरी प्रदान गरिएको सुविधा सम्झनु पर्छ ।

- 2(द) “**भन्सार अधिकृत**” भन्नाले प्रमुख भन्सार प्रशासक, प्रमुख भन्सार परीक्षण प्रशासक, प्रमुख भन्सार अधिकृत, प्रमुख भन्सार परीक्षक, भन्सार अधिकृत वा भन्सार परीक्षक सम्झनु पर्छ र सो शब्दले भन्सार कार्यालय वा छोटो भन्सार कार्यालयको प्रमुख र दफा ८४ बमोजिम अर्थ मन्त्रालयले तोकेको अधिकारी समेतलाई जनाउँछ ।
- (ध) “**भन्सार एजेन्ट**” भन्नाले दफा ५१ बमोजिम इजाजत प्राप्त व्यक्ति सम्झनु पर्छ ।
- 3(त) “**भन्सार कार्यालय**” भन्नाले दफा ४ बमोजिम स्थापना भएको वा गरेको भन्सार कार्यालय सम्झनु पर्छ र सो शब्दले त्यस्तो भन्सार कार्यालय परिसर र नेपाल सरकारले नेपाल राजपत्रमा सूचना प्रकाशन गरी तोकिदिएको अन्य क्षेत्र समेतलाई जनाउँछ ।
- (प) “**भन्सार गोदाम**” भन्नाले निकासी वा पैठारी गरिने मालवस्तु राख्नको लागि भन्सार कार्यालयमा बनाइएको घर, भवन, छाप्रो वा अन्य यस्तै संरचना वा कुनै स्थान सम्झनु पर्छ ।
- 4(प१) “**भन्सार जाँचपास परीक्षण कार्यालय**” भन्नाले दफा ३४ बमोजिम जाँचपास पछिको परीक्षणको कार्य गर्नका लागि स्थापना गरिएको कार्यालयलाई सम्झनु पर्छ ।
- (फ) “**भन्सार महसुल**” भन्नाले निकासी वा पैठारी गरिने मालवस्तुमा कानूनबमोजिम लाग्ने भन्सार महसुल सम्झनु पर्छ ।
- (ब) “**भन्सार मूल्य**” भन्नाले भन्सार महसुल निर्धारण गर्ने प्रयोजनको लागि निकासी वा पैठारी गरिने मालवस्तुको दफा १३ वा १६ बमोजिम निर्धारण गरिएको मूल्य सम्झनु पर्छ ।

2 आर्थिक ऐन, २०७१ बाट संशोधन ।

3 आर्थिक ऐन, २०७२ बाट संशोधन ।

4 आर्थिक ऐन, २०६८ बाट संशोधन ।

- 5(भ) “भन्सार क्षेत्र” भन्नाले दफा ३ बमोजिम नेपाल सरकार वा महानिर्देशकले तोकिएको भन्सार क्षेत्र सम्भन्नु पर्दछ ।
- (म) “महसुल” भन्नाले निकासी वा पैठारी गरिने मालवस्तुमा कानूनबमोजिम लाग्ने सबै कर, शुल्क र दस्तुर सम्भन्नु पर्छ र सो शब्दले भन्सार महसुल समेतलाई जनाउँछ ।
- (य) “महसुल सुविधा” भन्नाले कुनै मालवस्तु महसुल नलिई, जाँच गरी वा नगरी लगतमात्र राखी निकासी वा पैठारी गर्न दिइने सुविधा सम्भन्नु पर्छ ।
- (र) “महानिर्देशक” भन्नाले भन्सार विभागको महानिर्देशक सम्भन्नु पर्छ ।
- (ल) “मालवस्तु” भन्नाले मुद्रा लगायत जुनसुकै प्रकारको चल वस्तु वा सम्पत्ति सम्भन्नु पर्छ ।
- 6(ल१) “राहत सामग्री” भन्नाले विपद्को अवस्थामा पीडितको उद्धार तथा राहतका लागि मानवीय सहायतास्वरूप पैठारी हुने नेपाल सरकारले तोके बमोजिमका मालवस्तु सम्भन्नु पर्दछ ।
- (व) “व्यक्ति” भन्नाले प्राकृतिक व्यक्ति सम्भन्नु पर्छ र सो शब्दले कानूनबमोजिम दर्ता भएको कुनै कम्पनी, संगठित संस्था र फर्म समेतलाई जनाउँछ ।
- (श) “विभाग” भन्नाले भन्सार विभाग सम्भन्नु पर्छ ।
- (ष) “विलम्ब शुल्क (डेमरेज)” भन्नाले निकासीकर्ता वा पैठारीकर्ताले भन्सार कार्यालयले सञ्चालन गरेको भन्सार गोदाममा राखेको मालवस्तु तोकिएको म्यादभित्र नउठाएमा नेपाल सरकारलाई तिर्नुपर्ने शुल्क सम्भन्नु पर्छ ।
- (स) “सवारी साधन” भन्नाले यात्रा गर्न वा मालवस्तु ओसार पसार गर्न प्रयोग हुने वा भएको जुनसुकै साधन सम्भन्नु पर्छ ।

5 आर्थिक ऐन, २०७२ बाट संशोधन ।

6 आर्थिक ऐन, २०७२ बाट थप ।

परिच्छेद-२

भन्सार क्षेत्र तथा भन्सार कार्यालय सम्बन्धी व्यवस्था

३. भन्सार क्षेत्र तथा बाटो तोक्न सक्ने: (१) भन्सार सम्बन्धी कानूनको प्रशासन गर्ने तथा यस ऐनबमोजिम भन्सार महसुल सङ्कलन गर्ने प्रयोजनको लागि नेपाल सरकारले नेपाल राजपत्रमा सूचना प्रकाशन गरी नेपालको कुनै क्षेत्रलाई भन्सार क्षेत्रको रूपमा तोक्न सक्नेछ ।

^७(१क) राहत सामग्री जाँचपास गर्ने प्रयोजनको लागि वा बिपद्को अवस्थामा उपदफा (१) बमोजिमको प्रयोजनको लागि महानिर्देशकले नेपालको कुनै क्षेत्रलाई भन्सार क्षेत्रको रूपमा तोक्न सक्नेछ । त्यसरी तोकिएको भन्सार क्षेत्रको प्रयोजन समाप्त भएपछि महानिर्देशकले त्यस्तो भन्सार क्षेत्र खारेज गर्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको भन्सार क्षेत्रबाट नेपालभित्र पैठारी हुने वा नेपालबाट निकासी हुने बाटो नेपाल सरकारले नेपाल राजपत्रमा सूचना प्रकाशन गरी तोक्न सक्नेछ ।

^८तर उपदफा (१क) बमोजिमको भन्सार क्षेत्रबाट नेपालभित्र पैठारी हुने वा नेपालबाट निकासी हुने बाटो महानिर्देशकले तोक्न सक्नेछ ।

(३) नेपालभित्र पैठारी हुने वा नेपालबाट निकासी हुने मालवस्तु उपदफा (२) बमोजिमको बाटोबाटमात्र निकासी वा पैठारी गर्नु पर्नेछ ।

(४) उपदफा (३) को अधीनमा रही कुनै खास प्रकृतिका मालवस्तुहरूलाई कुनै खास भन्सार कार्यालयबाटमात्र निकासी वा पैठारी गर्न सक्ने गरी महानिर्देशकले तोकिदिन सक्नेछ ।

(५) यस ऐनमा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भएतापनि तोकिएबमोजिमका मालवस्तु वा तोकिएबमोजिमका मूल्यसम्मका मालवस्तु छोटो भन्सार कार्यालयबाट निकासी वा पैठारी गर्न सक्ने गरी महानिर्देशकले तोक्न सक्नेछ ।

7 आर्थिक ऐन, २०७२ बाट थप ।

8 आर्थिक ऐन, २०७२ बाट थप ।

१४. **भन्सार कार्यालयको स्थापना** : (१) नेपाल सरकारले नेपाल राजपत्रमा सूचना प्रकाशन गरी कुनै भन्सार क्षेत्रमा भन्सार कार्यालय वा छोटो भन्सार कार्यालय स्थापना गर्न सक्नेछ ।

(२) विपद्को कारणले गर्दा कुनै भन्सार कार्यालयबाट कार्यसम्पादन गर्न नसकिने अवस्था भएमा महानिर्देशकले कुनै भन्सार क्षेत्रमा भन्सार कार्यालय स्थापना गर्न सक्नेछ । त्यसरी स्थापना भएको भन्सार कार्यालयको प्रयोजन समाप्त भएपछि त्यस्तो भन्सार कार्यालय महानिर्देशकले खारेज गर्नेछ ।

१० ^४क **भन्सार जाँचपास परीक्षण कार्यालयको स्थापना**: (१) नेपाल सरकारले नेपाल राजपत्रमा सूचना प्रकाशन गरी आवश्यकता अनुसार भन्सार जाँचपास परीक्षण कार्यालय स्थापना गर्न सक्नेछ ।

(२) यो दफा प्रारम्भ हुनुभन्दा अघि स्थापना भएको भन्सार जाँचपास परीक्षण कार्यालय यसै दफा बमोजिम स्थापना भएको मानिनेछ ।

९ आर्थिक ऐन, २०७२ बाट संशोधन ।

१० आर्थिक ऐन, २०६८ बाट थप ।

परिच्छेद-३
भन्सार महसुल सम्बन्धी व्यवस्था

५. **भन्सार महसुल लाग्ने** : यस ऐन वा प्रचलित कानूनबमोजिम भन्सार महसुल छुट भएकोमा बाहेक निकासी वा पैठारी हुने प्रत्येक मालवस्तुमा भन्सार महसुल लाग्नेछ ।

६. **निकासी भएको मालवस्तु पुनः पैठारी गरेमा महसुल लाग्ने** :
(१) कसैले नेपालमा उत्पादन वा तयार भई निकासी भएको मालवस्तु पुनः पैठारी गरेमा त्यस्ता मालवस्तुमा विदेशी मुलुकमा उत्पादन वा तयार भएका त्यस्तै प्रकारका वा त्यतिनै मूल्य पर्ने मालवस्तु पैठारी गरे सरह महसुल लाग्नेछ ।

(२) उपदफा (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भएतापनि देहायबमोजिम फिर्ता आएको मालवस्तुमा भन्सार महसुल लाग्ने छैनः-

(क) हुलाक मार्फत पुलिन्दाबाट निकासी भई गएको तर सम्बन्धित व्यक्तिलाई बुझाउन नसकी फिर्ता आएको, वा

(ख) भन्सार कार्यालयबाट जाँचपास भइसकेपछि वा विदेशमा पुगिसकेपछि सम्बन्धित व्यक्तिले लिन अस्वीकार गरी फिर्ता आएको, वा

(ग) दुर्घटना वा प्राकृतिक प्रकोपमा परी गुणस्तर कायम रहन नसकी फिर्ता आएको ।

(३) उपदफा (१) बमोजिम फिर्ता आएको मालवस्तुको कच्चापदार्थ र सहायक कच्चापदार्थ पैठारी गर्दा महसुल नतिरी पैठारी भएको रहेछ भने त्यस्तो मालवस्तुको परिमाणमा लागेको कच्चापदार्थ र सहायक कच्चापदार्थको महसुल समेत असुल गरिनेछ ।

११७ **महसुल नलाग्ने** : (१) कुनै पैठारीकर्ताले आफूले पैठारी गरेको मालवस्तु भन्सार कार्यालयबाट नछुटाई नेपाल सरकारको हुने गरी

भन्सार कार्यालयमै छाड्न निवेदन दिएमा त्यस्तो मालवस्तुमा महसुल लाग्नेछैन ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम छाडिएको मालवस्तु जफत भएको मानिनेछ । त्यस्तो मालवस्तु नेपाल सरकारले आफै प्रयोग गर्न वा यस ऐन बमोजिम भन्सार अधिकृतले लिलाम बिक्री गर्न सक्नेछ ।

तर त्यस्तो मालवस्तु प्रयोगमा आउन नसक्ने वा लिलाम बिक्री समेत हुन नसक्ने अवस्थाको रहेछ भने भन्सार अधिकृतले भन्सार कार्यालयबाट तोकिएबमोजिम हटाउँन वा नष्ट गर्न सक्नेछ र त्यसरी हटाउँन वा नष्ट गर्न लाग्ने खर्च सम्बन्धित पैठारीकर्ताबाटै असुल उपर गरिनेछ ।

(३) कुनै मालवस्तु चलान गर्दा कम भएको, बाटोमा दुर्घटना वा विपद्मा परी टुटफुट भई व्यापारिक रुपमा मूल्यहीन भएको वा परिमाण वा तौलमा कमी भएको वा चोरी भई परिमाण कम भएको भएमा तोकिएको प्रमाण सहित तोकिएको प्रक्रिया पूरा गरी तोकिएको समयवधिभित्र पैठारीकर्ताले निवेदन दिएमा भन्सार अधिकृतले त्यस्तो क्षति वा घटी भएको वा व्यापारिक रुपमा मूल्यहीन भएका मालवस्तुको तोकिए बमोजिम महसुल छुट दिन वा असुल भइसकेको भए फिर्ता दिन सक्नेछ ।

(४) उपदफा (३) बमोजिम नोक्सानी भएको परिमाणको मालवस्तु जुन उद्देश्यका लागि पैठारी भएको हो सो उद्देश्य पूरा नहुने तर रद्दी वा पत्रुको रुपमा वा अन्य कुनै वैकल्पिक उपयोगमा प्रयोग हुन सक्ने अवस्थाको भएमा भन्सार अधिकृतले सोही रुपमा त्यस्तो मालवस्तुको भन्सार मूल्य कायम गरी लाग्ने महसुल असुल गर्न सक्नेछ ।

12 **द. महसुल निर्धारणको आधार मिति:** (१) निकासी वा पैठारी हुने मालवस्तुको महसुल सो मालवस्तुको प्रज्ञापनपत्र भन्सार कार्यालयमा दर्ता भएको वा कम्प्युटर प्रणालीमार्फत भन्सार कार्यालयमा प्राप्त

12 आर्थिक ऐन, २०६८ बाट संशोधन ।

भएको मितिमा कायम रहेको महसुल दरबमोजिम निर्धारण गरिने छ ।

तर, मालवस्तु भन्सार कार्यालयमा आईपुग्नु अगावै प्रज्ञापनपत्र भन्सार कार्यालयमा दर्ता भएको वा कम्प्युटर प्रणालीमार्फत भन्सार कार्यालयमा प्राप्त भएको रहेछ भने त्यस्तो मालवस्तु सो कार्यालयमा आईपुगेको मितिमा कायम रहेको महसुल दरबमोजिम महसुल निर्धारण गरिने छ ।

(२) उपदफा (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भएतापनि देहायका मालवस्तुको महसुल देहायबमोजिमको आधारमा निर्धारण गरिनेछ:-

- (क) कूटनीतिक सुविधा, महसुल सुविधा वा आंशिक वा पूर्ण महसुल छुटमा पैठारी भएका मालवस्तुको हकमा त्यस्तो मालवस्तुको महसुल बुझाउने मितिमा कायम रहेको महसुल दर बमोजिम,
- (ख) बैङ्क जमानत सुविधा अन्तर्गत पैठारी भएका मालवस्तुको हकमा त्यस्तो मालवस्तु जाँचपास भएको मितिमा कायम रहेको महसुल दरबमोजिम ।

परिच्छेद-४

भन्सार महसुल सुविधा, छुट तथा अन्य सुविधा सम्बन्धी व्यवस्था

९. कूटनीतिक सुविधा, महसुल सुविधा र भन्सार महसुल छुट: (१) नेपाल सरकार पक्ष भएको द्विपक्षीय वा बहुपक्षीय सन्धि वा सम्झौताबमोजिम कूटनीतिक सुविधा वा महसुल सुविधा दिनुपर्ने निकाय, पदाधिकारी वा व्यक्तिलाई नेपाल सरकार, परराष्ट्र मन्त्रालयको सिफारिसको आधारमा तोकिएबमोजिम कूटनीतिक सुविधा वा महसुल सुविधा दिइनेछ ।
- (२) नेपाल सरकारले समय समयमा नेपाल राजपत्रमा सूचना प्रकाशन गरी सोही सूचनामा तोकिएको व्यक्ति वा निकायले पैठारी गर्ने सोही सूचनामा तोकिएबमोजिमका मालवस्तुमा कूटनीतिक सुविधा वा महसुल सुविधा दिन सक्नेछ ।
- (३) नेपाल सरकारले समय समयमा नेपाल राजपत्रमा सूचना प्रकाशन गरी सोही सूचनामा तोकिएका मालवस्तुमा पूर्ण वा आंशिक रूपमा भन्सार महसुल छुट दिन सक्नेछ ।
- (४) वैदेशिक ऋण वा अनुदान सहयोगमा संचालन गरिने आयोजनाको लागि त्यस्ता आयोजना वा त्यस्तो आयोजनाको ठेकेदारका नाममा पैठारी हुने मालवस्तुमा नेपाल सरकारले पूर्ण वा आंशिक रूपमा भन्सार महसुल छुट दिन सक्नेछ ।
- (५) अन्तर्राष्ट्रिय वायुसेवा कम्पनीले अन्तर्राष्ट्रिय उडानमा उपयोग गर्ने इन्धन, हवाईजहाजको इन्जिन, पार्टपुर्जा, यन्त्र उपकरण, उडानमा खपत हुने खाद्य सामग्री, मदिरा, बियर एवं हल्का पेय पदार्थमा नेपाल सरकारले पूर्ण वा आंशिक रूपमा भन्सार महसुल छुट दिन सक्नेछ ।
- (६) नेपालको कुनै भागबाट विदेशको बाटो गरी पुनः नेपालभित्र ल्याइने मालवस्तुको सम्बन्धमा महसुल सुविधा दिने व्यवस्था तोकिएबमोजिम हुनेछ ।
- (७) विदेशबाट नेपालको बाटो गरी पुनः विदेश पठाइने मालवस्तुमा महसुल सुविधा दिने व्यवस्था तोकिएबमोजिम हुनेछ ।

¹³(द) नेपाल सरकारले राहत सामग्रीको पैठारीमा लाग्ने सम्पूर्ण महसुल छुट दिन सक्नेछ । यसरी महसुल छुट दिंदा महसुल छुट दिइएका मालवस्तुको विवरण र छुट पाउने अवधि समेत खुलाउनु पर्नेछ ।

१०. **बण्डेड वेयरहाउसको सुविधा प्रदान गर्न सक्ने:** बण्डेड वेयरहाउसको सुविधा लिन चाहने व्यक्तिलाई नेपाल सरकारले बण्डेड वेयरहाउसको सुविधा दिन उपयुक्त देखेमा तोकिएबमोजिमको शर्तका अधीनमा रही बण्डेड वेयरहाउस सञ्चालन गर्ने गरी तोकिएबमोजिम सुविधा दिन सक्नेछ ।

११. **बैंक जमानत सुविधा अन्तर्गत पैठारी गर्ने सुविधा प्रदान गर्न सक्ने :** (१) नेपाल सरकारले कुनै व्यक्तिलाई कुनै मालवस्तु बैङ्क जमानत सुविधा अन्तर्गत पैठारी गर्ने सुविधा तोकिएबमोजिम प्रदान गर्न सक्नेछ ।

¹⁴(२) कुनै उद्योगले मालवस्तु तयार गरी निकासी गर्ने प्रयोजनको लागि पैठारी गर्ने कच्चापदार्थ वा सहायक कच्चापदार्थ वा करमुक्त पसल सञ्चालनको लागि पैठारी हुने मालवस्तु तोकिएको शर्तबमोजिम बैङ्क जमानत सुविधा अन्तर्गत पैठारी गर्ने सुविधा नेपाल सरकारले तोकिएबमोजिम प्रदान गर्न सक्नेछ ।

तर मदिरा, चुरोट वा अन्य सूतीजन्य पदार्थ निकासी गर्ने उद्योगलाई यो सुविधा दिइने छैन ।

(३) उपदफा (२) बमोजिम पैठारी गर्ने सुविधा प्रदान गर्दा, सम्बन्धित भन्सार कार्यालयले त्यसरी पैठारी गर्दा लाग्ने महसुलको अतिरिक्त उपदफा (२) बमोजिमको शर्त उलङ्घन गरेमा निजलाई लाग्नसक्ने अन्य कुनै महसुल, शुल्क वा हुन सक्ने जरिवाना रकम समेतको बैंक जमानत लिनुपर्नेछ ।

१२. **विशेष आर्थिक क्षेत्रमा अवस्थित उद्योगले पैठारी तथा निकासी गर्ने मालवस्तुमा नेपाल सरकारले भन्सार महसुल छुट तथा अन्य सुविधा दिने:** (१) विशेष आर्थिक क्षेत्रमा अवस्थित उद्योगले पैठारी तथा निकासी गर्ने देहायका मालवस्तुमा नेपाल सरकारले बैङ्क जमानतमा भन्सार महसुल छुट तथा अन्य सुविधा प्रदान गर्नेछ :-

13 आर्थिक ऐन, २०७२ बाट थप ।

14 आर्थिक ऐन, २०७२ बाट संशोधन ।

- (क) निकासी गर्ने तयारी मालवस्तु उत्पादन गर्न आवश्यक पर्ने कच्चा पदार्थ, सहायक कच्चा पदार्थ, प्याकिङ्ग सामग्री एवं उत्पादनमा प्रयोग हुने अन्य पदार्थ ,
- (ख) उद्योगको लागि आवश्यक पर्ने प्लान्ट, मेशिनरी, यन्त्र उपकरण, औजारहरू तथा पार्टपुर्जा र उद्योगको आकार र प्रकृतिको आधारमा तीनवटासम्म सवारी साधन ।

स्पष्टीकरण: यस दफाको प्रयोजनको लागि “विशेष आर्थिक क्षेत्र” भन्नाले नेपाल सरकारले नेपाल राजपत्रमा सूचना प्रकाशन गरी विशेष आर्थिक क्षेत्र भनी तोकिदिएको क्षेत्रलाई जनाउँछ ।

(२) कुनै पैठारीकर्ताले पैठारी गरेको मालवस्तु विशेष आर्थिक क्षेत्रमा अवस्थित उद्योगलाई तोकिएबमोजिम बिक्री गरेमा निजले त्यस्तो मालवस्तु पैठारी गर्दा भन्सार महसुल तिरेको रहेछ भने भन्सार कार्यालयले निजलाई त्यस्तो भन्सार महसुल तोकिएबमोजिम फिर्ता दिनेछ ।

(३) विशेष आर्थिक क्षेत्रबाहिर रहेको कुनै उद्योगले उत्पादन गरेको तयारी मालवस्तु विशेष आर्थिक क्षेत्रभित्र अवस्थित उद्योगलाई बिक्री गरेमा सो बिक्रीलाई निकासी गरेसरह मानी निकासी गर्दा पाएसरहको भन्सार महसुल तथा अन्य सुविधा प्रदान गरिनेछ ।

(४) विशेष आर्थिक क्षेत्रमा अवस्थित उद्योगले भन्सार महसुल छुटमा पैठारी भएका कच्चा पदार्थबाट तयार भएका मालवस्तु सम्बन्धित उद्योगले नेपालमा खपत गर्नेगरी बिक्री गरेमा त्यस्तो मालवस्तुमा प्रयोग भएको कच्चा पदार्थमा लाग्ने महसुल बुझाएपछिमात्र त्यस्तो मालवस्तु विशेष आर्थिक क्षेत्रबाहिर लैजान दिइनेछ ।

(५) विशेष आर्थिक क्षेत्रमा रहेको उद्योगले विशेष आर्थिक क्षेत्रभित्र वा बाहिर कसैलाई महसुल छुटमा आयात गरेको मालवस्तुको स्वामित्व हस्तान्तरण गर्ने सम्बन्धमा प्रक्रिया तोकी नेपाल सरकारले नेपाल राजपत्रमा सूचना प्रकाशन गरी आदेश जारी गर्न सक्नेछ । त्यस्तो आदेशको पालना गर्नु सम्बन्धित उद्योगको कर्तव्य हुनेछ ।

परिच्छेद-५
भन्सार मूल्य निर्धारण सम्बन्धी व्यवस्था

१३. **पैठारी हुने मालवस्तुको भन्सार मूल्य निर्धारण गर्ने आधार:** (१) पैठारी हुने मालवस्तुको भन्सार मूल्य निर्धारण गर्दा विश्व व्यापार संगठनको भन्सार महसुल तथा व्यापार सम्बन्धी सामान्य सम्झौता (जनरल एग्रिमेन्ट अन टेरिफ्स एण्ड ट्रेड) १९९४ को धारा ७ कार्यान्वयन गर्नको लागि सम्पन्न भएको सम्झौतामा उल्लिखित भन्सार मूल्याङ्कन सम्बन्धी नियमहरू, अनुसूची र व्याख्या अवलम्बन गरिनेछ ।

(२) पैठारी गरिने मालवस्तुको भन्सार मूल्य उपदफा (१) को अधीनमा रही त्यस्तो मालवस्तुको कारोवार मूल्यको आधारमा निर्धारण गरिनेछ ।

(३) पैठारीकर्ताले आफूले पैठारी गरेको मालवस्तुको मूल्य प्रमाणित गर्ने विवरण तथा कागजात संलग्न गरी कारोवार मूल्य घोषणा गर्नुपर्नेछ ।

(४) पैठारीकर्ताले उपदफा (३) बमोजिम घोषणा गरेको कारोवार मूल्य उपदफा (१) अनुरूपको भएमा भन्सार अधिकृतले त्यस्तो कारोवार मूल्यको आधारमा मालवस्तुको भन्सार मूल्य निर्धारण गर्नेछ । त्यस्तो कारोवार मूल्यमा भाडा, बीमा तथा अन्य सम्बद्ध खर्च समावेश भएको नदेखिएमा भन्सार अधिकृतले सोका लागि लाग्न सक्ने अनुमानित रकम जोडी कारोवार मूल्य निर्धारण गर्नेछ ।

(५) उपदफा (४) बमोजिमको अनुमानित रकम कायम गर्ने आधार महानिर्देशकले तोक्न सक्नेछ ।

(६) पैठारीकर्ताले उपदफा (३) बमोजिम घोषणा गरेको मूल्य शङ्कास्पद छ भन्ने विश्वास गर्नुपर्ने मनासिव कारण भएमा भन्सार अधिकृतले निजसंग त्यस्तो मूल्य वास्तविक कारोवार मूल्य हो भनी प्रमाणित गर्ने थप कागजात वा प्रमाण लिखित रूपमा माग गर्न सक्नेछ । त्यसरी माग भएका कागजात उपलब्ध गराउने जिम्मेवारी त्यस्तो पैठारीकर्ताको हुनेछ ।

(७) पैठारीकर्ताले उपदफा (३) बमोजिम घोषणा गरेको कारोवार मूल्य वा पेश गरेको बिल, बीजक र कागजातका आधारमा कुनै मालवस्तुको भन्सार मूल्य निर्धारण हुन नसकेमा त्यसको कारण सहितको सूचना भन्सार अधिकृतले सम्बन्धित पैठारीकर्तालाई दिनु पर्नेछ ।

(८) उपदफा (२) बमोजिम कारोवार मूल्यका आधारमा भन्सार मूल्य निर्धारण गर्न नसकिएमा त्यस्तो मालवस्तुको भन्सार मूल्य त्यस्तो मालवस्तु पैठारी हुनुभन्दा पहिले नेपालमा पैठारी भइसकेको समरूपको मालवस्तु (आइडेण्टिकल गुड्स) को कारोवार मूल्यको आधारमा निर्धारण गरिनेछ ।

स्पष्टीकरण यस दफाको प्रयोजनको लागि “समरूपका मालवस्तु (आइडेण्टिकल गुड्स)” भन्नाले बनौट, गुण, प्रकृति र विशेषता लगायत सम्पूर्ण कुरा एकै किसिमको भएको मालवस्तु सम्झनु पर्छ ।

(९) उपदफा (८) बमोजिम समरूपको मालवस्तुको कारोवार मूल्यको आधारमा भन्सार मूल्य निर्धारण गर्न नसकिएमा त्यस्तो मालवस्तुको भन्सार मूल्य नेपालमा पहिले पैठारी भएको मिल्दोजुल्दो मालवस्तु (सिमिलर गुड्स) को कारोवार मूल्यको आधारमा निर्धारण गरिनेछ ।

स्पष्टीकरण : यस दफाको प्रयोजनको लागि “मिल्दोजुल्दो मालवस्तु (सिमिलर गुड्स)” भन्नाले सबै कुरामा उस्तै नभएका तर उस्तै बनौट सामग्रीको अंश र उस्तै उस्तै विशेषता भएको कारणले गर्दा उस्तै काम गर्न सक्ने र व्यापारिक रूपमा साटफेर हुन सक्ने मालवस्तु सम्झनु पर्छ ।

(१०) उपदफा (९) बमोजिम मिल्दोजुल्दो मालवस्तुको कारोवार मूल्यको आधारमा भन्सार मूल्य निर्धारण गर्न नसकिएमा त्यस्तो मालवस्तु अधि नै नेपालमा पैठारी भई बजारमा पैठारीकर्तासंग असम्बन्धित व्यक्तिलाई बिक्री भएको रहेछ भने त्यसरी बिक्री भएको अधिकतम इकाइको प्रति इकाइ बिक्री मूल्यमा नेपालमा लागेको कर, महसुल, अन्य सम्बद्ध खर्च र मुनाफा कटाई (डिडिक्टिभ भ्यालु मेथड अनुसार) त्यस्तो मालवस्तुको भन्सार मूल्य निर्धारण गरिनेछ ।

(११) उपदफा (१०) बमोजिम भन्सार मूल्य निर्धारण गर्न नसकिएमा त्यस्तो मालवस्तु उत्पादन वा निर्माण गर्न लागेको खर्च र सो मालवस्तु पैठारीकर्तालाई बिक्री गर्दा विक्रेताले लिएको वा लिन सक्ने मुनाफा समेत गणना गरी (कम्प्युटेड भ्यालु मेथड अनुसार) भन्सार मूल्य निर्धारण गरिनेछ ।

(१२) उपदफा (११) बमोजिम भन्सार मूल्य निर्धारण गर्न नसकिएमा भन्सार अधिकृतले उपदफा (२), (८), (९), (१०) र (११) विपरीत नहुने गरी मनासिव आधारमा त्यस्तो मालवस्तुको भन्सार मूल्य निर्धारण गर्नेछ ।

(१३) उपदफा (१०) र (११) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भएतापनि पैठारीकर्ताले उपदफा (१०) भन्दा पहिले उपदफा (११) को प्रक्रिया अवलम्बन गरी भन्सार मूल्य निर्धारण गरिदिनका लागि अनुरोध गरेमा भन्सार अधिकृतले उपदफा (११) बमोजिम भन्सार मूल्य निर्धारण गर्न सक्नेछ ।

¹⁵(१४) यस दफामा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि व्यक्तिगत प्रयोजनको लागि गुण्टा, भिटी, भारी आदेश अन्तर्गत पैठारी भएको मालवस्तु वा विदेशी मुलुकबाट उपहार वा नमूना स्वरूप प्राप्त गरी पैठारी भएको मालवस्तु वा राहत सामग्रीको कारोवार मूल्य खुलाउन नसक्ने कारण जनाई सो मालवस्तुको धनीले मूल्याङ्कन गरिदिन निवेदन दिएमा र सो व्यहोरा भन्सार अधिकृतलाई उपयुक्त लागेमा वा मूल्य नखुलेको अवस्थामा पेश हुन आएमा निजले त्यस्तो मालवस्तुको अनुमानित भन्सार मूल्य निर्धारण गर्न सक्नेछ ।

(१५) पैठारीकर्ताले उपदफा (३) बमोजिम घोषणा गरेको मूल्य यस दफाबमोजिम भन्सार अधिकृतले निर्धारण गरेको भन्सार मूल्यभन्दा घटी भएमा भन्सार अधिकृतले त्यस्तो मालवस्तुका सम्बन्धमा देहायबमोजिम गर्न सक्नेछ:-

(क) त्यसरी घटी भएको जति मूल्यमा पचास प्रतिशत थप भन्सार महसुल असुल गरी त्यस्तो मालवस्तु जाँचपास गर्ने, वा

(ख) महानिर्देशकको पूर्व स्वीकृति लिई, त्यसरी घोषित मूल्यमा पाँच प्रतिशत रकम थप गर्दा हुन आउने रकम पैठारीकर्तालाई भुक्तानी दिने गरी त्यस्तो मालवस्तु खरीद गर्ने गराउने ।

¹⁶(१६) यस दफाबमोजिम मालवस्तुको भन्सार मूल्य कायम गर्दा सामान्यतः विदेशी मुद्रामा गरिने छ । पैठारीको अवस्थामा महसुल बुझाउनु पर्ने मालवस्तुको मूल्याङ्कन विदेशी मुद्रामा भएकोमा सोको नेपाली रूपैयाँमा परिवर्तन गर्दा सो मालवस्तुको प्रज्ञापन पत्र भन्सार कार्यालयमा दर्ता भएको वा कम्प्युटर प्रणालीमार्फत भन्सार कार्यालयमा प्राप्त भएको दिन नेपाल राष्ट्र बैङ्कबाट तोकिएको विदेशी मुद्राको बिक्रीदरको आधारमा गरिनेछ । नेपाल राष्ट्र बैङ्कबाट विनिमय दर नतोकिएको विदेशी मुद्राको हकमा सो विदेशी मुद्रालाई अमेरिकी डलरमा परिवर्तन गर्दा हुने अमेरिकी डलरको बिक्री दरको आधारमा गरिनेछ ।

तर कूटनीतिक सुविधा, महसुल सुविधा वा पूर्ण वा आंशिक महसुल छुटमा पहिले पैठारी भई पछि महसुल बुझाउने मालवस्तुको भन्सार मूल्यलाई नेपाली रूपैयाँमा परिवर्तन गर्दा बाँकी महसुल बुझाउने दिनमा नेपाल राष्ट्र बैङ्कबाट तोकिएको विदेशी मुद्राको बिक्रीदरको आधारमा गरिनेछ ।

¹⁷(१७) यस दफामा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भएतापनि यस दफा बमोजिम भन्सार अधिकृतले भन्सार मूल्य निर्धारण गर्दा यस दफामा उल्लेख भएको विधि वा प्रक्रिया अनुकूल नभएमा वा सो मूल्य शङ्कास्पद छ भन्ने विश्वास गर्नुपर्ने मनासिव कारण भएमा त्यस्तो मालवस्तुको यस दफा बमोजिम पुनः मूल्य निर्धारण गर्न महानिर्देशकले आदेश दिन सक्नेछ ।

¹⁸(१८) उपदफा (१७) बमोजिम आदेश प्राप्त भएमा भन्सार अधिकृतले आवश्यक जाँचबुझ गरी तीस दिनभित्र पुनः

16 आर्थिक ऐन, २०६८ बाट संशोधन ।

17 आर्थिक ऐन, २०६८ बाट थप ।

18 आर्थिक ऐन, २०६८ बाट थप ।

भन्सार मूल्य निर्धारण गरी महानिर्देशकलाई जानकारी दिनु पर्नेछ ।

¹⁹ (१९) उपदफा (१७) बमोजिमको आदेश दिंदा महानिर्देशकले त्यस्तो मालवस्तु जाँचपास भएको मितिले नव्वे दिनभित्र दिनु पर्नेछ ।

१४. अस्थायी रूपमा भन्सार मूल्य निर्धारण गर्न सक्ने : (१) यस ऐनमा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भएतापनि देहायका अवस्थामा भन्सार अधिकृतले पैठारी भएको मालवस्तुको मनासिव अस्थायी भन्सार मूल्य दफा १३ को अधीनमा रही निर्धारण गर्न सक्नेछ :-

(क) पैठारीकर्ताले मनासिव कारण देखाई मालवस्तुको मूल्याङ्कनको लागि आवश्यक पर्ने कागजात तथा अन्य जानकारी तत्काल उपलब्ध गराउन नसक्ने व्यहोराको निवेदन दिएमा,

(ख) मालवस्तुको प्रयोगशाला परीक्षण वा अन्य जाँच गरेपछिमात्र भन्सार मूल्य निर्धारण गर्नुपर्ने वा गर्न सकिने भएमा वा पैठारीकर्ताले उपलब्ध गराएको कागजात र जानकारीका सम्बन्धमा थप जाँचवुझ गर्नुपर्ने देखिएमा ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम अस्थायी भन्सार मूल्य निर्धारण भएपछि पैठारीकर्ताले त्यस्तो मालवस्तुमा लाग्ने महसुल धरौटीमा राखी मालवस्तु छुटाउन चाहेमा भन्सार अधिकृतले त्यस्तो मालवस्तु जाँचपास गरिदिनेछ ।

(३) उपदफा (१) बमोजिम अस्थायी मूल्य निर्धारण भएको मितिले तीस दिनभित्र भन्सार अधिकृतले सो मालवस्तुको भन्सार मूल्य दफा १३ बमोजिम निर्धारण गर्नु पर्नेछ ।

(४) उपदफा (३) बमोजिम निर्धारण भएको भन्सार मूल्य उपदफा (१) बमोजिम निर्धारण भएको अस्थायी भन्सार मूल्यभन्दा बढी भएमा भन्सार कार्यालयले त्यसरी बढी भएजति मूल्यमा लाग्ने

महसुल त्यस्तो पैठारीकर्ताबाट असुल उपर गर्नुपर्नेछ र घटी भएमा बढी असुल भएको महसुल निजलाई फिर्ता दिनु पर्नेछ ।

१५. **भाडा, बीमा वा अन्य सम्बद्ध खर्चको अनुमानित रकम कायम गरिदिन सक्ने :** (१) कुनै पैठारीकर्ताले मालवस्तु पैठारी गर्दा लागेको भाडा, बीमा वा अन्य सम्बद्ध खर्चको कागजात आफ्नो काबु वाहिरको परिस्थिति परी तत्काल पेश गर्न नसक्ने भएमा सोको कारण खुलाई त्यस्तो भाडा, बीमा वा अन्य सम्बद्ध खर्चको अनुमानित रकम कायम गरिदिनका लागि भन्सार अधिकृतसमक्ष निवेदन दिन सक्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको निवेदन जाँचवुझ गर्दा व्यहोरा मनासिव देखिएमा भन्सार अधिकृतले त्यस्तो मालवस्तुको कारोवार मूल्यमा समावेश हुन सक्ने भाडा, बीमा वा अन्य सम्बद्ध खर्चबापतको अनुमानित रकम कायम गरिदिन सक्नेछ ।

(३) उपदफा (२) बमोजिम भाडा, बीमा वा अन्य सम्बद्ध खर्चको अनुमानित रकम कायम भएको मितिले नब्बे दिनभित्र सम्बन्धित पैठारीकर्ताले सो मालवस्तुको वास्तविक भाडा, बीमा तथा अन्य सम्बद्ध खर्च सम्बन्धी कागजात प्रमाण पेश गर्नुपर्नेछ । त्यसरी पेश गरेको कागजात प्रमाणमा उल्लेख भएको रकम उपदफा (२) बमोजिम कायम भएको अनुमानित रकमभन्दा बढी भएमा त्यस्तो बढी रकममा लाग्ने महसुल निजले बुझाउनु पर्नेछ र घटी भएमा लाग्ने महसुल कटाई बाँकी रकम भन्सार कार्यालयले निजलाई फिर्ता गर्नुपर्नेछ ।

(४) उपदफा (३) बमोजिमको अवधिभित्र सम्बन्धित पैठारीकर्ताले प्रमाण कागजात पेश नगरेमा वा अन्यथा प्रमाणित नभएमा भन्सार अधिकृतबाट उपदफा (२) बमोजिम कायम भएको अनुमानित रकमलाई नै त्यस्तो भाडा, बीमा र अन्य सम्बद्ध खर्चको अन्तिम रकम मानिनेछ ।

१६. **निकासी गरिने मालवस्तुको भन्सार मूल्य निर्धारण:** (१) निकासीकर्ताले घोषणा गरेको बीजक मूल्य नै निकासी गरिने मालवस्तुको भन्सार मूल्य हुनेछ ।

(२) उपदफा (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भएतापनि नेपाल सरकारले आवश्यक ठानेमा निकासी हुने कुनै खास प्रकृतिका

मालवस्तुको छुट्टै भन्सार मूल्य नेपाल राजपत्रमा सूचना प्रकाशन गरी निर्धारण गर्न सक्नेछ । त्यसरी छुट्टै भन्सार मूल्य निर्धारण भएकोमा निकासीकर्ताले घोषणा गरेको बीजक मूल्य र नेपाल सरकारले त्यसरी निर्धारण गरेको भन्सार मूल्यमध्ये जुन बढी हुन्छ, सोही मूल्यलाई त्यस्तो मालवस्तुको भन्सार मूल्य मानिनेछ ।

²⁰(३)

स्पष्टीकरण: यस उपदफाको प्रयोजनको लागि “एफ.ओ.बी. मूल्य” भन्नाले निकासी गरिने मालवस्तुको कारखाना मूल्य र त्यस्तो मालवस्तु नेपालको सम्बन्धित भन्सार कार्यालयसम्म ल्याउँदा लाग्ने लागतसमेत जोडिएको मूल्य सम्झनु पर्छ ।

²¹(४) यस दफा बमोजिम मालवस्तुको मूल्य कायम गर्दा विदेशी मुद्रामा गरिने छ । त्यस्तो विदेशी मुद्रालाई नेपाली रुपैयाँमा परिवर्तन गर्दा त्यस्तो मालवस्तुको प्रज्ञापनपत्र भन्सार कार्यालयमा दर्ता भएको वा कम्प्युटर प्रणालीमार्फत भन्सार कार्यालयमा प्राप्त भएको दिनमा नेपाल राष्ट्र बैङ्कबाट तोकिएको विदेशी मुद्राको खरिद दरको आधारमा गरिने छ ।

20 आर्थिक ऐन, २०७२ बाट भिक्तिएको ।

21 आर्थिक ऐन, २०६८ बाट संशोधन ।

परिच्छेद-६
प्रज्ञापनपत्र, जाँच तथा जाँचपास सम्बन्धी व्यवस्था

१७. **विवरण पेश गर्नुपर्ने** : निकासी वा पैठारी हुने मालवस्तु ढुवानी गर्ने सवारी साधनको चालकले त्यस्तो सवारी साधन भन्सार कार्यालयमा प्रवेश गर्नुअघि सो साधनमा रहेको मालवस्तुको तोकिएबमोजिमको विवरण भन्सार कार्यालयमा दिनुपर्नेछ ।

१८. **प्रज्ञापनपत्र भरी पेश गर्नुपर्ने** : (१) मालवस्तु निकासी वा पैठारी गर्ने व्यक्तिले तोकिएबमोजिमको कागजात संलग्न गरी प्रज्ञापनपत्र भरी सम्बन्धित क्षेत्रको भन्सार अधिकृतसमक्ष पेश गर्नु पर्नेछ ।

तर, नेपालबाट बाहिर जाने र विदेशी मुलुकबाट नेपालभित्र आउने यात्रुको साथमा रहेको गुण्टा, भिटी भारीमा रहेका मालवस्तुमध्ये नेपाल सरकारले नेपाल राजपत्रमा सूचना प्रकाशन गरी भन्सार महसुल नलाग्ने भनी तोकेको मालवस्तुको प्रज्ञापनपत्र भर्न आवश्यक हुनेछैन ।

(२) काबूबाहिरको परिस्थिति परी वा अन्य कुनै मनासिव कारणले उपदफा (१) बमोजिमको कुनै कागजात प्रज्ञापनपत्रसाथ पेश गर्न नसकिने भएमा त्यस्तो परिस्थिति वा कारण खुलाई त्यस्तो कागजात पछि पेश गर्ने अनुमतिको लागि सम्बन्धित व्यक्तिले भन्सार अधिकृतसमक्ष निवेदन दिन सक्नेछ ।

(३) उपदफा (२) बमोजिम दिएको निवेदन जाँचवुक्त गर्दा त्यस्तो परिस्थिति वा कारण मनासिव देखिएमा सम्बन्धित भन्सार अधिकृतले त्यस्तो कागजात पेश गर्ने अवधि तोकिदिन सक्नेछ ।

(४) उपदफा (३) बमोजिम कागजात पेश गर्ने अवधि तोक्दा भन्सार अधिकृतले कुनै शर्त तोक्न वा सुरक्षणबापत मनासिव धरौटी माग गर्न सक्नेछ ।

²²(५) उपदफा (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भएता पनि मालवस्तु निकासी वा पैठारी गर्ने व्यक्तिले मालवस्तुको विवरण प्रज्ञापनपत्रको ढाँचामा विद्युतीय माध्यमबाट कम्प्यूटर प्रणालीमार्फत भन्सार कार्यालयमा पठाउन सक्नेछ ।

²³ (६) उपदफा (५) बमोजिम विद्युतीय माध्यमबाट मालवस्तुको प्रज्ञापनपत्र पठाएकोमा निकासी वा पैठारीकर्ताले उपदफा (१) बमोजिमका कागजातहरु भौतिक रुपमा वा विद्युतीय स्वरुपमा भन्सार अधिकृतसमक्ष पेश वा सम्प्रेषण गर्नु पर्नेछ ।

१९. **प्रज्ञापनपत्र जाँच गर्ने** : (१) दफा १८ बमोजिम प्रज्ञापनपत्र पेश भएपछि सम्बन्धित भन्सार अधिकृतले सो प्रज्ञापनपत्रमा घोषित मालवस्तु कानूनबमोजिम पैठारी वा निकासी गर्न पाइने मालवस्तु हो वा होइन भन्ने सम्बन्धमा जाँच गर्नुपर्नेछ । त्यसरी जाँच गर्दा भन्सार अधिकृतले आवश्यकता अनुसार सम्बन्धित मालवस्तुको भौतिक जाँच गर्न वा गर्न लगाउन सक्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम जाँच गर्दा त्यस्तो मालवस्तु निकासी वा पैठारी गर्न नपाइने वा प्रतिबन्धित भएको पाइएमा प्रचलित कानूनबमोजिम अनुसन्धान वा कारवाइका लागि सम्बन्धित निकाय वा अधिकारीसमक्ष पठाउनु पर्नेछ ।

२०. **मालवस्तुको जाँच गर्ने** : (१) दफा १९ बमोजिमको जाँच गर्दा सम्बन्धित मालवस्तु निकासी वा पैठारी गर्न पाइने देखिएमा भन्सार अधिकृतले परिच्छेद-७ बमोजिम त्यस्तो मालवस्तु जाँच गर्नेछ ।

²⁴(२) उपदफा (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि भन्सार अधिकृतले छनौट प्रणाली बमोजिम देहायको कुनै प्रक्रिया अवलम्बन गरी मालवस्तु जाँचपास गर्न सक्नेछ :-

- (क) मालवस्तु तथा तत्सम्बन्धी कागजात समेत जाँच नगरी घोषणाका आधारमा मात्र जाँचपास गर्ने वा,
- (ख) मालवस्तुको जाँच नगरी तत्सम्बन्धी कागजात मात्र जाँच गरी जाँचपास गर्ने वा,
- (ग) मालवस्तु तथा तत्सम्बन्धी कागजात समेत जाँच नगरी जाँचपास पछि परीक्षण गर्ने गरी घोषणाका आधारमा मात्र जाँचपास गर्ने वा,
- (घ) मालवस्तु तथा तत्सम्बन्धी कागजात समेत पूर्ण रुपमा जाँच गरेर जाँचपास गर्ने ।

23 आर्थिक ऐन, २०७२ बाट संशोधन ।

24 आर्थिक ऐन, २०७२ बाट संशोधन ।

स्पष्टीकरण : यस दफाको प्रयोजनको लागि “छनौट प्रणाली” भन्नाले राजस्व सुरक्षा, सामाजिक सुरक्षा, जनस्वास्थ्यको सुरक्षा, पर्यावरणीय सुरक्षा, मालवस्तुको प्रकृति, मालवस्तुको उत्पत्तिको मुलुक, मालवस्तु चलान भएको मुलुक, आपूर्तिकर्ता, पैठारीकर्ता वा भन्सार एजेन्टको साख आदिको आधारमा निर्धारण गरिने जोखिमलाई विचार गरी त्यस्ता जोखिमका आधारमा मालवस्तुको वर्गीकरण गरी मालवस्तु जाँचपास गर्न विभागले जारी गरेको निर्देशिकामा निर्धारण गरिएको प्रणाली सम्भन्तु पर्छ ।

२१. **मूल्याङ्कन गर्नुपर्ने :** दफा २० बमोजिम मालवस्तु वा कागजात जाँच गरेपछि भन्सार अधिकृतले पैठारी हुने मालवस्तुको भन्सार मूल्य दफा १३ बमोजिम र निकासी हुने मालवस्तुको भन्सार मूल्य दफा १६ बमोजिम निर्धारण गर्नेछ ।

२२. **मालवस्तुको वर्गीकरण तथा महसुल निर्धारण:** (१) दफा २१ बमोजिम भन्सार मूल्य निर्धारण भएपछि भन्सार अधिकृतले घोषित मालवस्तु प्रचलित आर्थिक ऐन अनुसारको उपशीर्षक बमोजिम वर्गीकरण भए नभएको जाँच गर्नु पर्नेछ । त्यसरी जाँच गर्दा भन्सार अधिकृतले दफा ६१क. को उपदफा (३) मा उल्लिखित विषयलाई समेत आधार लिई वर्गीकरण ठीक भए वा नभएको यकिन गर्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम मालवस्तुको वर्गीकरण जाँच गर्दा ठीक पाइएमा भन्सार अधिकृतले सो मालवस्तुमा लाग्ने महसुल निर्धारण गर्नेछ ।

(३) उपदफा (१) बमोजिम जाँच गर्दा मालवस्तुको वर्गीकरण ठीक नभएको पाइएमा भन्सार अधिकृतले घोषणाकर्तालाई जानकारी गराई वर्गीकरण उपशीर्षक संशोधन गरी सोही बमोजिम लाग्ने महसुल निर्धारण गर्नेछ ।

(४) उपदफा (३) बमोजिम भन्सार अधिकृतले गरेको संशोधनमा चित्त नवुभने पैठारीकर्ताले दफा ६१क. बमोजिम पुनरावलोकनको लागि महानिर्देशक समक्ष निवेदन दिन सक्नेछ । त्यसरी निवेदन दिनुअघि भन्सार अधिकृतले निर्धारण गरेको महसुल भुक्तान गरी मालवस्तु छुटाउनु पर्नेछ ।

(५) पैठारीकर्ताले उपदफा (४) बमोजिम महसुल भुक्तान गर्दा वस्तु वर्गीकरणको अन्तिम निर्णय हुँदा ठहरेबमोजिम हुने गरी पूर्ण वा आंशिक रुपमा धरौटीमा राख्न भन्सार अधिकृत समक्ष निवेदन दिन सक्नेछ । त्यसरी निवेदन दिएमा भन्सार अधिकृतले सोही बमोजिम धरौटी राखी मालवस्तु जाँचपास गर्न सक्नेछ ।

(६) उपदफा (१) बमोजिम मालवस्तुको वर्गीकरण यकिन गर्न भन्सार अधिकृतलाई द्विविधा भएमा द्विविधा हुनुपर्ने कारण र आफ्नो राय तथा मालवस्तुको नमूना सहित महानिर्देशक समक्ष निर्णयको लागि लेखी पठाउनु पर्नेछ ।

(७) उपदफा (६) बमोजिम लेखी आएमा महानिर्देशकले वर्गीकरण उपशीर्षक तोक्ने निर्णय गरी सोको जानकारी भन्सार अधिकृतलाई गराउनु पर्नेछ । भन्सार अधिकृतले पनि सोही बमोजिम मालवस्तुको वर्गीकरण तथा महसुल निर्धारण गरी मालवस्तु जाँचपास गर्नेछ ।

२३. मालवस्तु जाँचपास गर्ने : महसुल बुझाउन नपर्ने गरी प्रचलित कानूनबमोजिम छुट वा सुविधा दिइएकोमा बाहेक दफा २२ बमोजिम निर्धारण भएको महसुल लिएरमात्र भन्सार अधिकृतले मालवस्तु जाँचपास गर्नेछ ।

२४. मालवस्तु भन्सार कार्यालयमा आइपुग्नु अघि महसुल निर्धारण गर्न सकिने: (१) कुनै पैठारीकर्ताले पैठारी गर्ने मालवस्तु सम्बन्धित भन्सार कार्यालयमा आइपुग्नुअघि सो मालवस्तुमा लाग्ने महसुल बुझाउन चाहेमा सोको लागि सो मालवस्तु सम्बन्धी दफा १८ बमोजिमको कागजात संलग्न गरी प्रज्ञापनपत्र भरी भन्सार अधिकृतसमक्ष निवेदन दिन सक्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम प्राप्त निवेदनउपर जाँचबुझ गर्दा त्यसरी महसुल लिन मनासिव देखिएमा भन्सार अधिकृतले दफा २२ बमोजिम महसुल निर्धारण गरिदिन सक्नेछ । त्यसरी निर्धारण भएको महसुल पैठारीकर्ताले भन्सार कार्यालयमा बुझाउनु पर्नेछ ।

(३) उपदफा (२) बमोजिम निर्धारण भएको महसुल दर वा परिवर्त्य विदेशी मुद्राको विनिमय दर महसुल बुझाएको दिन र

मालवस्तु जाँचपास हुँदाको दिनमा फरक पर्न गएमा मालवस्तु जाँचपास हुँदाको दिन कायम रहेको दर लागू हुनेछ ।

(४) जुन मालवस्तुका सम्बन्धमा उपदफा (२) बमोजिम महसुल बुझाई सकिएको हो सो मालवस्तु भन्सार कार्यालयमा आइपुगेपछि सो कार्यालयले त्यस्तो मालवस्तुको आवश्यक प्रक्रिया प्रार्थमिकतासाथ पूरा गरी त्यस्तो मालवस्तु जाँचपास गरिदिनु पर्नेछ ।

२५. **निकासी वा पैठारी गर्न सकिने** : (१) निकासी वा पैठारी गरिने मालवस्तुको निकासीकर्ता वा पैठारीकर्ता वा निजको भन्सार एजेन्टले दफा २३ बमोजिम महसुल बुझाएको प्रज्ञापनपत्र वा रसिद प्राप्त गरेपछि र दफा १८ को उपदफा (१) को प्रतिबन्धात्मक वाक्यांशमा उल्लिखित मालवस्तुको हकमा भन्सार अधिकृतले जाँच गरी वा गराई लैजाने अनुमति दिएपछिमात्र त्यस्तो मालवस्तु निकासी वा पैठारी गर्न सक्नेछ ।

(२) कसैले विद्युतीय माध्यमबाट सफ्टवेयर निकासी गरेकोमा निकासी सम्बन्धी सम्झौता, बीजक र सम्बन्धित पैठारीकर्ताबाट भुक्तानी प्राप्त भएको प्रमाण समेतको आधारमा नेपाल राष्ट्र बैङ्कले प्रमाणित गरेपछिमात्र त्यस्तो सफ्टवेयर निकासी भएको मानिनेछ ।

२६. **निस्सा, प्रमाण वा रसिद माग गर्न सक्ने** : (१) कुनै व्यक्तिले कुनै मालवस्तु पैठारी गरी ल्याएको हो वा निकासी गर्न लागेको हो र भन्सार महसुल तिरेको छैन भनी विश्वास गर्नुपर्ने मनासिव कारण भएमा वा भन्सार महसुल नतिरेको थाहा पाएमा भन्सार कार्यालयको कुनै कर्मचारीले त्यस्तो व्यक्तिबाट सो मालवस्तुको भन्सार महसुल तिरेको प्रमाण वा भन्सार महसुल नलाग्ने भए सोही व्यहोराको निस्सा माग गर्न सक्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम माग भएको प्रमाण वा निस्सा त्यस्तो व्यक्तिले त्यस्तो कर्मचारीलाई देखाउनु पर्नेछ । निजले त्यस्तो प्रमाण वा निस्सा पेश गर्न नसकेमा वा पेश गरेको निस्सामा लेखिएबमोजिमको मालवस्तु नभई फरक मालवस्तु देखिन आएमा त्यस्तो कर्मचारीले त्यस्तो मालवस्तु र व्यक्ति भन्सार अधिकृतसमक्ष पेश गर्नुपर्नेछ ।

(३) उपदफा (२) बमोजिम पेश भएपछि भन्सार अधिकृतले त्यस्तो मालवस्तु रोक्का गर्न आदेश दिन सक्नेछ र पेश भएको व्यक्तिलाई चोरी निकासी वा पैठारीको कसूरमा कारवाही चलाउनेछ ।

२७. प्रज्ञापनपत्रको ढाँचा : प्रज्ञापनपत्रको ढाँचा तोकिएबमोजिम हुनेछ ।

परिच्छेद -७
मालवस्तुको जाँच सम्बन्धी व्यवस्था

२८ **भारी वा पोका खोल्न र जाँचन सक्ने** : (१) भन्सार अधिकृतले निकासी वा पैठारी हुने जुनसुकै मालवस्तुको भारी वा पोका एक एक गरी वा बीच बीचमा छड्के गरी वा केही प्रतिशतमात्र खोल्न र जाँचन वा आफू मातहतका कुनै कर्मचारीलाई त्यसरी खोल्न र जाँचन आदेश दिन सक्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम जाँच गर्दा जीवित जनावर, छिटो नाश हुन सक्ने वस्तुहरु र भन्सार अधिकृतले आवश्यक ठानेका अन्य मालवस्तु पहिले जाँच गर्नुपर्नेछ ।

(३) भन्सार अधिकृत वा निज मातहतको कर्मचारीले मालवस्तुको भारी वा पोका उपदफा (१) बमोजिम खोले जाँचेकोमा त्यसरी जाँचेको तरिका र अदतको स्पष्ट विवरण प्रज्ञापनपत्रमा उल्लेख गर्नुपर्नेछ ।

(४) यस दफाबमोजिम जाँच भएको वा नभएको भारी वा पोकाका सम्बन्धमा शङ्का लागेमा वा सो सम्बन्धमा कुनै सूचना प्राप्त भएमा भन्सार अधिकृतले त्यस्तो भारी वा पोका जाँच नै नभएको भए जाँचबुझ गराउन वा जाँच भईसकेको भए पुनः जाँचबुझ गर्न आफू मातहतका कर्मचारीलाई आदेश दिन सक्नेछ ।

(५) निकासीकर्ता वा पैठारीकर्ताले आफ्नो उपस्थितिमा मालवस्तु जाँच गराउन चाहेमा सोको जानकारी लिखित रूपमा भन्सार अधिकृतलाई दिनुपर्नेछ । त्यसरी जानकारी दिएकोमा भन्सार अधिकृतले त्यस्तो निकासीकर्ता वा पैठारीकर्ताको उपस्थितिमा मालवस्तुको जाँच गर्न वा गराउन सक्नेछ ।

तर भन्सार अधिकृतले तोकेको समयमा निज उपस्थित नभएमा निजको अनुपस्थितिमा नै मालवस्तुको जाँच गर्न बाधा पर्नेछैन ।

(६) भन्सार अधिकृतले यस दफाबमोजिम मालवस्तु जाँच गर्दा वा गराउँदा पैठारीकर्ताले गरेको घोषणाका आधारमा लाग्ने महसुल असुल गरेरमात्र मालवस्तुको जाँच गर्न वा गराउन सक्नेछ ।

(७) उपदफा (६) बमोजिम जाँच गर्दा निकासीकर्ता वा पैठारीकर्ता वा निजको एजेन्टले गरेको घोषणा वा प्रज्ञापनपत्रसाथ संलग्न गरेको कागजातमा उल्लिखित विवरणबमोजिमको मालवस्तु नभई फरक परेमा त्यस्तो मालवस्तुको जाँच गर्नु अगाडि नै महसुल असुल भएको रहेछ भने पैठारीकर्ताले त्यस्तो महसुल फिर्ता वा लाग्ने महसुलमा मिलान गर्न पाउने छैन ।

(८) एकपटक जाँचपास भएको मालवस्तु निकासीकर्ता वा पैठारीकर्ताले भन्सार क्षेत्रबाट उठाई लैजानुअघि वा भन्सार क्षेत्रबाहिर लगिसकेपछि महानिर्देशकले खटाएको कुनै अधिकृत कर्मचारी वा सम्बन्धित भन्सार कार्यालयको भन्सार अधिकृतले पुनः पूरा वा आंशिक रूपमा जाँच गर्न वा गराउन सक्नेछ । त्यसरी जाँच गर्दा सोको कारणका बारेमा महानिर्देशक वा भन्सार अधिकृतले सम्बन्धित पैठारीकर्तालाई जानकारी दिनुपर्नेछ ।

२९. **जाँच गरेसरह हुने** : दफा २८ बमोजिम भारी वा पोका जाँच गर्दा सो भारी वा पोकामा पेश भएको बिल बीजक, अन्य कागजात वा विवरणबमोजिम मालवस्तु भएमा जाँच नगरिएका अन्य भारी वा पोकाभित्रका मालवस्तु पनि जाँच गरेको मानिनेछ ।

२६३०. **मालवस्तुको नमूना सङ्कलन र परीक्षण**: (१) पैठारी हुने कुनै मालवस्तुको गुणस्तर परीक्षण, भन्सार मूल्याङ्कन, वर्गीकरण, जनस्वास्थ्य वा वातावरणमा पर्न सक्ने प्रभावको दृष्टिकोणले नमूना जाँच गर्न वा सम्बन्धित विशेषज्ञबाट जाँच गराउन वा प्रयोगशालाबाट परीक्षण गराउन आवश्यक देखेमा भन्सार अधिकृतले उक्त मालवस्तुको धनी वा निजको एजेन्टको रोहवरमा नमूना भिकी आफैले जाँच गर्न, सम्बन्धित विशेषज्ञबाट जाँच गराउन वा विभागको प्रयोगशाला वा अन्य सरकारी निकायको प्रयोगशालाबाट परीक्षण गराउन सक्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम परीक्षणको लागि प्राप्त हुन आएको मालवस्तुको नमूना विभागको वा अन्य सरकारी निकायको प्रयोगशालाले यथाशीघ्र परीक्षण गरी सोको नतिजा सम्बन्धित भन्सार कार्यालयमा पठाउनु पर्नेछ ।

(३) उपदफा (१) बमोजिम भन्सार कार्यालयबाट परीक्षणको लागि प्राप्त नमूनाहरू विभागको प्रयोगशालाले आफैले परीक्षण गर्न नसक्ने भएमा सरकारी निकायको अन्य प्रयोगशालाबाट परीक्षण गराइ सोको प्रतिवेदन सम्बन्धित भन्सार कार्यालयमा पठाउनु पर्नेछ ।

३१. **सम्बन्धित स्थानमा गई मालवस्तु जाँच गर्न सकिने :** (१) कुनै निकासीकर्ताले आफूले निकासी गर्ने मालवस्तु त्यस्तो मालवस्तुको उत्पादनस्थल वा गोदाममा गई जाँच गरिदिन भन्सार अधिकृतसमक्ष निवेदन दिन सक्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम प्राप्त निवेदन अनुसार मालवस्तु जाँच गर्न मनासिव देखिएमा भन्सार अधिकृतले तोकिएबमोजिमको शुल्क लिई त्यस्तो उत्पादनस्थल वा गोदाममा आफै गई वा आफू मातहतका कर्मचारीलाई पठाई मालवस्तु जाँच गर्न वा गराउन सक्नेछ ।

(३) कुनै पैठारीकर्ताले आफूले पैठारी गरी ल्याएको मालवस्तु भन्सार क्षेत्रभन्दा बाहिर जाँच गरिदिन तोकिएको कागजात संलग्न गरी प्रज्ञापनपत्र भरी भन्सार अधिकृतसमक्ष निवेदन दिन सक्नेछ ।

(४) उपदफा (३) बमोजिम प्राप्त निवेदन जाँचवुझ गर्दा त्यसरी जाँच गर्न मनासिव देखिएमा महानिर्देशकको पूर्व स्वीकृति लिई भन्सार अधिकृतले तोकिएको शुल्क असुल गरी भन्सार क्षेत्रभन्दा बाहिर आफै गई वा आफू मातहतका कर्मचारीलाई पठाई मालवस्तुको जाँच गर्न वा गराउन सक्नेछ ।

(५) उपदफा (४) बमोजिम मालवस्तु जाँच गर्नुअघि भन्सार अधिकृतले पैठारीकर्ताले घोषणा गरेको भन्सार मूल्य अनुसार सो मालवस्तुमा लाग्ने महसुलमा पचास प्रतिशत महसुल थप गरी हुन आउने रकम धरौटी लिनुपर्नेछ । भन्सार कार्यालयले त्यस्तो धरौटी रकम सो मालवस्तुमा लाग्ने भन्सार महसुलभन्दा बढी भएमा त्यसरी बढी भएजति रकम पैठारीकर्तालाई फिर्ता दिनुपर्नेछ, र कम भएमा त्यस्तो कम रकम पैठारीकर्ताबाट असुल गर्नुपर्नेछ ।

३२. **दुवानी गर्ने साधनमा सीलबन्दी गर्न सकिने :** भन्सार कार्यालयबाट मालवस्तु जाँचपास भएपछि त्यस्तो मालवस्तु जुन साधनबाट

ढुवानी गरिने हो सोही साधनमा राखी त्यस्तो साधनमा भन्सार कार्यालयले सीलछाप लगाउन सक्नेछ ।

३३. **स्वीकृति नलिई खोल्न, हेर्न र जाँचन पाउने:** भन्सार कार्यालयबाट जाँचपास भएका मालवस्तु र त्यस्तो मालवस्तु ढुवानी गरिरहेको साधन राजस्व चुहावट सम्बन्धी प्रचलित कानूनबमोजिम अनुसन्धान गर्न अधिकारप्राप्त अधिकारी बाहेक अर्थ मन्त्रालय वा महानिर्देशकको पूर्व स्वीकृति नलिई अन्य निकायले खोल्न हेर्न र जाँचन पाउनेछैन ।

परिच्छेद-८

जाँचपास पछिको परीक्षण, खानतलासी तथा पक्राउ सम्बन्धी व्यवस्था

३४. **जाँचपासपछि परीक्षण गर्न सकिने:** (१) भन्सार कार्यालयबाट जाँचपास भएको मालवस्तु पैठारीकर्ताले घोषणा गरेबमोजिमको मालवस्तु हो वा होइन वा पैठारीकर्ताले गरेको घोषणा अनुरूप भए वा नभएको यकिन गर्न महानिर्देशक वा भन्सार अधिकृतले कुनै पैठारीकर्ताको मालवस्तु खरिद, पैठारी वा बिक्री सम्बन्धी खाता, सेस्ता अभिलेख वा अन्य यस्तै कागजात, बैङ्क अभिलेख, कम्प्यूटर प्रणाली लगायत निजको व्यवसायसँग सम्बन्धित सम्पूर्ण अभिलेख परीक्षण गर्न सक्नेछ।

²⁷(२) उपदफा (१) बमोजिम परीक्षण गर्दा पैठारीकर्ताले पैठारी गरेका मालवस्तु निजले घोषणा गरेकोभन्दा भिन्न मालवस्तु पाइएमा वा निजले गरेको घोषणा अनुरूप नभएको देखिएमा वा कारोवार मूल्य वा मालवस्तुको परिमाण घटी घोषणा गरेको देखिएमा र सो कारणले घटी महसुल असूल भएको देखिएमा भन्सार अधिकृतले त्यसरी घटी भएको मूल्य वा परिमाणमा पैठारी हुँदाका बखत लाग्ने महसुल निजबाट तत्काल असूल गरी घटी कारोवार मूल्य वा परिमाण घोषणा गरेबापत निजलाई यस ऐन बमोजिम कारवाही गर्नेछ।

तर घटी कारोवार मूल्य घोषणा गरेकोमा लाग्ने महसुलको शतप्रतिशत जरिवाना गर्नेछ।”

²⁸(३) उपदफा (१) बमोजिम परीक्षण गर्दा मालवस्तुको वर्गीकरणको उपशीर्षक फरक परेको कारणले कम महसुल असूल भएको देखिएमा त्यस्तो कम महसुल रकम र सो बराबरको जरिवाना रकम सम्बन्धित कार्यालयले पैठारीकर्ताबाट तत्काल असूल गर्नेछ।

²⁹(३क) महानिर्देशक वा भन्सार अधिकृतले यस दफा बमोजिम कारवाही गर्दा मालवस्तुको स्पष्ट घोषणा नभएको देखेमा

27 आर्थिक ऐन, २०६८ बाट पुरानोको सट्टा नयाँ राखिएको।

28 आर्थिक ऐन, २०६८ बाट पुरानोको सट्टा नयाँ राखिएको।

29 आर्थिक ऐन, २०६८ बाट थप भएकोमा आर्थिक ऐन, २०७१ द्वारा संशोधन।

प्रचलित कानून बमोजिम थप रकम असूल गर्न तथा सम्बन्धित व्यक्तिलाई भिकाउन, बयान गराउन, प्रमाण बुझ्न, लिखत पेश गर्न लगाउन, सूचना वा म्याद जारी गर्न सक्नेछ ।

³⁰(३ख) यस दफा बमोजिम परीक्षण गर्दा जारी गरिएको म्यादमा उपस्थित नहुने वा माग गरिए बमोजिम लिखत प्रमाण वा कागजात पेश नगर्ने पैठारीकर्तालाई महानिर्देशक वा भन्सार अधिकृतले दफा ५७ को उपदफा (१५क) बमोजिम जरिवाना गरी निजको निकासी पैठारी सम्बन्धी कारोवार रोक्का गरी उपलब्ध भएसम्मका लिखत प्रमाण वा कागजातका आधारमा परीक्षण गर्न सक्नेछ ।

तर यस उपदफा बमोजिम परीक्षण गरिसकेपछि सो पैठारीकर्ताका सम्बन्धमा पछि थप प्रमाण कागजात प्राप्त भएमा त्यस्ता प्रमाण कागजातका आधारमा यस दफा बमोजिम पुनः परीक्षण गर्न यस उपदफाले बाधा पुऱ्याएको मानिने छैन ।

³¹(३ग) यस दफा बमोजिम महसुल निर्धारण गर्दा सम्बन्धित व्यक्तिलाई पन्ध्र दिनको म्याद दिई सफाई पेश गर्ने मौका दिनु पर्नेछ ।

³²(३घ) यस दफा बमोजिम निर्धारण भएको महसुल तथा जरिवाना वापतको रकम दाखिला गर्ने आदेश प्राप्त गरेको मितिले पैतीस दिनभित्र त्यस्तो आदेश प्राप्त गर्ने व्यक्तिले सोही आदेशमा तोकिएबमोजिमको रकम दाखिला गर्नु पर्नेछ । सो अवधिभित्र दाखिला नगरेमा त्यस्तो महसुल तथा जरिवाना दाखिला गर्ने आदेश भएको मितिदेखि वार्षिक पन्ध्र प्रतिशतका दरले ब्याज समेत गणना गरी असूलउपर गरिनेछ ।

³³(३ङ) उपदफा (३घ) बमोजिम तिर्नु बुझाउनु पर्ने रकम नबुझाउने पैठारीकर्ताको कारोवार तथा चल अचल सम्पत्ति रोक्का गरी भन्सार अधिकृतले सोही सम्पत्तिबाट त्यस्तो रकम असूलउपर गर्नेछ ।

30 आर्थिक ऐन, २०७२ बाट संशोधन ।

31 आर्थिक ऐन, २०६८ बाट थप ।

32 आर्थिक ऐन, २०६८ बाट थप ।

33 आर्थिक ऐन, २०६८ बाट थप ।

34 (३च) उपदफा (३ड) बमोजिम रकम असुल हुन नसकेमा त्यस्तो रकम सरकारी बाँकी सरह असुलउपर गरिनेछ ।

35 (३छ) महानिर्देशक वा भन्सार अधिकृतले यस दफाको प्रयोजनका लागि आवश्यक देखेमा बैंक, वित्तीय संस्था एवं पैठारीकर्ताको कारोबारसँग सम्बन्धित अन्य कुनै व्यक्ति वा निकायबाट सम्बन्धित पैठारीकर्ता, निजको कारोबार वा मालवस्तुसँग सम्बन्धित भुक्तानी, बैंक खाता, नाफा नोक्सानको हिसाव, कर विवरण, बीजक र यस्तै अन्य कागजात माग गर्न सक्नेछ । यसरी माग गरिएका हिसाव, कर विवरण, विजक तथा कागजात उपलब्ध गराउनु सम्बन्धित व्यक्ति वा निकायको कर्तव्य हुनेछ ।

(४) यस दफाबमोजिमको परीक्षण मालवस्तु जाँचपास भएको मितिले चार वर्षसम्म गर्न सकिनेछ ।

३५ **मालवस्तु तथा व्यक्ति भन्सार अधिकृतसमक्ष पेश गर्नुपर्ने:** कुनै व्यक्तिले दफा ३ बमोजिम तोकिएको बाटोबाट नलगी वा चोरी, छली मालवस्तु निकासी वा पैठारी गरेको वा गर्न लागेको भन्सार कार्यालयको कर्मचारीले वा महानिर्देशकले खटाएको कुनै अधिकारीले फेला पारेमा निजले त्यस्तो मालवस्तु र सो मालवस्तु लिई जाने व्यक्ति तथा सवारी साधन पक्राउ गरी भन्सार अधिकृतसमक्ष पेश गर्नु पर्नेछ । त्यसरी पेश हुन आएको मालवस्तु, व्यक्ति र सवारी साधनउपर भन्सार अधिकृतले चोरी निकासी वा चोरी पैठारीको कसूरमा कारवाही चलाउनेछ ।

३६. **शङ्का लागेमा वा आधार भएमा तलासी गर्ने** कसैले भन्सार महसुल लाग्ने मालवस्तु भन्सार महसुल नतिरी वा चोरी पैठारी गरी ल्याएको छ वा चोरी निकासी गरी लिई जान लागेको छ वा प्रतिबन्धित मालवस्तु निकासी वा पैठारी गरेको छ वा गर्न लागेको छ भनी विश्वास गर्नुपर्ने मनासिव आधार वा कारण भएमा वा शङ्का लागेमा भन्सार कार्यालयको जुनसुकै कर्मचारीले त्यस्तो व्यक्ति वा जुनसुकै साधनलाई रोक्का गर्न र त्यस्तो व्यक्ति वा त्यस्तो सवारी साधनको तलासी लिन सक्नेछ ।

34 आर्थिक ऐन, २०६८ बाट थप ।

35 आर्थिक ऐन, २०७१ बाट थप ।

३७. तलासी लिइने व्यक्तिले तलासी हुनुभन्दा अगाडि आफूलाई भन्सार अधिकृत छेउ पेश गराउन माग गर्न सक्ने : (१) भन्सार अधिकृत वा सो प्रयोजनको लागि तोकिएको कर्मचारीबाहेक अरु कुनै कर्मचारीले दफा ३६ बमोजिमको तलासी लिन चाहेकोमा सम्बन्धित व्यक्तिले त्यस्तो तलासी लिनुभन्दा अगाडि आफूलाई भन्सार अधिकृतसमक्ष पेश गराउन माग गर्न सक्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम भन्सार अधिकृतसमक्ष पेश गराउन माग भएकोमा सम्बन्धित भन्सार कार्यालयका कर्मचारीले कुनै ढिला सुस्ती नगरी निजलाई भन्सार अधिकृतसमक्ष पेश गर्नु पर्नेछ ।

(३) उपदफा (२) बमोजिम पेश गरिएको व्यक्तिको तलासी लिनु पर्ने मनासिव आधार देखेमा भन्सार अधिकृतले निजको तलासी आफै लिन वा आफू मातहतका कर्मचारीलाई लिन लगाउनेछ र त्यस्तो आधार नदेखेमा निजलाई तुरुन्त छोडिदिनेछ ।

३८. चोरी पैठारी वा चोरी निकासी गरेको मानिने : दफा ३६ वा ३९ बमोजिम तलासी लिंदा भन्सार महसुल लाग्ने वा यस ऐनबमोजिम घोषणा गरी पैठारी वा निकासी गर्नुपर्ने मालवस्तु बरामद भएकोमा भन्सार अधिकृतले तलासी लिएको व्यक्तिलाई सो मालवस्तुको प्रज्ञापनपत्र र भन्सार महसुल लाग्ने मालवस्तु भए महसुल तिरेको निस्सा पेश गर्न आदेश दिनेछ । निजले त्यस्तो प्रज्ञापनपत्र वा निस्सा पेश गर्न नसकेमा चोरी पैठारी वा चोरी निकासी गरेको मानिनेछ ।

३९. घर, भवन, गोदाम वा ठाउँको खानतलासी लिने : (१) कसैले भन्सार महसुल छली वा चोरी पैठारी गरी ल्याएको मालवस्तु कुनै घर, भवन, गोदाम वा अन्य कुनै पनि ठाउँमा लुकाएको वा राखेको छ भन्ने विश्वास वा शङ्का गर्नुपर्ने मनासिव कारण भएमा महानिर्देशकले वा सम्बन्धित भन्सार अधिकृतले कारण सहितको निर्णय गरी त्यस्तो घर, भवन, गोदाम वा ठाउँको खानतलासी लिन वा लिन लगाउन आदेश दिन सक्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम आदेश पाउने कर्मचारीले त्यस्तो घर, भवन, गोदाम वा ठाउँको खानतलासी लिनुअघि सो घर, भवन, गोदाम वा ठाउँको धनी वा सो घर, भवन, गोदाम वा ठाउँमा तत्काल बसोवास गरिरहेका व्यक्तिलाई त्यसरी खानतलासी

लिनुपरेको कारण समेत खोली सूचना दिनुपर्नेछ । त्यस्तो धनी वा व्यक्तिले त्यस्तो सूचना बुझ्न नमानेमा सो सूचनाको एक प्रति त्यस्तो घर, भवन, गोदाम वा ठाउँको सबैले देख्ने स्थानमा टाँसी दिनुपर्नेछ, र त्यसरी सूचना टाँस भएपछि सम्बन्धित धनी वा व्यक्तिले खानतलासीको सूचना रीतपूर्वक पाएको मानिनेछ ।

(३) उपदफा (२) बमोजिम सम्बन्धित धनी वा व्यक्तिलाई सूचना दिएपछि निजले खानतलासी लिन खटिएका कर्मचारीलाई त्यस्तो घर, भवन, गोदाम वा ठाउँको खानतलासी लिन दिनु पर्नेछ ।

(४) उपदफा (२) र (३) बमोजिम खानतलासी लिन कुनै व्यक्तिले वाधाविरोध गरेमा खानतलासी लिन खटिएका कर्मचारीले खानतलासी लिनुपर्ने घर, भवन, गोदाम वा अन्य कुनै ठाउँमा वसिरहेका व्यक्तिलाई हट्ने सूचना र मौका दिनुपर्नेछ । यसरी हट्ने सूचना र मौका दिँदा दिँदै पनि निजहरु नहटेमा त्यस्तो कर्मचारीले सुरक्षा निकायको सहयोगमा आवश्यक बल समेत प्रयोग गरी खानतलासी लिनुपर्ने घर, भवन, गोदाम वा ठाउँको बाहिरी वा भित्री ढोका भूयाल वा छेस्कीनी खोली वा फोरी सूर्योदयदेखि सूर्यास्तभित्र कुनै पनि समयमा खानतलासी लिन सक्नेछ ।

(५) यस दफाबमोजिम खान तलासी लिँदा खान तलासी लिने कर्मचारीले उपलब्ध भएसम्म सम्बन्धित गाउँ विकास समिति वा नगरपालिकाको वडा अध्यक्ष वा वडा सदस्य वा कुनै कार्यालयको कर्मचारी वा घर धनी वा निजको प्रतिनिधि वा सोह्र वर्ष उमेर पुगेको कुनै व्यक्तिलाई साक्षी राखी तलासी लिनु पर्नेछ । त्यस्तो साक्षी बस्ने मानिस फेला नपरेमा वा निजले साक्षी बस्न इन्कार गरेमा सोही व्यहोराको कैफियत जनाई तलासी लिने कर्मचारीले सहीछाप गर्नु पर्नेछ ।

(६) यस दफाबमोजिम खानतलासी लिँदा भन्सार छली वा चोरी पैठारी गरी ल्याएका मालवस्तु बरामद भएमा त्यसरी खानतलासी लिने कर्मचारीले त्यस्ता मालवस्तु आफ्नो कब्जामा लिई त्यस्ता मालवस्तुको विवरण खोलिएको फेहरिस्त तयार गरी सोको एक प्रति खानतलासी लिएको घर, भवन, गोदाम वा सो ठाउँको सम्बन्धित व्यक्तिलाई तत्काल बुझाई दिनु पर्नेछ । सम्बन्धित

व्यक्तिले बुभन नमानेमा वा बुभाउन नसकिएमा दुई जना साक्षीको रोहवरमा मुचुल्का गरी टाँस गर्नुपर्नेछ । यसरी टाँस गरिएकोमा सम्बन्धित व्यक्तिलाई बुभाएसरह मानिनेछ ।

(७) उपदफा (६) बमोजिमका मालवस्तु तथा फेहरिस्त त्यस्तो कर्मचारीले सम्बन्धित भन्सार अधिकृतसमक्ष दाखिला गर्नुपर्ने छ र त्यसरी दाखिला भएपछि, भन्सार अधिकृतले यस ऐनबमोजिम कारवाही गर्नेछ ।

४०. **पक्राउ गर्न सक्ने** : (१) दफा ३६ वा ३९ बमोजिम तलासी लिंदा कुनै व्यक्तिले यस ऐन अन्तर्गतको कसूर गरेको देखिन आएमा निजलाई त्यस्तो तलासी लिने कर्मचारीले पक्राउ गर्न वा गर्न लगाउन सक्नेछ ।

(२) कुनै व्यक्तिले चोरी निकासी वा चोरी पैठारी गर्न लागेको वा यस ऐनको विपरीत हुने कुनै काम गर्न लागेको वा गरेको छ भनी विश्वास वा शङ्का गर्नुपर्ने मनासिव आधार वा कारण भएमा सम्बन्धित भन्सार अधिकृत वा निजबाट अधिकार प्राप्त भन्सार कार्यालयका अरु कर्मचारीले निजलाई जुनसुकै सवारी साधन वा ठाउँमा पक्रन वा पक्राउ गर्न लगाउन सक्नेछ ।

(३) उपदफा (१) वा (२) बमोजिम पक्राउ गरिएको व्यक्तिलाई बाटाको म्यादबाहेक चौबीस घण्टाभित्र भन्सार अधिकृतसमक्ष पेश गर्नु पर्नेछ ।

(४) उपदफा (३) बमोजिम पेश हुन आएको व्यक्तिलाई भन्सार अधिकृतले तुरुन्त कानूनी कारवाही चलाउनु पर्नेछ । त्यसरी कारवाही नचलाई चौबीस घण्टाभन्दा बढी अवधिसम्म हिरासतमा राख्न पाइने छैन ।

४१. **नगद धरौटीमा छाड्न वा हिरासतमा राख्न सकिने** : (१) दफा ४० को उपदफा (३) बमोजिम पेश भएको व्यक्ति तत्काल प्राप्त प्रमाणबाट कसूरदार देखिएमा भन्सार अधिकृतले निजलाई यस ऐनबमोजिम हुनसक्ने कैद र जरिवानावापतको रकम र बिगोसमेत असुल गर्नु पर्नेमा कायम हुन सक्ने बिगो वरावरको रकम समेतको नगद धरौटी लिई तोकिएको समय र स्थानमा हाजिर हुने गरी छाड्न सक्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम माग भएको नगद धरौटी पेश गर्न नसक्ने व्यक्तिलाई त्यस्तो नगद धरौटी भन्सार कार्यालयमा दाखिला नगरेसम्म निजलाई हिरासतमा राखिनेछ ।

(३) उपदफा (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भएतापनि त्यस्तो व्यक्तिलाई नगद धरौटीमा छाड्दा निजले प्रमाण लोप गर्न सक्ने आधार देखिएमा भन्सार अधिकृतले कारण खोली त्यस्तो व्यक्तिलाई थुनामा राखी कारवाई अगाडि बढाउन सक्नेछ ।

(४) उपदफा (२) वा (३) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भएतापनि त्यस्तो व्यक्तिलाई हिरासतमा राख्दा निजलाई यस ऐनबमोजिम हुने कैदको अधिकतम अवधिभन्दा बढी हिरासतमा राखिनेछैन ।

(५) उपदफा (१) बमोजिम दण्डबापतको धरौटी लिंदा एक दिन कैद बराबर पचास रुपैयाँका दरले लिनु पर्नेछ ।

४२. **फरार व्यक्तिलाई पछि पक्रन हुने:** यस ऐन अन्तर्गत कसूर मानिने कुनै कार्य गर्ने व्यक्तिलाई कसूर गर्दाकै वखत पक्रन नसकिएमा वा पक्राउ गरिएको भएपनि निज फरार भएमा भन्सार अधिकृतले वा निजले अधिकार दिएको कर्मचारीले वा सो कार्यका लागि खटिएको कर्मचारीले निजलाई जुनसुकै वखत पक्राउ गर्न सक्नेछ । त्यसरी पक्रिएको व्यक्तिउपर कसूर गरेका वखत पक्रिएसरह कारवाही हुनेछ ।

४३. **अधिकतम बल प्रयोग गर्न सक्ने:** (१) कसैले दफा ३ बमोजिम तोकिएको बाटोबाहेक अन्यत्रबाट मालवस्तु निकासी वा पैठारी गर्न लागेमा भन्सार अधिकृत वा निजबाट अधिकार प्राप्त भन्सार कार्यालयका कर्मचारी वा अधिकार प्राप्त सरकारी कर्मचारीले निजलाई रोक्न सक्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम रोक्न खोज्दा निजले त्यस्तो अधिकृत वा कर्मचारीलाई हुलहुज्जत वा जोरजुलुम गरेमा भन्सार अधिकृत वा त्यस्तो कर्मचारीले निजलाई त्यसो नगर्न सम्झाउनु बुझाउनु पर्नेछ ।

(३) उपदफा (२) बमोजिम सम्झाउदा बुझाउंदा पनि निजले हुलहुज्जत वा जोरजुलुम गरेमा भन्सार अधिकृत वा त्यस्तो कर्मचारीले निजलाई पक्राउ गर्न सक्नेछ ।

(४) उपदफा (३) बमोजिम पक्राउ गर्न खोज्दा निजले जोरजुलुम गरेमा वा भाग्न उम्कन खोजेमा र तत्काल पक्राउ गर्न नसकिने अवस्था भएमा आफ्नो रक्षा र कर्तव्यको पालनाको निमित्त त्यस्तो भन्सार अधिकृत वा अधिकारप्राप्त अधिकारीको आदेशले घटनास्थलमा सुरक्षाको लागि खटिएका कर्मचारीले त्यस्तो घटना रोक्न पहिले हवाई फायर गर्ने र त्यसो गर्दा पनि स्थिति नियन्त्रण नभए वा हुलहुज्जत गर्ने व्यक्तिसंग समेत हतियार भएमा कम क्षति हुने गरी गोली समेत चलाउन सक्नेछ ।

(५) दफा ३ अन्तर्गत तोकिएको बाटो गरी सवारी साधनबाट आवत जावत गर्ने कुनै व्यक्तिलाई भन्सार कार्यालयको कर्मचारीले त्यस्तो सवारी साधनसमेत रोक्न वा रोक्न लगाउन आदेश दिन सक्नेछ । त्यस्तो आदेश नमानी हुलहुज्जत वा जोरजुलुम गरी त्यस्तो सवारी साधन नजँचाई भगाउने प्रयत्न गरेमा वा भगाएमा त्यस्तो सवारी साधनको पाइग्रामा भन्सार अधिकृतको आदेशले भन्सारमा सुरक्षाको निमित्त खटिएका कर्मचारीले कम क्षति हुने गरी गोली चलाउन सक्नेछ ।

(६) उपदफा (४) र (५) बमोजिम गोली चलाउनु परेको अवस्थामा सो कुराको जानकारी भन्सार अधिकृत वा अधिकारप्राप्त अधिकारीले छिटो साधनद्वारा महा निर्देशक तथा सम्बन्धित प्रमुख जिल्ला अधिकारीलाई दिनुपर्नेछ ।

परिच्छेद -९

मालवस्तु कब्जा, जफत तथा लिलाम बिक्री सम्बन्धी व्यवस्था

४४. जफत हुने मालवस्तु कब्जामा लिन सक्ने : यस ऐनबमोजिम जफत हुने मालवस्तु देखेमा वा पत्ता लागेमा भन्सार अधिकृतले वा निजबाट अधिकारप्राप्त भन्सार कार्यालयका कर्मचारीले वा नेपाल सरकारबाट अधिकारप्राप्त कर्मचारीले जुनसुकै ठाउँमा र जहिले सुकै पनि त्यस्तो मालवस्तु कब्जामा लिन सक्नेछ ।

४५. कब्जामा लिएको निस्सा दिनुपर्ने : दफा ४४ बमोजिम मालवस्तु कब्जामा लिनेले त्यसरी मालवस्तु कब्जामा लिनु परेको कारण र कब्जामा लिएको मालवस्तुको विवरण खोलिएको फेहरिस्त सहितको निस्सा मालवस्तु कब्जा गरेको वढीमा तीन दिनभित्र सम्बन्धित मालवस्तु धनीलाई दिनुपर्नेछ ।

४६. मालवस्तु बुझाउनु पर्ने (१) यस ऐनबमोजिम भन्सार कार्यालयको कुनै कर्मचारी वा अन्य निकायले दफा ४४ बमोजिम कब्जामा लिएको मालवस्तु र दफा ४५ बमोजिमको फेहरिस्तको एकप्रति यथाशीघ्र भन्सार अधिकृतसमक्ष बुझाउनु पर्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम मालवस्तु दाखिला भएपछि भन्सार अधिकृतले त्यस्तो मालवस्तु यस ऐनबमोजिम कब्जा गर्नुपर्ने हो वा होइन भन्ने कुराको जाँचबुझ गर्नुपर्नेछ । त्यसरी जाँचबुझ गर्दा त्यस्तो मालवस्तु विनाकारण कब्जामा लिएको वा कब्जामा लिनु नपर्ने देखिएमा निजले तुरुन्त त्यस्तो मालवस्तुको धनीलाई सो मालवस्तु फिर्ता दिनुपर्नेछ ।

(३) उपदफा (२) बमोजिम जाँचबुझ गर्दा मालवस्तु जफत हुने देखिएमा भन्सार अधिकृतले त्यस्तो मालवस्तुका सम्बन्धमा यस ऐनबमोजिमको कारवाही चलाउनु पर्नेछ ।

४७. जफत भएको र भन्सारबाट नछुटाएको मालवस्तु नेपाल सरकारको हुने: (१) यस ऐनबमोजिम जफत गरिएको मालवस्तु नेपाल सरकारको हुनेछ ।

(२) भन्सारमा रहेको मालवस्तु सम्बन्धित मालवस्तुधनीले तोकिएको अवधिभित्र छुटाउनु पर्नेछ ।

(३) उपदफा (२) बमोजिमको अवधिभित्र छुटाई नलगेको मालवस्तु छुटाई लैजान सम्बन्धित भन्सार कार्यालयले सात दिनको सार्वजनिक सूचना प्रकाशन गर्नु पर्नेछ ।

(४) उपदफा (३) बमोजिमको सूचना प्रकाशन भएपछि सम्बन्धित मालवस्तुको धनीले उपदफा (२) को अवधिभित्र मालवस्तु छुटाई लैजान नसकेको मनासिव कारण सहितको निवेदन भन्सार कार्यालयमा दिएमा र त्यस्तो कारण मनासिव देखिएमा भन्सार अधिकृतले लाग्ने महसुल लिई त्यस्तो मालवस्तु छुटाई लैजान निजलाई अनुमति दिन सक्नेछ ।

(५) उपदफा (३) बमोजिमको सूचना प्रकाशन गर्दा पनि भन्सार कार्यालयबाट छुटाई नलगेको मालवस्तु सम्बन्धित भन्सार अधिकृतले जफत गर्नेछ र त्यस्तो मालवस्तु नेपाल सरकारको हुनेछ ।

४८. **जफत गरेको सूचना दिनु पर्ने** : यस ऐनबमोजिम मालवस्तु जफत गरिएकोमा भन्सार अधिकृतले सोको जानकारी सम्बन्धित निकासीकर्ता वा पैठारीकर्तालाई दिनेछ ।

४९. **जफत गर्नुपर्ने मालवस्तु** : यस ऐनबमोजिम कुनै मालवस्तु जफत हुने निर्णय भएमा त्यस्ता मालवस्तुसंग सम्बन्धित देहायका मालवस्तुसमेत जफत हुनेछन् :-

- (क) मालवस्तु प्याक गर्न वा ढुवानी गर्न प्रयोग भएका पार्सल, प्याकेट वा आधानपात्रहरु (कन्टेनर्स),
- (ख) मालवस्तु ढुवानी गर्न प्रयोग गरिएका रेल, हवाईजहाजबाहेक रिक्सा, टांगा, जनावर लगायत सबै किसिमका सवारी साधनहरु,
- (ग) खण्ड (ख) बमोजिमका सवारी साधनमा राखेका कपडा, फर्निचर, विद्युतीय सामान र अरु सामग्रीहरु ।

५०. **लिलाम बिक्री गर्न सक्ने** : (१) यस ऐन बमोजिम जफत भएका मालवस्तु नेपाल सरकारले आफैले प्रयोग गरेकोमा बाहेक सम्बन्धित भन्सार अधिकृतले तोकिएबमोजिम लिलाम बिक्री गर्न सक्नेछ ।

(२) उपदफा (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भएतापनि जफत भई भन्सार कार्यालयबाट छुटाई नलगी नेपाल सरकारको हुन आएको सुन, चांदी, जवाहरात वा प्रचलित कानूनबमोजिम इजाजत लिईमात्र बिक्री गर्न पाइने मालवस्तु वा अमूल्य खनिज पदार्थहरूको लिलाम बिक्री वा अन्य व्यवस्था तोकिएबमोजिम हुनेछ ।

(३) यस ऐनबमोजिम कब्जा भएका मालवस्तु सङ्गे, गल्ने वा पुरानो भई मूल्य घट्न जाने वा गोदाम वा स्थानको अभावले राख्न बाधा पर्ने लागेमा वा जीवजन्तु रहेछ भने भन्सार अधिकृतले त्यस्तो मालवस्तु तोकिएबमोजिम तुरुन्त लिलाम गर्न सक्नेछ ।

(४) उपदफा (३) बमोजिमको लिलाम बिक्रीबाट प्राप्त रकम भन्सार कार्यालयले धरौटी खातामा आम्दानी बाध्नु पर्नेछ ।

(५) उपदफा (१), (२) वा (३) बमोजिम लिलाम बिक्री भएको मालवस्तु पछि मालधनीलाई फिर्ता दिनु पर्ने ठहरेमा त्यस्तो लिलाम बिक्रीबाट प्राप्त हुन आएको रकममात्र निजलाई फिर्ता दिइनेछ ।

तर त्यस्तो रकममा कुनै कर, शुल्क वा अन्य दस्तुर वा रकम लाग्ने रहेछ भने त्यस्तो कर, शुल्क, दस्तुर र रकम कटाएर बाँकी रहेको रकममात्र निजले पाउनेछ ।

(६) भन्सार कार्यालयमा दाखिला हुन आएको चोरी पैठारी वा चोरी निकासी गरेको मालवस्तु ढुवानी गर्न प्रयोग भएको सवारी साधन स्थानाभाव वा संरक्षण गर्न नसकिने कारणले सो कार्यालयमा राखिराख्न उपयुक्त नदेखिएमा सम्बन्धित भन्सार अधिकृतले तोकिएको समितिबाट त्यस्तो साधनको मूल्य कायम गराई सो मूल्यमा तोकिएबमोजिम लिलाम बिक्री गर्न गराउन सक्नेछ ।

(७) उपदफा (६) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भएतापनि त्यस्तो सवारी साधनको धनीले उपदफा (६) बमोजिम कायम भएको मूल्य तथा सो मूल्यमा प्रचलित कानूनबमोजिम लाग्ने कर, शुल्क समेत थप गरी हुन आउने रकम नगद रुपैयाँ धरौटी राखी सो सवारी साधन छुटाई लान निवेदन दिन सक्नेछ ।

(८) उपदफा (७) बमोजिम निवेदन परेकोमा भन्सार अधिकृतले त्यस्तो धरौटी रकम लिई सो सवारी साधन निजलाई नै

फिर्ता दिन सक्नेछ र त्यसउपर कारवाई र किनारा हुँदा सो सवारी साधन जफत हुने ठहरेमा भन्सार कार्यालयले सवारी साधनको धनीले त्यसरी राखेको धरौटी रकम सदरस्याहा गरी सो सवारी साधन सवारी साधनको धनीलाई नै दिन सक्नेछ । त्यस्तो सवारी साधन जफत नहुने भई सवारी साधनको धनीले फिर्ता पाउने निर्णय भएमा निजले राखेको धरौटी रकम तोकिएबमोजिम फिर्ता दिइनेछ ।

(९) यस दफामा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भएतापनि यस ऐनबमोजिम लिलाम बिक्री हुन नसकेको वा कुनै किसिमले प्रयोगमा ल्याउन नसकिने मालवस्तु भन्सार अधिकृतले तोकिएबमोजिम सडाउन, गलाउन वा नष्ट गर्न सक्नेछ ।

परिच्छेद -१०
भन्सार एजेन्ट सम्बन्धी व्यवस्था

५१. **भन्सार एजेन्टको इजाजतपत्र सम्बन्धी व्यवस्था :** (१) निकासी वा पैठारी हुने मालवस्तु भन्सार कार्यालयबाट छुटाउन वा भन्सार कार्यालयसंग सम्बन्धित कामको लागि निकासी वा पैठारीकर्ताको भन्सार एजेन्ट वा प्रतिनिधिको रूपमा काम गर्न चाहने व्यक्तिले विभाग वा भन्सार कार्यालयबाट भन्सार एजेन्टको इजाजतपत्र लिनु पर्नेछ ।

(२) भन्सार एजेन्टको इजाजतपत्र सम्बन्धी व्यवस्था तोकिएबमोजिम हुनेछ ।

५२. **भन्सार एजेन्ट नियुक्त गर्न सक्ने:** कुनै निकासीकर्ता वा पैठारीकर्ताले निकासी वा पैठारी गर्ने मालवस्तु आफैले नछुटाई भन्सार एजेन्ट मार्फत छुटाउन चाहेमा वा भन्सार कार्यालयसंग सम्बन्धित कुनै कार्य आफैले नगरी भन्सार एजेन्ट मार्फत गराउन चाहेमा निजले तोकिएबमोजिम भन्सार एजेन्ट नियुक्त गर्न सक्नेछ ।

५३. **भन्सार एजेन्ट मालवस्तुको धनी मानिने :** कुनै मालवस्तुको धनीले सो मालवस्तु भन्सार कार्यालयबाट छुटाउनको लागि वा यस ऐन र यस ऐन अन्तर्गत बनेको नियमबमोजिमको अन्य कार्य गर्नको लागि कुनै व्यक्तिलाई आफ्नो भन्सार एजेन्ट नियुक्ति गरेमा त्यस्तो भन्सार एजेन्ट सो प्रयोजनको लागि सो मालवस्तुको धनी सरह मानिनेछ ।

३६५३क. **भन्सार एजेन्टको कर्तव्य :** मालवस्तु भन्सार कार्यालयबाट छुटाउन वा भन्सार कार्यालयसंग सम्बन्धित अन्य कार्य गर्नको लागि यस ऐन बमोजिम नियुक्त भन्सार एजेन्टको कर्तव्य देहाय बमोजिम हुनेछ :-

- (क) भन्सार सम्बन्धी कानूनको पूर्ण परिपालना गर्ने,
- (ख) भन्सार जाँचपास प्रक्रियालाई सरलीकरण गर्न भन्सार कार्यालयलाई आवश्यक सहयोग पुऱ्याउने,
- (ग) महसुल असुल गर्ने कार्यमा भन्सार कार्यालयलाई आवश्यक सहयोग गर्ने,

- (घ) भन्सार कार्यालयको काम कारवाहीमा बाधा अवरोध पुग्ने किसिमका कुनै पनि कार्य नगर्ने,
- (ङ) निजलाई नियुक्त गर्ने निकासीकर्ता वा पैठारीकर्तालाई आफू समक्ष उपस्थित गराउन भन्सार अधिकृतले लिखित सूचना दिएमा त्यस्तो सूचना सम्बन्धित निकासीकर्ता वा पैठारीकर्तालाई बुझाउने ।

५४. भन्सार एजेन्ट जिम्मेवार हुने : दफा ५२ बमोजिम नियुक्त भएको भन्सार एजेन्टले यस ऐन वा यस ऐन अन्तर्गत बनेको नियम विपरीत कुनै काम गरी मालवस्तुको धनीलाई हानि नोक्सानी पुऱ्याएमा निजले सो नोक्सानी बराबरको रकम त्यस्तो मालवस्तुको धनीलाई तोकिएबमोजिम तिर्नु पर्नेछ ।

३७५. इजाजतपत्र निलम्बन र रद्द हुन सक्ने : (१) दफा ५९ बमोजिम जरिवाना भएको वा यस ऐन वा यस ऐन अन्तर्गत बनेको नियम विपरीतको कुनै काम गर्ने वा आफ्नो कर्तव्य पूरा नगर्ने भन्सार एजेन्टलाई भन्सार अधिकृतले एक महिनादेखि छ महिनासम्म निलम्बन गर्न सक्नेछ ।

³⁸(२) भन्सार एजेन्टले उपदफा (१) बमोजिमको काम तेस्रो पटक पनि गरेमा वा नक्कली शैक्षिक योग्यताको प्रमाणपत्र वा अन्य भुङ्गा कागजात वा विवरण पेश गरी इजाजतपत्र प्राप्त गरेको देखिएमा भन्सार अधिकृतले निजको इजाजत पत्र रद्द गर्नेछ ।

(३) उपदफा (१) बमोजिम निलम्बन गर्नु वा उपदफा (२) बमोजिम इजाजतपत्र रद्द गर्नुअघि सम्बन्धित भन्सार अधिकृतले त्यस्तो भन्सार एजेन्टलाई सफाइ पेश गर्ने मौका दिनु पर्नेछ ।

³⁹(४) उपदफा (१) र (५) बमोजिम निलम्बन भएकोमा त्यस्तो निलम्बन अवधिभर निजले भन्सार सम्बन्धी कुनै काम गर्न र उपदफा (२) र (६) बमोजिम इजाजतपत्र रद्द गरिएको भन्सार एजेन्टले पुनः भन्सार एजेन्टको इजाजतपत्र प्राप्त गर्न सक्नेछैन ।

37 आर्थिक ऐन, २०७२ बाट संशोधन ।

38 आर्थिक ऐन, २०७२ बाट संशोधन ।

39 आर्थिक ऐन, २०७१ बाट संशोधन ।

⁴⁰ (५) प्रचलित कानून बमोजिम भन्सार एजेन्टउपर फौजदारी कसूरको अभियोगमा अदालतमा मुद्दा दायर भएमा मुद्दा दायर भएका मितिदेखि निज स्वतः निलम्बन हुनेछ ।

⁴¹ (६) कुनै फौजदारी अभियोगमा अदालतबाट कुनै भन्सार एजेन्ट दोषी प्रमाणित भएमा निजको इजाजतपत्र स्वतः रद्द हुनेछ ।

५६. **निवेदन दिन सक्ने** : भन्सार अधिकृतले दफा ५५ बमोजिम भन्सार एजेन्टको इजाजतपत्र निलम्बन वा रद्द गर्ने वा निजलाई जरिवाना गर्ने गरी निर्णय गरेकोमा सो निर्णयउपर चित्त नबुझ्ने भन्सार एजेन्टले त्यस्तो निर्णय भएको मितिले पैंतीस दिनभित्र महानिर्देशकसमक्ष निवेदन दिन सक्नेछ । त्यस्तो निवेदनउपर महानिर्देशकले सामान्यतया तीस दिनभित्र निर्णय दिनुपर्नेछ र त्यस्तो निर्णय अन्तिम हुनेछ ।

40 आर्थिक ऐन, २०७२ संशोधन ।

41 आर्थिक ऐन, २०७२ बाट थप ।

परिच्छेद-११
दण्ड सजाय

५७. **दण्ड सजाय** : (१) कसैले कुनै मालवस्तु चोरी निकासी वा चोरी पैठारी गरेमा वा गर्ने प्रयत्न गरेमा वा खास बाटोबाटमात्र निकासी वा पैठारी गर्न पाउने गरी दफा ३ बमोजिम बाटो तोकिएकोमा सो बाटो बाहेक अन्यत्रबाट निकासी वा पैठारी गरेमा वा गर्ने प्रयत्न गरेमा भन्सार अधिकृतले त्यस्तो मालवस्तु जफत गरी सो मालवस्तुको बिगोबमोजिमको जरिवाना वा देहायबमोजिमको कैद वा दुवै सजाय गर्न सक्नेछ :-

- (क) पच्चीस हजारदेखि एक लाख रुपैयाँसम्मको बिगोमा दुई महिनासम्म,
- (ख) एक लाखदेखि बढी पाँच लाख रुपैयाँसम्मको बिगोमा दुई महिनादेखि छ महिनासम्म,
- (ग) पाँच लाखभन्दा बढी पच्चीस लाख रुपैयाँसम्मको बिगोमा चार महिनादेखि एक वर्षसम्म,
- (घ) पच्चीस लाखभन्दा बढी पचास लाख रुपैयाँसम्मको बिगोमा आठ महिनादेखि दुई वर्षसम्म,
- (ङ) पचास लाखभन्दा बढी एक करोड रुपैयाँसम्मको बिगोमा एक वर्षदेखि तीन वर्षसम्म,
- (च) एक करोड रुपैयाँभन्दा बढी बिगोमा दुई वर्षदेखि पाँच वर्षसम्म ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम जफत हुने मालवस्तु हुवानी गर्न प्रयोग भएको सवारी साधन सो साधनको धनीको सहमति वा जानकारीमा प्रयोग भएको रहेछ भने भन्सार अधिकृतले त्यस्तो सवारी साधन जफत गरी निजलाई एक वर्षसम्म कैद गर्न सक्नेछ । सवारी साधनको धनीको सहमति वा जानकारीबिना सवारी चालकले जानाजानी त्यस्तो मालवस्तु हुवानी गर्न सो सवारी साधन प्रयोग गरेको रहेछ भने त्यस्तो चालकलाई भन्सार अधिकृतले पाँच हजार रुपैयाँसम्म जरिवाना वा एक वर्षसम्म कैद वा दुवै सजाय गर्न सक्नेछ ।

(३) उपदफा (१) बमोजिमको कसूर गर्न मद्दत गर्ने वा दुरुत्साहन दिने व्यक्तिलाई भन्सार अधिकृतले कसूरदारलाई सरह सजाय गर्न सक्नेछ ।

(४) कसैले चोरी निकासी वा चोरी पैठारीको मालवस्तु लुकाएमा वा जानाजानी राखेमा भन्सार अधिकृतले त्यस्तो मालवस्तु जफत गरी निजलाई दश हजार रुपैयाँसम्म जरिवाना गर्न सक्नेछ ।

(५) कुनै निकासीकर्ता, पैठारीकर्ता वा भन्सार एजेन्टले मालवस्तुको नाम, प्रकृति, भौतिक विशेषता, चारित्रिक गुण, नाप, आकार तथा गुणस्तर सही भए पनि परिमाण घटी गरी घोषणा गरेमा भन्सार अधिकृतले त्यस्तो मालवस्तुको धनीलाई त्यसरी परिमाण घटी घोषणा गरिएजति मालवस्तुको मूल्यको शतप्रतिशत जरिवाना र लाग्ने महसुल लिई त्यस्तो मालवस्तु जाँचपास गर्न सक्नेछ ।

⁴²(६) कुनै निकासीकर्ता, पैठारीकर्ता वा भन्सार एजेन्टले मालवस्तुको नाम, प्रकृति, भौतिक विशेषता, चारित्रिक गुण, नाप, आकार र गुणस्तर एवं परिमाण सही भएपनि उत्पत्तिको मुलुक फरक पारी घोषणा गरेमा भन्सार अधिकृतले त्यस्तो मालवस्तुको धनीलाई त्यस्तो मालवस्तुमा लाग्ने भन्सार महसुलको पच्चीस प्रतिशत रकम जरिवाना र लाग्ने महसुल लिई त्यस्तो मालवस्तु जाँचपास गर्न सक्नेछ ।

(७) कुनै निकासीकर्ता वा भन्सार एजेन्टले निकासी हुने मालवस्तुको वास्तविक परिमाणभन्दा बढी परिमाण घोषणा गरेमा भन्सार अधिकृतले त्यस्तो मालवस्तुको धनीलाई त्यसरी बढी घोषणा गरिएजति मालवस्तुको मूल्यको दुई सय प्रतिशत जरिवाना गरी सो व्यहोरा प्रज्ञापनपत्रमा उल्लेख गरी जाँचपास गर्न सक्नेछ ।

(८) कुनै निकासीकर्ता वा भन्सार एजेन्टले मालवस्तुको नाम, प्रकृति, भौतिक विशेषता, चारित्रिक गुण, नाप, आकार र गुणस्तर मध्ये सबै वा कुनै विवरण फरक पारी घोषणा गरेमा भन्सार अधिकृतले त्यस्तो मालवस्तु जफत गरी त्यस्तो मालवस्तुको धनीलाई बिगोबमोजिम जरिवाना गर्न सक्नेछ ।

(९) पैठारीकर्ता वा भन्सार एजेन्टले एउटा मालवस्तुलाई अर्कै मालवस्तु भनी वा एक प्रकारको पदार्थबाट निर्मित मालवस्तुलाई अर्कै प्रकारको पदार्थबाट निर्मित मालवस्तु भनी वा मालवस्तुको प्रकृति, भौतिक विशेषता, चारित्रिक गुण, नाप, आकार र गुणस्तरमध्ये सबै वा कुनै कुरा फरक पारी घोषणा गरेमा वा कुनै मालवस्तु घोषणा नै नगरेमा भन्सार अधिकृतले त्यस्तो मालवस्तुको धनीलाई त्यस्तो मालवस्तुको मूल्य बराबर जरिवाना गरी सो मालवस्तु जफत गर्न वा निजबाट सो मालवस्तुको मूल्यको दुई सय प्रतिशत जरिवाना र लाग्ने महसुल असुल गरी त्यस्तो मालवस्तु जाँचपास गर्न सक्नेछ ।

(१०) कसैले भन्सार कार्यालयमा जालसाजी, कित्ते वा नक्कली कागजात पेश गरी महसुल वा राजस्वमा हानि नोक्सानी पुऱ्याएमा वा पुऱ्याउन प्रयत्न गरेमा त्यसरी हानि नोक्सानी पुऱ्याएको वा पुऱ्याउने प्रयत्न गरेको महसुल वा राजस्व रकमको दुई सय प्रतिशत जरिवाना वा छ महिनादेखि एक वर्षसम्म कैद वा दुवै सजाय भन्सार अधिकृतले गर्न सक्नेछ र सरकारी कागजात कित्ते गरेकोमा प्रचलित कानून बमोजिम कारवाइ गर्नका लागि सम्बन्धित निकाय वा अधिकारीसमक्ष पठाउनु पर्नेछ ।

(११) कुनै मालवस्तु धनीले वा निजको एजेन्टले मालवस्तु चोरी गर्ने वा सो मालवस्तुमा नोक्सानी पुऱ्याउने मनसायले कुनै भन्सार गोदाम वा सो गोदाममा रहेको मालवस्तु कुनै प्रकारले खोलेमा भन्सार अधिकृतले निजलाई पाँचहजार रुपैयाँसम्म जरिवाना गर्न सक्नेछ ।

(१२) कसैले भन्सार गोदाममा रहेको मालवस्तु भन्सार कार्यालयको स्वीकृतिवेगर गोदामबाट हटाएमा वा लगेमा भन्सार अधिकृतले निजलाई बिगोबमोजिम जरिवाना र छ महिनासम्म कैद वा दुवै सजाय गर्न सक्नेछ ।

(१३) कसैले भन्सार कार्यालयको कार्यसम्पादनमा प्रयोग गरिएको प्रज्ञापनपत्र वा लिखतको खास कुरो भुट्टो हो भनी जानाजानी लेखेमा, सहीछाप गरेमा वा प्रयोग गरेमा वा भन्सार कार्यालयको कार्यसम्पादनमा भन्सार अधिकृतले सही गरेको वा छाप लगाएको लिखत, लाहा वा सीलछाप, दस्तखत वा अरु कुनै चिन्ह

वा संकेतलाई किरिँ गरेमा वा बदलेमा वा नष्ट गरेमा भन्सार अधिकृतले निजलाई पाँचहजार रुपैयाँसम्म जरिवाना र एक वर्षसम्म कैद वा दुवै सजाय गर्न सक्नेछ, र सरकारी कागजात किरिँ गरेकोमा प्रचलित कानून बमोजिम कारवाइ गर्नका लागि सम्बन्धित निकाय वा अधिकारीसमक्ष पठाउनु पर्नेछ ।

(१४) भन्सार गोदाममा रहेका मालवस्तु जिम्मा रहेको कर्मचारी वा व्यक्तिले त्यस्तो मालवस्तु लापरवाहीपूर्वक हराएमा वा जानाजानी नोक्सानी गरेमा भन्सार अधिकृतले निजबाट सो मालवस्तुको मूल्य र लाग्ने महसुल असुल गरी निजलाई पाँचहजार रुपैयाँसम्म जरिवाना गर्न सक्नेछ ।

(१५) अनधिकृत कर्मचारीले भन्सार गोदाममा रहेको मालवस्तु हटाएमा वा हटाउने आदेश दिएमा भन्सार अधिकृतले निजलाई पाँचहजार रुपैयाँसम्म जरिवाना वा दुई वर्षसम्म कैद वा दुवै सजाय गर्न सक्नेछ ।

⁴³(१५क) दफा ३४ बमोजिम परीक्षण गर्ने प्रयोजनका लागि माग गरेका हिसाव, कर विवरण, विजक तथा कागजात तोकिएको समयमा उपलब्ध नगराउने पैठारीकर्तालाई महानिर्देशक वा भन्सार अधिकृतले पटकै पिच्छे दश हजार रुपैयाँ जरिवाना गर्न सक्नेछ ।

(१६) दफा ७० बमोजिम पुनरावलोकन गर्दा मालवस्तुको धनीले नक्कली बिल बीजक वा कागजात पेश गरेको कारणले भन्सार महसुलमा फरक पर्न गएको देखिएमा भन्सार अधिकृतले निजलाई भन्सार कार्यालयबाट छुटाई लगेको मालवस्तुको विगोको दुई सय प्रतिशत जरिवाना वा एक वर्षसम्म कैद वा दुवै सजाय गर्न सक्नेछ ।

(१७) कसैले यस दफामा लेखिएकोदेखि बाहेक यस ऐन वा यस ऐन अन्तर्गत बनेका नियम विपरीत कार्य गरेमा भन्सार अधिकृतले निजलाई पाँच हजार रुपैयाँसम्म जरिवाना गर्न सक्नेछ ।

⁴⁴(१८) यस दफामा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि दफा २० को उपदफा (२) को खण्ड (क), (ख) वा (ग)

43 आर्थिक ऐन, २०७१ बाट थप ।

44 आर्थिक ऐन, २०७२ बाट थप ।

बमोजिम जाँचपास भएका मालवस्तु पैठारीकर्ताले भन्सार क्षेत्रबाट उठाई लैजानुअघि वा भन्सारक्षेत्र बाहिर लगिसकेपछि अधिकारप्राप्त अधिकारीले यस ऐन बमोजिम पुनः जाँच गर्दा पैठारीकर्ताले घोषणा गरेकोभन्दा मालवस्तुको नाम, प्रकृति, भौतिक विशेषता, चारित्रिक गुण, नाप, आकार तथा गुणस्तरमा फरक पाइएमा त्यसरी विवरण फरक पारी पैठारी गरेवापत यस दफामा उल्लिखित जरिवाना र महसुलका अतिरिक्त त्यस्तो मालवस्तुको मूल्यको तीनसय प्रतिशत थप जरिवाना असुल गरी मालवस्तु छाडिदिने वा त्यस्तो मालवस्तु जफत गरी सो मालवस्तुको मूल्यको दुईसय प्रतिशत जरिवाना गरिनेछ ।

45 (१९) उपदफा (१८) बमोजिम सजाय पाएको पैठारीकर्ताले पुनः निकासी तथा पैठारी सम्बन्धी कार्य गर्न नपाउने गरी विभागले कारोवार रोक्का गर्न सक्नेछ ।

46 (२०) कुनै व्यक्तिले यस ऐन वा अन्य प्रचलित ऐन बमोजिम पूर्ण वा आंशिक भन्सार महसुल छुट वा सुविधामा पैठारी गरेका मालवस्तु, जुन उद्देश्यले पैठारी गरेको हो सो उद्देश्य विपरीत प्रयोग वा विक्री गरेको वा छुट वा सुविधा नपाउने व्यक्तिले आंशिक भन्सार महसुल छुट वा सुविधामा कुनै मालवस्तु पैठारी गरेको पाइएमा भन्सार अधिकृतले त्यस्ता मालवस्तुको भन्सार मूल्यको शतप्रतिशत जरिवाना गर्न सक्नेछ ।

५८. **बाधा बिरोध गर्नेलाई सजाय हुने** : कुनै व्यक्तिले भन्सार अधिकृत वा भन्सार कार्यालयको कर्मचारीलाई यस ऐन र यस ऐन अन्तर्गत बनेको नियमले दिएको अधिकार प्रयोग गर्न जानाजानी बाधा अवरोध पुऱ्याएमा भन्सार अधिकृतले त्यस्तो व्यक्ति सरकारी कर्मचारी भएमा पाँच हजार रुपैयाँसम्म जरिवाना वा एक वर्षसम्म कैद वा दुवै सजाय र अन्य व्यक्ति भए छ महिनासम्म कैद वा एक हजार रुपैयाँसम्म जरिवाना वा दुवै सजाय गर्न सक्नेछ ।

45 आर्थिक ऐन, २०७२ बाट थप ।

46 आर्थिक ऐन, २०७२ बाट थप ।

47 ५९. भन्सार एजेन्टलाई सजाय हुने: (१) दफा ५७ को उपदफा (५), (६), (७), (८) र (९) बमोजिमको कार्य गर्ने भन्सार एजेन्टलाई भन्सार अधिकृतले पच्चीस हजार रुपैयाँ देखि पचास हजार रुपैयाँसम्म जरिवाना वा एक महिनादेखि छ महिनासम्म कैद वा दुवै सजाय गर्न सक्नेछ ।

(२) भन्सार एजेन्टलाई उपदफा (१) बमोजिम सजाय गरिएको कारणलेमात्र यस दफाबमोजिम मालवस्तुको धनीलाई हुने दण्ड सजाय वा जरिवानाबाट उन्मुक्ति भएको मानिने छैन ।

६० प्रचलित कानूनबमोजिम सजाय हुने: यस ऐन अन्तर्गतको कुनै कसूर वा कार्य प्रचलित कानूनबमोजिम दण्डनीय हुने रहेछ भने त्यस्तो कानूनबमोजिम समेत कारवाही र सजाय गर्न यस ऐनले बाधा पुऱ्याएको मानिने छैन ।

परिच्छेद - १२
पुनरावलोकन तथा पुनरावेदन सम्बन्धी व्यवस्था

६१. **मूल्याङ्कन पुनरावलोकन समिति सम्बन्धी व्यवस्था:** ⁴⁸(१) भन्सार अधिकृतले दफा १३ बमोजिम गरेको निर्णय वा आदेशउपर चित्त नबुझ्ने व्यक्तिले पुनरावलोकनको लागि त्यस्तो निर्णय वा आदेश भएको मितिले तीस दिनभित्र उपदफा (२) बमोजिम गठित मूल्याङ्कन पुनरावलोकन समितिसमक्ष तोकिएबमोजिम निवेदन दिन सक्नेछ ।

(२) उपदफा (१) को प्रयोजनको लागि नेपाल सरकारले देहायबमोजिमको मूल्याङ्कन पुनरावलोकन समिति गठन गर्नेछ :

(क) राजस्व प्रशासन सम्बन्धी ज्ञान र अनुभव भएको निजामती सेवाको कम्तीमा राजपत्राङ्कित प्रथम श्रेणीको अधिकृत - अध्यक्ष

(ख) भन्सार प्रशासन सम्बन्धमा राजपत्राङ्कित पदमा कम्तीमा तीन वर्षको अनुभवप्राप्त कम्तीमा रा.प. द्वितीय श्रेणीको वहालवाला व्यक्ति वा सोही अनुभव प्राप्त गरी सोही श्रेणीको पदबाट अवकास प्राप्त व्यक्ति एक जना - सदस्य

(ग) अन्तर्राष्ट्रिय व्यापार सम्बन्धमा राजपत्राङ्कित पदमा कम्तीमा तीन वर्षको अनुभव प्राप्त कम्तीमा राजपत्राङ्कित द्वितीय श्रेणीको वहालवाला व्यक्ति एक जना - सदस्य

(३) उपदफा (२) बमोजिमको मूल्याङ्कन पुनरावलोकन समितिको अध्यक्ष र सदस्यको पदावधि तीन वर्षको हुनेछ ।

(४) उपदफा (३) मा जुनसुकै कुरा उल्लेख भएको भएतापनि मूल्याङ्कन पुनरावलोकन समितिका अध्यक्ष वा सदस्यको कार्य क्षमताको अभाव भएमा वा निजले आफ्नो पद अनुकुलको आचरण नगरेमा वा इमान्दारीपूर्वक काम नगरेमा नेपाल सरकारले

सफाई पेश गर्ने मौका दिई जुनसुकै बखत निजलाई सो पदबाट हटाउन सक्नेछ ।

49(५) मूल्याङ्कन पुनरावलोकन समितिले यस दफा बमोजिम पुनरावलोकन गर्दा भन्सार अधिकृतले दफा १३ बमोजिम गरेको भन्सार मूल्याङ्कन ठीक भए नभएको सम्बन्धमा जाँचबुझ गरी भन्सार अधिकृतले गरेको मूल्याङ्कनलाई नै कायम गर्न, बदर गर्न, त्यस्ता मालवस्तुको यस ऐन बमोजिम मूल्याङ्कन गरिदिन वा भन्सार अधिकृतलाई पुनः मूल्याङ्कन गर्नको लागि आदेश दिन सक्नेछ । मूल्याङ्कन पुनरावलोकन समितिले त्यसरी मूल्याङ्कन कायम गर्दा, बदर गर्दा, मूल्याङ्कन गर्दा वा पुनः मूल्याङ्कनको लागि आदेश दिंदा स्पष्ट कारण र आधार समेत खुलाउनु पर्नेछ ।

(६) उपदफा (२) बमोजिम गठित मूल्याङ्कन पुनरावलोकन समितिको अन्य काम, कर्तव्य, अधिकार, कार्यविधि र सो समितिका अध्यक्ष तथा सदस्यको पारिश्रमिक एवं सेवाका शर्त तोकिएबमोजिम हुनेछन् ।

(७) उपदफा (१) बमोजिम निवेदन दिने व्यक्तिले त्यस्तो निवेदन दिनुअघि भन्सार अधिकृतले दफा १३ बमोजिम गरेको मूल्याङ्कन अनुसार लाग्ने महसुल रकम भन्सार कार्यालयमा धरौटी राख्नु पर्नेछ ।

50 (८) मूल्याङ्कन पुनरावलोकन समितिले उपदफा (५) बमोजिम पुनरावलोकन गर्दा दफा १३ को उपदफा (१) बमोजिम गर्नेछ ।

51६१क. मालवस्तुको वर्गीकरण उपर पुनरावलोकनको व्यवस्था : (१) भन्सार अधिकृतले दफा २२ बमोजिम गरेको मालवस्तुको वर्गीकरण उपर चित्त नवुभने व्यक्तिले त्यस्तो मालवस्तु जाँचपास भएको मितिले तीस दिनभित्र पुनरावलोकनको लागि महानिर्देशक समक्ष निवेदन दिन सक्नेछ ।

49 आर्थिक ऐन, २०७२ बाट संशोधन ।

50 आर्थिक ऐन, २०७२ बाट थप ।

51 आर्थिक ऐन, २०७२ बाट थप ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम निवेदन साथ त्यस्तो मालवस्तुको नमूना एवं आफ्नो निवेदनको व्यहोरा पुष्ट्याँइ हुने आवश्यक कागजात समेत पेश गर्नु पर्नेछ ।

(३) यस दफा बमोजिम महानिर्देशकले मालवस्तुको वर्गीकरणको निर्णय उपर पुनरावलोकन गर्दा वा दफा २२ को उपदफा (७) बमोजिम निर्णय गर्दा प्रचलित आर्थिक ऐन, विश्व भन्सार संगठनद्वारा प्रतिपादित हार्मोनाइज्ड वस्तु वर्गीकरण तथा संकेतीकरण प्रणाली, सो प्रणालीको व्याख्या सम्बन्धी नियमहरु, व्याख्यात्मक टिप्पणीहरु, विश्व भन्सार संगठनद्वारा गरिएका वस्तु वर्गीकरण सम्बन्धी निर्णयहरु, विश्व भन्सार संगठनको हार्मोनाइज्ड सिष्टम कमिटिले दिएको रायहरुलाई आधार लिन सक्नेछ ।

(४) कुनै मालवस्तुको वर्गीकरणका सम्बन्धमा निर्णय लिनु अघि महानिर्देशकले विभागको वा अन्य सरकारी निकायको प्रयोगशालाबाट परीक्षण गराई सो सम्बन्धी विशेषज्ञको राय लिन वा कुनै मालवस्तुका सम्बन्धमा सम्बन्धित विशेषज्ञ वा राष्ट्रिय वा अन्तर्राष्ट्रिय निकायको राय लिन सक्नेछ ।

(५) उपदफा (१) बमोजिम पर्न आएका वर्गीकरण सम्बन्धी पुनरावलोकनका निवेदनउपर महानिर्देशकले साठी दिनभित्र निर्णय दिई सक्नु पर्नेछ ।

तर अन्तर्राष्ट्रिय निकायसँग राय लिई निर्णय गर्नुपर्ने अवस्थामा यस उपदफा बमोजिमको समयावधि लागू हुने छैन ।

६२. **पुनरावेदन:** (१) दफा १३ बमोजिमको निर्णय वा आदेशबाहेक यस ऐनबमोजिम भन्सार अधिकृत वा अन्य कर्मचारीले निर्धारण गरेको भन्सार महसुल वा भन्सार अधिकृतले दिएको दण्ड सजायको आदेश वा गरेको निर्णय वा दफा ६१ बमोजिम गठित मूल्याङ्कन पुनरावलोकन समितिले गरेको निर्णयउपर चित्त नबुझ्ने व्यक्तिले त्यसरी भन्सार महसुल निर्धारण भएको वा दण्ड सजाय दिएको वा निर्णय भएको मितिले पैँतीस दिनभित्र राजस्व न्यायाधिकरणमा पुनरावेदन दिन सक्नेछ ।

⁵²(२) उपदफा (१) बमोजिम पुनरावेदन दिने व्यक्तिले जुन निर्णय वा आदेशका विरुद्ध पुनरावेदन गर्ने हो सो निर्णय वा

आदेशबमोजिम लागने महसुल र दण्ड जरिवानाको रकम सम्बन्धित भन्सार कार्यालय वा भन्सार जाँचपास परीक्षण कार्यालयमा बुझाई वा धरौटी राखी पुनरावेदन गर्न सक्नेछ ।

⁵³(३) उपदफा (१) बमोजिम पुनरावेदन दिने व्यक्तिले पुनरावेदन दिएको सात दिनभित्र त्यस्तो पुनरावेदनको प्रतिलिपि सम्बन्धित भन्सार कार्यालय वा भन्सार जाँचपास परीक्षण कार्यालयमा दिनु पर्नेछ ।

(४) दफा ६१ बमोजिम गठित मूल्याङ्कन पुनरावलोकन समितिले गरेको निर्णयमा चित्त नबुझेमा भन्सार अधिकृतले त्यस्तो निर्णय भएको पैंतीस दिनभित्र राजस्व न्यायाधिकरणमा पुनरावेदन दिन सक्नेछ ।

⁵⁴(५) दफा ६१क बमोजिम महानिर्देशकले गरेको वर्गीकरण वा पुनरावलोकनको निर्णयमा चित्त नबुझे व्यक्तिले सो निर्णयको जानकारी पाएको मितिले पैंतीस दिनभित्र राजस्व न्यायाधिकरणमा पुनरावेदन दिन सक्नेछ ।

53 आर्थिक ऐन, २०७१ बाट संशोधन ।

54 आर्थिक ऐन, २०७२ बाट थप ।

परिच्छेद-१३
कर्मचारीलाई हुने सजाय सम्बन्धी व्यवस्था

६३. **उजुरी दिन सकिने** : (१) भन्सार अधिकृत वा भन्सार कार्यालयको कर्मचारीले यो ऐन वा यस ऐन अन्तर्गत बनेको नियम विपरीत कुनै काम गरेको वा राजस्वमा हानि पुऱ्याएको वा निकासीकर्ता वा पैठारीकर्तालाई बदनियतपूर्वक दुःख दिने नियतलेमात्र कुनै काम गरेको छ भन्ने कुरामा विश्वास गर्नुपर्ने मनासिव कारण भएमा भन्सार अधिकृतको हकमा महानिर्देशकसमक्ष र भन्सार कार्यालयको कर्मचारीको हकमा भन्सार अधिकृतसमक्ष उजुरी दिन सकिनेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम परेको उजुरीउपर महानिर्देशक वा भन्सार अधिकृतले छानबिन गरी सोको जानकारी निवेदकलाई दिनुपर्नेछ ।

(३) उपदफा (२) बमोजिमको छानबिनबाट भन्सार अधिकृत वा भन्सार कार्यालयको कर्मचारीले यो ऐन वा यस ऐन अन्तर्गतको नियमावली विपरीतको कुनै काम गरेको वा राजस्वमा हानि नोक्सानी पुऱ्याएको वा निकासीकर्ता वा पैठारीकर्तालाई बदनियतपूर्वक दुःख दिने नियतले काम गरेको पाइएमा त्यस्तो भन्सार अधिकृतलाई महानिर्देशकले र भन्सार कार्यालयका कर्मचारीलाई भन्सार अधिकृतले विभागीय कारवाही प्रारम्भ गरी प्रचलित कानूनबमोजिम भ्रष्टाचार मानिने कार्य भएको पाइएमा सम्बन्धित अधिकारी समक्ष बुझाउनु पर्नेछ ।

⁵⁵(४) यस ऐन बमोजिमको काम कारवाहीको सिलसिलामा महानिर्देशकले दिएको आदेश वा निर्देशनको पालना नगर्ने वा लापरवाही वा बदनियतपूर्वक काम गर्ने भन्सार कार्यालयको कर्मचारीलाई महानिर्देशकले विभागीय कारवाही गर्न सक्नेछ ।

६४. **कारवाहीको सूचना र हद म्याद**: यो ऐन वा यस ऐन अन्तर्गत बनेको नियमअनुसार भन्ने सम्झी गरेका र कुनै कामको सम्बन्धमा भन्सार अधिकृत वा अरु कर्मचारीउपर मुद्दा चलाउने कारण र वादी हुनेको र निजको वारेस भए वारेसको नाम र ठेगाना खोली लिखित सूचना त्यस्तो भन्सार अधिकृत वा कर्मचारीलाई बुझाएको वा

हुलाकद्वारा रजिष्टर गरी पठाएको र त्यसको एकप्रति नक्कल महानिर्देशकमा पेश गरेको दुई महिना ननाघी मुद्दा चलन सक्नेछैन ।

६५. **कर्मचारीलाई सजाय:** (१) भन्सार सम्बन्धी काम गर्ने कुनै निजामती कर्मचारीलाई प्रचलित निजामती सेवा ऐन तथा नियमावलीबमोजिम विभागीय कारवाही चलाइएकोमा सो ऐन तथा नियमावलीमा तोकिएको सजायमात्र अपर्याप्त भयो भन्ने अख्तियारवालालाई लागेमा सो सजायमाथि सो ऐन तथा नियमावलीमा तोकिएको अख्तियारवालाले देहायका कामबाट कसैलाई भएको नोक्सानी सबै वा केही निज कर्मचारीको जायजातबाट असुल उपर गरी भराउने आदेश दिनसमेत सक्नेछ ।

- (क) यस ऐनको व्यवस्था जानाजानी उल्लङ्घन गरेको, वा
- (ख) नेपाल सरकारलाई हानि नोक्सानी हुने गरी कुनै काम जानाजानी वा बदनियतपूर्वक गरेको, वा
- (ग) कुनै मालवस्तुको सम्बन्धमा असल नियतले यस ऐनबमोजिम आफ्नो ओहदाको कर्तव्य पालन गरेकोमाबाहेक ओहदाको हैसियतले आफूले जाने बुझेको कुनै विवरण आफ्नो वा अन्य कसैको फाइदाको लागि वा कसैलाई नोक्सान पार्ने नियतले प्रकाश गरेमा वा आफूलाई सुम्पेको गोप्य राख्नुपर्ने काम कुरा कसैलाई देखाएमा वा कसैलाई दिएमा ।

(२) यस ऐनबमोजिम अख्तियारवालाले दिएको आदेशउपर सम्बन्धित कर्मचारीले प्रचलित निजामती सेवा ऐन तथा नियमावली अनुसारको अख्तियारवालासमक्ष पुनरावेदन दिन सक्नेछ र त्यस्तो अख्तियारवालाले सोही ऐन तथा नियमावलीबमोजिम पुनरावेदनको किनारा गर्नेछ ।

(३) यस दफाबमोजिम भएको जरिवाना असुल गर्दा अख्तियारवालाले अदालती दण्ड जरिवाना असुल गर्ने सम्बन्धी प्रचलित कानूनको प्रयोग गरी सोहीबमोजिम असुल उपर गर्न सक्नेछ ।

(४) यस दफामा लेखिएको कुनै कुराले पनि कसूर गर्ने कर्मचारीउपर अदालती कारवाही चलाउन सकिने प्रचलित कानूनको व्यवस्थामा कुनै बाधा पारेको मानिनेछैन ।

तर अदालती कारवाही चलि सकेपछि यस दफाबमोजिम कारवाही चलाइने छैन ।

६६. **असल नियतले गरेको काम कारवाहीप्रति जवाफदेही नहुने** : यस ऐनमा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि कुनै भन्सार कर्मचारीले आफ्नो कर्तव्यपालनको सिलसिलामा असल नियतले गरेको काम कारवाइप्रति निज व्यक्तिगत रूपमा जवाफदेही हुनेछैन ।

६७. **निरीक्षण गर्नुपर्ने**: (१) महानिर्देशकले गरेको काम कारवाहीका सम्बन्धमा अर्थ मन्त्रालयले र भन्सार अधिकृतले गरेको काम कारवाहीका सम्बन्धमा विभागले वर्षमा एकपटक निरीक्षण गर्नुपर्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम निरीक्षण गर्दा अन्य कुराका अतिरिक्त निकासी वा पैठारी भएको मालवस्तुको महसुल वास्तविक रूपमा असुल उपर भए नभएको, दफा ३४ बमोजिम जाँचपास पछिको परीक्षण गरे नगरेको, दफा ७० बमोजिम प्रज्ञापनपत्र पुनरावलोकन गरे नगरेको, लिलाम बिक्री गर्नुपर्ने मालवस्तु समयमा लिलाम बिक्री गरे नगरेको, छुट भएको राजस्व रकम यथाशीघ्र असुल गरे नगरेको समेत निरीक्षण गरी सोको प्रतिवेदन मन्त्रालयले निरीक्षण गरेको भए मन्त्रपरिषद् र विभागले निरीक्षण गरेको भए अर्थ मन्त्रालयसमक्ष पेश गर्नुपर्नेछ ।

(३) उपदफा (२) बमोजिम प्रतिवेदन प्राप्त भएपछि मन्त्रपरिषद्ले अर्थ मन्त्रालयलाई र अर्थ मन्त्रालयले विभागलाई आवश्यक निर्देशन दिन सक्नेछ ।

(४) उपदफा (३) बमोजिमको निर्देशन पालना भयो भएन भन्ने सम्बन्धमा अर्थ मन्त्रालयले अनुगमन गर्नेछ र उपदफा (२) बमोजिम मन्त्रपरिषद्मा पेश गर्ने प्रतिवेदनमा सो सम्बन्धी कुरा समेत उल्लेख गर्नेछ ।

परिच्छेद-१४
विविध

६८. **बौद्धिक सम्पत्तिउपरको अधिकार उल्लङ्घन गरी निकासी वा पैठारी हुन लागेको मालवस्तु रोक्का गर्न निवेदन दिन सक्ने :** (१) प्रचलित कानूनबमोजिम कुनै व्यक्तिले प्राप्त गरेको पेटेण्ट, डिजाइन, ट्रेडमार्क, प्रतिलिपि अधिकार जस्ता बौद्धिक सम्पत्तिउपरको अधिकार उल्लङ्घन गरी कसैले कुनै मालवस्तु पैठारी वा निकासी गर्न लागेमा सराकोरवाला व्यक्तिले त्यस्तो निकासी वा पैठारी रोक्का गर्न प्रमाणसहित सम्बन्धित भन्सार अधिकृतसमक्ष निवेदन दिन सक्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम निवेदन परेमा सम्बन्धित भन्सार अधिकृतले त्यस्तो मालवस्तु भन्सार कार्यालयमा रोक्का राखी सो सम्बन्धमा आवश्यक कारवाहीको लागि सम्बन्धित निकाय वा अधिकारीसमक्ष लेखी पठाउनु पर्नेछ ।

(३) उपदफा (२) बमोजिम लेखिआएमा त्यस्तो निकाय वा अधिकारीले सो सम्बन्धमा प्रचलित कानूनबमोजिम कारवाही टुङ्गो लगाई भन्सार कार्यालयलाई जानकारी दिनुपर्नेछ ।

(४) उपदफा (३) बमोजिमको निकाय वा अधिकारीले प्रचलित कानूनबमोजिम कारवाही गर्दा त्यस्ता मालवस्तु जफत हुने ठहर गरेमा भन्सार अधिकृतले सो मालवस्तु त्यस्तो निकाय वा अधिकारीसमक्ष बुझाई दिनु पर्नेछ ।

६९. **भन्सार कार्यालय वा गोदाममा रोक्का रहेका मालवस्तुको क्षतिपूर्ति :** (१) भन्सार कार्यालय वा गोदाममा रहेका मालवस्तु भन्सार कार्यालय वा गोदामले क्षति नहुने गरी सुरक्षित रूपमा राख्नुपर्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमका मालवस्तु चोरिएमा, हराएमा वा प्राकृतिक प्रकोप वा दुर्घटनाको कारणले वा मालवस्तु राख्ने वा उठाउने क्रममा स्वाभाविक रूपमा हुन सक्ने टुटफुटबाहेक अन्य कुनै कारणबाट नष्ट भएमा, क्षति भएमा वा क्षति गरिएमा भन्सार कार्यालय वा सो गोदाम सञ्चालन गर्ने निकायबाट सो मालवस्तुको धनीले त्यस्तो मालवस्तुको क्षतिपूर्ति तोकिएबमोजिम भराई लिन पाउनेछ ।

तर, त्यस्तो मालवस्तुमा निजको हक स्थापित नभई निजले क्षतिपूर्तिको दावी गर्नसक्ने छैन ।

७०. **पुनरावलोकन गर्न सक्ने** : (१) भन्सार कार्यालयबाट जाँचपास भएको मालवस्तुको प्रज्ञापनपत्र मालवस्तु जाँचपास भएको मितिले चार वर्षभित्र सम्बन्धित भन्सार अधिकृत वा निजले खटाएको कर्मचारीले पुनरावलोकन गर्न सक्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम पुनरावलोकन गर्दा असुल गर्नुपर्ने महसुल असुल गर्न छुट भएको देखिएमा त्यस्तो मालवस्तुको धनीबाट त्यसरी छुट भएको महसुल सरकारी बाँकी सरह असुलउपर गरिनेछ ।

७१. **चोरी निकासी वा पैठारी पक्राउ गर्ने वा सुराक दिने व्यक्तिलाई पुरस्कार दिने**: (१) कसैले कुनै मालवस्तु चोरी निकासी वा पैठारी गर्न लागेको वा गरेको कुराको सुराक दिने वा त्यस्तो मालवस्तु पक्राउ गरी भन्सार कार्यालयमा दाखिला गर्ने कर्मचारी वा व्यक्तिलाई त्यस्तो कार्य प्रमाणित हुन आएमा तोकिएबमोजिम पुरस्कार दिइनेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको पुरस्कार सम्बन्धित भन्सार कार्यालयले त्यस्तो चोरी निकासी वा पैठारी भएको मालवस्तु लिलाम बिक्री गरी प्राप्त हुन आएको रकमबाट दिनेछ ।

(३) उपदफा (२) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भएतापनि नेपाल सरकारले त्यस्तो मालवस्तु कुनै सरकारी निकायलाई प्रयोग गर्न दिने निर्णय गरेमा सो निकायले तोकिएको समितिबाट सो मालवस्तुको मूल्य निर्धारण गराई सो मूल्यको आधारमा उपदफा (१) बमोजिमको पुरस्कारको रकम सम्बन्धित भन्सार कार्यालयलाई उपलब्ध गराउनु पर्नेछ, र भन्सार कार्यालयले सो रकम सुराकी र पक्राउ गर्ने सम्बन्धित व्यक्तिलाई उपलब्ध गराउनेछ ।

(४) भन्सार कार्यालयले उपदफा (१) बमोजिम चोरी निकासी वा पैठारीको सुराक दिने सुराकीको नाम, थर र विवरण गोप्य राख्नु पर्नेछ ।

(५) प्रचलित नेपाल कानूनमा जुनसुकै कुरा लेखिएको भएतापनि यस ऐनबमोजिमको सुराकीको नाम, थर र विवरण कानूनबमोजिम अनुसन्धान गर्ने निकायले अनुसन्धानको सिलसिलामा

वा अदालतबाट माग भएकोमाबाहेक कुनै व्यक्ति वा निकायलाई उपलब्ध गराउन भन्सार अधिकृत वाध्य हुनेछैन र सुराकी दिएको कारणलेमात्र निजलाई कुनै अदालत, निकाय वा कार्यालयमा उपस्थित हुन वाध्य गरिनेछैन ।

(६) सुराकी प्रतिवेदन लिने तथा पुरस्कार वितरण गर्ने सम्बन्धी अन्य व्यवस्था तोकिएकोमोजिम हुनेछ ।

७२. **विलम्ब शुल्क (डेमरेज) लाग्ने :** (१) भन्सार कार्यालयले सञ्चालन गरेको भन्सार गोदाममा रहेका मालवस्तुहरु त्यस्तो मालवस्तुको धनीले तोकिएको म्यादभित्र जाँचपास गराई नलगेमा तोकिएकोमोजिमको विलम्ब शुल्क (डेमरेज) लाग्नेछ ।

तर, मालवस्तुको मूल्याङ्कन गर्न, वर्गीकरण गर्न वा अन्य कुनै कारणले भन्सार अधिकृतलाई द्विविधा भई जाँचपास हुन नसकेका मालवस्तुको विलम्ब शुल्क (डेमरेज) लाग्नेछैन ।

(२) उपदफा (१) मा जुनसकै कुरा लेखिएको भएतापनि कुनै मालवस्तुमा लागेको विलम्ब शुल्क (डेमरेज) कुनै खास परिस्थिति वा अवस्था सिर्जना भएका कारणले मिनाहा दिनुपर्ने मनासिव कारण भएमा तोकिएको अधिकारीले तोकिएकोमोजिम आंशिक वा पूर्णरूपले मिनाहा दिन सक्नेछ ।

७३. **जरिवाना नतिरेसम्म मालवस्तु उठाउन नपाउने :** कुनै मालवस्तुको सम्बन्धमा सो मालवस्तुको धनीलाई यस ऐनमोजिम जरिवाना वा बढी महसुल लागेमा सो जरिवाना वा बढी महसुल नतिरेसम्म निजले त्यस्तो मालवस्तु भन्सार कार्यालयबाट उठाउन पाउनेछैन ।

⁵⁶७४. **छुट रकम वा जरिवाना तिर्नुपर्ने:** (१) यस ऐन वा प्रचलित कानूनमोजिम कुनै व्यक्तिले भन्सार कार्यालयमा बुझाउनु पर्ने महसुल, जरिवाना वा अन्य कुनै रकम कुनै मालवस्तुको मूल्याङ्कन वा वर्गीकरण गर्दा वा गणितीय भूल वा अन्य कुनै कारणले छुट भएको कुरा पछिबाट देखिन आएमा वा विभागले कुनै माध्यमबाट जानकारी प्राप्त गरी असुल गर्न आदेश दिएमा त्यसरी छुट भएको रकम त्यस्तो भन्सार कार्यालयले निजबाट तुरुन्त असुल उपर गर्नेछ ।

(२) सम्बन्धित व्यक्तिले उपदफा (१) बमोजिमको रकम नबुझाएमा सो कार्यालयले निजको कारोवार रोक्का राखी सोही कार्यालय वा अन्य भन्सार कार्यालयमा रहेको निजको जुनसुकै मालवस्तु तोकिएबमोजिम लिलाम गरी वा गर्न लगाई सो रकम असुल उपर गर्नेछ ।

(३) उपदफा (२) बमोजिम लिलाम गर्दा वा गर्न लगाउदा प्राप्त भएको रकमबाट समेत उपदफा (१) बमोजिमको महसुल रकम वा जरिवाना असुल उपर हुन नसकेमा सो महसुल वा जरिवाना वा रकम निजबाट सरकारी बाँकी सरह असुल उपर गरिनेछ ।

७५. भन्सार महसुल वा जरिवाना फिर्ता दिने : (१) कुनै निकासीकर्ता वा पैठारीकर्ताले निकासी वा पैठारी गर्दा कानूनबमोजिम लाग्नेभन्दा बढी भन्सार महसुल बुझाएको रहेछ भने सम्बन्धित भन्सार कार्यालयले निजलाई त्यस्तो बढी भन्सार महसुल तोकिएबमोजिम फिर्ता दिनु पर्नेछ ।

(२) उपदफा (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भएतापनि देहायको अवस्थामा भन्सार महसुल फिर्ता हुनेछैन :

(क) मालवस्तु छुटाएको साठी दिनभित्र त्यस्तो महसुल फिर्ता लिन सम्बन्धित भन्सार कार्यालयमा निवेदन नदिएमा, वा

(ख) फिर्ताको लागि दावी गरिएको अङ्क पाँचसय रुपैयाँभन्दा कम भएमा ।

(३) भन्सार अधिकृतले असुल गरेको महसुल वा जरिवानाउपर यस ऐनबमोजिम परेको पुनरावेदनउपर निर्णय हुँदा त्यसरी असुल भएको सबै वा केही महसुल वा जरिवाना नलाग्ने गरी निर्णय भएमा प्रचलित कानूनमा जुनसुकै कुरा लेखिएको भएतापनि सो निर्णयउपर थप पुनरावेदन नलाग्ने अवस्थामा वा अनुमति प्राप्त नहुने भनी सम्बन्धित अदालतबाट निर्णय भएपछिमात्र भन्सार अधिकृतले सम्बन्धित व्यक्तिलाई त्यस्तो भन्सार महसुल वा जरिवाना फिर्ता दिनेछ ।

७६. मालवस्तुको धनी वा एजेन्टमा जिम्मेवारी रहने: (१) भन्सार कार्यालयबाट दफा २८ वा २९ बमोजिम जाँच गरी दफा २३

बमोजिम जाँचपास गरिएको मालवस्तु पछि अधिकार प्राप्त अधिकारीले भन्सार क्षेत्रभित्र वा बाहिर खोली जाँच गर्दा पैठारीकर्ताले पेश गरेको बिल, बीजक अन्य कागजात वा विवरणसंग भारी वा पोकाभित्रको मालवस्तु वा अदत फरक देखिएमा सोको जिम्मेवारी मालवस्तुको धनी वा निजको एजेन्टमा रहनेछ ।

(२) कुनै मालवस्तु कानूनबमोजिम पैठारी गरी ल्याएको हो वा सो मालवस्तुमा कानूनबमोजिम लाग्ने महसुल तिरेको छ भन्ने कुराको भन्सार अधिकृतलाई चित्त बुझ्ने गरी प्रमाण दाखिल गर्ने उत्तरदायित्व सो मालवस्तु साथमा राख्ने व्यक्तिको हुनेछ ।

७७. **मालधनीले खर्च ब्यहोर्नु पर्ने** : मालवस्तुहरु बोक्ने, जाँच र खोल्नको लागि उचित ठाउँमा पुऱ्याउने, यन्त्रमा राख्ने र भिक्ने, खोल्ने, छुट्याउने र मालवस्तुको वा सो मालवस्तु रहेको कन्टेनर, बाकस, भोला, प्याकेट, बोरा वा यस्तै अन्य प्याकिङ्ग सामग्रीमा चिन्ह लगाउने आदि काम मालवस्तुधनीले आफ्नै खर्चमा गर्नु पर्नेछ ।

७८. **प्रतिलिपि दिन सकिने**: (१) भन्सार कार्यालयमा रहेको कुनै प्रमाणपत्र, बिल वा अन्य कागजातको प्रतिलिपि लिन चाहने सरोकारवाला व्यक्तिले तोकिएबमोजिमको दस्तुर संलग्न गरी निवेदन दिन सक्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम परेको निवेदन जाँचबुझ गरी निवेदकलाई त्यस्तो बिल वा कागजातको प्रतिलिपि सम्बन्धित भन्सार अधिकृतले दिन सक्नेछ ।

७९. **पैठारी भएको मालवस्तुको प्रमाणपत्र दिने** : विदेशमा बिक्री कर वा अन्य कुनै कर लाग्ने मालवस्तु पैठारी गर्ने व्यक्तिले त्यस सम्बन्धी प्रमाणपत्र लिनको लागि सम्बन्धित भन्सार कार्यालयमा दरखास्त दिएमा भन्सार अधिकृतले निवेदकबाट तोकिएबमोजिम दस्तुर लिई निवेदकलाई तोकिएबमोजिमको ढाँचामा प्रमाणपत्र दिन सक्नेछ ।

८०. **जानकारी माग गर्न सक्ने** : (१) पैठारीकर्ताले आफूले पैठारी गरेको मालवस्तुको भन्सार मूल्य निर्धारण गर्न भन्सार कार्यालयले अवलम्बन गरेको आधारका सम्बन्धमा सम्बन्धित भन्सार कार्यालयमा निवेदन दिई जानकारी माग गर्न सक्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम निवेदन परेकोमा सो कार्यालयले निजलाई त्यस्तो जानकारी सात दिनभित्र दिनु पर्नेछ ।

८१. **म्याद जारी तथा कारवाई र किनारा** (१) प्रचलित कानूनमा जुनसुकै कुरा लेखिएतापनि यस ऐन अन्तर्गतको कसूरको सिलसिलामा भन्सार अधिकृत वा निजले अधिकार प्रदान गरेको भन्सार कार्यालयको अन्य अधिकृत कर्मचारीले सम्बन्धित व्यक्तिका नाममा शुरु म्याद जारी गर्दा तोकिएबमोजिम जारी गर्नेछ ।
- (२) उपदफा (१) बमोजिम जारी भएको म्याद थमाउन पाइने छैन ।
- (३) यस ऐन बमोजिम दर्ता भएको मुद्दा भन्सार अधिकृतले सामान्यतया तीन महिनाभित्र किनारा गर्नु पर्नेछ ।
- (४) उपदफा (३) बमोजिमको म्यादभित्र किनारा गर्न नसकेमा सोको कारण खुलाई महानिर्देशकलाई जानकारी दिनु पर्नेछ ।
- ५७ ८२. **सूचना जारी गर्ने तरीका:** यस ऐन र यस अन्तर्गत बनेको नियममा छुट्टै व्यवस्था भएकोमाबाहेक भन्सार कार्यालयको काम कारवाहीसंग सरोकार भएको वा हुनसक्ने व्यक्तिको नाममा सो कार्यालयले व्यक्तिगत वा सार्वजनिक सूचना जारी गर्दा पन्ध्र दिनको अवधि दिई तोकिएबमोजिम सूचना जारी गर्नु पर्नेछ ।
८३. **अधिकार प्रत्यायोजन गर्न सक्ने :** (१) नेपाल सरकारले यस ऐन वा यस ऐन अन्तर्गत बनेको नियमबमोजिम आफूले पाएको सबै वा केही अधिकार नेपाल राजपत्रमा सूचना प्रकाशन गरी महानिर्देशक वा सो सूचनामा तोकिएको अरु कुनै अधिकारीलाई प्रत्यायोजन गर्न सक्नेछ ।
- (२) यस ऐनबमोजिम महानिर्देशकले आफूलाई प्राप्त भएको अधिकारमध्ये आवश्यकतानुसार केही अधिकार आफ्नो मातहतका अधिकृत कर्मचारीलाई प्रत्यायोजन गर्न सक्नेछ ।
८४. **अर्थ मन्त्रालयले अधिकारी तोक्यो अधिकार सुम्पन सक्ने :** यस ऐन अन्तर्गत भन्सार अधिकृतलाई भएको सबै वा केही अधिकार अर्थ मन्त्रालयले कुनै अधिकारीलाई सुम्पन सक्नेछ ।
८५. **अर्थ मन्त्रालयले कुनै अधिकारीलाई तोक्न सक्ने :** (१) भन्सार अधिकृत वा अन्य कर्मचारी समेत मिली यस ऐन वा यस ऐन अन्तर्गत बनेको नियम विपरीत कुनै कार्य गर्न लागेको वा गरिरहेको

वा गरेको छु भन्ने उजूरी परेमा अर्थ मन्त्रालयले सो काम सम्बन्धी कारवाही गर्न अर्को भन्सार अधिकृत वा अन्य अधिकारीलाई तोक्न सक्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम तोकिएको अधिकारीले त्यस्तो कारवाही यस ऐनबमोजिम गर्नु पर्नेछ ।

८६. अदालतलाई भए सरहको अधिकार हुने : यस ऐनको प्रयोजनका लागि भन्सार अधिकृतलाई सम्बन्धित व्यक्तिलाई भिकाउने, बयान गराउने, प्रमाण बुझ्ने र लिखतहरू पेश गर्न लगाउने र मुद्दाको पुर्पक्ष गर्ने सम्बन्धमा प्रचलित कानूनबमोजिम शुरु अदालतलाई भए सरहको अधिकार हुनेछ ।

८७. सहयोग र मद्दत दिने कर्तव्य : भन्सार अधिकृत वा अरु कर्मचारीले यस ऐन वा यस ऐन अन्तर्गत बनेको नियमबमोजिम आफ्नो कर्तव्य पालन र अधिकार प्रयोग गर्दा प्रहरी तथा अन्य सरकारी कर्मचारीसंग कुनै प्रकारको सहयोग वा मद्दत माग गरेमा त्यस्तो सहयोग वा मद्दत दिनु त्यस्तो प्रहरी वा कर्मचारीको कर्तव्य हुनेछ ।

८८. अन्य निकायले हस्तक्षेप गर्न नहुने : निकासी वा पैठारीको लागि भन्सार कार्यालयभित्र रहेको मालवस्तु सो कार्यालयबाट जाँचपास भई भन्सार क्षेत्रबाट नहटाइएसम्म सो मालवस्तुका सम्बन्धमा कुनै अधिकारी वा निकायले कुनै प्रकारको हस्तक्षेप गर्न हुँदैन ।

५८^{८९}. पूर्वादेश सम्बन्धी व्यवस्था : (१) नेपाल सरकारले मालवस्तुको वर्गीकरण सम्बन्धमा पूर्वादेश जारी गर्न सक्ने गरी नेपाल राजपत्रमा सूचना प्रकाशित गरी समिति गठन गर्न सक्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम गठित समिति सम्बन्धी अन्य व्यवस्था सोही सूचनामा तोकिए बमोजिम हुनेछ ।

५९^{८९क}. भन्सार सहयोग सम्बन्धी सम्झौता गर्न सक्ने : (१) नेपाल सरकारले व्यापार सहजीकरण, भन्सार सम्बन्धी पारस्परिक सहयोग एवं सूचना आदान/प्रदान गर्नका लागि विदेशी मुलुकसँग सम्झौता गर्न सक्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको कार्यको लागि महानिर्देशकले सक्षम अधिकारीको रुपमा कार्य गर्नेछ ।

58 आर्थिक ऐन, २०७२ बाट संशोधन ।

59 आर्थिक ऐन, २०७२ बाट थप ।

(३) सन्धि सम्बन्धी प्रचलित नेपाल कानूनको अधीनमा रही महानिर्देशकले यस दफा बमोजिमको सम्झौताका सम्बन्धमा अर्को मुलुकको सक्षम अधिकारीसँग वार्ता गर्न वा सम्झौताको अन्तिम मस्यौदा वा प्रामाणिक प्रति स्वीकार गर्न सक्नेछ ।

60 ९०. आदेश जारी गर्न सक्ने : (१) यस ऐनको कार्यान्वयन गर्दा कुनै बाधा अड्काउ परेमा सो बाधा अड्काउ हटाउनको लागि अर्थ मन्त्रालयले यस ऐनको प्रतिकूल नहुने गरी नेपाल राजपत्रमा सूचना प्रकाशन गर्न सक्नेछ ।

(२) भन्सार मूल्य निर्धारण वा मालवस्तु जाँचपास वा भन्सार प्रक्रिया सम्बन्धी अन्य कुनै कुरामा भन्सार अधिकृतलाई द्विविधा भएमा वा यस प्रकारका कार्य सम्पादनमा कुनै बाधा अड्काउ परेमा महानिर्देशकले त्यस्तो द्विविधा हटाउन वा बाधा अड्काउ फुकाउन भन्सार अधिकृतलाई यस ऐनको प्रतिकूल नहुने गरी उपयुक्त आदेश दिन सक्नेछ ।

61 ९१. कारवाही गर्ने अधिकार : भन्सार क्षेत्र बाहेक अन्यत्रबाट भन्सार महसुल छली ल्याएका मालवस्तु कसैले पक्राउ गरी पेश गरेको सम्बन्धमा कारवाही गर्ने अधिकार महानिर्देशक वा निजले तोकेको कुनै अधिकृतलाई र त्यस्तो मालवस्तु कुनै भन्सार कार्यालयमा पेश भएकोमा सम्बन्धित भन्सार अधिकृतलाई सो मालवस्तुको सम्बन्धमा कारवाही गर्ने अधिकार हुनेछ ।

९२. नियम बनाउने अधिकार: (१) यस ऐनको उद्देश्य कार्यान्वयन गर्न नेपाल सरकारले नियमहरू बनाउन सक्नेछ ।

(२) उपदफा (१) को सर्वमान्यतामा प्रतिकूल असर नपर्ने गरी नेपाल सरकारले निकासी वा पैठारी हुने मालवस्तुका सम्बन्धमा उत्पत्तिको नियम बनाउन सक्नेछ ।

62 ९३. निर्देशिका वा कार्यविधि बनाउन सक्ने अधिकार : विभागले यो ऐन वा यस ऐन अन्तर्गत बनेको नियमको अधीनमा रही देहायका विषयमा निर्देशिका वा कार्यविधि बनाई लागू गर्न सक्नेछ :

(क) मालवस्तुको मूल्याङ्कन,

60 आर्थिक ऐन, २०७२ बाट संशोधन ।

61 आर्थिक ऐन, २०७१ बाट संशोधन ।

62 आर्थिक ऐन, २०७२ बाट संशोधन ।

- (ख) छनौट प्रणाली बमोजिम मालवस्तुको जाँचपास,
- (ग) जाँचपास पछिको परीक्षण,
- (घ) राहत सामग्री जाँचपास,
- (ङ) विद्युतीय घोषणा, जाँचपास एवं राजस्व भुक्तानी,
- (च) भन्सारको कार्यसम्पादनसँग सम्बन्धित अन्य विषय ।

९४. खारेजी तथा बचाउ : (१) भन्सार ऐन, २०१९ खारेज गरिएको छ ।

(२) भन्सार ऐन, २०१९ बमोजिम स्थापना भएको भन्सार विभाग तथा भन्सार कार्यालयहरु यसै ऐन बमोजिम स्थापना भएको मानिनेछन् ।

(३) भन्सार ऐन, २०१९ अन्तर्गत भएका कामकारवाहीहरु यसै ऐन बमोजिम भए गरेका मानिनेछन् ।

२. भन्सार नियमावली, २०६४
(छैठौं संशोधन, २०७२ समेत मिलाइएको)

भन्सार ऐन, २०६४ को दफा ९२ ले दिएको अधिकार प्रयोग गरी नेपाल सरकारले देहायका नियमहरू बनाएको छ ।

परिच्छेद-१
प्रारम्भिक

१. **संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ:** (१) यी नियमहरूको नाम “भन्सार नियमावली, २०६४” रहेको छ ।
(२) यो नियमावली तुरुन्त प्रारम्भ हुनेछ ।
२. **परिभाषा:** विषय वा प्रसङ्गले अर्को अर्थ नलागेमा यस नियमावलीमा,-
- (क) “ऐन” भन्नाले भन्सार ऐन, २०६४ सम्भन्धनु पर्छ ।
(ख) “तेस्रो मुलुक” भन्नाले भारत बाहेकका अन्य विदेशी मुलुक सम्भन्धनु पर्छ ।
(ग) “मूल्याङ्कन पुनरावलोकन समिति” भन्नाले ऐनको दफा ६१ को उपदफा (२) बमोजिम गठित समिति सम्भन्धनु पर्छ ।
(घ) “मालवस्तु धनी” भन्नाले निकासी वा पैठारी हुने जुनसुकै मालवस्तुको धनी सम्भन्धनु पर्छ ।

परिच्छेद-२

भन्सार महसुल सुविधा, छुट तथा अन्य सुविधा सम्बन्धी व्यवस्था

- ¹३. **कूटनीतिक सुविधा वा महसुल सुविधा दिन सकिने:** (१) ऐनको दफा ९ को उपदफा (१) बमोजिम कूटनीतिक सुविधा वा महसुल सुविधा पाउने निकाय, पदाधिकारी वा व्यक्तिले त्यस्तो सुविधा

1 पहिलो संशोधनबाट संशोधित ।

लिनका लागि सुविधा लिन खोजेको मालवस्तुको विवरण, मूल्य र परिमाणसमेत उल्लेख गरी परराष्ट्र मन्त्रालयमा निवेदन दिनु पर्नेछ ।

(२) उपनियम (१) बमोजिम प्राप्त निवेदनउपर जाँचबुझ गर्दा कूटनीतिक सुविधा वा महसुल सुविधा दिनु पर्ने देखिएमा परराष्ट्र मन्त्रालयले अनुसूची-१ बमोजिमको ढाँचामा दुई प्रति सिफारिस फाराम भरी विभागमा पठाउनु पर्नेछ ।

(३) उपनियम (२) बमोजिम सिफारिस फाराम प्राप्त भएपछि विभागले एक प्रति सिफारिस फाराम सम्बन्धित भन्सार कार्यालय वा करमुक्त पसलमा कार्यान्वयनका लागि पठाउनु पर्नेछ ।

(४) उपनियम (३) बमोजिम सिफारिस फाराम प्राप्त भएपछि सम्बन्धित भन्सार कार्यालय वा करमुक्त पसलले सो सिफारिसबमोजिम सम्बन्धित निकाय, पदाधिकारी वा व्यक्तिलाई कूटनीतिक सुविधा वा महसुल सुविधा दिनु पर्नेछ ।

(५) उपनियम (४) बमोजिम कूटनीतिक सुविधा वा महसुल सुविधा दिएको विवरण सम्बन्धित भन्सार कार्यालय वा करमुक्त पसलले विभागमा पठाउनु पर्नेछ र सो विवरणको एक प्रति अभिलेखका लागि आफ्नो कार्यालयमा राख्नु पर्नेछ ।

(६) यस नियमको प्रयोजनको लागि परराष्ट्र मन्त्रालयले कूटनीतिक सुविधा वा महसुल सुविधाको सिफारिस गर्ने फाराममा दस्तखत गर्ने आधिकारिक व्यक्तिको दस्तखतको नमूना अग्रिम रुपमा विभागलाई उपलब्ध गराउनु पर्नेछ ।

४. नेपालको कुनै भागबाट विदेशको बाटो गरी पुनः नेपालभित्र ल्याउने मालवस्तुको महसुल सुविधा सम्बन्धी व्यवस्था : (१) नेपालको कुनै भागबाट विदेशको बाटो गरी पुनः नेपालभित्र कुनै मालवस्तु ल्याउन चाहने मालवस्तुधनीले मालवस्तुकासाथ प्रज्ञापनपत्र भरी सम्बन्धित भन्सार कार्यालयमा पेश गर्नु पर्नेछ । त्यस्तो प्रज्ञापनपत्रमा सो मालवस्तु पुनः कुन भन्सार कार्यालयबाट नेपालभित्र ल्याइने हो सोसमेत स्पष्ट रुपमा खुलाउनु पर्नेछ ।

(२) उपनियम (१) बमोजिम प्राप्त प्रज्ञापनपत्रउपर जाँचबुझ गर्दा नेपालको बाटोबाट मालवस्तु लैजान सक्ने यातायातको सस्तो र सजिलो साधन तथा सुविधा छ र भन्सार प्रशासनका दृष्टिले पनि नेपालको बाटो प्रयोग गरी मालवस्तु लैजान मनासिव देखिएमा भन्सार कार्यालयको प्रमुखले विदेशको बाटो गरी मालवस्तु लैजान स्वीकृति दिनेछैन ।

(३) उपनियम (१) बमोजिम प्राप्त प्रज्ञापनपत्रउपर जाँचबुझ गर्दा नेपालको बाटोबाट मालवस्तु लैजान सक्ने यातायातको सस्तो र सजिलो साधन तथा सुविधा नभएको र भन्सार प्रशासनका दृष्टिले विदेशको बाटो गरी मालवस्तु लैजान मनासिव देखिएमा भन्सार कार्यालयको प्रमुखले त्यस्तो मालवस्तुमा लाग्ने भन्सार महसुलको लगत राखी वा भन्सार महसुल धरौटी लिई त्यस्तो मालवस्तुको विवरण खुलाई भन्सार कार्यालयको सील लगाई सो मालवस्तु नेपालको कुनै भागबाट विदेशको बाटो प्रयोग गरी पुनः नेपालभित्र ल्याउने गरी निर्दिष्ट स्थानमा पुऱ्याउन लाग्ने बाटाको म्याद तोकी सोही व्यहोरा प्रज्ञापनपत्रमा खुलाई एक प्रति प्रज्ञापनपत्र मालवस्तुधनीलाई दिई त्यस्तो मालवस्तु लैजान अनुमति दिनु पर्नेछ ।

(४) कुनै विदेशी मुलुकमा पैठारी गर्न निषेध गरिएका मालवस्तु त्यो मुलुकको बाटो गरी नेपालको एक भागबाट अर्को भागमा ल्याउन परेमा नेपाल र सो मुलुक बीच पारवहन सम्बन्धमा कुनै सन्धि वा सम्झौता भएको रहेछ भने मालवस्तुधनीले त्यस्तो सन्धि वा सम्झौता अन्तर्गतको स्वीकृत कार्य प्रणालीको रीत पुऱ्याई लैजानु पर्नेछ ।

(५) निकासी गर्न अनुमति दिने भन्सार कार्यालयले उपनियम (३) बमोजिम दिएको प्रज्ञापनपत्र र सोबमोजिमको मालवस्तु तथा ढुवानी सम्बन्धी कागजात पैठारी हुने भन्सार कार्यालयमा पेश हुन आएमा र सबै विवरण भिडाउँदा ठीक देखिएमा सो भन्सार कार्यालयले भन्सार महसुल नलिई सोही व्यहोरा प्रज्ञापनपत्रमा जनाई त्यस्तो मालवस्तु पैठारी गर्न अनुमति दिनेछ र सो प्रज्ञापनपत्रको एक प्रति संलग्न गरी निकासी गर्न अनुमति दिने भन्सार कार्यालयलाई तीन दिनभित्र जानकारी पठाइदिनु पर्नेछ ।

तर निकासी गर्न अनुमति दिएको भन्सार कार्यालयले दिएको प्रज्ञापनपत्र मालवस्तु पैठारी हुने भन्सार कार्यालयमा दाखिला नभएमा पैठारी वापतको महसुल धरौटी लिएर मात्र मालवस्तु पैठारी गर्न दिनु पर्नेछ ।

(६) निकासी गर्न अनुमति दिने भन्सार कार्यालयले उपनियम (५) बमोजिम जानकारी प्राप्त भै धरौटी फिर्ता वा लगत कट्टा गरिदिन हुने अवस्था देखेमा धरौटी फिर्ता वा लगत कट्टा गरिदिनु पर्नेछ ।

तर निकासी गर्न अनुमति दिइएको मालवस्तु आंशिक रुपमा मात्र पैठारी भएको देखिएमा पैठारी नभएको मालवस्तुको लाग्ने भन्सार महसुल धरौटी रकमबाट कट्टा गरी असुलउपर गर्नु पर्नेछ । कुनै मालवस्तुको लाग्ने महसुलको लगत राखी मालवस्तु छाडेको भए सो महसुल सात दिनभित्र असुलउपर गर्नु पर्नेछ ।

५. **विदेशबाट नेपालको बाटो गरी सोही मुलुकको अर्को भागमा लैजाने मालवस्तुको महसुल सुविधासम्बन्धी व्यवस्था:** (१) विदेशी मुलुकबाट नेपालको बाटो गरी सोही मुलुकको अर्को भागमा कुनै मालवस्तु लैजान चाहने मालवस्तुधनीले नेपालको बाटो प्रयोग गर्नु पर्ने कारण, नेपालभित्र पैठारी गर्ने र नेपालबाट निकासी गर्ने भन्सार कार्यालयको नाम र मालवस्तुको विवरणसहित विभागमा निवेदन दिनु पर्नेछ ।

(२) उपनियम (१) बमोजिम प्राप्त निवेदनउपर जाँचबुझ गर्दा व्यहोरा मनासिव देखिएमा विभागले त्यस्तो मालवस्तु विदेशबाट नेपालको बाटो गरी सोही मुलुकको अर्को भागमा लैजान अनुमति प्रदान गर्नेछ । यसरी अनुमति प्रदान गर्नुअघि विभागले सम्बन्धित मुलुकको नेपालस्थित दूतावास वा कूटनीतिक नियोगको सिफारिस पत्र माग गर्न सक्नेछ ।

(३) उपनियम (२) बमोजिम अनुमति प्राप्त गरेपछि मालवस्तुधनीले त्यस्तो अनुमति संलग्न गरी मालवस्तुकासाथ प्रज्ञापनपत्र भरी सम्बन्धित भन्सार कार्यालयमा पेश गर्नु पर्नेछ । यस्तो प्रज्ञापनपत्रमा सो मालवस्तु कुन भन्सार कार्यालयबाट पुनः विदेशमा निकासी गर्ने हो सो कुरासमेत स्पष्ट रुपमा खुलाउन पर्नेछ ।

(४) उपनियम (३) बमोजिम प्रज्ञापनपत्र प्राप्त हुन आएमा सम्बन्धित भन्सार कार्यालयले त्यस्तो मालवस्तुको विवरण खुलाई आफ्नो कार्यालयको सील लगाई सो मालवस्तु विदेशी मुलुकको कुनै भागबाट नेपालको बाटो गरी सोही मुलुकको अर्को भागमा लैजाने गरी निर्दिष्ट स्थानमा पुऱ्याउन बढीमा सात दिनको बाटाको म्याद तोकी सोही व्यहोरा प्रज्ञापनपत्रमा खुलाई एक प्रति प्रज्ञापनपत्र मालवस्तुधनीलाई दिई विभागको अनुमतिबमोजिम मालवस्तु लैजान दिनु पर्नेछ ।

(५) उपनियम (४) बमोजिम दिएको प्रज्ञापनपत्र र सोबमोजिमको मालवस्तु तथा हुवानीसम्बन्धी कागजात निकासी हुने भन्सार कार्यालयमा पेश हुन आएमा र सबै विवरण भिडाउँदा ठीक देखिएमा सो भन्सार कार्यालयले भन्सार महसुल नलिई सोही व्यहोरा प्रज्ञापनपत्रमा जनाई त्यस्तो मालवस्तु निकासी गर्न अनुमति दिनेछ र सो प्रज्ञापनपत्रको एक प्रति संलग्न गरी पैठारी गर्ने भन्सार कार्यालयलाई तीन दिनभित्र जानकारी पठाइदिनु पर्नेछ ।

(६) उपनियम (५) बमोजिम जानकारी प्राप्त भएपछि पैठारी गर्न दिएको भन्सार कार्यालयले मालवस्तुधनीबाट पहिले धरौटी लिएको भए सो धरौटी फिर्ता दिनु पर्नेछ ।

तर पहिले पैठारी भएको मालवस्तु आंशिक रूपमा मात्र निकासी भएको पाइएमा निकासी नभएजति मालवस्तुमा लाग्ने महसुल धरौटी राखेको भए धरौटीबाट कट्टा गरी असुल उपर गर्नु पर्नेछ र मालवस्तुमा लाग्ने महसुल धरौटी नराखेको भए सम्बन्धित व्यक्तिबाट असुल गर्नु पर्नेछ ।

(७) यस नियममा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि नेपालमा पैठारी गर्न निषेध गरिएका मालवस्तु विदेशबाट नेपालको बाटो प्रयोग गरी सोही मुलुकको अर्को भागमा लैजाँदा नेपाल सरकार र सम्बन्धित मुलुकको सरकारका बीच कुनै द्विपक्षीय सन्धि वा सम्झौता भएको रहेछ भने त्यस्तो सन्धि वा सम्झौताका प्रावधानहरु पूरा गर्नु पर्नेछ ।

६. विदेशबाट नेपालको बाटो प्रयोग गरी अन्य विदेशी मुलुकमा मालवस्तु लैजाने सम्बन्धी व्यवस्था : (१) विदेशबाट नेपालको

बाटो प्रयोग गरी अर्को कुनै विदेशी मुलुकमा मालवस्तु लैजाने प्रयोजनका लागि प्रयोग हुने भन्सार कार्यालयहरु विभागले तोक्न सक्नेछ ।

(२) उपनियम (१) बमोजिम विदेशबाट नेपालको बाटो प्रयोग गरी अर्को कुनै विदेशी मुलुकमा मालवस्तु लैजान चाहने मालवस्तुधनीले मालवस्तुकासाथ विभागले तोकेको ढाँचामा चार प्रति फाराम तथा प्रज्ञापनपत्र भरी सम्बन्धित भन्सार कार्यालयमा पेश गर्नु पर्नेछ ।

(३) उपनियम (२) बमोजिम प्राप्त फाराम र प्रज्ञापनपत्र उपर आवश्यक जाँचबुझ गर्दा सम्बन्धित भन्सार कार्यालयले प्रतिबन्धित मालवस्तु भएको नदेखिएमा नेपाल सरकारले तोकेबमोजिमको सेवा शुल्क लिई मालवस्तु रहेको बन्द कन्टेनरमा सील लगाई प्राप्त फारामहरु प्रमाणित गरी एक प्रति फाराम मालवस्तुधनीलाई दिई एक प्रति फाराम अभिलेखका लागि आफ्नो कार्यालयमा राखी दुई प्रति फाराम निकासी गर्ने भन्सार कार्यालयमा पठाई नेपालको बाटो प्रयोग गरी अर्को विदेशी मुलुकमा लैजान पन्ध्र दिनसम्मको बाटाको म्याद दिई अनुमति दिनु पर्नेछ ।

(४) उपनियम (३) बमोजिम पैठारी गर्न अनुमति दिइएको मालवस्तु निकासी हुने भन्सार कार्यालयमा प्राप्त हुन आएमा सो कार्यालयले उपनियम (२) बमोजिमको फाराम प्रमाणित गरी त्यस्तो मालवस्तु निकासी गर्न अनुमति दिनेछ र सो फारामको एकप्रति पैठारी गर्ने भन्सार कार्यालयमा पठाई दिनु पर्नेछ ।

(५) उपनियम (३) बमोजिम नेपालको बाटो प्रयोग गरी अर्को विदेशी मुलुकमा निर्धारित म्यादभित्र लैजान नसकेमा सोको कारण खुलाई निकासी गर्ने म्याद थप गर्न मालवस्तु धनीले विभागमा निवेदन दिन सक्नेछ । त्यसरी प्राप्त निवेदन उपर जाँचबुझ गर्दा कारण मनासिव लागेमा विभागले मनासिव म्याद थप गरिदिन सक्नेछ ।

(६) उपनियम (३) बमोजिम पैठारी भएको मालवस्तु विदेशी मुलुकमा निर्धारित समयभित्र निकासी नगरी नेपालभित्रै

बिक्री वा उपयोग गरेमा त्यस्तो मालवस्तुमा लाग्ने महसुल र शत प्रतिशत थप महसुलसमेत मालवस्तुधनीबाट असुल गरिनेछ ।

(७) यस नियमबमोजिम विदेशबाट नेपालको बाटो प्रयोग गरी अन्य विदेशी मुलुकमा मालवस्तु लैजाँदा बन्द कन्टेनरको प्रयोग गर्नु पर्नेछ ।

७. **मर्मत गर्नका लागि मालवस्तु लैजाने र ल्याउने सम्बन्धी**

व्यवस्था: (१) कुनै मालवस्तु मर्मतका लागि नेपालबाट विदेशमा लैजाँदा वा मर्मत गरी विदेशबाट ल्याउँदा सो मालवस्तुको भएसम्मको नम्बर, साइज र स्पेशिफिकेशनसमेतको पूरा विवरण प्रज्ञापनपत्रमा भरी भन्सार अधिकृत समक्ष पेश गर्नु पर्नेछ ।

²(२) उपनियम (१) बमोजिम प्रज्ञापनपत्र प्राप्त हुन आएमा भन्सार अधिकृतले सो मालवस्तु हवाईजहाज, हेलिकोप्टर वा तिनका इञ्जिन भएमा सम्बन्धित वायुसेवा कम्पनीको जमानीमा धरौटी नलिई र हवाईजहाज वा हेलिकोप्टरको पार्टपूजा भएमा मूल्यको शून्य दशमलव पाँच प्रतिशत तथा अन्य मालवस्तु भएमा मूल्यको पाँच प्रतिशत धरौटी लिई मर्मतका लागि लैजान दिन सक्नेछ ।

(३) मर्मत गर्न विदेश निकासी गरेको मालवस्तु तीन महिनाभित्र फर्काई ल्याउनु पर्नेछ र सो म्यादभित्र फर्काई ल्याएपछि मर्मत गर्दा लागेको खर्चबमोजिमको मूल्य र पार्टपूजा फेरिएको भए सो वापतको मूल्यलाई भन्सार मूल्य मानी धरौटी राखेको रकमबाट सो महसुल कट्टा गरी बाँकी धरौटी फिर्ता दिइनेछ ।

(४) उपनियम (३) मा उल्लिखित म्यादभित्र मर्मत गरी ल्याउने समय अपुग भएमा सो कुराको प्रमाणसहित भन्सार अधिकृतसमक्ष निवेदन दिनु पर्नेछ र भन्सार अधिकृतले मनासिव ठहराएमा तीन महिनामा नबढाई म्याद थप गरिदिन सक्नेछ । यसरी थप भएको म्यादसमेत नपुग हुने भएमा भन्सार अधिकृतले म्याद थप्नु पर्ने आधार र कारणसहित स्वीकृतिका लागि महानिर्देशक समक्ष लेखी पठाउनु पर्नेछ र महानिर्देशकले म्याद

2 पाँचौँ संशोधनबाट पुरानो सट्टा नयाँ राखिएको ।

थप गरिदिने स्वीकृति दिएकोमा सोहीबमोजिम भन्सार अधिकृतले म्याद थप गर्न सक्नेछ ।

(५) यस नियमबमोजिम मर्मतको लागि विदेश निकासी गरिएका मालवस्तु उपनियम (३) र (४) मा उल्लिखित म्यादभित्र फिर्ता नल्याई सो अवधिपछि फिर्ता ल्याएमा पहिले राखिएको धरौटी जफत गरी नयाँ मालवस्तु पैठारी गरेसरह महसुल असुल गरिनेछ ।

(६) कुनै मालवस्तु मर्मत गर्नका लागि विदेशबाट नेपालमा ल्याउन वा मर्मत गरी नेपालबाट लैजानु परेमा सो मालवस्तुधनीले मालवस्तुको भएसम्मको नम्बर, साइज र स्पेशिफिकेशनसमेतको पूरा विवरण प्रज्ञापनपत्रमा भरी भन्सार अधिकृत समक्ष पेश गर्नु पर्नेछ ।

³(७) उपनियम (६) बमोजिम प्रज्ञापनपत्र प्राप्त हुन आएमा भन्सार अधिकृतले सो मालवस्तुमा पैठारी गर्दा लाग्ने महसुल धरौटी लिई छ महिनाभित्र मर्मत गरी फिर्ता लैजाने व्यहोरा प्रज्ञापनपत्रमा उल्लेख गर्न लगाई जाँचपास गर्न सक्नेछ ।

(८) उपनियम (७) बमोजिम पैठारी भएको मालवस्तु पैठारी भएको मितिले छ महिनाभित्र मर्मत गरी निकासी गरेमा र मर्मत खर्च वापतको रकम भुक्तानी भएको प्रमाण पेश गरेमा पैठारी गर्दा राखेको धरौटी फिर्ता दिइनेछ । सो म्यादभित्र फिर्ता नलगेमा वा पैठारी गर्दा उल्लेख गरेको मालवस्तुको विवरणसँग निकासी गर्न ल्याएको मालवस्तुको विवरण नमिलेमा वा मर्मत खर्च वापतको रकम भुक्तानी गरेको प्रमाण पेश नभएमा त्यस्तो मालवस्तु र पैठारी गर्दा राखेको धरौटी जफत गरिनेछ ।

(९) हवाई सेवा सञ्चालन गर्ने गरी दर्ता भएको हवाई कम्पनीले हवाईजहाज वा हेलिकोप्टरको इन्जिन मर्मत गर्नु पर्ने भई त्यस्तो इन्जिन मर्मत गर्न लाग्ने अवधिको लागि विदेशबाट भाडामा इन्जिन पैठारी गर्नु परेमा लाग्ने भन्सार महसुल बराबरको बैङ्क जमानत भन्सार कार्यालयमा राखी बढीमा छ महिनासम्मको लागि पैठारी गर्न सक्नेछन् । सो अवधिभित्र त्यस्ता

इन्जिनहरु फिर्ता लगेमा बैङ्क जमानत फुकुवा गरिनेछ र सो अवधिभित्र फिर्ता नलगेमा नियमित पैठारी गरेसरह महसुल असुल गरिनेछ ।

(१०) यस नियममा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि परराष्ट्र मन्त्रालयको सिफारिसमा कूटनीतिक नियोगले कुनै मालवस्तु मर्मत गर्न निकासी गर्दा र मर्मत गरी पैठारी गर्दा सोको अभिलेख मात्र राखी धरौटी नलिई निकासी र पैठारी गर्न दिइनेछ ।

८. **निकासी वा पैठारी भएको मालवस्तु पुनः निकासी वा पैठारी गर्नेसम्बन्धी व्यवस्था:** (१) नेपालभित्र पैठारी भएको मालवस्तु जुन उद्देश्यको लागि पैठारी गरेको हो सो उद्देश्य परिपूर्ति हुन नसकेको वा प्रयोगशाला परीक्षणबाट गुणस्तरहीन ठहरिएकोले त्यस्तो मालवस्तुको शोधभर्ना स्वरूप सोही प्रकारको अर्को मालवस्तु पैठारी गर्ने वा सो वापत विदेशी मुद्रा भुक्तानी भैसकेको भए त्यस्तो विदेशी मुद्रा फिर्ता ल्याउने शर्तमा भन्सार कार्यालयको प्रमुखले त्यस्तो मालवस्तु पैठारी भएको वा भन्सार कार्यालयमा आइपुगेको मितिले नब्बे दिनभित्र महसुल नलिई फिर्ता लैजान दिन सक्नेछ ।

⁴(२) उपनियम (१) बमोजिम मालवस्तु फिर्ता भएकोमा त्यसरी फिर्ता भएको मितिले छ महिनाभित्र शोधभर्नास्वरूप सोही प्रकारको अर्को मालवस्तु पैठारी नगरेमा वा त्यस्तो मालवस्तु पहिले पैठारी गर्दा विदेशी मुद्रा भुक्तानी भैसकेको भए त्यस्तो विदेशी मुद्रा फिर्ता नल्याएमा सम्बन्धित भन्सार अधिकृतले प्रचलित कानूनबमोजिम आवश्यक कारवाही गर्न सम्बन्धित निकायमा लेखी पठाउनु पर्नेछ ।

(३) उपनियम (१) बमोजिम फिर्ता पठाउनु पर्ने मालवस्तु फिर्ता गर्नु अगावै विदेशको आपूर्तिकर्ताले सोको शोधभर्ना स्वरूप सोही प्रकारको अर्को मालवस्तु पठाएको रहेछ भने पैठारीकर्ताको निवेदन र पेश भएका कागजातबाट त्यस्तो मालवस्तु शोधभर्ना स्वरूप पैठारी भएको देखिएमा लाग्ने महसुल लिई भन्सार अधिकृतले जाँचपास गर्न सक्नेछ ।

4 पहिलो संशोधनबाट संशोधित ।

(४) उपनियम (३) बमोजिम शोधभर्नास्वरूप मालवस्तु पैठारी भैसकेपछि पहिले पैठारी भएको मालवस्तु उपनियम (१) बमोजिमको म्यादभित्र फिर्ता पठाउदा भन्सार महसुल लाग्नेछैन र पहिले पैठारी गर्दा भन्सार महसुल तिरिसकेको भए त्यस्तो भन्सार महसुल फिर्ता दिइनेछ ।

तर उपनियम (१) बमोजिमको म्यादभित्र फिर्ता नपठाई सो अवधिपछि फिर्ता पठाएमा सो मालवस्तु पैठारी गर्दा भन्सार महसुल तिरिसकेको भए पनि त्यस्तो भन्सार महसुल फिर्ता दिइने छैन ।

(५) नेपालभित्र वा विदेशी मुलुकमा लाग्ने हाटबजार, मेला वा प्रदर्शनीमा बिक्री वितरण वा प्रदर्शनका निमित्त कुनै मालवस्तु पैठारी वा निकासी गर्नु परेमा मालवस्तुधनीले पैठारी वा निकासीको प्रयोजन खुलाई प्रज्ञापनपत्रमा उल्लिखित मालवस्तु भन्सार कार्यालयमा दाखिला गर्नु पर्नेछ ।

(६) उपनियम (५) बमोजिम पैठारी वा निकासी हुने मालवस्तुमा लाग्ने महसुल धरौटी लिइनेछ ।

(७) हाटबजार, मेला वा प्रदर्शनीमा बिक्री वितरण गर्न पैठारी वा निकासी गरिएको मालवस्तु हाटबजारको हकमा भोलिपल्ट र मेला वा प्रदर्शनीको हकमा त्यस्तो मेला वा प्रदर्शनी समाप्त भएको मितिले बाटाको म्यादवाहेक तीस दिनभित्र पुनः पैठारी वा निकासी गर्न भन्सार कार्यालयमा दाखिला गरेमा भन्सार कार्यालयले पुनः पैठारी वा निकासी नभएको मालवस्तुमा लाग्ने महसुल धरौटी रहेको रकम मध्येबाट कटाई बाँकी धरौटी रकम मालवस्तु धनीलाई फिर्ता गर्नु पर्नेछ ।

(८) यस नियममा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि नेपाल सरकार वा नेपाल सरकारको पूर्ण वा अधिकांश स्वामित्व भएको सार्वजनिक संस्था वा कूटनीतिक नियोगको सिफारिसमा यस नियमबमोजिम मालवस्तु निकासी वा पैठारी गर्दा भन्सार अधिकृतले अभिलेख मात्र राखी लाग्ने महसुल नलिई निकासी वा पैठारी गर्न दिन सक्नेछ । निकासी भएको मालवस्तु विदेशमा नै खपत भएको वा पैठारी भएको मालवस्तु नेपालभित्र खपत भएको अवस्थामा त्यस्तो खपत भएको मालवस्तुमा लाग्ने

महसुल सम्बन्धित निकासीकर्ता वा पैठारीकर्ताबाट असुल गरिनेछ ।

(९) यस नियमबमोजिम मालवस्तु पैठारी गर्दा र निकासी गर्दा एउटै भन्सार कार्यालयबाट गर्नु पर्नेछ ।

(१०) उपनियम (९) बमोजिम एउटै भन्सार कार्यालयबाट निकासी वा पैठारी गर्न नसकिने अवस्था भएमा कारण खोली सम्बन्धित व्यक्तिले विभागमा निवेदन दिन सक्नेछ । त्यस्तो निवेदनमा उल्लेख भएको कारण मनासिव देखिएमा विभागले कुनै अर्को भन्सार कार्यालयबाटसमेत यस नियमको प्रयोजनका लागि त्यस्तो मालवस्तु निकासी वा पैठारी गर्न अनुमति दिन सक्नेछ ।

(११) कुनै मालवस्तु पैठारी हुँदा सो मालवस्तुको उपयोग र परिवहनका लागि त्यस्तो मालवस्तुसँगै आपूर्ति हुने, बारम्बार प्रयोगमा आउने र मालवस्तुको प्रयोग गर्दासम्म खालि गर्न नसकिने किसिमको आधानपात्र (कन्टेनर) पछि निकासी हुने शर्तमा पैठारी गर्दा लाग्ने महसुल वापत सो रकम बराबरको बैङ्क जमानत लिई प्रज्ञापनपत्रमा निकासी हुने अवधि तोकी महसुल नलिई पैठारी गर्न भन्सार अधिकृतले अनुमति दिन सक्नेछ । यसरी बैङ्क जमानत राखी पैठारी भएका आधानपात्र प्रज्ञापनपत्रमा तोकिएको म्यादभित्र निकासी नभएमा लाग्ने महसुल बैङ्क जमानतबाट असुल गरिनेछ ।

तर त्यस्तो आधानपात्रभित्र रहेको मालवस्तु उपभोग गर्ने व्यक्तिले सो आधानपात्रबाट अन्य आधानपात्रमा खन्याई उपभोग गर्न सकिने रहेछ भने त्यस्तो मालवस्तुको आधानपात्रमा यस नियमबमोजिमको सुविधा प्रदान गरिने छैन ।

⁵(१२) कुनै उद्योगले स्वप्रयोजनको लागि उपनियम (११) बमोजिमको खाली आधानपात्रमा मालवस्तु भरी ल्याउनको लागि त्यस्तो आधानपात्र निकासी गर्न चाहेमा सो व्यहोरा खुलाई भन्सार अधिकृत समक्ष निवेदन दिनु पर्नेछ ।

⁶(१३) उपनियम (१२) बमोजिम निवेदन प्राप्त हुन आएमा सम्बन्धित भन्सार अधिकृतले त्यस्तो खाली

5 पहिलो संशोधनबाट थप ।

6 पहिलो संशोधनबाट थप ।

आधानपात्रको मूल्यको पाँच प्रतिशतले हुने रकम नगद धरौटी वा सो रकम बराबरको कम्तीमा छ महिनाको बैङ्क जमानत लिई तीन महिनासम्मको म्याद दिई सो म्यादभित्र त्यस्तो आधानपात्रमा मालवस्तु भरी पुनः पैठारी गर्ने शर्तमा त्यस्तो आधानपात्र निकासी गर्न अनुमति दिनु पर्नेछ ।

⁷(१४) कुनै कारणले उपनियम (१३) बमोजिमको म्यादभित्र त्यस्तो आधानपात्र पुनः पैठारी गर्न नसकेको कारण सहित सम्बन्धित उद्योगले म्याद थपका लागि निवेदन दिएमा र त्यस्तो निवेदन जाँचबुझ गर्दा निवेदनको व्यहोरा मनासिव देखिएमा सम्बन्धित भन्सार कार्यालयको प्रमुखले बढीमा एक महिनाको म्याद थप गरिदिन सक्नेछ ।

⁸(१५) उपनियम (१४) बमोजिमको म्यादभित्र सम्बन्धित उद्योगले त्यस्तो आधानपात्रमा मालवस्तु भरी पुनः पैठारी गरेमा भन्सार अधिकृतले सो मालवस्तुमा लाग्ने महसुल असुल गरी उपनियम (१३) बमोजिम त्यस्तो उद्योगले नगद धरौटी राखेको भए त्यस्तो धरौटी फिर्ता दिनेछ र नगद धरौटीको सट्टा बैङ्क जमानत राखेको भए त्यस्तो जमानत फुकुवा गर्नेछ ।

⁹(१६) उपनियम (१४) बमोजिमको म्यादभित्र सम्बन्धित उद्योगले त्यस्तो आधानपात्र पुनः पैठारी गरी नल्याएमा भन्सार अधिकृतले त्यस्तो उद्योगले राखेको नगद धरौटी राजस्व खातामा जम्मा गर्नु पर्नेछ र नगद धरौटीको सट्टा बैङ्क जमानत राखेको भए सम्बन्धित बैङ्क वा वित्तीय संस्थाबाट त्यस्तो रकम असुल गर्नु पर्नेछ । त्यस्तो आधानपात्र त्यस्तो म्याद नाघे पछि पुनः पैठारी गरी ल्याएको भएमा भन्सार अधिकृतले त्यस्तो उद्योगले राखेको नगद धरौटी राजस्व खातामा जम्मा गर्नु पर्नेछ र नगद धरौटी नराखी बैङ्क जमानत राखेको भए सम्बन्धित बैङ्क वा वित्तीय संस्थाबाट त्यस्तो रकम असुल गरी आधानपात्रमा ल्याएको मालवस्तुमा लाग्ने महसुल लिई जाँचपास गर्न सक्नेछ ।

7 पहिलो संशोधनबाट थप ।

8 पहिलो संशोधनबाट थप ।

9 पहिलो संशोधनबाट थप ।

¹⁰ (१७) कुनै पैठारीकर्ताले आफूले पैठारी गरेको बस वा ट्रकको चेसिस पैठारी गरेको मितिले तीन महिनाभित्र बडी बनाउनको लागि निकासी गर्न चाहेमा त्यस्तो चेसिस पैठारी गर्दाको प्रज्ञापनपत्र संलग्न गरी भन्सार अधिकृत समक्ष निवेदन दिनु पर्नेछ ।

¹¹(१८) उपनियम (१७) बमोजिम निवेदन प्राप्त हुन आएमा भन्सार अधिकृतले बस वा ट्रकको चेसिसको मूल्यको पाँच प्रतिशतले हुने रकम नगद धरौटी वा सो बराबरको बैङ्क जमानत लिई छ महिनाको म्याद दिई बडी बनाई पुनः पैठारी गर्ने शर्तमा निकासी गर्न अनुमति दिनु पर्नेछ ।

¹²(१९) उपनियम (१८) बमोजिम निकासी भएको बस वा ट्रकको चेसिसबाट छ महिनाभित्र बडी बनाई पुनः पैठारी गरेमा भन्सार अधिकृतले बडी बनाई ल्याउँदा लागेको मूल्यमा लाग्ने महसुल असुल गरी पैठारीकर्ताले नगद धरौटी रकम राखेको भए त्यस्तो नगद धरौटी फिर्ता दिनेछ, र नगद धरौटीको सट्टा बैङ्क जमानत राखेको भए त्यस्तो बैङ्क जमानत फुकुवा गर्नेछ ।

¹³(२०) उपनियम (१८) बमोजिमको म्यादभित्र पैठारीकर्ताले त्यस्तो बस वा ट्रकको बडी बनाई पुनः पैठारी गरी नल्याएमा भन्सार अधिकृतले निजले राखेको नगद धरौटी राजस्व खातामा जम्मा गर्नु पर्नेछ, र नगद धरौटीको सट्टा बैङ्क जमानत राखेको भए सम्बन्धित बैङ्क वा वित्तीय संस्थाबाट त्यस्तो रकम असुल गर्नु पर्नेछ । त्यस्तो बस वा ट्रकको चेसिस यस नियम बमोजिमको म्याद नाघे पछि पुनः पैठारी गरी ल्याएकोमा भन्सार अधिकृतले निजले राखेको नगद धरौटी राजस्व खातामा जम्मा गर्नु पर्नेछ, र नगद धरौटीको सट्टा बैङ्क जमानत राखेको भए सम्बन्धित बैङ्क वा वित्तीय संस्थाबाट त्यस्तो रकम असुल गरी बस वा ट्रकको बडी बनाई ल्याउँदा लागेको मूल्यमा लाग्ने महसुल असुल गरी जाँचपास गर्न सक्नेछ ।

10 पहिलो संशोधनबाट थप ।

11 पहिलो संशोधनबाट थप ।

12 पहिलो संशोधनबाट थप ।

13 पहिलो संशोधनबाट थप ।

¹⁴(२१) विदेशमा कार्य गर्ने गरी ठेक्का प्राप्त गरेका नेपाली व्यक्तिले उक्त कार्यको लागि आवश्यक पर्ने सवारी तथा ढुवानीका साधनहरु, यन्त्र, उपकरणहरु तथा तिनका पार्टपुर्जाहरु लैजान चाहेमा त्यसरी लैजान चाहने व्यक्तिले आवश्यक प्रमाण सहित भन्सार कार्यालयको प्रमुख समक्ष निवेदन दिनु पर्नेछ ।

¹⁵(२२) उपनियम (२१) बमोजिमको निवेदन प्राप्त भएपछि भन्सार कार्यालयको प्रमुखले आवश्यक छानविन गर्दा मनासिव देखिएमा निवेदकको माग बमोजिम विना महशुल निकासी गर्ने अनुमति दिन सक्नेछ । यसरी निकासी भएमा निकासी भएका मालवस्तु कार्य सम्पन्न भएपछि फिर्ता ल्याउँदा महसुल लाग्ने छैन ।”

¹⁶(२३) नेपालमा उत्पादित मालवस्तु गुणस्तर परीक्षण गराउन निकासी गर्नु परेमा त्यस्ता मालवस्तुको मूल्यको पाँच प्रतिशत धरौटी लिई भन्सार कार्यालय प्रमुखले निकासी गर्न अनुमति दिनसक्नेछ ।

¹⁷(२४) उपनियम (२३) बमोजिम परीक्षणको लागि निकासी गरेको मालवस्तु तीन महिनाभित्र फिर्ता ल्याएमा परीक्षण खर्चमा लागेको रकममा लाग्ने महसुल लिई पहिले राखेको धरौटी रकम फिर्ता दिइनेछ ।

¹⁸(२५) उपनियम (२३) बमोजिम परीक्षणको लागि निकासी गरिएको मालवस्तु तीन महिना पछि फिर्ता ल्याएमा नयाँ मालवस्तु पैठारी गरेसरह महसुल लाग्नेछ ।

-
14	चौथो संशोधनबाट थप
15	चौथो संशोधनबाट थप
16	छैठौँ संशोधनबाट थप
17	छैठौँ संशोधनबाट थप
18	छैठौँ संशोधनबाट थप

परिच्छेद-३

बण्डेड वेयरहाउस, बैङ्क जमानत र विशेष आर्थिक क्षेत्रसम्बन्धी व्यवस्था

९. बण्डेड वेयरहाउसको इजाजतपत्रसम्बन्धी व्यवस्था: (१) बण्डेड वेयरहाउसको सुविधा लिन चाहने देहायका उद्योग वा व्यक्तिले इजाजतपत्रको लागि विभाग समक्ष निवेदन दिनु पर्नेछ :-

(क) विदेशमा तयारी पोशाक निकासी गर्ने उद्योग,

(ख) आफ्नो उत्पादन तेस्रो मुलुकमा निकासी गर्ने उद्योग,

¹⁹(ग) खण्ड (क) मा उल्लिखित उद्योगबाहेक आफ्नो उत्पादनको न्यूनतम पचास प्रतिशत भारतमा निकासी गर्ने उद्योग ,

(घ) नेपाल सरकारबाट स्वीकृति प्राप्त गरेको करमुक्त पसलबाट बिक्री गर्नका लागि मालवस्तु पैठारी गर्ने व्यक्ति ।

(२) उपनियम (१) बमोजिम निवेदन दिने उद्योगले सोही उपनियमको खण्ड (क), (ख) वा (ग) बमोजिमको उद्योग हो भन्ने कुराको प्रमाणसमेत पेश गर्नु पर्नेछ ।

²⁰तर सञ्चालनमा आएको एक वर्ष पूरा नगरेको उद्योगले बण्डेड वेयरहाउसको इजाजतपत्र लिन चाहेमा निकासी योजना र आफ्नो उत्पादन विदेशमा निकासी गर्ने वा उत्पादनको न्यूनतम पचास प्रतिशत भारतमा निकासी गर्ने शर्तसहितको कबुलियतनामा पेश गरेमा सो प्रमाण पेश गर्नुपर्ने छैन ।

²¹(३) उपनियम (१) बमोजिम प्राप्त निवेदनउपर आवश्यक जाँचबुझ गर्दा बण्डेड वेयरहाउसको इजाजतपत्र दिन मनासिव देखिएमा विभागले इजाजतपत्र दस्तुरवापत छ हजार रुपैया लिई निवेदकलाई इजाजतपत्र दिन सक्नेछ ।

19 पहिलो संशोधनबाट संशोधित ।

20 पहिलो संशोधनबाट संशोधित ।

21 पहिलो संशोधनबाट संशोधित ।

²²(४) उपनियम (१) बमोजिमको इजाजतपत्रको अवधि एक आर्थिक वर्षसम्म कायम रहनेछ । यस्तो इजाजतपत्र नवीकरण गराउन चाहने इजाजतपत्रवालाले प्रत्येक आर्थिक वर्षका लागि सो आर्थिक वर्ष शुरु हुनु अगावै नवीकरण दस्तुरवापत तीन हजार रुपैयाँ तिरी विभागबाट त्यस्तो इजाजतपत्र नवीकरण गराउनु पर्नेछ ।

²³(५) उपनियम (४) बमोजिम इजाजतपत्र नवीकरण गराउन नसक्ने इजाजतपत्रवालाले प्रत्येक आर्थिक वर्षका लागि तीन हजार रुपैयाँ थप दस्तुर तिरी इजाजतपत्र नवीकरण गराउन सक्नेछ ।

(६) उपनियम (५) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि इजाजतपत्र नवीकरण नगरेको अवधिमा बण्डेड वेयरहाउसको इजाजतपत्रवालाले बण्डेड वेयरहाउसको सुविधा उपभोग गर्न पाउने छैन ।

१०. **बण्डेड वेयरहाउसको इजाजतपत्रवालाले प्राप्त गर्ने सुविधा:** (१) नियम ९ बमोजिम बण्डेड वेयरहाउसको इजाजतपत्रवालाले निकासी गरिने वा स्वदेशमा नै परिवर्त्य विदेशी मुद्रामा बिक्री गरिने मालवस्तु उत्पादन गर्न आवश्यक पर्ने कच्चापदार्थ वा सहायक कच्चापदार्थ (नेपालमा उत्पादन नहुने प्याकिङ्ग मेटेरियलसमेत) मा लाग्ने महसुलवापत बैङ्क जमानत दिई पैठारी गर्न सक्नेछ ।

²⁴(२) उपनियम (१) बमोजिम बैङ्क जमानत दिँदा पैठारी गरिने मालवस्तुमा लाग्ने भन्सार महसुल, सोको पन्ध्र प्रतिशतले हुने थप रकम हिसाव गरी हुन आउने रकम बराबरको बैङ्क जमानत दिनु पर्नेछ ।

(३) उपनियम (१) बमोजिम दिइने बैङ्क जमानतको अवधि छ महिनादेखि एक वर्षसम्मको हुनु पर्नेछ । छ महिनाको बैङ्क

22 पहिलो संशोधनबाट संशोधित ।

23 पहिलो संशोधनबाट संशोधित ।

24 चौथो संशोधनबाट संशोधित ।

जमानत दिएकोमा पछि म्याद थप गर्नु परेमा बढीमा छ महिनासम्म थप गर्न सकिनेछ ।

तर नियम १३ बमोजिम म्याद थप गरिएकोमा बैङ्क जमानतको म्यादसमेत सोहीबमोजिम थप गर्नु पर्नेछ ।

(४) नेपालमा उत्पादन नहुने प्याकिङ्ग मेटेरियलको हकमा उद्योग विभागले नेपालमा उत्पादन नहुने भनी प्रमाणित गरी बण्डेड वेयरहाउसको सुविधा दिन सिफारिस गरेको अवस्थामा मात्र यस नियमबमोजिम सुविधा दिइनेछ ।

²⁵(५) बण्डेड वेयरहाउसको इजाजतपत्र प्राप्त गरी करमुक्त पसल सञ्चालन गर्न स्वीकृति प्राप्त व्यक्तिले त्यस्तो करमुक्त पसलबाट बिक्री गर्नको लागि पैठारी गर्ने मालवस्तुमा लाग्ने महसुल बराबरको रकमको बैङ्क जमानत राखी पैठारी गर्न पाउनेछ । यसरी मालवस्तु पैठारी गर्दा विभागबाट त्यस्तो मालवस्तु र परिमाणको स्वीकृति लिनु पर्नेछ ।

²⁶(५क) उपनियम (५) बमोजिम पैठारी गर्ने मालवस्तु मध्ये मदिरा र चुरोट नेपाल सरकार, परराष्ट्र मन्त्रालयले नियम ३ को उपनियम (२) बमोजिम गरेको सिफारिसको आधारमा विभागबाट कूटनीतिक तथा महसुल सुविधा दिन तोकिएको व्यक्ति वा निकायलाई मात्र बिक्री गर्न पाउनेछ ।

(६) बण्डेड वेयरहाउसको इजाजतपत्रप्राप्त उद्योगले आफ्नो उत्पादन खरिद गर्ने विदेशी क्रेतासँग गरेको सम्झौताअनुसार वाणिज्य विभागको सिफारिसमा बाइ ब्याक सम्झौता अन्तर्गत प्रतीतपत्रबिना विदेशस्थित क्रेताले बिना मूल्य पठाएको कच्चापदार्थ एवं सहायक कच्चापदार्थ पैठारी गरी सोबाट तयारी वस्तु बनाई उत्पादन प्रक्रियामा लागेको खर्च र मुनाफा मात्र भुक्तानी लिने गरी सोही क्रेतालाई वा वाणिज्य विभागको सिफारिसबमोजिम अन्य व्यक्तिलाई निकासी गर्ने भएमा त्यस्तो कच्चापदार्थ एवं सहायक कच्चापदार्थ पैठारी गर्दा लाग्ने

25 दोस्रो संशोधनबाट पुरानो सट्टा नयाँ राखिएको ।

26 दोस्रो संशोधनबाट थप ।

भन्सार महसुल वापतको रकम बराबरको बैङ्क जमानत दिई पैठारी गर्न पाउनेछ ।

(७) उपनियम (६) बमोजिम मालवस्तु पैठारी गर्दा पैठारीकर्ताले पैठारीकै अवस्थामा वाणिज्य विभागले तोकेको शर्त र प्रक्रिया पूरा गरी प्रतीतपत्रबिना पैठारी गर्न दिन सो विभागले भन्सार कार्यालयका नाममा दिएको सिफारिसपत्र, विदेशी क्रेतासँग गरेको सम्झौता र बिना मूल्यको तर भन्सार प्रयोजनका लागि मूल्य खुलाइएको बीजकसमेत प्रज्ञापनपत्र साथ संलग्न गर्नु पर्नेछ ।

(८) यस नियमबमोजिम बैङ्क जमानत दिंदा प्रचलित कानूनबमोजिम बैङ्क जमानत जारी गर्न पाउने बैङ्क वा वित्तीय संस्थाले जारी गरेको बैङ्क जमानत दिनु पर्नेछ ।

११. **धरौटी वा बैङ्क जमानत राखी मालवस्तु पैठारी गर्ने सम्बन्धी**

विशेष व्यवस्था: (१) हवाई कम्पनीले अन्तर्राष्ट्रिय उडानका लागि आवश्यक पर्ने क्याटरिङ्गका मालवस्तु र इन्फ्लाइट करमुक्त पसलमा बिक्री गर्ने मालवस्तु पैठारी गर्दा सो मालवस्तुमा लाग्ने भन्सार महसुल वापतको रकम धरौटी राखी वा सो बराबरको बैङ्क जमानत राखी पैठारी गर्न पाउनेछ । त्यस्तो हवाई कम्पनीले त्यस्तो मालवस्तु आफैले पैठारी नगरी बण्डेड वेयरहाउस वा करमुक्त पसलबाट खरिद गर्न चाहेमा विभागले तोकेको बण्डेड वेयरहाउस वा करमुक्त पसलबाट खरिद गर्न सक्नेछ ।

(२) नेपालका कपडा उद्योगले उत्पादन गर्ने कपडा निकासी मुलक तयारी पोशाक उद्योगलाई बिक्री गर्ने भएमा सो कपडा उत्पादनका लागि आवश्यक पर्ने धागो पैठारी गर्दा कपडा उद्योग संघको सिफारिसमा सो धागोमा लाग्ने भन्सार महसुल वापतको रकम बराबरको बैङ्क जमानत राखी पैठारी गर्न पाउनेछ ।

१२. **बण्डेड वेयरहाउसको सुविधाप्राप्त उद्योग वा व्यक्तिले पालन**

गर्नुपर्ने शर्तहरू: (१) बण्डेड वेयरहाउसको सुविधाप्राप्त उद्योगले आफ्नो उत्पादन निकासी गर्दा प्रतीतपत्र वा प्रचलित बैङ्ककागजातको माध्यमबाट गर्नु पर्नेछ ।

27(२) बण्डेड वेयरहाउसको सुविधाप्राप्त उद्योगले पैठारी गरेको कच्चापदार्थ वा सहायक कच्चापदार्थ (नेपालमा उत्पादन नहुने प्याकिङ्ग मेटेरियलसमेत) बाट त्यस्तो मालवस्तु पैठारी भएको मितिले एघार महिनाभित्र तयारी मालवस्तु बनाई निकासी वा परिवर्त्य विदेशी मुद्रामा स्वदेशमा बिक्री गरिसक्नु पर्नेछ ।

28(३) बण्डेड वेयरहाउसको सुविधा लिई नियम १० बमोजिम पैठारी भएको कच्चा पदार्थ एवं सहायक कच्चापदार्थ (नेपालमा उत्पादन नहुने प्याकिङ्ग मेटेरियलसमेत) बाट तयारी मालवस्तु बनाई निकासी गर्दा भन्सार कार्यालयले कायम गरेको मूल्यको न्यूनतम दश प्रतिशत मूल्य अभिवृद्धि भएको हुनु पर्नेछ ।

(४) उपनियम (३) बमोजिमको मूल्य अभिवृद्धिको प्रतिशत गणना गर्दा निकासी भएको मालवस्तुको एफ.ओ.बी. मूल्यबाट त्यस्तो मालवस्तु उत्पादन गर्न प्रयोग भएको नियम १० बमोजिम मालवस्तु पैठारी गर्दा भन्सारले कायम गरेको मूल्य घटाई हुन आउने अङ्कलाई त्यस्तो मालवस्तु उत्पादन गर्न प्रयोग भएको मालवस्तु पैठारी गर्दा भन्सारले कायम गरेको मूल्यले भाग गर्दा आउने अङ्कलाई १०० ले गुणा गरी निकालिनेछ ।

(५) बण्डेड वेयरहाउसको सुविधाप्राप्त व्यक्तिले करमुक्त पसलबाट बिक्री गर्नका लागि पैठारी गरेको मालवस्तु पैठारी गरेको मितिले एकवर्षभित्र करमुक्त पसलबाट बिक्री गरिसक्नु पर्नेछ ।

(६) नियम ११ को उपनियम (२) बमोजिम धागो पैठारी गर्ने कपडा उद्योगले आफूले पैठारी गरेको धागोबाट कपडा बनाई पैठारी गरेको मितिले एघार महिनाभित्र तयारी पोशाक उद्योगलाई बिक्री गरिसक्नु पर्नेछ ।

29१३. **म्याद थप गर्न सक्ने:** नियम १२ को उपनियम (२), (५) र (६) बमोजिमको अवधिभित्र निकासी वा बिक्री गर्न वा विदेशी मुद्रा आर्जन गरेको प्रमाण पेश गर्न नसकी सम्बन्धित व्यक्तिले

27 चौथो संशोधनबाट थप ।

28 पहिलो संशोधनबाट संशोधित ।

29 तेस्रो संशोधनबाट संशोधित ।

कारणसहित म्याद थप गर्न निवेदन दिएमा र त्यस्तो कारण मनासिव देखिएमा भन्सार कार्यालयको प्रमुखले बढीमा छ महिनासम्म म्याद थप गर्न सक्नेछ ।

१४. **बैङ्क जमानत र धरौटी फुकुवाका लागि निवेदन दिनु पर्ने:** (१) बण्डेड वेयरहाउसको सुविधा प्राप्त उद्योगले नियम १२ को अवधिभित्र वा नियम १३ बमोजिम म्याद थप भएकोमा सो अवधिभित्र आफूले राखेको बैङ्क जमानत फुकुवा गर्नका लागि देहायका कागजात संलग्न गरी बैङ्क जमानत राखेको भन्सार कार्यालयमा निवेदन दिनु पर्नेछ :-

- (क) नियम १० बमोजिम मालवस्तु पैठारी गरेको प्रमाण,
- (ख) तयारी मालवस्तु निकासी गरेको प्रमाण,
- (ग) सम्बन्धित बैङ्कबाट प्रमाणित गरेको विदेशी मुद्रा आर्जन गरेको प्रमाण,
- (घ) सम्बन्धित निकायबाट प्रमाणित कच्चापदार्थ एवं सहायक कच्चापदार्थ (प्याकिङ्ग मेटेरियलसमेत) को खपत अनुपातको प्रमाण ।

(२) बण्डेड वेयरहाउसको सुविधा अन्तर्गत करमुक्त पसलबाट बिक्री गर्न मालवस्तु पैठारी गर्ने व्यक्तिले पैठारी गरेको मालवस्तु नियम १२ को उपनियम (५) बमोजिमको अवधिभित्र वा नियम १३ बमोजिम म्याद थप भएकोमा सो अवधिभित्र करमुक्त पसलबाट बिक्री गरेको प्रमाण संलग्न गरी आफूले राखेको बैङ्क जमानत वा धरौटी फुकुवा गर्नका लागि बैङ्क जमानत वा धरौटी राखेको भन्सार कार्यालयमा निवेदन दिनु पर्नेछ ।

(३) नियम ११ को उपनियम (१) बमोजिम बैङ्क जमानत वा धरौटीमा मालवस्तु पैठारी गर्ने हवाई कम्पनीले आफूले राखेको बैङ्क जमानत वा धरौटी फुकुवा गर्नका लागि आफूले पैठारी गरेको मालवस्तु अन्तर्राष्ट्रिय उडानमा खर्च भएको प्रमाण संलग्न गरी बैङ्क जमानत वा नगद धरौटी राखेको भन्सार कार्यालयमा निवेदन दिनु पर्नेछ ।

³⁰(४) नियम ११ को उपनियम (२) बमोजिम बैङ्क जमानतमा धागो पैठारी गर्ने उद्योगले उक्त धागोबाट कपडा बनाई धागो पैठारी गरेको मितिले एघार महिनाभित्र तयारी पोशाक उद्योगलाई न्यूनतम दश प्रतिशत मूल्य अभिवृद्ध गरी बिक्री गरेको प्रमाण, उक्त कपडा खरिद गर्ने तयारी पोशाक उद्योग र धागो पैठारी गर्ने कपडा उद्योगबीच भएको खरिद बिक्री सम्झौता, सम्बन्धित निकायबाट प्रमाणित भएको धागोको खपत अनुपातको प्रमाण र कपडा खरिद गर्ने तयारी पोशाक उद्योगको अनुरोधमा जारी गरिएको धागो पैठारी गर्दा लागेको महसुल वापतको बैङ्क जमानत संलग्न गरी आफूले राखेको बैङ्क जमानत फुकुवा गर्नका लागि बैङ्क जमानत राखेको भन्सार कार्यालयमा निवेदन दिनु पर्नेछ ।

³¹(४क) उपनियम (४) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि धागो पैठारी गर्ने उद्योगले सो धागोबाट कपडा बनाई तयारी पोशाक उद्योगलाई बिक्री गरेपछि पनि आफूले राखेको बैक जमानत फुकुवा नगराई त्यस्तो तयारी पोशाक उद्योगले तयारी पोशाक निकासी गरेपछि मात्र बैक जमानत फुकुवा गराउन चाहेमा उपनियम (४) मा उल्लिखित कागजातको अतिरिक्त कपडा खरिद गर्ने तयारी पोशाक उद्योगले सो कपडाबाट तयारी पोशाक बनाई न्यूनतम दश प्रतिशत मूल्य अभिवृद्ध गरी निकासी गरेको प्रमाण, सम्बन्धित निकायबाट प्रमाणित भएको कपडाको खपत अनुपातको प्रमाण र सम्बन्धित बैङ्कले प्रमाणित गरेको निकासी गर्ने उद्योगले विदेशी मुद्रा आर्जन गरेको प्रमाण संलग्न गरी धागो पैठारी गरेको मितिले बाइस महिनाभित्र बैङ्क जमानत राखेको भन्सार कार्यालयमा निवेदन दिनु पर्नेछ ।

³²(५) नियम ११ को उपनियम (२) बमोजिम बैङ्क जमानतमा धागो पैठारी गर्ने उद्योगबाट कपडा खरिद गर्ने निकासी मूलक तयारी पोशाक उद्योगले उपनियम (४) बमोजिम धागो पैठारी गर्ने उद्योगले राखेको बैङ्क जमानत फुकुवा गर्न

30 पहिलो संशोधनबाट संशोधित ।

31 पहिलो संशोधनबाट थप ।

32 पहिलो संशोधनबाट संशोधित ।

भन्सार कार्यालयमा पेश गरेको बैङ्क जमानत फुकुवा गर्नका लागि धागो पैठारी गर्ने कपडा उद्योगबाट खरिद गरेको कपडाबाट खरिद गरेको मितिले एघार महिनाभित्र तयारी पोशाक बनाई न्यूनतम दश प्रतिशत मूल्य अभिवृद्धि गरी निकासी गरेको प्रमाण, सम्बन्धित बैङ्कबाट प्रमाणित गरेको विदेशी मुद्रा आर्जन गरेको प्रमाण र सम्बन्धित निकायबाट प्रमाणित भएको कपडाको खपत अनुपातको प्रमाण संलग्न गरी बैङ्क जमानत राखेको भन्सार कार्यालयमा निवेदन दिनु पर्नेछ ।

(६) नियम १० को उपनियम (६) बमोजिम मालवस्तु पैठारी गर्दा राखेको बैङ्क जमानत फुकुवा गर्नका लागि नियम १२ को उपनियम (५) बमोजिमको अवधिभित्र वा नियम १३ बमोजिम म्याद थप भएकोमा सो अवधिभित्र वाणिज्य विभागले तोकेबमोजिम मूल्य अभिवृद्धि गरी तयारी मालवस्तु बनाई निकासी गरेको प्रमाण, सम्बन्धित बैङ्कबाट प्रमाणित गरेको अभिवृद्धि गरेको मूल्य बराबरको विदेशी मुद्रा आर्जन गरेको प्रमाण र सम्बन्धित निकायबाट प्रमाणित भएको कच्चापदार्थ एवं सहायक कच्चापदार्थको खपत अनुपातको प्रमाण संलग्न गरी बैङ्क जमानत राखेको भन्सार कार्यालयमा निवेदन दिनु पर्नेछ ।

33(७)

१५. **बैङ्क जमानत र धरौटी फुकुवा गर्ने:** (१) नियम १४ बमोजिम प्राप्त निवेदन उपर जाँचबुझ गर्दा निवेदकले सो नियममा उल्लेख भएका सम्पूर्ण शर्त र प्रक्रिया पूरा गरेको देखिएमा सम्बन्धित भन्सार कार्यालयले एक महिनाभित्र बैङ्क जमानत वा धरौटी फुकुवा गर्नु पर्नेछ ।

34(२) वण्डेड वेयरहाउसको सुविधा लिई पैठारी गरेको मालवस्तु वा निकासी भएको मालवस्तुमा आंशिक रुपमा प्रयोग भएको वा परिवर्त्य विदेशी मुद्रामा स्वदेशमा नै बिक्री भएको मालवस्तुमा आंशिक रुपमा प्रयोग भएको वा करमुक्त पसलबाट निर्धारित म्यादभित्र आंशिक रुपमा बिक्री भएको वा नियम ११ को उपनियम (२) बमोजिम पैठारी भएको धागो निकासीमूलक तयारी कपडा उद्योगलाई बिक्री गरेको कपडामा आंशिक रुपमा

33 तेस्रो संशोधनबाट भिकिएको ।

34 चौथो संशोधनबाट पुरानोको सट्टा नयाँ राखिएको ।

प्रयोग भएको वा निकासीमूलक तयारी कपडा उद्योगले त्यसरी स्थानीय रूपमा खरीद गरेको कपडा निकासी भएको तयारी कपडामा आंशिक रूपमा मात्र प्रयोग गरेको पाइएमा त्यसरी प्रयोग भएजति मालवस्तुमा लाग्ने महसुल वापतको बैङ्क जमानत वा धरौटी मात्र फुकुवा गरिनेछ ।

१६. **बैङ्क जमानतबाट महसुल असुल गर्ने र धरौटी सदरस्याहा गर्ने:**

(१) नियम १० वा ११ बमोजिम मालवस्तु पैठारी गर्ने व्यक्तिले नियम १२ मा उल्लेख भएका शर्तहरू पालन नगरेमा र नियम १४ बमोजिम निवेदन नदिएमा त्यस्ता व्यक्तिले बैङ्क जमानत राखेको रहेछ भने बैङ्क जमानतबाट लाग्ने महसुल असुल गरिनेछ र धरौटी राखेको रहेछ भने लाग्ने महसुल धरौटी रकमबाट सदरस्याहा गरिनेछ ।

³⁵(२) उपनियम (१) बमोजिम बैङ्क जमानतबाट महसुल असुल गर्दा पैठारी भएको मालवस्तुमा पैठारी गरेको दिनमा लाग्ने भन्सार महसुलमा पन्ध्र प्रतिशत थप गरी भन्सार महसुल असुल गरिनेछ ।

³⁶(३) नियम १५ को उपनियम (२) बमोजिम आंशिक रूपमा मात्र मालवस्तु प्रयोग भएकोमा प्रयोग नभएजति मालवस्तुमा पैठारी गरेको दिनमा लाग्ने भन्सार महसुलमा पन्ध्र प्रतिशतसमेत थप गरी भन्सार महसुल पैठारीकर्ताले राखेको बैङ्क जमानतबाट असुल गरिनेछ ।

(४) यस नियममा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भएतापनि धरौटीबाट सदरस्याहा गरी महसुल असुल गर्दा वा करमुक्त पसलले निर्धारित म्यादभित्र मालवस्तु बिक्री नगरेको कारणले बैङ्क जमानत वा धरौटीबाट महसुल असुल गर्दा भन्सार महसुल मात्र असुल गरिनेछ ।

१७. **भन्सार कार्यालयले माग गरेको बैङ्क जमानतको रकम भुक्तानी**

गर्नु पर्ने: (१) भन्सार कार्यालयको पक्षमा जारी भएको बैङ्क जमानत बराबरको रकम सम्बन्धित भन्सार कार्यालयले माग गरेमा त्यस्तो बैङ्क जमानत जारी गर्ने बैङ्क वा वित्तीय संस्थाले

35 चौथो संशोधनबाट संशोधित ।

36 चौथो संशोधनबाट संशोधित ।

पन्ध्र दिनभित्र सम्बन्धित भन्सार कार्यालयको नाममा भुक्तानी दिनु पर्नेछ ।

(२) उपनियम (१) बमोजिम भुक्तानी नगर्ने बैङ्क वा वित्तीय संस्थाबाट जारी भएको बैङ्क जमानत त्यस्तो भुक्तानी प्राप्त नभएसम्म भन्सार कार्यालयले स्वीकार गर्न हुदैन ।

³⁷(३) भन्सार कार्यालयको पक्षमा जारी गरिएको बैङ्क जमानत सम्बन्धित भन्सार कार्यालयबाट फुकुवा भएको लिखित जानकारी प्राप्त नभएसम्म बैङ्क जमानत जारी गर्ने बैङ्क तथा वित्तीय संस्थाले त्यस्तो बैङ्क जमानत बमोजिमको रकम सम्बन्धित भन्सार कार्यालयलाई बुझाउने दायित्वबाट उन्मुक्ति पाएको मानिने छैन ।

³⁸९८. विशेष आर्थिक क्षेत्रमा अवस्थित उद्योगलाई मालवस्तु बिक्री गर्ने र भन्सार महसुल फिर्ता दिने व्यवस्था: (१) कुनै पैठारीकर्ताले पैठारी गरेको मालवस्तु विशेष आर्थिक क्षेत्रमा अवस्थित उद्योगलाई विभागको पूर्व स्वीकृति लिई बिक्री गरेमा निजले त्यस्तो मालवस्तु पैठारी गर्दा भन्सार महसुल तिरेको रहेछ भने त्यस्तो भन्सार महसुल फिर्ता पाउनका लागि मालवस्तु बिक्री गरेको साठी दिनभित्र देहायका प्रमाण कागजात संलग्न गरी त्यस्तो मालवस्तु जुन भन्सार कार्यालयबाट पैठारी गरेको हो सोही कार्यालयमा निवेदन दिनु पर्नेछ:-

- (क) मालवस्तु पैठारी गर्दाको बीजक, प्रज्ञापनपत्र र नगदी रसिद,
- (ख) खरिदकर्ता उद्योग र विक्रेता पैठारीकर्ताबीच त्यस्तो मालवस्तु खरिद बिक्री गर्ने सम्बन्धमा भएको सम्झौता पत्र,
- (ग) मालवस्तु बिक्री गरेको बीजक,
- (घ) खरिदकर्ता उद्योगले त्यस्तो मालवस्तु खरिद गरेको देखिने खरिद खाताको प्रमाणित प्रतिलिपि,

37 दोस्रो संशोधनबाट थप ।

38 पहिलो संशोधनबाट संशोधित ।

- (ड) खरिदकर्ता उद्योगबाट भुक्तानी प्राप्त गरेको प्रमाण,
- (च) खरिदकर्ता उद्योग वा बिक्रेताका तर्फबाट सम्बन्धित भन्सार कार्यालयका नाममा जारी भएको त्यस्तो मालवस्तुमा लागेको महसुल बराबरको बैङ्क जमानत ।

(२) उपनियम (१) बमोजिम निवेदन प्राप्त भएपछि भन्सार कार्यालयको प्रमुखले आवश्यक जाँचबुझ गरी महसुल फिर्ता दिनु पर्ने देखिएमा निवेदन परेका मितिले तीस दिनभित्र निवेदकलाई पूर्ण वा आंशिक रूपमा महसुल फिर्ता दिनु पर्नेछ ।

(३) उपनियम (२) बमोजिम जाँचबुझ गर्दा निवेदकले माग गरेको रकम पूर्ण वा आंशिक रूपमा फिर्ता दिनु नपर्ने देखिएमा कारण खोली निवेदकलाई लिखित जानकारी दिनु पर्नेछ ।

(४) उपनियम (१) बमोजिम बिक्री गरेको मालवस्तु प्रयोग गरी विशेष आर्थिक क्षेत्रमा अवस्थित उद्योगले तयारी मालवस्तु बनाई निकासी गरेको प्रमाण र विदेशी मुद्रा प्राप्त गरेको प्रमाण पेश गरेपछि उपनियम (१) को खण्ड (च) बमोजिमको बैङ्क जमानत फुकुवा गरिनेछ ।

(५) उपनियम (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि बिक्रेताले आफ्नो पैठारी मूल्यमा भन्सार महसुलसमेत समावेश गरी त्यस्तो मालवस्तु बिक्री गरेको रहेछ भने पैठारी गर्दा तिरेको भन्सार महसुल फिर्ता दिइने छैन ।

परिच्छेद-४

प्रज्ञापनपत्र र मालवस्तु जाँच गर्ने र प्रयोगमा नआउने मालवस्तु नष्ट गर्ने सम्बन्धी व्यवस्था

१९. विद्युतीय माध्यमबाट विवरण सम्प्रेषण गर्न सक्ने: (१) कुनै निकासीकर्ता वा पैठारीकर्ताले आफूले निकासी वा पैठारी गर्ने मालवस्तुको घोषणा विद्युतीय माध्यमद्वारा सम्बन्धित भन्सार अधिकृतसमक्ष सम्प्रेषण गर्न सक्नेछ।

(२) उपनियम (१) बमोजिम विवरण सम्प्रेषण गर्ने कार्यविधि विभागले तोकेबमोजिम हुनेछ।

२०. सवारी चालकले दिनु पर्ने विवरण : ऐनको दफा १७ बमोजिम सवारी साधनको चालकले सो साधनमा रहेको मालवस्तुको विवरण दिंदा अनुसूची-२ बमोजिमको ढाँचामा दिनु पर्नेछ।

२१. प्रज्ञापनपत्रसाथ संलग्न गर्नु पर्ने कागजात: (१) ऐनको दफा १८ बमोजिम मालवस्तु निकासी वा पैठारी गर्ने व्यक्तिले प्रज्ञापनपत्र भरी सम्बन्धित क्षेत्रको भन्सार अधिकृतसमक्ष पेश गर्दा देहायका कागजात संलग्न गर्नु पर्नेछ :-

(क) तेस्रो मुलुकबाट मालवस्तु पैठारी गर्दा,-

- (१) भुक्तानी प्रक्रियासम्बन्धी बैङ्किङ कागजात,
- (२) बीजक (इन्भ्वाइस),
- (३) प्याकिङ्ग लिष्ट,
- (४) बिल अफ लेडिङ्ग वा एयरवे बिल,
- (५) उत्पत्तिको प्रमाणपत्र,
- (६) विदेशी विनिमय नियन्त्रण (वि.वि.नि.) फाराम,
- (७) भारतमा ट्रान्जिट भई पैठारी गरिने मालवस्तुको हकमा भन्सार पारवहनसम्बन्धी कागजात,
- (८) हवाई मार्गबाट पैठारी हुनेमा सम्बन्धित एयरलाइन्सको डेलिभरी अर्डर,

- (९) भन्सार कार्यालयमा कुनै टर्मिनल सञ्चालक भएकोमा त्यस्तो टर्मिनल सञ्चालकले जारी गरेको डेलिभरी अर्डर,
- (१०) प्रचलित कानूनबमोजिम सम्बन्धित निकायको कुनै सिफारिस, इजाजत वा प्रमाणपत्र चाहिनेमा तत्सम्बन्धी कागजात ।
- (ख) भारतबाट मालवस्तु पैठारी गर्दा,-
- (१) बीजक (इन्भ्वाइस),
- (२) प्याकिङ्ग लिष्ट,
- (३) प्रचलित कानूनबमोजिम सम्बन्धित निकायको कुनै सिफारिस, इजाजत वा प्रमाणपत्र चाहिनेमा तत्सम्बन्धी कागजात,
- (४) इनबन्ड अन्तर्गत पैठारी गर्दा उपखण्ड (१), (२) र (३) का अतिरिक्त नेपाल इन्भ्वाइस (इनवण्ड फाराम), वि.वि.नि. फाराम, भुक्तानी प्रक्रिया सम्बन्धी बैङ्किङ्ग कागजात र सोमा उल्लेख भएबमोजिमका कागजातहरु,
- ³⁹(५)
- ⁴⁰**स्पष्टीकरण:** यस खण्डको प्रयोजनको लागि “इनबन्ड” भन्नाले नेपाल राष्ट्र बैङ्कले तोकेको प्रक्रिया अनुसार परिवर्त्य विदेशी मुद्रा भुक्तानी गरी भारतबाट पैठारी गर्ने प्रक्रिया सम्भन्नु पर्छ ।
- (ग) निकासी गर्दा,-
- (क) बीजक (इन्भ्वाइस),
- (ख) प्याकिङ्ग लिष्ट,
- (ग) उत्पत्तिको प्रमाणपत्र,

39 छैठौँ संशोधनबाट भिकिएको ।

40 छैठौँ संशोधनबाट संशोधन ।

- (घ) तेस्रो मुलुकमा निकासी हुनेमा भुक्तानी प्रक्रियासम्बन्धी बैङ्किङ कागजात,
- (ङ) प्रचलित कानूनबमोजिम सम्बन्धित निकायको कुनै सिफारिस, इजाजत वा प्रमाणपत्र चाहिनेमा तत्सम्बन्धी कागजात ।

41“तर, जि.एस.पी. जारी भई निकासी हुनेको हकमा उत्पत्तिको प्रमाणपत्र वाध्यकारी हुनेछैन ।”

(२) उपनियम (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि कुनै फर्म वा उद्योगले पहिलो पटक मालवस्तु निकासी वा पैठारी गर्न लागेको भए फर्मको हकमा फर्म दर्ताको प्रमाणपत्र, उद्योगको हकमा उद्योग दर्ताको प्रमाणपत्र र त्यस्तो फर्म वा उद्योगको स्थायी लेखा नम्बर दर्ता प्रमाणपत्रको प्रमाणित प्रतिलिपिसमेत पेश गर्नु पर्नेछ ।

२२. **प्रज्ञापनपत्रको ढाँचा:** प्रज्ञापनपत्रको ढाँचा अनुसूची-३ बमोजिम हुनेछ ।

२३. **मालवस्तु फिर्ता पठाउन सकिने:** (१) ऐनको दफा ३० बमोजिम मालवस्तु फिर्ता पठाउनु पर्ने भएमा त्यस्तो मालवस्तु पैठारी गर्ने व्यक्तिले मालवस्तुको बीजक, प्रतीतपत्र खोली पैठारी भएको भए प्रतीतपत्र, बिल अफ लेडिङ वा एअर वे बिल र प्याकिङ लिफ्टको प्रतिलिपि संलग्न गरी भन्सार अधिकृतसमक्ष निवेदन दिनु पर्नेछ । मालवस्तुको प्रकृति अनुसार अन्य कागजात आवश्यक पर्ने देखेमा भन्सार अधिकृतले पैठारीसँग सम्बन्धित अन्य कागजातसमेत पैठारीकर्तालाई पेश गर्न लगाउन सक्नेछ ।

(२) उपनियम (१) बमोजिम निवेदन प्राप्त भएपछि भन्सार अधिकृतले सो सम्बन्धमा सम्पूर्ण व्यहोरा र आफ्नो रायसमेत उल्लेख गरी महानिर्देशकसमक्ष लेखी पठाउनु पर्नेछ ।

⁴²(३) उपनियम (२) बमोजिम लेखिआएको विषयका सम्बन्धमा महानिर्देशकले जाँचबुझ गर्दा त्यस्तो मालवस्तु फिर्ता लैजान दिने मनासिव देखेमा फिर्ता लैजान आदेश दिन गरी भन्सार अधिकृतलाई अनुमति दिन सक्नेछ । यस्तो अनुमति प्राप्त भएपछि भन्सार अधिकृतले सम्बन्धित पैठारीकर्तालाई त्यस्तो मालवस्तु तीस दिनभित्र विदेशस्थित निकासीकर्तालाई फिर्ता पठाउन आदेश दिनेछ ।

(४) उपनियम (३) बमोजिम अनुमति दिँदा त्यस्तो मालवस्तु पैठारी गर्दा भुक्तानी गरेको विदेशी मुद्रा फिर्ता ल्याउने गरी भन्सार अधिकृतले मनासिव अवधि तोक्यो सम्बन्धित पैठारीकर्तालाई कबुलियत गराउनु पर्नेछ ।

(५) उपनियम (४) बमोजिमको अवधिभित्र विदेशी मुद्रा फिर्ता ल्याएको प्रमाण सम्बन्धित भन्सार कार्यालयमा पेश नगरेमा त्यस्तो पैठारीकर्तालाई विदेशी मुद्रा अपचलनमा प्रचलित कानूनबमोजिम कारवाही गर्नका लागि भन्सार कार्यालयले सम्बन्धित निकायमा लेखी पठाउनु पर्नेछ ।

२४. सम्बन्धित स्थानमा गई मालवस्तु जाँच गर्ने सम्बन्धी व्यवस्था:

⁴³(१) ऐनको दफा ३१ बमोजिम कुनै निकासीकर्ताले निकासी गर्ने मालवस्तु त्यस्तो मालवस्तुको उत्पादनस्थल वा गोदाममा गई जाँच गरिदिन वा कुनै पैठारीकर्ताले पैठारी गरी ल्याएको मालवस्तु भन्सार क्षेत्रभन्दा बाहिर गई जाँच गरिदिन प्रज्ञापनपत्र भरी नियम २१ मा उल्लिखित कागजात संलग्न गरी भन्सार अधिकृतसमक्ष निवेदन दिनु पर्नेछ ।

(२) उपनियम (१) बमोजिम दिइएको निवेदन अनुसार निकासी गर्ने मालवस्तु त्यस्तो मालवस्तुको उत्पादनस्थल वा गोदाममा गई जाँच गर्दा वा पैठारी गरी ल्याएको मालवस्तु भन्सार क्षेत्रभन्दा बाहिर गई जाँच गर्दा प्रति कन्साइन्मेन्ट एकहजार रुपैयाँ शुल्क लाग्नेछ ।

42 पहिलो संशोधनबाट संशोधित ।

43 पहिलो संशोधनबाट पुरानोको सट्टा नयाँ राखिएको ।

(३) उपनियम (२) बमोजिम निकासी हुने मालवस्तु जाँच गरेपछि जाँच गर्ने कर्मचारीले त्यस्तो मालवस्तु आफ्नै रोहबरमा ढुवानीको साधनमा राख्न लगाई बन्द गरी सील लगाउनु पर्नेछ र मालवस्तु निकासी हुँदाका बखत भन्सार कार्यालयले उक्त सील दुरुस्त छ छैन यकिन गरेर मात्र निकासी गर्न दिनु पर्नेछ ।

(४) उपनियम (१) बमोजिम भन्सार क्षेत्रभन्दाबाहिर गई जाँच गर्न खटिएको कर्मचारीले सो प्रयोजनका निमित्त यातायातको साधन प्रयोग गर्नु पर्ने भएमा सम्बन्धित निकासीकर्ता वा पैठारीकर्ताले त्यस्तो साधनको व्यवस्था गर्नु पर्नेछ ।

२५. प्रयोगमा नआउने मालवस्तु हटाउने वा नष्ट गर्ने सम्बन्धी व्यवस्था : (१) देहायबमोजिमका मालवस्तु भन्सार कार्यालयबाट हटाउन वा नष्ट गर्न परेमा भन्सार कार्यालयको प्रमुखले सोको कारण र हटाउने वा नष्ट गर्ने तरिकासमेत उल्लेख गरी लिखित निर्णय गर्नुपर्नेछ :-

- (क) ऐनको दफा ७ बमोजिम कुनै पैठारीकर्ताले आफूले पैठारी गरी भन्सार कार्यालयबाट नछुटाई नेपाल सरकारको हुने गरी छोडेको प्रयोगमा आउन नसक्ने वा लिलाम बिक्रीसमेत हुन नसक्ने अवस्थाको मालवस्तु,
- (ख) ऐनको दफा ३० बमोजिम विशेष परीक्षण गर्दा स्वास्थ्य वा वातावरणलाई हानि पुऱ्याउने वा प्रतिकूल असर पार्ने देखिई भन्सार अधिकृतले विदेशी मुलुकको सम्बन्धित निकासीकर्तालाई फिर्ता गर्न दिएको आदेशबमोजिम सम्बन्धित पैठारीकर्ताले फिर्ता नपठाएको मालवस्तु ,
- (ग) लिलाम बिक्री हुन नसकेको वा कुनै किसिमले प्रयोगमा ल्याउन नसकिने अवस्थाको भई ऐनको दफा ५० को उपदफा (९) बमोजिम भन्सार कार्यालयबाट सडाउन, गलाउन वा नष्ट गर्न परेको मालवस्तु ।

(२) उपनियम (१) बमोजिम निर्णय भएपछि जिल्ला प्रशासन कार्यालय वा कोष तथा लेखा नियन्त्रक कार्यालय वा नजिकको सरकारी कार्यालय मध्ये कुनै दुई वटा कार्यालयका प्रतिनिधि, उपलब्ध भएसम्म स्थानीय उद्योग वाणिज्य संघको प्रतिनिधि र भन्सार अधिकृतको रोहवरमा मुचुल्का खडा गरी सार्वजनिक रूपले त्यस्तो मालवस्तु भन्सार कार्यालयबाट हटाउने वा नष्ट गर्ने कार्य सम्बन्धित भन्सार कार्यालयले गर्नु पर्नेछ ।

(३) उपनियम (२) बमोजिम त्यस्तो मालवस्तु हटाउने वा नष्ट गर्ने कार्य पूरा भएपछि भन्सार कार्यालयको प्रमुखले सो व्यहोरा प्रमाणित गरी त्यस्तो मालवस्तुलाई कार्यालयको लगतबाट कट्टा गरी सोको जानकारी विभागलाई दिनु पर्नेछ ।

(४) यस नियममा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि जनस्वास्थ्य वा वातावरणलाई प्रतिकूल असर पर्ने मालवस्तु वा विषादी वा भारी यन्त्र उपकरण वा सवारी साधन नष्ट गर्दा विभागले तोकेबमोजिम गर्नु पर्नेछ ।

परिच्छेद-५
जाँचपासपछिको परीक्षणसम्बन्धी व्यवस्था

२६. **पैठारीकर्ताले कागजात सुरक्षित राख्नु पर्ने:** ऐनको दफा ३४ बमोजिम जाँचपासपछिको परीक्षण गर्ने प्रयोजनका लागि पैठारीकर्ताले आफूले पैठारी गरेका मालवस्तुसँग सम्बन्धित देहायबमोजिमका विवरण एवं कागजात तयार गरी त्यस्तो मालवस्तु जाँचपास भएका मितिले चार वर्षसम्म सुरक्षित राख्नु पर्नेछः-

- (क) पैठारी प्रज्ञापनपत्र, महसुल तिरेको रसिद र खरिदखाता,
- (ख) बिक्री बीजक तथा बिक्रीखाता,
- (ग) परिमाणसमेत खुलेको मौज्दात विवरण,
- (घ) मालवस्तुको पैठारी र बिक्रीसँग सम्बन्धित बैङ्किङ अभिलेख,
- (ङ) वासलात तथा नाफा नोक्सान हिसाब र सोसँग सम्बन्धित अन्य विवरण,
- (च) आफ्नो कारोवारको विवरण कम्प्युटर प्रणालीमा राखेको भए सो प्रणाली,
- (छ) पैठारी, सञ्चय र बिक्रीसँग सम्बन्धित अन्य कागजात र विवरण ।

२७. **जाँचपासपछिको परीक्षणसम्बन्धी अन्य व्यवस्था:** (१) ऐनको दफा ३४ को उपदफा (२) को प्रयोजनका लागि भन्सार कार्यालयमा पैठारीकर्ताले घोषणा गरेको मालवस्तुको मूल्य यथार्थ हो वा होइन भन्ने कुरा निश्चित गर्नका लागि ऐनको दफा १३ मा उल्लेख भएबमोजिमका मूल्याङ्कनका सबै वा कुनै तरिका अवलम्बन गरी त्यस्तो मालवस्तुको मूल्य कायम गर्न सकिनेछ ।

(२) ऐनको दफा ३४ को उपदफा (२) को प्रयोजनका लागि भन्सार कार्यालयमा पैठारीकर्ताले घोषणा गरेको मालवस्तुको परिमाण घटी घोषणा गरिएको हो वा होइन भन्ने यकिन गर्नका लागि पैठारीकर्ताको मौज्दातको भौतिक परीक्षण गर्न सकिनेछ ।

(३) पैठारीकर्ताले मालवस्तु पैठारी गर्दा भन्सार कार्यालयमा घोषणा गरेको मूल्यको सत्यता परीक्षण गर्ने प्रयोजनका लागि निजले पैठारी गरी बिक्री गरेको मालवस्तुको खुद्रा तहसम्मको कारोवारको अभिलेख परीक्षण गर्न सकिनेछ ।

(४) जाँचपासपछिको परीक्षण गर्दा महानिर्देशक वा भन्सार अधिकृतले सम्बन्धित पैठारीकर्तालाई सम्भव भएसम्म सो परीक्षण गर्ने मिति र समय तोकी अग्रिम सूचना दिनु पर्नेछ ।

⁴⁴२८ **कागजात माग गर्न सक्ने:** (१) जाँचपासपछिको परीक्षण गर्ने महानिर्देशक वा भन्सार अधिकृतले सो प्रयोजनका लागि आवश्यक देखेमा बैङ्क, वित्तीय संस्था एवं पैठारीकर्ताको कारोवारसँग सम्बन्धित अन्य कुनै व्यक्ति वा निकायबाट सम्बन्धित पैठारीकर्ता, निजको कारोवार वा मालवस्तुसँग सम्बन्धित भुक्तानी, बैङ्क खाता, नाफा नोक्सानको हिसाव, कर विवरण, बीजक र यस्तै अन्य आवश्यक कागजात पन्ध्र दिनको म्याद दिई माग गर्न सक्नेछ ।

(२) उपनियम (१) बमोजिम माग गरेको कागजात उपलब्ध गराउनु सम्बन्धित बैंक वा वित्तीय संस्था वा अन्य निकायको कर्तव्य हुनेछ ।

⁴⁵(४).....

44 पाँचौं संशोधनबाट संशोधित ।

45 छैठौं संशोधनबाट भिन्निएको ।

परिच्छेद-६

न्यून बीजकीकरण भई पैठारी भएको मालवस्तु खरिदसम्बन्धी व्यवस्था

२९. न्यून बीजकीकरण भई पैठारी भएको मालवस्तु खरिद गर्ने सम्बन्धी व्यवस्था : (१) ऐनको दफा १३ को उपदफा (१५) को खण्ड (ख) बमोजिम पैठारीकर्ताले घोषणा गरेको मूल्य भन्सार अधिकृतले निर्धारण गरेको मूल्यभन्दा घटी भई भन्सार अधिकृतले महानिर्देशकको पूर्व स्वीकृति लिई त्यस्तो मालवस्तुको पैठारीकर्ताले घोषणा गरेको मूल्यमा पाँच प्रतिशत थप गर्दा हुन आउने रकम पैठारीकर्तालाई भुक्तानी दिई त्यस्तो मालवस्तु खरिद गर्ने प्रयोजनको निमित्त नेपाल सरकारले एउटा कोष खडा गर्न सक्नेछ । सो कोषमा रहेको रकम फ्रिज हुने छैन ।

(२) उपनियम (१) बमोजिमको कोषमा अर्थ मन्त्रालयले ताकेबमोजिमको रकम रहनेछ ।

(३) उपनियम (१) बमोजिमको कोषको सञ्चालन र व्यवस्थापन गर्नको निमित्त देहायका पदाधिकारीहरु रहेको एक समिति रहनेछ :-

(क) महानिर्देशक	-अध्यक्ष
(ख) विभागको मूल्याङ्कन सम्बन्धी विषय हेर्ने शाखाको निर्देशक	-सदस्य
(ग) विभागको लेखा प्रमुख	-सदस्य सचिव

(४) उपनियम (३) बमोजिमको समितिले आफ्नो कार्यविधि आफै व्यवस्थित गर्नेछ ।

३०. खरिद गरिएको मालवस्तु लिलाम गर्न वा सरकारी प्रयोगमा ल्याउन सकिने : (१) नियम २९ बमोजिमको कोषको रकमबाट खरिद गरिएको मालवस्तु परिच्छेद-७ बमोजिम लिलाम बिक्री गर्न वा सरकारी प्रयोगमा ल्याउन सकिनेछ ।

(२) उपनियम (१) बमोजिम सरकारी प्रयोगमा ल्याइएको मालवस्तु खरिद गर्दा कोषबाट भिकिएको रकम नेपाल सरकारले तुरुन्त शोधभर्ना गर्नु पर्नेछ ।

३१. पैठारीकर्तालाई जानकारी दिनु पर्ने : नियम २९ बमोजिमको कोषको रकमबाट मालवस्तु खरिद गर्नु परेमा भन्सार अधिकृतले सम्बन्धित पैठारीकर्तालाई वा निजको भन्सार एजेन्टलाई सो कुराको लिखित सूचना अनुसूची-४ बमोजिमको ढाँचामा दिनु पर्नेछ ।

परिच्छेद - ७
मालवस्तु जफत र लिलाम बिक्रीसम्बन्धी व्यवस्था

46३२. **भन्सार गोदाममा रहेका मालवस्तु छुटाउनु पर्ने** : (१) भन्सार गोदाममा रहेको मालवस्तु त्यस्तो गोदाममा दाखिला भएको मितिले साठी दिनभित्र सम्बन्धित मालवस्तु धनीले जाँचपास गराई छुटाउनु पर्नेछ ।

तर कुनै मालवस्तु स्वास्थ्यका लागि हानिकारक, छिटो नाश हुने, भन्सार गोदाममा राखिरहन उपयुक्त नहुने वा स्थानको अभावले गर्दा सो म्यादसम्म राखिरहन नसकिने अवस्थाको भएमा भन्सार कार्यालयको प्रमुखले सो म्याद समाप्त हुनु अगावै पनि त्यस्तो मालवस्तु जाँचपास गराई लैजान मनासिव समय दिई मालवस्तुधनीलाई सूचना दिन सक्नेछ । यस्तो सूचनाको म्यादभित्र मालवस्तुधनीले मालवस्तु जाँचपास गराई नलगेमा भन्सार कार्यालयको प्रमुखले ऐनको दफा ४७ बमोजिमको कारवाही चलाउन सक्नेछ ।

(२) उपनियम (१) बमोजिमको म्यादभित्र जाँचपास गराई नलगेका मालवस्तुको विवरण त्यस्ता मालवस्तु अन्य व्यक्तिबाट सञ्चालित भन्सार गोदाममा रहेका भए त्यस्तो गोदामको संचालकले अबिलम्ब सम्बन्धित भन्सार कार्यालयमा पठाउनुपर्नेछ ।

(३) उपनियम (२) बमोजिमको विवरण प्राप्त भएपछि भन्सार कार्यालयको प्रमुखले ऐनको दफा ४७ बमोजिम अबिलम्ब कारवाही चलाउनु पर्नेछ ।

३३. **लिखित आदेश बिना लिलाम बिक्री गर्न नहुने**: भन्सार अधिकृतको लिखित आदेश बिना ऐनबमोजिम जफत भएका वा ऐनको दफा ७४ को उपदफा (२) बमोजिम लिलाम गर्नु पर्ने कुनै पनि मालवस्तु लिलाम बिक्री गर्न हुंदैन ।

३४. **न्यूनतम मूल्य कायम गर्नु पर्ने**: (१) कुनै मालवस्तु लिलाम बिक्री गर्नु पर्ने भएमा सो प्रयोजनका लागि भन्सार अधिकृतले सो मालवस्तुको न्यूनतम मूल्य कायम गर्नु पर्नेछ ।

46 छैठौं संशोधनबाट संशोधित ।

47(२) उपनियम (१) बमोजिम न्यूनतम मूल्य कायम गर्दा सवारी साधन, भारी यन्त्र उपकरण र ऐनको दफा ७ को उपदफा (१) बमोजिम नेपाल सरकारको हुने गरी छाडिएका मालवस्तु वा दफा १३ को उपदफा (१५) को खण्ड (ख) बमोजिम खरिद गरिएको मालवस्तुका हकमा नियम ५४ बमोजिमको समितिले कायम गरेको न्यूनतम मूल्यलाई र सोबाहेक अन्य मालवस्तुको हकमा भन्सार कार्यालयमा मालवस्तु दाखिला हुँदाका वखत उल्लेख भएको मूल्यलाई न्यूनतम मूल्य कायम गर्नुपर्नेछ ।

३५. **लिलाम बिक्री गर्ने कार्यविधि:** (१) एकलाख रुपैयाँभन्दा बढी न्यूनतम मूल्य भएका सवारी साधन वा भारी यन्त्र उपकरण लिलाम बिक्री गर्न भन्सार कार्यालयले एककाईस दिनको म्याद दिई देहायका कुराहरुसमेत खुलाई राष्ट्रियस्तरका दैनिक पत्रपत्रिकामा सूचना प्रकाशन गरी वोलपत्र आह्वान गर्नु पर्नेछ :-

(क) सवारी साधन वा ढुवानी साधनको विवरण, इन्जिन नम्बर, चेसिस नम्बर र उत्पादन वर्ष,

48(ख) उत्पादन भएको मितिले दश वर्ष नाघेका सवारी साधन वा इन्जिन नम्बर वा चेसिस नम्बर वा उत्पादन वर्ष नखुलेका वा अधिकांश पार्टपुर्जा भिकिएका वा भौतिक अवस्था कमजोर भई मर्मत तथा सञ्चालन गर्न लागतका दृष्टिकोणले उपयुक्त नदेखिएको सवारी साधनका सम्बन्धमा लिलाम पश्चात् पुनः सवारी साधनका रुपमा दर्ता हुन नसक्ने कुरा,

(ग) न्यूनतम मूल्य,

(घ) वोलपत्र पठाउने तरिका, वोलपत्रवापत लाग्ने दस्तुर, वोलपत्र खोल्ने समय, मिति र स्थान, वोलपत्र साथ आफूले कबुल गरेको अङ्को दश प्रतिशतले हुने रकम दाखिला गर्नुपर्ने बैङ्खाताको विवरण र सो खातामा रकम दाखिला गरेको सक्कल भौचर संलग्न हुनु पर्ने कुरा,

(ङ) लिलाम अङ्कमा कुनै कर, शुल्क आदि लाग्ने भए सो कुरा,

47 छैठौं संशोधनबाट संशोधित ।

48 छैठौं संशोधनबाट संशोधित ।

- (च) लिलाम सकार गरेको मालवस्तु उठाइ लैजानु पर्ने अवधि,
- (छ) इच्छुक व्यक्तिले लिलाम बिक्री हुने मालवस्तु हेर्न वा अवलोकन गर्न सक्ने स्थान र समय,
- (ज) अन्य आवश्यक कुराहरु ।

(२) उपनियम (१) मा उल्लिखित मालवस्तुबाहेक अन्य मालवस्तु लिलाम बिक्री गर्न पन्ध्र दिनको म्याद दिई देहायका कुराहरुसमेत खुलाई सम्बन्धित भन्सार कार्यालयको सूचना पाटीमा सूचना प्रकाशन गरी सिलबन्दी दरभाउपत्र वा खुला बोलकबोल आह्वान गर्नु पर्नेछ । त्यस्तो सूचना सम्बन्धित जिल्ला प्रशासन कार्यालय, मालपोत कार्यालय, जिल्ला विकास समितिको कार्यालय, कोष तथा लेखा नियन्त्रकको कार्यालय र उद्योग वाणिज्य संघको कार्यालयमासमेत टाँस गर्न पठाउनु पर्नेछ :-

- (क) उपनियम (१) को खण्ड (क), (ख), (ग), (ङ), (च), (छ) र (ज) मा उल्लिखित कुरा,
- (ख) मालवस्तुको विवरण,
- (ग) सिलबन्दी दरभाउपत्र आह्वान गरेकोमा त्यस्तो सिलबन्दी दरभाउपत्र पठाउने तरिका, सिलबन्दी दरभाउपत्रवापत लाग्ने दस्तुर, सिलबन्दी दरभाउपत्र खोल्ने स्थान, समय र मिति
- (घ) खुला बोलकबोल आह्वान गरेकोमा बोलकबोलद्वारा लिलाम बढाबढ हुने स्थान तथा शुरु र अन्त्य हुने समय र मिति,
- (ङ) न्यूनतम मूल्यबाट नै लिलाम बढाबढ शुरु हुने कुरा,
- (च) लिलाम सकार गर्न बोलकबोल शुरु गर्नुअघि नै न्यूनतम मूल्यको दश प्रतिशतले हुने रकम नगद धरौटी राख्नु पर्ने कुरा र कबोल अङ्क बढ्दै गएमा सोही अनुपातमा धरौटी थप गर्दै जानु पर्ने कुरा ।

(३) उपनियम (१) वा (२) बमोजिम बोलपत्र वा सिलबन्दी दरभाउपत्र माग गर्दा बोलपत्र वा सिलबन्दी दरभाउपत्र खरिद र दाखिलासम्बन्धी कार्य सम्बन्धित भन्सार कार्यालयमा गर्ने व्यवस्था मिलाउनु पर्नेछ ।

(४) उपनियम (१) वा (२) बमोजिम प्रकाशित सूचना अनुसार बोलपत्र वा दरभाउपत्र पेश गर्ने व्यक्तिले न्यूनतम मूल्यमा नघट्ने गरी आफूले कबोल गरेको रकमको दश प्रतिशतले हुने रकम भन्सार कार्यालयले तोकेको बैङ्कखातामा जम्मा गरेको सक्कल भौचर संलग्न गर्नुपर्नेछ ।

(५) भन्सार कार्यालयमा दाखिला हुन आएका चोरी पैठारी वा चोरी निकासी गरेको मालवस्तु ढुवानी गर्न प्रयोग भएको सवारी साधन स्थानको अभाव वा संरक्षण गर्न नसकिने कारणले सो कार्यालयमा राखिरहन उपयुक्त नदेखिएमा सम्बन्धित भन्सार अधिकृतले नियम ५४ बमोजिमको समितिबाट त्यस्तो साधनको न्यूनतम मूल्य कायम गराई यस परिच्छेदको प्रक्रिया पूरा गरी लिलाम बिक्री गर्न गराउन सक्नेछ ।

३६. **लिलाम स्वीकृत गर्ने वा पुन लिलाम बिक्री गर्ने:** (१) नियम ३५ बमोजिम पेश हुन आएको बोलपत्र वा सिलबन्दी दरभाउपत्र सोही सूचनामा उल्लिखित स्थान र समयमा खोली सम्बन्धित भन्सार अधिकृतले कबोल रकमको तुलनात्मक विवरण वा खुला बोलकबोलद्वारा डाक बढाबढ भएकोमा सोको मुचुल्का तयार गर्नु गराउनु पर्नेछ ।

(२) उपनियम (१) बमोजिमको तुलनात्मक विवरण वा मुचुल्काका आधारमा न्यूनतम मूल्य वा सोभन्दा बढी रकम कबोल गर्ने व्यक्तिको कबोल अङ्क स्वीकृत गर्नु पर्नेछ । न्यूनतम मूल्यभन्दा बढी कबोल गर्ने व्यक्ति एकभन्दा बढी भएमा सबैभन्दा बढी अङ्क कबोल गर्नेको कबोल अङ्क स्वीकृत गर्नुपर्नेछ ।

(३) उपनियम (२) बमोजिम कबोल अङ्क स्वीकृत भएपछि लिलाम सकार गर्ने व्यक्तिलाई सात दिनभित्र बाँकी रकम भुक्तानी गरी मालवस्तु उठाई लैजाने सूचना दिनु पर्नेछ ।

(४) उपनियम (३) बमोजिमको म्यादभित्र बाँकी रकम भुक्तान गरी मालवस्तु उठाई नलगेमा निजको धरौटी जफत गरी न्यूनतम मूल्यभन्दा बढी कबोल गर्ने क्रमशः दोस्रो, तेस्रो वा चौथो घट्टिवालाको कबोल अङ्क स्वीकृत गर्न सकिनेछ । यसरी घट्टिवालाको कबोल अङ्क स्वीकृत गर्दा पनि लिलाम बिक्री हुन नसकेमा धरौटी जफत गरी पुनः लिलाम गर्नु पर्नेछ ।

(५) उपनियम (४) बमोजिम पुनः लिलाम बिक्री गर्नुपर्ने भएमा दोस्रो पटक बोलपत्र, सिलबन्दी दरभाउपत्र वा बोलकबोलको सूचना प्रकाशन गर्दा सात दिनको म्याद दिई सूचना प्रकाशन गर्न सकिनेछ ।

(६) उपनियम (५) बमोजिम दोस्रो पटक सूचना प्रकाशित गर्दा पनि न्यूनतम मूल्यमा कसैले लिलाम सकार गर्न नआएमा नियम ५४ बमोजिमको समितिबाट पुनः मूल्याङ्कन गराई संशोधित न्यूनतम मूल्य कायम गरी नियम ३५ बमोजिम सूचना प्रकाशन गरी लिलाम बढाबढ गराउनु पर्नेछ । यसरी पुनः मूल्याङ्कन गरिएको मूल्यमा पनि लिलाम बढाबढ हुन नसकेमा भन्सार अधिकृतले सम्बन्धित जिल्ला प्रशासन कार्यालय र कोष तथा लेखा नियन्त्रक कार्यालयको प्रतिनिधिको रोहवरमा मूल्याङ्कन गरी सिधै बिक्री गर्न सक्नेछ ।

(७) उपनियम (६) बमोजिमसमेत लिलाम हुन नसकेका मालवस्तुको हकमा महानिर्देशकको स्वीकृति लिई त्यस्तो मालवस्तुको लगत कट्टा गरी नियम २५ बमोजिम नष्ट गर्नु पर्नेछ ।

⁴⁹(८) उत्पादन भएको मितिले दश वर्ष नाघेका सवारी साधन वा इञ्जिन नम्बर वा चेसिस नम्बर वा उत्पादन वर्ष नखुलेका वा अधिकांश पार्टपुर्जा भिक्रिएका वा भौतिक अवस्था कमजोर भई मर्मत तथा सञ्चालन गर्न लागतका दृष्टिकोणले उपयुक्त नदेखिएको सवारी साधन लिलाम गर्दा लिलाम सकार गर्ने व्यक्तिकै खर्चमा पुनः सवारी साधनको रूपमा प्रयोगमा आउन नसक्ने गरी पत्र बनाई सो व्यहोरा प्रज्ञापनपत्रमा नै उल्लेख गरी लिलाम गर्नुपर्नेछ ।

(९) यस नियमावलीमा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि जफत भई वा भन्सार कार्यालयबाट छुटाई नलगी नेपाल सरकारको हुन आएको सुन, चाँदी, हिरा, जवाहरात, अमूल्य खनिजपदार्थ वा यसबाट वनेका गहना तथा अन्य वस्तुहरु नेपाल राष्ट्र बैंकले खरिद गर्ने भएमा सो बैंकमा दाखिला गर्न पठाई प्रचलित मूल्यबमोजिम बिक्री गर्नु पर्नेछ । नेपाल राष्ट्र बैंकले खरिद नगरेमा वा आंशिक रूपमा मात्र खरिद गरी बाँकी रहेमा त्यस्ता

वस्तुहरु विभागको स्वीकृत लिई यस नियमावलीबमोजिम कायम भएको मूल्यका आधारमा एकलाख रुपैयाँसम्म मूल्यको भएमा डाँक वढावढद्वारा र एकलाख रुपैयाँभन्दा बढी मूल्यको भएमा बोलपत्रको माध्यमद्वारा यस नियमावलीबमोजिम लिलाम गर्नु पर्नेछ ।

(१०) यस नियमावलीमा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि प्रचलित कानूनबमोजिम इजाजत लिएर मात्र बिक्री गर्न पाउने मालवस्तु लिलाम बिक्री गर्दा त्यस्तो इजाजतवाला व्यक्तिलाई मात्र लिलाम बिक्री गर्नु पर्नेछ ।

(११) यस नियमावलीमा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि नेशनल ट्रेडिङ लिमिटेड, साल्ट ट्रेडिङ कर्पोरेशन, साभा भण्डार लि., तारा गाउँ विकास समिति वा सहकारी संस्थाले भन्सारबाट लिलाम बिक्री गरिने मालवस्तु खरिद गर्न चाहेमा यस नियम बमोजिम कायम भएको न्यूनतम मूल्यमा कम नहुने गरी वार्ताद्वारा न्यूनतम मूल्य वा सोभन्दा बढी मूल्यमा भन्सार अधिकृतले सिधै बिक्री गर्न सक्नेछ ।

(१२) यस परिच्छेदमा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि ऐनबमोजिम कब्जा वा जफत गरिएका वा ऐनको दफा १३ को उपदफा (१५) को खण्ड (ख) बमोजिम खरिद गरिएको मालवस्तु मध्ये सड्ने, गल्ने वा पुरानो भई मूल्य घट्न जाने वा उपभोग्य मिति तीन महिनाभन्दा कम भएका मालवस्तु वा गोदाम वा स्थानको अभावले सुरक्षित राख्न नसकिने अवस्थाका मालवस्तु वा जीवजन्तु रहेछ भने भन्सार अधिकृतले कार्यालयको सूचनापाटीमा सूचना टाँस गरी त्यस्तो मालवस्तु आफूकहाँ दाखिला भएको दिन वा भोलिपल्ट लिलाम गर्न सक्नेछ । यस उपनियम बमोजिम मालवस्तु लिलाम गर्दा लिलाम बढावढमा जे जति अधिकतम मूल्य प्राप्त हुन्छ सोही मूल्यको लिलाम भन्सार अधिकृतले स्वीकृत गर्न सक्नेछ ।

(१३) कुनै भन्सार कार्यालयमा भन्सार अधिकृतको दरवन्दी नै नभएको कारणले यस नियमबमोजिम मालवस्तु लिलामसम्बन्धी कारवाही गर्न बाधा पुगेमा यस सम्बन्धमा महानिर्देशकले आवश्यक व्यवस्था गर्न सक्नेछ ।

⁵⁰(१४) यस नियमावलीमा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भएतापनि टर्मिनल व्यवस्थापन कम्पनीको स्वामित्वमा रहेका गोदाम वा स्थलहरूमा राखिएका वस्तु वा सामान लिलाम विक्री गर्दा लिलाम विक्रीबाट प्राप्त हुने रकमको दश प्रतिशत वा गोदाम भाडा वापतको रकममध्ये जुन कमी हुन्छ सो रकम टर्मिनल व्यवस्थापन कम्पनीलाई फिर्ता गरिनेछ ।

स्पष्टीकरण: यस परिच्छेदको प्रयोजनका लागि “भन्सार अधिकृत” भन्नाले राजपत्राङ्कित श्रेणीको भन्सार कार्यालयको प्रमुख वा निजको अनुपस्थितिमा निजको निमित्त भै काम गर्ने निजको मातहातको कर्मचारीलाई जनाउँछ ।

परिच्छेद-८
भन्सार एजेन्टसम्बन्धी व्यवस्था

51३७. **भन्सार एजेन्टको इजाजतपत्र सम्बन्धी व्यवस्था:** (१) विभागले समय समयमा सार्वजनिक सूचना प्रकाशन गरी भन्सार एजेन्टको इजाजतपत्र लिन इच्छुक व्यक्तिका लागि दरखास्त माग गर्न सक्नेछ ।

(२) उपनियम (१) बमोजिम सूचना प्रकाशित भएपछि भन्सार एजेन्टको इजाजतपत्र लिन चाहने देहायको योग्यता पुगेको व्यक्तिले विभागले तोकेको दस्तुर संलग्न गरी विभाग वा भन्सार कार्यालयमा अनुसूची-५ बमोजिमको ढाँचामा दरखास्त दिन सक्नेछ:-

52(क) २१ वर्ष उमेर पुगेको नेपाली नागरिक,

53(ख) मान्यता प्राप्त शिक्षण संस्थाबाट स्नातक वा सो सरह उत्तीर्ण गरी कम्प्युटर सम्बन्धी कम्तीमा तीन महिनाको आधारभूत तालिम लिएको,

(ग) नेपाल सरकारलाई तिर्न बुझाउन पर्ने रकम बाँकी नभएको,

(घ) कुनै फौजदारी अभियोगमा अदालतबाट कसूरदार प्रमाणित नभएको ।

(३) उपनियम (२) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भएतापनि संवत् २०६५ साल वैशाख १४ गतेसम्म कुनै भन्सार एजेन्टको प्रतिनिधि नियुक्त भई विगत दुई वर्षदेखि भन्सार एजेन्टको प्रतिनिधिको रूपमा काम गरेको व्यक्तिलाई सम्बन्धित भन्सार कार्यालयको प्रमुखले कार्यालयको अभिलेखको आधारमा सो व्यहोरा प्रमाणित गरेमा त्यस्तो व्यक्तिलाई भन्सार एजेन्टको इजाजतपत्रको लागि दरखास्त दिन उपनियम (२) को खण्ड (ख) को योग्यता आवश्यक पर्ने छैन ।

51 पहिलो संशोधनबाट पुरानोको सट्टा नयाँ राखिएको ।

52 पाँचौँ संशोधनबाट संशोधित ।

53 छैठौँ संशोधनबाट संशोधित ।

(४) विभागले लिखित परीक्षा तथा अर्न्तवार्ताको माध्यमद्वारा दरखास्तवाला मध्येबाट भन्सार एजेन्टको इजाजतपत्र दिन उपयुक्त व्यक्तिहरुको छनोट गर्नेछ ।

⁵⁴(५) उपनियम (४) बमोजिम छनोट भएको व्यक्तिसँग भन्सार एजेन्टको इजाजतपत्र दस्तुर वापत सात हजार रुपैयाँ र धरौटी वापत सात लाख रुपैयाँ नगद वा सो रकम बराबरको बैङ्क जमानत लिई विभागमा दरखास्त दिनेको हकमा विभागले र भन्सार कार्यालयमा दरखास्त दिनेको हकमा सम्बन्धित भन्सार कार्यालयले अनुसूची-६ बमोजिमको ढाँचामा भन्सार एजेन्टको इजाजतपत्र दिनु पर्नेछ ।

⁵⁵(६) उपनियम (५) बमोजिम दिइएको भन्सार एजेन्टको इजाजतपत्रको अवधि एक आर्थिक वर्षसम्म कायम रहनेछ । यस्तो इजाजतपत्र नवीकरण गराउन चाहने इजाजतपत्रवालाले प्रत्येक आर्थिक वर्षका लागि सो आर्थिक वर्ष शुरु हुनु अगावै नवीकरण दस्तुर वापत सात हजार रुपैयाँ तिरी देहायका कागजात संलग्न गरी त्यस्तो इजाजतपत्र नवीकरण गराउनका लागि इजाजतपत्र दिने अधिकारी समक्ष निवेदन दिनु पर्नेछ:-

(क) कर चुक्ताको प्रमाणपत्र,

(ख) बैङ्क जमानत राखी भन्सार एजेन्टको इजाजतपत्र लिएको भए त्यस्तो इजाजतपत्र नवीकरण गराउन चाहेको अवधिसम्म म्याद भएको बैङ्क जमानत,

तर भन्सार एजेन्टको इजाजतपत्र नवीकरण गराउन चाहने इजाजतपत्रवालाले तीन आर्थिक वर्षको निमित्त एकैपटक नवीकरण गराउन चाहेमा तीन आर्थिक वर्षको नवीकरण दस्तुर एकमुष्ट तिरेर नवीकरण गराउन सक्नेछ

54 पाँचौ संशोधनबाट संशोधित ।

55 पाँचौ संशोधनबाट संशोधित ।

56(७) उपनियम (६) बमोजिमको म्यादभित्र भन्सार एजेण्टको इजाजतपत्र नवीकरण गराउन नसक्ने इजाजतपत्रवालाले म्याद समाप्त भएको मितिले एक वर्षभित्र सात हजार रुपैयाँ थप दस्तुर तिरी इजाजतपत्र नवीकरण गराउन सक्नेछ । सो थप म्यादभित्रसमेत नवीकरण नगराउने भन्सार एजेण्टको इजाजतपत्र स्वतः रद्द हुनेछ ।

(८) उपनियम (७) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि भन्सार एजेण्टको इजाजतपत्र नवीकरण नगरेको अवधिमा भन्सार एजेण्टको हैसियतले कुनै काम गर्न पाइनेछैन ।

(९) भन्सार एजेण्टको इजाजतपत्रवालाले सामान्यतया भन्सार कार्यालयमा आफै उपस्थित भई काम गर्नु पर्नेछ । कुनै कारणवश आफै उपस्थित भै काम गर्न नसक्ने भएमा उपनियम (२) बमोजिम योग्यता पुगेको एक जना व्यक्तिलाई आफ्नो प्रतिनिधिको रूपमा नियुक्ति गर्नका लागि निजले भन्सार कार्यालयको प्रमुख समक्ष निवेदन दिन सक्नेछ ।

(१०) उपनियम (९) बमोजिम निवेदन प्राप्त भएमा भन्सार कार्यालयको प्रमुखले भन्सार एजेण्ट र निजले प्रतिनिधि नियुक्त गर्न खोजेको व्यक्तिलाई उपस्थित गराई आवश्यक जाँचबुझ गरी त्यस्तो प्रतिनिधि नियुक्ति गर्न भन्सार एजेण्टलाई अनुमति दिन सक्नेछ । यसरी अनुमति प्राप्त गरेपछि भन्सार एजेण्टले त्यस्तो प्रतिनिधिलाई कुनै एउटा भन्सार कार्यालयमा मात्र आफ्नो तर्फबाट कामकाज गर्न पाउने गरी भन्सार कार्यालय तोक्यो प्रतिनिधि नियुक्त गरी सो नियुक्तिपत्र भन्सार कार्यालयको प्रमुखबाट प्रमाणित गराउनु पर्नेछ ।

57(११) उपनियम (१०) बमोजिम भन्सार एजेण्टले एक जना प्रतिनिधि नियुक्त गर्दा उपनियम (५) बमोजिमको धरौटी वा बैङ्क जमानतको आवश्यकता पर्ने छैन । भन्सार एजेण्टले एकजना भन्दा बढी प्रतिनिधि नियुक्ति गर्नु पर्ने भएमा एउटा भन्सार कार्यालयमा एकजनामा नबढ्ने गरी उपनियम (१०) को अधीनमा रही उपनियम (२) बमोजिम योग्यता पुगेको प्रतिनिधि

56 पाँचौ संशोधनबाट संशोधित ।

57 पाँचौ संशोधनबाट संशोधित ।

नियुक्त गर्न सक्नेछ । त्यसरी प्रतिनिधि नियुक्ति गर्नु पर्ने भएमा त्यस्तो प्रतिनिधि नियुक्त गर्नका लागि भन्सार एजेन्टले उपनियम (५) बमोजिमको थप धरौटी वा बैङ्क जमानत राखेपछि मात्र भन्सार कार्यालयको प्रमुखले प्रतिनिधि नियुक्ति गर्न अनुमति दिन सक्नेछ । त्यसरी उपनियम (१०) र यस उपनियम बमोजिम भन्सार एजेन्टको प्रतिनिधि नियुक्ति गर्न अनुमति दिइएकोमा भन्सार कार्यालयको प्रमुखले सो एजेन्ट र प्रतिनिधि समेतको विवरण विभागमा पठाउनु पर्नेछ ।

तर उपनियम (१०) बमोजिम प्रतिनिधि नियुक्त गरेको भन्सार कार्यालयमा यस नियम बमोजिम अर्को प्रतिनिधि नियुक्त गर्न पाइने छैन ।

(१२) यस नियमबमोजिम भन्सार एजेन्टको प्रतिनिधि नियुक्त भएको व्यक्तिले एउटा भन्सार कार्यालयमा मात्र भन्सार एजेन्टको प्रतिनिधिको रूपमा काम गर्न पाउनेछ ।

(१३) उपनियम (१०) वा (११) बमोजिम नियुक्त भन्सार एजेन्टको प्रतिनिधिले गरेका भन्सार सम्बन्धी काम कारवाहीको सम्पूर्ण जिम्मेवारी निजलाई नियुक्त गर्ने भन्सार एजेन्टमा रहनेछ ।

(१४) ऐन तथा यस नियमावलीको विपरीत नहुने गरी भन्सार एजेन्टको स्तर, आचारसंहिता, परीक्षा सञ्चालन प्रक्रिया, पाठ्यक्रम र भन्सार एजेन्ट सम्बन्धी अन्य कुराका सम्बन्धमा विभागले आवश्यक कार्यविधि बनाई लागू गर्न सक्नेछ ।

(१५) संवत् २०६४ साल वैशाख १४ गते अघि दिइएको भन्सार एजेन्टको इजाजतपत्र यसै नियमावली बमोजिम दिइएको मानिनेछ ।

(१६) यस नियममा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भएतापनि संवत् २०६४ साल वैशाख १४ गतेसम्म विगत दुई वर्षदेखि कुनै भन्सार एजेन्टको प्रतिनिधि नियुक्त भई भन्सार एजेन्टको प्रतिनिधिको रूपमा काम गरिरहेको व्यक्तिलाई सम्बन्धित भन्सार कार्यालयको प्रमुखले कार्यालयको अभिलेखको आधारमा सो व्यहोरा प्रमाणित गरेमा त्यस्तो व्यक्तिलाई उपनियम (१०) वा

(११) बमोजिम प्रतिनिधि नियुक्त गर्न उपनियम (२) को खण्ड (ख) को योग्यता आवश्यक पर्ने छैन ।

३८. **भन्सार एजेन्ट नियुक्त गर्न सक्ने:** (१) कुनै निकासीकर्ता वा पैठारीकर्ताले भन्सार कार्यालयमा आफैँ उपस्थित भई मालवस्तु जाँचपास गर्न वा भन्सार कार्यालयसँग सम्बन्धित अन्य कार्यहरू गर्न सक्नेछ ।

(२) निकासीकर्ता वा पैठारीकर्ता कुनै सरकारी निकाय, नेपाल सरकारको पूर्ण वा आंशिक स्वामित्व भएको संस्था वा निकाय रहेछ भने त्यस्तो संस्था वा निकायको संचालक समिति वा कार्यकारी प्रमुख वा प्रशासकीय प्रमुखले निर्णय गरी तोकेको सोही संस्था वा निकायको बहालवाला कर्मचारीले भन्सार कार्यालयमा उपस्थित भै मालवस्तु जाँचपास गर्न वा भन्सार कार्यालयसँग सम्बन्धित अन्य कार्य गर्न सक्नेछ ।

⁵⁸(३) निकासीकर्ता वा पैठारीकर्ता प्रचलित कानून बमोजिम दर्ता भएको कुनै फर्म, कम्पनी, संगठित संस्था वा निकाय रहेछ भने त्यस्तो फर्म, कम्पनी, संगठित संस्था वा निकायको सञ्चालक वा साभेदार वा कार्यकारी प्रमुख वा प्रशासकीय प्रमुख वा कार्यकारी प्रमुखले तोकेको सो फर्म, कम्पनी, संगठित संस्था वा निकायको कर्मचारीले भन्सार कार्यालयमा उपस्थित भई मालवस्तु जाँचपास गर्न वा भन्सार कार्यालयसँग सम्बन्धित अन्य कार्य गर्न सक्नेछ ।

(४) कुनै निकासीकर्ता वा पैठारीकर्ताले भन्सार एजेन्टमार्फत मालवस्तु जाँचपास गराउन वा भन्सार कार्यालयसँग सम्बन्धित कार्य गराउन चाहेमा भन्सार एजेन्टलाई अनुसूची-७ बमोजिमको ढाँचामा नियुक्तिपत्र दिई भन्सार एजेन्ट नियुक्त गर्न सक्नेछ ।

⁵⁹(५) उपनियम (४) बमोजिम भन्सार एजेन्ट नियुक्ति गरेकोमा निकासीकर्ता वा पैठारीकर्ताले त्यस्तो नियुक्तिपत्रका साथमा नवीकरण भएको भन्सार एजेन्टको इजाजतपत्र, एजेन्टको

58 पहिलो तथा चौथो संशोधनबाट संशोधित ।

59 पहिलो संशोधनबाट पुरानोको सट्टा नयाँ राखिएको ।

नियुक्तिपत्रमा दस्तखत गर्ने व्यक्ति आधिकारिक निकासीकर्ता वा पैठारीकर्ता भएको कुराको पुष्टि गर्ने प्रमाण, फर्म, कम्पनी, संगठित संस्था वा निकायको हकमा दर्ताको प्रमाणपत्र र स्थायी लेखा नम्बरको प्रमाणपत्रको प्रमाणित प्रतिलिपिसमेत आफ्नो मालवस्तु निकासी वा पैठारी हुने भन्सार कार्यालयको प्रमुखलाई आफूले नियुक्त गरेको भन्सार एजेन्टमार्फत उपलब्ध गराउनु पर्नेछ । यस्ता प्रमाणपत्रको आधिकारिकता जाँच गर्न आवश्यक देखिएमा भन्सार कार्यालयको प्रमुखले सक्कल प्रमाणपत्र माग गर्न सक्नेछ,

तर,

- (क) कुनै निकासीकर्ता वा पैठारीकर्ताले सोही भन्सार कार्यालयमा सोही भन्सार एजेन्टलाई पुनः नियुक्त गर्नु परेमा यस नियममा उल्लिखित कागजातमध्ये नवीकरण गर्नु नपर्ने प्रकृतिका कागजात पुनः पेश गर्नु पर्ने छैन ।
- (ख) निकासीकर्ता वा पैठारीकर्ता प्राकृतिक व्यक्ति भएमा निजले भन्सार एजेन्ट नियुक्तिपत्रका साथमा नवीकरण भएको भन्सार एजेन्टको इजाजतपत्र, नागरिकताको प्रमाणपत्र र स्थायी लेखा नम्बरको प्रमाणपत्र लिने कर्तव्य भएको व्यक्ति भए सो प्रमाणपत्रको प्रमाणित प्रतिलिपि मात्र उपलब्ध गराए पुग्नेछ ।

⁶⁰(६) उपनियम (५) बमोजिमको नियुक्तिपत्र र सो साथ संलग्न कागजात सम्बन्धित भन्सार एजेन्टले आफूलाई नियुक्त गर्ने निकासीकर्ता वा पैठारीकर्ताको मालवस्तु निकासी वा पैठारी हुने भन्सार कार्यालयको प्रमुख समक्ष पेश गर्नु पर्नेछ ।

⁶¹(७) उपनियम (६) बमोजिम पेश हुन आएको भन्सार एजेन्टको नियुक्ति पत्र र सो साथ संलग्न कागजात जाँचबुझ गर्दा निकासीकर्ता वा पैठारीकर्ताले नियुक्ति गरेको भन्सार एजेन्टलाई भन्सार सम्बन्धी काम गर्न दिन हुने देखिएमा भन्सार

60 पहिलो संशोधनबाट पुरानोको सट्टा नयाँ राखिएको ।

61 पहिलो संशोधनबाट पुरानोको सट्टा नयाँ राखिएको ।

कार्यालयको प्रमुखले सो नियुक्तिपत्रमा भन्सार एजेन्टलाई आवश्यक विवरण भर्न लगाई दस्तखत गराई त्यस्तो नियुक्तिपत्र अभिलेख राखी प्रमाणित गरिदिनु पर्नेछ ।

⁶²(८) उपनियम (६) बमोजिम पेश हुन आएको भन्सार एजेन्टको नियुक्तिपत्र र सो साथ संलग्न कागजात जाँचबुझ गर्दा निकासीकर्ता वा पैठारीकर्ताले नियुक्त गरेको भन्सार एजेन्टलाई भन्सार सम्बन्धी काम गर्न दिन हुने नदेखिएमा भन्सार कार्यालयको प्रमुखले त्यस्तो नियुक्तिपत्र रद्द गरी सोको लिखित जानकारी सोही भन्सार एजेन्टमार्फत सम्बन्धित निकासीकर्ता वा पैठारीकर्तालाई दिनु पर्नेछ ।

⁶³(९) यो नियमावली प्रारम्भ हुनुअघि नियुक्ति भएको भन्सार एजेन्टले यो नियमावली प्रारम्भ भएको मितिले तीस दिनभित्र उपनियम (५), (६) र (७) बमोजिमको प्रक्रिया पूरा गर्नु पर्नेछ । यस्तो प्रक्रिया पूरा नगरेमा निजले भन्सार एजेन्टको रूपमा काम गर्न पाउने छैन ।

३९. **भन्सार एजेन्टलाई तालिम दिने:** भन्सार एजेन्टको इजाजतपत्र प्राप्त गरी भन्सार एजेन्टको रूपमा सेवा प्रारम्भ गरिनसकेका तथा इजाजतपत्र प्राप्त गरी भन्सार एजेन्टको रूपमा सेवा प्रदान गरिरहेका भन्सार एजेन्टहरूका लागि विभागले समय समयमा आफै वा अन्य कुनै संस्था वा निकायमार्फत तालिम प्रदान गर्न सक्नेछ ।

64४०. ...

62 पहिलो संशोधनबाट पुरानोको सट्टा नयाँ राखिएको ।

63 पहिलो संशोधनबाट थप ।

64 छैठौँ संशोधनबाट भिकिएको ।

परिच्छेद-९

मूल्याङ्कन पुनरावलोकनसम्बन्धी व्यवस्था

४१. मूल्याङ्कन पुनरावलोकनका लागि निवेदन दिन सक्ने : भन्सार अधिकृतले ऐनको दफा १३ बमोजिम गरेको निर्णय वा आदेशउपर चित्त नबुझे व्यक्तिले पुनरावलोकनको लागि मूल्याङ्कन पुनरावलोकन समितिसमक्ष अनुसूची- ८ बमोजिमको ढाँचामा निवेदन दिन सक्नेछ । यसरी निवेदन दिएकोमा त्यस्तो निवेदनको प्रतिलिपि निवेदन दिएको सात दिनभित्र सम्बन्धित भन्सार कार्यालयमासमेत दिनुपर्नेछ ।
४२. मूल्याङ्कन पुनरावलोकन समितिका अध्यक्ष तथा सदस्यको काम, कर्तव्य र अधिकार: (१) मूल्याङ्कन पुनरावलोकन समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार देहायबमोजिम हुनेछ:-
- (क) निवेदकले पेश गरेको प्रमाण बुझ्ने,
 - (ख) भन्सार अधिकृतले गरेको निर्णयलाई सदर गर्ने वा सो निर्णय बदर गरी तत्सम्बन्धमा भन्सार अधिकृतले गर्ने निर्णय आफै गर्ने,
 - (ग) निवेदकबाट थप प्रमाण वा कागजात दाखिला गराउने,
 - (घ) मालवस्तुको मूल्याङ्कनका लागि आवश्यक पर्ने सूचना संकलन गर्ने ।
- (२) मूल्याङ्कन पुनरावलोकन समितिले गरेको निर्णयको जानकारी निर्णय भएका मितिले सात दिनभित्र निवेदक, विभाग र सम्बन्धित भन्सार कार्यालयलाई दिनु पर्नेछ ।
- (३) मूल्याङ्कन पुनरावलोकन समितिले गरेको काम कारवाहीको मासिक प्रतिवेदन महिना भुक्तान भएको सात दिनभित्र अर्थ मन्त्रालयमा पेश गर्नु पर्नेछ ।
४३. मूल्याङ्कन पुनरावलोकन समितिको कार्यविधि: (१) मूल्याङ्कन पुनरावलोकन समितिको अधिकार क्षेत्रको प्रयोग तीनै जना सदस्यले सामूहिक रूपमा गर्ने छन् र बहुमतको राय मूल्याङ्कन पुनरावलोकन समितिको निर्णय मानिनेछ ।

(२) मूल्याङ्कन पुनरावलोकन समितिले मूल्याङ्कन पुनरावलोकनका लागि परेको निवेदनमाथि अन्तिम निर्णय दिंदा अध्यक्षसहित दुवै जना सदस्यको उपस्थिति आवश्यक पर्नेछ ।

४४. निवेदन किनारा लगाउनु पर्ने अवधि: मूल्याङ्कन पुनरावलोकन समितिले निवेदन दर्ता भएको मितिले नब्बे दिनभित्र त्यस्तो निवेदनको अन्तिम किनारा लगाउनु पर्नेछ ।
- ⁶⁵४५. मूल्याङ्कन पुनरावलोकन समितिका अध्यक्ष तथा सदस्यहरुको पारिश्रमिक: मूल्याङ्कन पुनरावलोकन समितिका अध्यक्ष तथा सदस्यहरुको पारिश्रमिक अर्थ मन्त्रालयले तोके बमोजिम हुनेछ ।
४६. अर्थ मन्त्रालयले आवश्यक व्यवस्था गर्ने: मूल्याङ्कन पुनरावलोकन समितिको लागि कार्यालय, भौतिक सुविधा र कर्मचारीहरुको व्यवस्था अर्थ मन्त्रालयले गर्नेछ ।

परिच्छेद-१०

सुराकी र पुरस्कारसम्बन्धी व्यवस्था

४७. पुरस्कार सम्बन्धी व्यवस्था: ⁶⁶(१) कसैले कुनै मालवस्तु चोरी निकासी वा चोरी पैठारी गर्न लागेमा वा गरेमा त्यसरी चोरी निकासी वा चोरी पैठारी गर्न लागेको सुराकी दिने वा पक्राउ गर्ने व्यक्तिलाई सो मालवस्तु चोरी निकासी वा चोरी पैठारी गरेको वा गर्न लागेको प्रमाणित हुन आएमा त्यस्तो मालवस्तु लिलाम बिक्री गरी प्राप्त हुन आएको रकमबाट मुद्दाको अन्तिम किनारा भएपछि भन्सार महसुल माफी र मूल्य अभिवृद्धि कर छुट भएका मालवस्तुहरु वाहेक अन्य मालवस्तु भए देहाय बमोजिम पुरस्कार दिइनेछ :-

(क) चोरी निकासी वा चोरी पैठारी गर्न लागेको सुराकी दिनेलाई दश प्रतिशत,

(ख) चोरी निकासी वा चोरी पैठारी गर्न लागेको मालवस्तु मानिस सहित पक्री पेश गर्नेलाई बीस प्रतिशत,

⁶⁷.....

(ग) चोरी निकासी वा चोरी पैठारी गर्न लागेको मालवस्तु मात्र पक्री पेश गर्नेलाई दश प्रतिशत ।

(२) यस नियमबमोजिम कुनै कर्मचारीलाई सुराकी वापतको पुरस्कार दिंदा भन्सार कार्यालयले भुक्तानी गरेको भरपाईका साथमा निजको परिचय पत्रको प्रतिलिपि अनिवार्य रुपमा राख्नु पर्नेछ । सुराकी वापतको पुस्कार प्राप्त गर्ने व्यक्ति कर्मचारी नभई अन्य व्यक्ति भएमा भरपाइका साथमा निजको परिचय खुल्ने प्रमाणको प्रतिलिपि अनिवार्य रुपमा राख्नु पर्नेछ ।

(३) उपनियम (१) बमोजिम पुरस्कार पाउने व्यक्ति एकभन्दा बढी भएमा यस नियमावलीबमोजिम पुरस्कारवापत पाउने रकम दामासाहीले दिइनेछ ।

66 पाँचौ संशोधनवाट पुरानोको सट्टा नयाँ राखिएको ।

67 छैठौ संशोधनवाट भिकिएको ।

(४) यस नियमावलीमा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि यस नियमावली विपरीत प्राप्त हुन आएको सुराकीलाई पुरस्कार दिइने छैन ।

⁶⁸(५) उपनियम (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि सुन, चाँदी वा जवाहिरात सम्बन्धी मुद्दामा सुराकी दिने र त्यस्तो मालवस्तु मानिस सहित वा मानिस बाहेक पक्री पेश गर्ने व्यक्तिलाई पुरस्कार दिँदा त्यस्तो मालवस्तु लिलाम वा विक्रीबाट प्राप्त भएको रकमको दश प्रतिशत वा पाँच लाख रुपैयाँमध्ये जुन घटी हुन्छ सोही रकम पुरस्कार दिइनेछ । त्यसरी पुरस्कार दिँदा पुरस्कारको रकम प्रति व्यक्ति पचास हजार रुपैयाँभन्दा बढी हुने छैन ।

स्पष्टीकरण: यस नियमको प्रयोजनका लागि “मालवस्तु लिलाम बिक्री गरी प्राप्त हुन आएको रकम” भन्नाले मालवस्तु लिलाम बिक्री गर्दा लिलामी मूल्यमा प्रचलित कानूनबमोजिम जोडिने अन्य कर शुल्क आदि समावेश नभएको मालवस्तुको लिलामी मूल्य वा बिक्री मूल्य वापतको रकमलाई जनाउँछ ।

४८. **सुराकी प्रतिवेदन वा सूचनासम्बन्धी व्यवस्था :** (१) चोरी निकासी वा चोरी पैठारीको सुराकी सम्बन्धी प्रतिवेदन वा सूचना मालवस्तु पक्राउ पर्नुअगावै प्राप्त भएको हुनुपर्नेछ । मालवस्तु पक्राउ भैसकेपछि प्राप्त हुने सुराकी प्रतिवेदन वा सूचनालाई मान्यता दिइने छैन ।

(२) सुराकी प्रतिवेदन वा सूचना सम्बन्धित भन्सार कार्यालयको प्रमुख वा महानिर्देशकलाई दिनुपर्नेछ ।

⁶⁹(३) उपनियम (२) बमोजिम सुराकी प्रतिवेदन वा सूचना प्राप्त हुन आएमा महानिर्देशकले तत्काल सम्बन्धित भन्सार कार्यालयको प्रमुखलाई मौखिक वा लिखित रूपमा जानकारी दिनु पर्नेछ । भन्सार कार्यालयको प्रमुखले आफूले प्राप्त गरेको वा महानिर्देशकबाट प्राप्त गरेको सुराकीको प्रतिवेदन वा सूचना गोप्य रूपमा दर्ता गरी राख्नु पर्नेछ ।

68 छैठौँ संशोधनबाट संशोधित ।

69 छैठौँ संशोधनबाट संशोधित ।

70(४)

(५) मालवस्तु पक्राउ पर्नुअगावै एउटै विषयमा दुई वा दुईभन्दा बढी सुराकी प्रतिवेदन वा सूचना प्राप्त भएमा पहिले प्राप्त भएको प्रतिवेदन वा सूचनालाई मान्यता दिई त्यसपछि प्राप्त सूचनालाई भन्सार कार्यालयको प्रमुखले कैफियत जनाई राखिदिनु पर्नेछ ।

71(६) सुराकी दिने व्यक्तिले आफ्नो वास्तविक नाम नदिई कुनै काल्पनिक नामबाट पनि सुराकी दिन सक्नेछ । त्यस्तो काल्पनिक नामबाट सुराकी दिएको अवस्थामा त्यस्तो सुराकीको वास्तविक नाम एवं निजको स्पष्ट पहिचान हुने प्रमाणहरू (नागरिकताको प्रमाणपत्र वा परिचय पत्र वा राहदानी) को प्रतिलिपि सुराकीले भन्सार कार्यालयको प्रमुखलाई तुरुन्तै उपलब्ध गराउनु पर्नेछ । भन्सार कार्यालयको प्रमुखले त्यस्तो विवरण प्रमाणित गरी गोप्य राख्नु पर्नेछ ।

72-४९. **सुराकी दिंदा खुलाउनु पर्ने विवरण:** (१) हवाई जहाजबाट हुने चोरी निकासी वा चोरी पैठारीको सुराकी दिंदा हवाई जहाजको उडान नं. तथा चोरी निकासी वा चोरी पैठारी गर्ने व्यक्तिको सम्भव भएसम्म नाम वा राहदानी नम्बर वा हुलिया र चोरी पैठारी वा चोरी निकासी हुन लागेको मालवस्तुको नाम एवं लुकाई छिपाई ल्याउने वा लैजाने तरिका समेत खुलाउनु पर्नेछ ।

(२) स्थलमार्गबाट हुने चोरी निकासी वा चोरी पैठारीको सम्बन्धमा चोरी पैठारी हुन लागेको मालवस्तुको नाम, चोरी पैठारी हुन लागेको स्थान र समय, सवारी साधनको किसिम र नम्बर, लुकाई छिपाई ल्याउने वा लैजाने तरिका एवं चोरी पैठारी वा चोरी निकासी गर्ने व्यक्तिको सम्भव भएसम्म नाम वा हुलिया समेत खुलाउनु पर्नेछ ।

70 छैठौँ संशोधनबाट भिन्निएको ।

71 छैठौँ संशोधनबाट संशोधित ।

72 छैठौँ संशोधनबाट संशोधित ।

परिच्छेद-११
बिलम्ब शुल्क (डेमरेज) सम्बन्धी व्यवस्था

५० **बिलम्ब शुल्क (डेमरेज) सम्बन्धी व्यवस्था:** (१) भन्सार कार्यालयले सञ्चालन गरेको भन्सार गोदाममा मालवस्तु दाखिला भएका मितिले सात दिनसम्म बिलम्बशुल्क (डेमरेज) लाग्नेछैन ।

(२) उपनियम (१) मा तोकिएको अवधिभित्र मालवस्तु जाँचपास गराई नलगेमा आठौँ दिनदेखि मालवस्तुको भन्सार मूल्यभन्दा बढी नहुने गरी अनुसूची-९ बमोजिमको दरले बिलम्बशुल्क (डेमरेज) लाग्नेछ ।

५१. **बिलम्ब शुल्क (डेमरेज) मिनाहा दिने सम्बन्धी कार्यविधि:** (१) नियम ५० बमोजिम लागेको बिलम्ब शुल्क (डेमरेज) कुनै खास परिस्थिति वा अवस्था सिर्जना भएको कारणले मिनाहा पाउनुपर्ने भनी मालवस्तुधनीले स्पष्ट कारण खोली आफूसँग भएका आधार प्रमाणसमेत संलग्न गरी भन्सार कार्यालयको प्रमुखसमक्ष निवेदन दिन सक्नेछ ।

(२) उपनियम (१) बमोजिम निवेदन प्राप्त भएपछि भन्सार कार्यालयको प्रमुखले आवश्यक जाँचबुझ गरी आंशिक वा पूर्णरूपमा मिनाहा दिनु पर्ने देखिएमा मिनाहा दिनुपर्ने स्पष्ट कारण खोली लिखित निर्णय गरी उपनियम (३) र (६) का अधीनमा रही मिनाहा दिन सक्नेछ ।

(३) यस नियमबमोजिम बिलम्ब शुल्क (डेमरेज) मिनाहा दिँदा देहायको अधिकारीले देहायबमोजिमको रकमसम्म मिनाहा गर्न सक्नेछः-

- (क) राजपत्र अनङ्कित कर्मचारी कार्यालय प्रमुख हुने भन्सार कार्यालयको प्रमुखले पच्चीसहजार रुपैयाँसम्म,
- (ख) राजपत्राङ्कित तृतीय श्रेणीको कार्यालय प्रमुख हुने भन्सार कार्यालयको प्रमुखले एकलाख रुपैयाँसम्म,

(ग) राजपत्राङ्कित प्रथम वा द्वितीय श्रेणीको कार्यालय प्रमुख हुने भन्सार कार्यालयको प्रमुखले तीनलाख रुपैयाँसम्म ।

(४) उपनियम (३) बमोजिम भन्सार कार्यालयको प्रमुखले आफैले मिनाहा दिनसक्ने हदभन्दा बढी रकम मिनाहा दिनुपर्ने अवस्था देखिएमा भन्सार कार्यालयको प्रमुखले मिनाहा दिने सम्बन्धमा आफ्नो स्पष्ट राय उल्लेख गरी उपनियम (९) बमोजिमको निवेदनसमेतका कागजात संलग्न गरी महानिर्देशकसमक्ष पठाउनु पर्नेछ ।

(५) उपनियम (४) बमोजिम आफूसमक्ष प्राप्त हुन आएका कागजात उपर जाँचबुझ गर्दा मिनाहा दिनुपर्ने देखिएमा महानिर्देशकले सम्बन्धित कार्यालय प्रमुखलाई त्यस्तो रकम पूर्ण वा आंशिक रूपमा मिनाहा दिन स्वीकृति दिन सक्नेछ ।

(६) उपनियम (४) बमोजिम महानिर्देशकको स्वीकृति प्राप्त भएपछि सम्बन्धित कार्यालय प्रमुखले स्वीकृति प्राप्त भएबमोजिमको रकम मिनाहा दिन सक्नेछ ।

परिच्छेद-१२
सूचना तथा म्याद जारी गर्ने सम्बन्धी व्यवस्था

५२. **म्याद जारी गर्ने कार्यविधि:** (१) ऐन अन्तर्गतको कसूरको सिलसिलामा भन्सार अधिकृत वा निजले अधिकार प्रदान गरेको भन्सार कार्यालयको अन्य अधिकृतले सम्बन्धित व्यक्तिका नाममा ऐनको दफा ८१ को उपदफा (१) बमोजिम शुरु म्याद जारी गर्दा बाटोको म्यादबाहेक पन्ध्र दिनको अवधि तोक्यो अनुसूची-१० बमोजिमको ढाँचामा जारी गर्नुपर्नेछ ।

(२) उपनियम (१) बमोजिम जारी भएको म्याद तामेल गर्दा सम्बन्धित व्यक्ति वा निजका एकाघर परिवारका उमेर पुगेका कुनै सदस्यलाई बुझाई तामेल गर्नु पर्नेछ । सम्बन्धित व्यक्ति वा निजको एकाघर परिवारको उमेर पुगेको कुनै सदस्य फेला नपरेमा वा फेला परे पनि म्याद बुझिलिन इन्कार गरेमा सोही व्यहोरा जनाई स्थानीय दुईजना व्यक्तिलाई रोहवरमा राखी सम्बन्धित व्यक्तिको घर वा डेराको ढोकामा म्याद टाँस गरिदिनु पर्नेछ ।

(३) उपनियम (१) बमोजिम जारी भएको म्याद तामेल गर्न जाने कर्मचारीले सम्बन्धित व्यक्तिको घर डेरा पत्ता नलागेमा सोही व्यहोरा जनाई सम्बन्धित स्थानीय निकायको कुनै सदस्य वा प्रतिनिधि वा कुनै दुईजना स्थानीय व्यक्तिलाई रोहवरमा राखी त्यस्तो म्याद गाउँ विकास समितिको हकमा सम्बन्धित गाउँ विकास समितिको कार्यालयमा र नगरपालिकाको हकमा सम्बन्धित व्यक्तिको घर वा डेरा भएको वडाको वडा कार्यालयमा र त्यस्तो वडा कार्यालय नभएको अवस्थामा सार्वजनिक स्थानमा टाँस गर्नु पर्नेछ र सोबमोजिम म्याद टाँस भएपछि त्यस्तो म्याद रीतपूर्वक तामेल भएको मानिनेछ ।

(४) कुनै फर्म, कम्पनी वा संगठित संस्थाको नाममा जारी भएको म्याद तामेल गर्दा त्यसो फर्म, कम्पनी वा संगठित संस्थाको सञ्चालक वा व्यवस्थापक वा त्यस्तो संस्थाको प्रमुख व्यक्ति वा त्यस्तो संगठित संस्थाको अधिकारप्राप्त अधिकारीलाई म्याद बुझाइदिनु पर्नेछ । त्यस्तोव्यक्ति फेला नपरेमा वा फेला परे पनि म्याद बुझिलिन इन्कार गरेमा सोही व्यहोरा जनाई स्थानीय

दुईजना व्यक्तिलाई रोहवरमा राखी त्यस्तो संगठित संस्थाको कार्यालयको ढोकामा म्याद टाँस गरिदिनु पर्नेछ र यसरी टाँस भएपछि त्यस्तो म्याद रीतपूर्वक तामेल भएको मानिनेछ ।

(५) यस नियममा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि कुनै व्यक्तिको नाममा जारी भएको म्याद तामेल गर्दा त्यस्तो व्यक्तिको ठेगानामा हुलाकमार्फत रजिष्ट्र गरी पठाएमा वा त्यस्तो व्यक्तिको टेलीफ्याक्समा वा विद्युतीय ठेगानामा पठाएमा त्यस्तो म्याद रीतपूर्वक तामेल भएको मानिनेछ ।

(६) उपनियम (२), (३) वा (४) बमोजिम म्याद तामेल गर्न जाने कर्मचारीले बाटोको म्यादबाहेक तीन दिनभित्र म्याद तामेल गर्नु पर्नेछ ।

(७) उपनियम (२), (३), (४) वा (५) बमोजिम म्याद तामेल हुन नसकेको प्रतिवेदन पर्न आएमा सो म्याद रेडियो, टेलीभिजन, विभाग वा सम्बन्धित भन्सार कार्यालयको वेवसाइट जस्ता विद्युतीय सञ्चार माध्यममा प्रशारण वा प्रकाशन वा राष्ट्रियस्तरको कुनै दैनिक पत्रपत्रिकामा प्रकाशन गरेर म्याद तामेल गर्न सकिनेछ । त्यसरी सूचना प्रशारण वा प्रकाशन भएको अवस्थामा त्यस्तो सूचना प्रकाशन भएका मितिले पाँचौं दिनपछि सम्बन्धित व्यक्तिको नाममा यस नियमावलीबमोजिम रीतपूर्वक म्याद तामेल भएको मानिनेछ ।

(८) उपनियम (७) बमोजिम म्याद तामेल गर्दा लागेको खर्च भन्सार कार्यालयले सम्बन्धित व्यक्तिबाट सरकारी बाँकी सरह असुल उपर गरि लिनेछ ।

⁷³५३. **सूचना जारी गर्ने कार्यविधि:** ऐनको दफा ८२ बमोजिम भन्सार कार्यालयको काम कारवाहीसँग सरोकार भएको वा हुनसक्ने व्यक्तिका नाममा सूचना जारी गर्दा बाटाको म्यादबाहेक पन्ध्र दिनको म्याद दिई नियम ५२ को उपनियम (२), (३), (४), (५), (६) र (७) बमोजिम जारी गर्नु पर्नेछ ।

तर यस नियमबमोजिम जारी भएको सूचनाका सम्बन्धमा नियम ५२ को उपनियम (८) लागू हुने छैन ।

74५३क. हक दावीको सूचना प्रकाशन गर्नु पर्ने: (१) ऐनको दफा ४६ बमोजिम दाखिला भएको मालवस्तुको धनी पत्ता नलागेको अवस्थामा त्यस्तो मालवस्तु जफत गर्नुअघि भन्सार अधिकृतले त्यस्तो मालवस्तुमा कसैको हक लाग्ने भए आफ्नो दावी प्रस्तुत गर्न बाटाको म्यादबाहेक पन्ध्र दिनभित्र प्रमाणसहित उपस्थित हुन सम्बन्धित भन्सार कार्यालयको सूचना पाटीमा सूचना प्रकाशन गर्नु पर्नेछ ।

(२) उपनियम (१) बमोजिमको सूचना सम्बन्धित जिल्ला प्रशासन कार्यालय, मालपोत कार्यालय, जिल्ला विकास समितिको कार्यालय, कोष तथा लेखा नियन्त्रकको कार्यालय र उद्योग वाणिज्य संघको कार्यालयमा समेत टाँस गर्न पठाउनु पर्नेछ ।

परिच्छेद-१३
विविध

५४. **मूल्याङ्कन समितिको व्यवस्था :** (१) भन्सार कार्यालयमा दाखिला भएका सवारी तथा ढुवानीका साधन, यस नियमावलीबमोजिम लिलाम बिक्री गर्नुपर्ने मालवस्तु तथा ऐनको दफा ७१ को उपदफा (३) बमोजिमको मालवस्तुको मूल्याङ्कन गर्ने प्रयोजनका निमित्त देहायबमोजिमको एक मूल्याङ्कन समिति रहनेछ :-

- (क) भन्सार कार्यालयको प्रमुख वा निजको अनुपस्थितिमा निजको कार्य गर्ने गरी तोकिएको व्यक्ति -संयोजक
- (ख) सम्बन्धित जिल्ला प्रशासन कार्यालयको प्रतिनिधि - सदस्य
- (ग) सम्बन्धित उद्योग वाणिज्य संघको प्रतिनिधि-सदस्य
- (घ) सम्बन्धित कोष तथा लेखा नियन्त्रक कार्यालयको प्रतिनिधि -सदस्य
- (ङ) सवारी र ढुवानी साधनको हकमा मेकानिकल प्राविधिक -सदस्य

(२) उपनियम (१) बमोजिमको समितिले मालवस्तुको मूल्य कायम गर्दा मालवस्तुको भौतिक अवस्था, स्थानीय माग, उपयोगिता, प्रयोग गर्न सकिने अवधि, ह्यासकट्टी, अवशेष मूल्य र बजार मूल्यसमेत विचार गर्नु पर्नेछ । ऐनको दफा १३ को उपदफा (१५) को खण्ड (ख) बमोजिम खरिद गरिएको मालवस्तुको मूल्य कायम गर्दा सो मालवस्तु खरिद गर्दा भुक्तानी गरिएको मूल्य, सो मालवस्तु पैठारी गर्दा लाग्ने भन्सार महसुल र सो मालवस्तुको बजार मूल्यसमेत विचार गरी मूल्य कायम गर्नु पर्नेछ ।

⁷⁵(२क) उपनियम (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि भन्सार कार्यालयमा दाखिला भएको यस नियम बमोजिम लिलाम बिक्री गर्नु पर्ने सवारी र ढुवानीका साधन बाहेक पचास

हजार रुपैयाको मूल्यसम्मका मालवस्तुहरु लिलाम विक्री गर्ने प्रयोजनको निमित्त उपनियम (२) बमोजिमको मूल्य कायम गर्ने शर्तहरुको अधीनमा रही भन्सार अधिकृतले सिधै मूल्य कायम गर्न सक्नेछ । भन्सार कार्यालयमा लिलाम प्रयोजनका निमित्त मालवस्तु दाखिला हुँदा उल्लेख भएको प्रतिवेदन मूल्य अस्वभाविक रुपमा बढी भएको भन्सार अधिकृतलाई लागेमा उपनियम (१) बमोजिमको मूल्याङ्कन समितिबाट शुरुको अवस्थामा नै मूल्य कायम गरी सो मालवस्तुको लिलाम विक्री गरिनेछ ।”

(३) उपनियम (१) बमोजिमको मूल्याङ्कन समितिले आवश्यक ठानेमा अन्य व्यक्तिलाईसमेत समितिको बैठकमा आमन्त्रण गर्न सक्नेछ ।

(४) उपनियम (१) बमोजिमको समितिको बैठकमा संयोजक र अन्य दुई जना सदस्यको उपस्थिति भएमा गणपूरक संख्या पुगेको मानिने छ र बहुमतको निर्णय मान्य हुनेछ ।

(५) यस नियमबमोजिम समितिको बैठकमा सहभागी हुने व्यक्तिलाई अर्थ मन्त्रालयले तोकेबमोजिम बैठक भत्ता उपलब्ध गराइनेछ ।

५.५. **धरौटी रकम फिर्ता दिने प्रक्रिया:** (१) ऐन तथा यस नियमावलीबमोजिम कुनै व्यक्तिले भन्सार कार्यालयमा राखेको धरौटी फिर्ता लिनका लागि त्यस्तो धरौटीको प्रयोजन समाप्त भएको एक वर्षभित्र धरौटी फिर्ता पाउनुपर्ने कारण र फिर्ता पाउनुपर्ने रकमसमेत उल्लेख गरी भन्सार अधिकृतसमक्ष निवेदन दिनु पर्नेछ । यस्तो निवेदनका साथमा भन्सार कार्यालयमा धरौटी राखेको निस्सा र धरौटी फिर्ता हुनुपर्ने कुनै आधार प्रमाण भए सोसमेत संलग्न गर्नु पर्नेछ ।

(२) उपनियम (१) बमोजिम निवेदन प्राप्त भएपछि भन्सार अधिकृतले सात दिनभित्र निवेदकको मागबमोजिम धरौटी रकम फिर्ता दिनुपर्ने हो होइन भन्ने निर्णय गरी धरौटी फिर्ता दिनुपर्ने देखिएमा निर्णय भएका मितिले तीन दिनभित्र फिर्ता दिनु पर्नेछ । यदि धरौटी रकम फिर्ता दिनुपर्ने नभएमा निवेदकलाई कारणसहितको लिखित जानकारी दिनु पर्नेछ ।

(३) उपनियम (१) बमोजिमको म्यादभित्र फिर्ताको लागि निवेदन नपरेका धरौटी रकमको फेहरिस्त तयार गरी भन्सार अधिकृतले निर्णय गरेर पछि प्रमाण पुऱ्याई फिर्ता माग्न आएमा फिर्ता दिने गरी प्रत्येक आर्थिक वर्षको अन्त्यमा त्यस्तो धरौटी रकम राजस्व खातामा जम्मा गर्नु पर्नेछ ।

५६. **मालवस्तुको क्षतिपूर्ति** : (१) ऐनको दफा ६९ बमोजिमको क्षतिपूर्ति माग गर्ने मालवस्तुधनीले त्यस्तो क्षतिपूर्ति प्राप्त गर्नका लागि भन्सार कार्यालय वा गोदाम सञ्चालन गर्ने व्यक्तिसमक्ष आफूले क्षतिपूर्ति पाउनुपर्ने स्पष्ट कारण खुलाई आधार प्रमाणसमेत संलग्न गरी निवेदन दिनु पर्नेछ ।

(२) उपनियम (१) बमोजिम निवेदन प्राप्त भएपछि त्यस्तो निवेदन उपर आवश्यक जाँचबुझ गरी क्षतिपूर्ति दिनुपर्ने देखिएमा लिखित निर्णय गरी जुन मालवस्तुका सम्बन्धमा क्षतिपूर्ति माग गरिएको हो सो मालवस्तुको बीजकमा उल्लिखित मूल्यमा पाँच प्रतिशत थप गरी हुन आउने रकम क्षतिपूर्ति स्वरुप मालवस्तु धनीलाई उपलब्ध गराउनु पर्नेछ ।

(३) पैठारी गर्ने उद्देश्यले अन्य व्यक्तिबाट सञ्चालित भन्सार गोदाममा राखिएका मालवस्तुका सम्बन्धमा उपनियम (२) बमोजिम गोदाम सञ्चालन गर्ने व्यक्तिले क्षतिपूर्ति उपलब्ध गराएको अवस्थामा त्यस्तो मालवस्तु पैठारी गर्दा लाग्ने भन्सार महसुल बराबरको रकम गोदाम सञ्चालकले उपनियम (२) बमोजिम क्षतिपूर्ति उपलब्ध गराएका मितिले सात दिनभित्र सम्बन्धित भन्सार कार्यालयमा दाखिला गर्नु पर्नेछ ।

५७. **जरिवाना वा छुट रकम असुल गर्ने सम्बन्धी कार्यविधि**: (१) भन्सार कार्यालयमा निकासीकर्ता वा पैठारीकर्ताले तिर्नु बुझाउनु पर्ने महसुल गणनीय भूलबाट वा वस्तु वर्गीकरण शीर्षक वा उपशीर्षक फरक परेर वा अन्य कुनै कारणले छुट भएको पछि देखिएमा वा निजले बुझाउनुपर्ने कुनै जरिवानाको रकम बुझाउन बाँकी भएमा भन्सार अधिकृतले त्यस्तो जानकारी पाएपछि जरिवाना वा छुट भएको महसुल दाखिला गर्न सम्बन्धित निकासीकर्ता वा पैठारीकर्ता वा निजको भन्सार एजेन्टलाई अबिलम्ब लिखित सूचना दिनु पर्नेछ ।

(२) उपनियम (१) बमोजिमको सूचना प्राप्त गर्ने व्यक्तिले यस्तो सूचना पाएको पन्ध्र दिनभित्र त्यस्तो रकम भन्सार कार्यालयमा बुझाउनु पर्नेछ । त्यस्तो रकम तिर्न बुझाउन नपर्ने वा पहिले नै बुझाइसकेको भए सोही व्यहोराको जानकारी र सोको वस्तुगत आधार प्रमाणसमेत सूचना पाएको पन्ध्र दिनभित्र भन्सार अधिकृतसमक्ष पेश गर्नुपर्नेछ ।

(३) उपनियम (२) बमोजिम रकम तिर्न बुझाउन नपर्ने वा पहिले नै बुझाइसकेको जानकारी प्रमाणसहित प्राप्त भएमा भन्सार अधिकृतले जाँचबुझ गरी व्यहोरा सत्य भएमा त्यस्तो रकम तिर्न नपर्ने जानकारी निवेदकलाई गराउने छ र निवेदकको व्यहोरा र प्राप्त प्रमाण मनासिव नभएमा उक्त रकम दाखिला गर्न पुनः सात दिनको म्याद दिई सूचना गर्नुपर्नेछ । यस्तो सूचना पाएपछि सम्बन्धित व्यक्तिले म्यादाभित्र त्यस्तो रकम दाखिला गर्नुपर्नेछ । यसरी छुट भएको महसुल म्यादाभित्र नबुझाउने व्यक्तिको जुनसुकै भन्सार कार्यालयबाट हुने कारोवार रोक्का गर्न वा जुनसुकै सरकारी कार्यालयमा रहेको निजको सम्पत्तिबाट असुलउपर गर्न सकिनेछ ।

⁷⁶(४) जरिवाना वा छुट महसुल बुझाउन यस नियम बमोजिम सम्बन्धित भन्सार एजेन्टलाई सूचना गरेकोमा निजले सो सूचना तुरुन्तै सम्बन्धित निकासीकर्ता वा पैठारीकर्तालाई उपलब्ध गराई निर्धारित म्यादाभित्र त्यस्तो महसुल रकम दाखिला गर्नु गराउनु र त्यस्तो जरिवाना वा छुट महसुल असुल गर्ने प्रयोजनका लागि आवश्यक परेमा सम्बन्धित निकासीकर्ता वा पैठारीकर्तालाई भन्सार कार्यालयमा उपस्थित गराउन सहयोग गर्नु सो भन्सार एजेन्टको कर्तव्य हुनेछ ।

⁷⁷(५) उपनियम (३) बमोजिम जरिवाना वा छुट महसुल असुल हुन नसकेमा त्यस्तो बाँकी रकम सरकारी बाँकी सरह असुल उपर गरिनेछ ।

(६) कुनै निकासीकर्ता वा पैठारीकर्ताबाट छुट महसुल असुल गर्न बाँकी रहेकोमा यस नियमबमोजिम म्यादाभित्र दाखिल नगरेको तथ्य जानकारी हुँदाहुँदै भन्सार कार्यालयको प्रमुखको

76 पहिलो संशोधनबाट पुरानोको सट्टा नयाँ राखिएको ।

77 पहिलो संशोधनबाट संशोधित ।

आदेशबिना निजको मालवस्तु जाँचपास गर्ने भन्सार कर्मचारीलाई प्रचलित कानूनबमोजिम विभागीय सजाय हुनेछ ।

५८. **बढी असुली भएको भन्सार महसुल वा जरिवाना फिर्ता दिइने:**

(१) कुनै निकासीकर्ता वा पैठारीकर्ताले मालवस्तु निकासी वा पैठारी गर्दा प्रचलित कानूनबमोजिम तिर्नु बुझाउनु पर्नेभन्दा बढी भन्सार महसुल वा जरिवाना असुल भएको रहेछ भने त्यसरी बढी असुल भएको रकम फिर्ता पाउन सम्बन्धित भन्सार कार्यालयमा निवेदन दिनु पर्नेछ ।

(२) उपनियम (१) बमोजिम निवेदन प्राप्त भएपछि भन्सार अधिकृतले आवश्यक जाँचबुझ गरी फिर्ता दिनुपर्ने ठहर्‍याए जति रकम फिर्ता दिनुपर्ने स्पष्ट कारण खोली लिखित निर्णय गरी त्यसरी बढी असुल भएको रकम सम्बन्धित व्यक्तिलाई निवेदन प्राप्त भएका मितिले पन्ध्र दिनभित्र फिर्ता दिनु पर्नेछ ।

(३) उपनियम (१) बमोजिम रकम फिर्ता दिएकोमा फिर्ता दिनुको कारणसहित सोको जानकारी तुरुन्त महानिर्देशकलाई दिनु पर्नेछ ।

(४) उपनियम (१) बमोजिम प्राप्त निवेदन उपर जाँचबुझ गर्दा निवेदकको मागबमोजिमको रकम निजलाई फिर्ता दिनुपर्ने नदेखिएमा निवेदकलाई निवेदन प्राप्त भएको पन्ध्र दिनभित्र सोको लिखित जानकारी दिनु पर्नेछ ।

५९. **सरोकारवाला ब्यक्तिलाई कागजातको प्रतिलिपि दिने सम्बन्धी**

कार्यविधि: (१) भन्सार कार्यालयमा भएका कुनै कागजातको सरोकारवाला व्यक्तिले भन्सार अधिकृतसमक्ष निवेदन दिई प्रतिलिपि माग गर्न सक्नेछ ।

(२) उपनियम (१) बमोजिम निवेदन दिँदा आफूले माग गरेको कागजातको स्पष्ट पहिचान हुने विवरण र सो कागजात कुन प्रयोजनका लागि आवश्यक परेको हो र आफू कसरी सरोकारवाला व्यक्ति हो भन्ने आधारसमेत निवेदकले खुलाउनु पर्नेछ ।

(३) उपनियम (२) बमोजिम निवेदन प्राप्त हुन आएपछि भन्सार अधिकृतले आवश्यक जाँचबुझ गरी निवेदनको व्यहोरा

मनासिव देखेमा निवेदन आफूसमक्ष प्राप्त भएको तीन दिनभित्र त्यस्तो कागजातको प्रतिलिपि तयार गर्न लगाई उपनियम (४) बमोजिम दस्तुर लिई निवेदकलाई उपलब्ध गराउनु पर्नेछ ।

(४) उपनियम (३) बमोजिम कागजातको प्रतिलिपि दिंदा एक पृष्ठको पाँच रुपैया दस्तुर लाग्नेछ । यस्तो रकम भन्सार अधिकृतले सम्बन्धित व्यक्तिबाट असुल गरी राजस्व खातामा आम्दानी बाँध्न वा सो रकम बराबरको हुलाक टिकट टाँस्न लगाई सोमा भन्सार कार्यालयको छाप लगाइदिन सक्नेछ ।

(५) उपनियम (४) बमोजिम दस्तुर लिंदा नगद असुल गरी आम्दानी बाँधेको वा टिकट रद्द गरेको व्यहोरा निवेदकलाई उपलब्ध गराउने कागजातमा उल्लेख गर्नु पर्नेछ ।

६० **पैठारी भएको मालवस्तुको प्रमाणपत्र दिने सम्बन्धी कार्यविधि:**

(१) विदेशमा बिक्री कर वा अन्य कुनै कर लाग्ने मालवस्तु पैठारी गर्ने व्यक्तिले त्यसरी पैठारी गरेको प्रमाणपत्र लिनको लागि सम्बन्धित भन्सार कार्यालयमा पैठारी गरेको प्रमाणसमेत संलग्न गरी दरखास्त दिन सक्नेछ ।

(२) उपनियम (१) बमोजिम दरखास्त प्राप्त भएमा भन्सार अधिकृतले आवश्यक जाँचबुझ गरी त्यस्तो मालवस्तु पैठारी भएको पाइएमा अनुसूची- ११ बमोजिमको ढाँचामा निवेदकलाई प्रमाणपत्र दिनु पर्नेछ ।

(३) उपनियम (२) बमोजिमको प्रमाणपत्र दिंदा प्रति प्रमाणपत्रको पाँच रुपैया दस्तुर लाग्नेछ । यस्तो रकम भन्सार अधिकृतले सम्बन्धित व्यक्तिबाट असुल गरी राजस्व खातामा आम्दानी बाँध्न वा सो रकम बराबरको हुलाक टिकट टाँस्न लगाई सोमा भन्सार कार्यालयको छाप लगाइदिन सक्नेछ ।

(४) यस नियमबमोजिम प्रमाणपत्र माग गर्ने व्यक्तिले जुन मालवस्तुका लागि प्रमाणपत्र माग गरेको हो सो मालवस्तु पैठारी भएका मितिले पन्ध्र दिनभित्र दरखास्त नदिएमा त्यस्तो प्रमाणपत्र दिइने छैन । एउटै बीजकबाट पैठारी हुने मालवस्तु एकै पटक पैठारी नभई पटक पटक गरी पैठारी भएकोमा अन्तिम पटक पैठारी भएको मितिलाई नै पैठारी भएको मिति मानिनेछ ।

78६०क. निजी प्रयोगका वा निजी गुण्टा, भिटी भारी आदेश अन्तर्गत ल्याउन पाउने मालवस्तुका सम्बन्धमा विशेष व्यवस्था : यस नियमावलीमा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि पैठारीकर्ताले आफ्नो निजी प्रयोगका मालवस्तु पैठारी गर्दा वा कुनै यात्रुले आफ्नो निजी गुण्टा, भिटी भारी आदेश अन्तर्गत ल्याउन पाउने मालवस्तु पैठारी गर्दा अनुसूची-१०क. बमोजिमको ढाँचामा संक्षिप्त प्रज्ञापनपत्र भरी त्यस्तो मालवस्तु ल्याउन पाउनेछ ।

79६१.

६२. छोटी भन्सार कार्यालयबाट निकासी वा पैठारी गर्न सकिने : (१) छोटी भन्सार कार्यालयबाट देहायबमोजिमका मालवस्तु निकासी वा पैठारी गर्न सकिने छन्:-

(क) पैठारीतर्फ अनुसूची -१२ मा उल्लिखित छोटी भन्सार कार्यालयवाहेक अन्य छोटी भन्सार कार्यालयको हकमा पाँच हजार रुपैयाँसम्म मूल्यका मालवस्तु,

तर महानिर्देशकको स्वीकृति लिई पैठारी गर्नेबाहेक कुनै पनि प्रकारका यन्त्रचालित सवारी साधनको स्थायी वा अस्थायी रूपमा पैठारी गर्न पाइने छैन ।

(ख) निकासीतर्फ अप्रशोधित कृषि उत्पादन तथा नेपालका स्थानीय प्राकृतिक उत्पादन ।

(२) यस नियमबमोजिम मालवस्तु निकासी वा पैठारी गर्दा सीमावर्ती विदेशी मुलुकवाहेक अन्य विदेशी मुलुकमा निकासी गर्न वा सीमावर्ती विदेशी मुलुकवाहेक अन्य विदेशी मुलुकबाट पैठारी गर्न सकिने छैन ।

(३) छोटी भन्सार कार्यालयबाट हुने निकासी वा पैठारीलाई व्यवस्थित गर्न महानिर्देशकले कार्यविधि बनाई लागू गर्न सक्नेछ ।

78 पहिलो संशोधनबाट थप ।

79 छैठौं संशोधनबाट भिकिएको ।

६३. निजी क्षेत्रले भन्सार गोदाम सञ्चालन गर्न सक्ने : (१) नेपाल सरकारको स्वीकृति लिई कुनै व्यक्तिले निकासी वा पैठारी गरिने मालवस्तु राख्नको लागि भन्सार कार्यालयमा भन्सार गोदाम बनाई सञ्चालन गर्न सक्नेछ ।

(२) उपनियम (१) बमोजिम गोदाम सञ्चालन गर्ने व्यक्तिले त्यस्तो गोदाममा मालवस्तु राख्ने मालवस्तु धनीबाट नेपाल सरकारको पूर्वस्वीकृति लिई निर्धारण गरिएबमोजिम भाडा असुल गर्न सक्नेछन् ।

६४. निजी क्षेत्रले सञ्चालन गरेको भन्सार गोदाम संचालकको दायित्व: भन्सार कार्यालयबाहेक अन्य व्यक्तिले सञ्चालन गरेको भन्सार गोदामको संचालकको दायित्व देहायबमोजिम हुनेछ :-

- (क) गोदाममा रहेको मालवस्तुको सुरक्षाको व्यवस्था गर्ने,
- (ख) गोदाममा रहेको मालवस्तुको विवरण खुलाई अद्यावधिक अभिलेख राख्ने,
- (ग) भन्सार कार्यालयले भन्सार गोदाममा नराख्न भनी आदेश दिएका मालवस्तु नराख्ने,
- (घ) भन्सार कार्यालयको पूर्व स्वीकृतिबिना गोदामबाट मालवस्तु नभिक्ने,
- (ङ) भन्सार जाँचपासका लागि एकपटक गोदामबाट भिकिसकेका मालवस्तु भन्सार अधिकृतको स्वीकृति नलिई पुनः गोदाममा नराख्ने,
- (च) भन्सार कार्यालयको आदेशबिना गोदाममा रहेको वा रहन आउने मालवस्तु नखोल्ने वा खोल्न नपाउने व्यवस्था गर्ने,
- (छ) गोदाममा रहेका मालवस्तु हराए वा नासिए वा कुनै प्रकारले नोक्सानी भएमा भन्सार कार्यालयलाई जानकारी दिने,

- 80(ज) गोदाममा साठी दिनभन्दा बढी अवधि मालवस्तु रहेकोमा त्यस्तो अवधि समाप्त हुनासाथै सोको जानकारी भन्सार कार्यालयलाई दिने,
- (झ) भन्सार अधिकृतले चाहेको जुनसुकैवखत गोदामको निरीक्षण गर्न दिने र निजले मागेको जानकारी तथा विवरण तत्कालै उपलब्ध गराउने,
- (ञ) गोदाममा रहेका मालवस्तुको विवरण दैनिक रूपमा भन्सार कार्यालयलाई उपलब्ध गराउने,
- (ट) गोदाममा मालवस्तु राख्दा मालवस्तुधनीको स्पष्ट नाम, ठेगाना र भएमा टेलीफोन नम्बर र इमेल ठेगानासमेतको अभिलेख राख्ने ।

६५. **हुलाकमार्फत पैठारी भएको मालवस्तु भन्सार कार्यालयमा दाखिला गर्नुपर्ने:** (१) हुलाकमार्फत कसैको नाममा पुलिन्दाबाट कुनै मालवस्तु आएमा सम्बन्धित हुलाक कार्यालयले पुलिन्दा पाउने व्यक्तिलाई सो कुराको सूचना दिई सो पुलिन्दा नजिकको स्थानीय भन्सार कार्यालयको भन्सार अधिकृतसमक्ष पठाउनु पर्नेछ ।

(२) कसैले नेपालको हुलाकबाट विदेशमा पुलिन्दाद्वारा मालवस्तु निकासी गर्न चाहेमा नजिकको स्थानीय भन्सार कार्यालयको भन्सार अधिकृतबाट जाँचपास गराएको प्रज्ञापनपत्रसाथ ल्याएमा मात्र हुलाकले त्यस्ता पुलिन्दा वुभी चलान गर्नुपर्नेछ ।

६६. **भन्सार कार्यालय खोल्ने र बन्द गर्ने:** (१) भन्सार कार्यालयको प्रमुखले भन्सार कार्यालय खोल्ने र बन्द गर्ने समय तोकी सर्वसाधारणका जानकारीका लागि भन्सार कार्यालयको सूचना पाटीमा सूचना टाँसी दिनु पर्नेछ ।

(२) सेवाग्राहीको सुविधा वा कार्यालयको कार्यबोभका आधारमा कार्यालयको नियमित समयभन्दा अधि वा पछि वा सार्वजनिक विदाका दिनमा वा कार्यालय बन्द रहेको

समयमासमेत कामकाज गर्ने गरी भन्सार कार्यालयको प्रमुखले आवश्यक व्यवस्था मिलाउन सक्नेछ ।

⁸¹(३) सेवाग्राहीलाई सुविधा प्रदान गर्न वा निकासी वा पैठारी सम्बन्धी कार्यमा सरलता ल्याउन स्थानीय रूपमा आवश्यक देखिएमा भन्सार कार्यालयको प्रमुखले महानिर्देशकको पूर्व स्वीकृति लिई सार्वजनिक विदा नभएको दिनमा कार्यालय बन्द गर्ने वा सार्वजनिक विदाका दिनमा कार्यालय खोल्ने गरी आवश्यक व्यवस्था गर्न सक्नेछ ।

⁸²(४) उपनियम (३) बमोजिम कार्यालय बन्द वा खोल्ने व्यवस्था गरिएकोमा भन्सार कार्यालयको प्रमुखले सोको सूचना राष्ट्रियस्तरको दैनिक पत्र पत्रिकामा प्रकाशन गरी भन्सार कार्यालयमा समेत टाँस गर्नु पर्नेछ ।

⁸³(५) रेल सेवा उपलब्ध सुख्खा बन्दरगाह रहेका भन्सार कार्यालयमा टर्मिनल व्यवस्थापन कम्पनीबाट अनुरोध भै आएमा रेल रोकिरहने अवस्थाबाट लाग्ने विलम्ब शुल्क (डेमरेज) बाट ब्यापारमा अतिरिक्त भार नपार्ने गरी कार्यालय समय अगाडि पछाडि समेत काम गर्ने र रेल छुटाउने प्रबन्ध मिलाउनु पर्नेछ ।

⁸⁴६६क. **आंशिक जाँचपास गर्ने:** (१) पैठारीकर्ताले भन्सार गोदाममा राखिएका एउटै बिजकमा उल्लेख भएका मालवस्तु एकैपटक जाँचपास नगराई आंशिक रूपमा जाँचपास गराई लैजान चाहेमा भन्सार अधिकृत समक्ष निवेदन दिन सक्नेछ ।

(२) उपनियम (१) बमोजिम निवेदन प्राप्त भएमा भन्सार अधिकृतले त्यसरी आंशिक रूपमा जाँचपास गर्न नमिल्ने कुनै कारण भएमा बाहेक जाँचपास गराउन चाहेको

81 पहिलो संशोधनबाट थप ।

82 पहिलो संशोधनबाट थप ।

83 पहिलो संशोधनबाट थप ।

84 पहिलो संशोधनबाट थप भएकोमा चौथो संशोधनबाट सो लाई हटाई नयाँ राखिएकोमा पाँचौं संशोधनबाट चौथो संशोधनको सट्टा नयाँ राखिएको ।

मालसामानको परिमाणको महशुल लिई आंशिक रुपमा मालवस्तु जाँचपास गरिदिनु पर्नेछ ।

(३) एउटै बिजकमा उल्लेख गरी पैठारी हुन आएका मालवस्तु मध्ये कुनै मालवस्तु प्रयोगशालामा परीक्षण गर्दा पैठारी गर्न नपाउने देखिएमा त्यस्तो मालवस्तु बाहेक अन्य मालवस्तुको मात्र महशुल लिई भन्सार अधिकृतले जाँचपास गरिदिनु पर्नेछ ।

⁸⁵६६ख. **भुलवश गलत ठेगानामा आएको सामान (मिसिङ्ग कार्गो) फिर्ता माग गर्न सक्ने-** हवाईमार्गबाट भुलवश गलत ठेगानामा आएको सामानलाई मालधनी वा अन्य सम्बन्धित पक्षले कारण खुलाई फिर्ता लैजान निवेदन दिएमा सम्बन्धित भन्सार कार्यालयको प्रमुखले आवश्यक जाँचबुझ गरी उपयुक्त देखेमा सो सामान फिर्ता लैजान निवेदकलाई अनुमति दिन सक्नेछ ।

⁸⁶६६ग. **नोक्सानी भई वा कम परिमाणमा पैठारी हुन आएको मालवस्तुको जाँचपास र महसुल सम्बन्धी व्यवस्था :** (१) ऐनको दफा ७ को उपदफा (३) बमोजिम नोक्सानी भई वा टुटफुट भई वा कम परिमाणमा मालवस्तु पैठारी हुन आएमा त्यस्तो मालवस्तुको जाँचपास हुनुपूर्व मालधनीले भन्सार अधिकृतलाई सो व्यहोरा उल्लेख गरी निवेदन दिनु पर्नेछ ।

(२) उपनियम (१) बमोजिम निवेदन दिंदा त्यस्तो अवस्थामा मालवस्तु पैठारी हुन आएको स्पष्ट कारण र सो तथ्य पुष्टि हुने बीमा सर्भेयरको प्रतिवेदन, आधिकारिक निकायले सो व्यहोरा प्रमाणित गरिदिएको कागजात, स्थलगत मुचुल्का, वा अन्य सान्दर्भिक र वस्तुनिष्ठ प्रमाण समेत संलग्न गर्नु पर्नेछ ।

(३) उपनियम (१) र (२) बमोजिम निवेदन तथा प्रमाण कागजात प्राप्त हुन आएमा भन्सार अधिकृतले आवश्यक जाँचबुझ एवं विस्तृत भौतिक परीक्षण गरी नोक्सानी भएको वा मूल्यहीन भएको वा घटी परिमाणमा पैठारी भएको पाइएमा सो व्यहोरा तथा मूल मालवस्तुको रुपमा प्रयोगमा नआउने भए पनि अन्य वैकल्पिक प्रयोगमा आउन सक्ने वा पत्रुको रुपमा पुनः

85 पाँचौ संशोधनबाट थप ।

86 छैठौ संशोधन थप गरिएको ।

प्रयोगमा आउन सक्ने वा अन्य कुनै रूपमा व्यापारिक प्रयोजनमा आउन सक्ने वा नसक्ने व्यहोरा समेत प्रज्ञापनपत्रमा विस्तृत रूपमा उल्लेख गर्नु पर्नेछ ।

(४) उपनियम (३) बमोजिम मालवस्तुको वास्तविक अवस्था यकिन भएपछि सही अवस्था वा यथार्थ रूपमा पैठारी हुन आएको मालवस्तुमा लाग्ने महसुल लिई भन्सार अधिकृतले त्यस्तो मालवस्तु जाँचपास गर्न सक्नेछ ।

(५) टुटफुट भई पैठारी भए पनि उपनियम (३) बमोजिम वैकल्पिक प्रयोगमा आउन सक्ने भनी ठहर भएको मालवस्तुलाई भन्सार अधिकृतले छुट्टै घोषणा गराई अनुमानित भन्सार मूल्य निर्धारण गरी लाग्ने महसुल लिई जाँचपास गर्नु पर्नेछ ।

(६) मालवस्तु भन्सार कार्यालयमा आउनुपूर्व महसुल बुझाइसकेको कारणले उपनियम (३) बमोजिम असुल गर्नुपर्नेभन्दा बढी महसुल असुल भएको रहेछ र सम्बन्धित व्यक्तिले त्यस्तो बढी महसुल फिर्ता पाउन निवेदन दिएमा भन्सार अधिकृतले लिखित निर्णय गरी त्यस्तो बढी महसुल सम्बन्धित व्यक्तिलाई फिर्ता दिन सक्नेछ ।

(७) यस नियम बमोजिम मालवस्तु जाँचपास भएको वा महसुल फिर्ता दिएकोमा सोको विस्तृत जानकारी भन्सार अधिकृतले तुरुन्त छिटो साधनद्वारा महानिर्देशकलाई दिनु पर्नेछ ।

६७. **अनुसूचीमा थपघट तथा हेरफेर:** अर्थ मन्त्रालयले नेपाल राजपत्रमा सूचना प्रकाशन गरी अनुसूचीमा आवश्यक थपघट तथा हेरफेर गर्न सक्नेछ ।

६८. **खारेजी र बचाउ:** (१) भन्सार नियमावली, २०२६ खारेज गरिएको छ ।

(२) भन्सार नियमावली, २०२६ बमोजिम भए गरेका कामहरु यसै नियमावलीबमोजिम भए गरेका मानिने छन् ।

87अनुसूची-१
(नियम ३ को उपनियम (२) सँग सम्बन्धित)
कूटनीतिक सुविधा वा महसुल सुविधा दिन परराष्ट्र मन्त्रालयले सिफारिस गर्ने
फारामको ढाँचा
नेपाल सरकार
परराष्ट्र मन्त्रालय

श्री भन्सार विभाग

देहाय बमोजिमको खरिदकर्ता/निकासीकर्ता/पैठारीकर्ताले खरिद/निकासी/पैठारी गर्ने देहायको विवरण भएको मालवस्तुमा कूटनीतिक सुविधा/महसुल सुविधा प्रदान गरिदिनहुन मिति को निर्णयानुसार अनुरोध छ ।

खरिदकर्ता/ निकासी/पैठारी कर्ताको नाम	मालवस्तुको नाम	परिमाण	मालवस्तु चलान गर्ने/निकासी हुने मुलुक	अनुमानित मूल्य	निकासी/पैठारी हुने भन्सार कार्यालय

दर्ता नं. _____ मन्त्रालयको छाप _____ सिफारिस गर्ने अधिकृतको
मिति: _____ दस्तखत
नाम:
पद
मिति

भन्सार विभागको प्रयोजनका लागि

श्रीभन्सार कार्यालय/.....

श्री परराष्ट्र मन्त्रालयबाट सिफारिस भई आएबमोजिमको उपरोक्त मालवस्तुमा कूटनीतिक सुविधा/महसुल सुविधा दिनहुन अनुरोध छ ।

दर्ता नं. _____ भन्सार विभागको छाप _____ दस्तखत
मिति _____ नाम:
मिति :

87 पहिलो संशोधनबाट पुरानो सट्टा नयाँ राखिएको ।

अनुसूची-२
(नियम २० सँग सम्बन्धित)

सवारी साधनको चालकले भन्सार कार्यालयमा दिनुपर्ने विवरणको ढाँचा
श्री भन्सार कार्यालय,
.....Customs Office,
....., नेपाल ।
....., NEPAL

चालकको नाम:
Driver's Name:
सवारी दर्ता नम्बर:
Registration No. of Vehicle:
सवारी साधनको किसिम:
Type of Vehicle
कन्टेनर नम्बर:
Container No.:
प्रवेश मिति:
Date of Entry

सि.नं. S.No.	मालवस्तुको नाम Description of goods	परिमाण वा अदत Quantity or no. of package	लोड गरेको स्थान Place of loading

चालकको दस्तखत
Driver's signature

अनुसूची-३
(नियम २२ सँग सम्बन्धित)
प्रज्ञापनपत्रको ढाँचा

अनुसूची-४

(नियम ३१ सँग सम्बन्धित)

मालवस्तु खरिद गर्ने सम्बन्धमा पैठारीकर्तालाई दिने सूचनाको ढाँचा

नेपाल सरकार

अर्थ मन्त्रालय, भन्सार विभाग

.....भन्सार कार्यालय

मिति:

विषय : मालवस्तु खरिद गर्ने बारे ।

श्री

.

पान नं. :

तपाईंले पैठारी गरी ल्याउनु भएको देहायबमोजिमको मालवस्तु भन्सार ऐन, २०६४ को दफा १३ को उपदफा १५ को खण्ड (ख) बमोजिम यस कार्यालयले खरिद गर्ने भएकोले भन्सार नियमावली २०६४ को नियम ३१ बमोजिम तपाईंलाई यो सूचना दिइएको छ । तल उल्लेखित रकम यस कार्यालयबाट भुक्तानी लिनु होला ।

खरिद गरिने मालवस्तुको विवरण

१. प्रतीतपत्र नं. र मिति :
२. बीजक नं. र मिति :
३. प्रज्ञापनपत्र दर्ता नं. र मिति :
४. मालवस्तुको विवरण :
५. मालवस्तुको घोषित मूल्य :
६. खरिदवापत भुक्तानी गरिने रकम रु.

भन्सार अधिकृतको दस्तखत

नाम:

अनुसूची-५

(नियम ३७ को उपनियम (२) सँग सम्बन्धित)

भन्सार एजेन्टको इजाजतपत्र लिनका लागि दिने दरखास्त

दर्ता नम्बर र मिति: दर्ता गर्ने कार्यालय:

पासपोर्ट
साइजको
फोटो

दरखास्तदाताको नाम थर:(फर्म/कम्पनीको हकमा मालिकको):

बाबु/आमाको नाम:

बाजे/बज्यैको नाम:

स्थायी

ठेगाना:.....अञ्चल.....जिल्ला.....गा.वि.स./न.पा
वडा नं.....

अस्थायी ठेगाना:

जन्म मिति:

नागरिकता:

टेलीफोन नम्बर:

टेलीफ्याक्स नम्बर:

इमेल ठेगाना:

फर्म/कम्पनीको नाम:

दर्ता मिति:.....

नवीकरणको म्याद:

स्थायी लेखा नम्बर:

स्थायी लेखा नम्बर

लिएको मिति:

दरखास्तदाताको शैक्षिक योग्यतासम्बन्धी विवरण (फर्म वा कम्पनीको हकमा मालिकको)

सि.नं.	शैक्षिक संस्थाको नाम र ठेगाना	उत्तीर्ण गरेको परीक्षा	उत्तीर्ण गरेको वर्ष	श्रेणी

भन्सार नियमावली, २०६४ को नियम नियम ३७ को उपनियम (२) बमोजिमको योग्यता भएकाले यो दरखास्त दिएको छु । मैले माथि उल्लेख गरेको सम्पूर्ण विवरणहरु सत्य छन् । भुटा विवरण दिएको ठहरे प्रचलित कानूनबमोजिम सहन बुझाउन मञ्जुर गर्दछु ।

मिति:

ल्याप्चे सहीछाप

दायाँ

वायाँ

दरखास्तदाताको हस्ताक्षर

नोट: यो दरखास्तका साथमा शैक्षिक योग्यताका प्रमाणपत्रहरु, नागरिकता वा पासपोर्ट र फर्म वा कम्पनीको हकमा स्थायी लेखा नम्बर दर्ता प्रमाणपत्र र फर्म दर्ता प्रमाणपत्रका प्रमाणित प्रतिलिपिहरु संलग्न गर्नु पर्नेछ ।

भन्सार एजेन्टको परीक्षाको प्रवेश पत्र

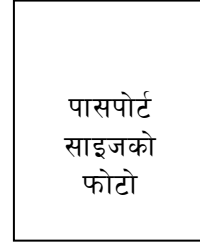
दरखास्तदाताको नाम थर:

फर्म/कम्पनीको नाम:

क्रमाङ्क:

परीक्षा केन्द्र:

दस्तखतको नमूना

अनुसूची-६
(नियम ३७ को उपनियम (५) सँग सम्बन्धित)

निसाना
छाप

नेपाल सरकार
अर्थ मन्त्रालय

भन्सार
एजेन्टको
पासपोर्ट
साइजको
फोटो

भन्सार विभाग /भन्सार कार्यालय

इजाजतपत्र संख्या:

मिति:

भन्सार एजेन्टको इजाजतपत्र

निकासी वा पैठारी हुने मालवस्तु भन्सार कार्यालयबाट छुटाउन वा भन्सार कार्यालयसँग सम्बन्धित कामको लागि निकासीकर्ता वा पैठारीकर्ताको भन्सार एजेन्टको रूपमा काम गर्न भन्सार नियमावली, २०६४ को नियम ३७ को उपनियम (५) बमोजिम यो भन्सार एजेन्टको इजाजतपत्र दिइएको छ ।

भन्सार एजेन्टको नाम :

फर्म वा कम्पनी भए भन्सार एजेन्टकोरूपमा काम गर्ने व्यक्तिको नाम थर:

दस्तखत:

स्थायी लेखा नम्बर:

स्थायी ठेगाना:

हालको ठेगाना:

टेलीफोन नं:

टेलीफ्याक्स नं:

इमेल ठेगाना:

इजाजतपत्र जारी गर्नेको

नाम:

दर्जा:

दस्तखत:

पृष्ठ भाग नवीकरणको विवरण

नवीकरण गरेको मिति	नवीकरण दस्तुर	वहाल रहने अवधि	नवीकरण गर्नेको दस्तखत

(नियम ३८ को उपनियम (४) सँग सम्बन्धित)
भन्सार एजेन्टको नियुक्तिपत्रको ढाँचा

खण्ड (क)

(निकासीकर्ता/पैठारीकर्ताले भर्ने)

निकासीकर्ता/पैठारीकर्ताको नाम:

ठेगाना:

पान नं.

मू.अ.कर दर्ता भएको वा नभएको भएको भए दर्ता मिति:

श्रीभन्सार कार्यालय

नियुक्तकर्ताको फोटो (फोटोमा समेत पनेगरी सही गनुपर्ने)

भन्सार एजेन्टको फोटो (फोटोमा समेत पनेगरी नियुक्तकर्ताले सही गनुपर्ने)
--

विषय: भन्सार एजेन्ट नियुक्त गरेको ।

त्यस भन्सार कार्यालयको बाटो गरी निकासी वा पैठारी हुने मालवस्तुको भन्सार जाँचपास गराउने लगायत भन्सारसँग सम्बन्धित सम्पूर्ण कार्यहरु गर्ने गराउने प्रयोजनका लागि भन्सार एजेन्टको इजाजतप्राप्त देहायबमोजिमको भन्सार एजेन्टलाई देहायको अवधिका लागि/देहायको मालवस्तु जाँचपास गराउन मेरो/हाम्रो एजेन्टको रूपमा भन्सार नियमावली, २०६४ को नियम ३८ को उपनियम (४) बमोजिम नियुक्त गरेको व्यहोरा अनुरोध छ । यस सम्बन्धमा भन्सार ऐन, २०६४ तथा भन्सार नियमावली, २०६४ मा भएका व्यवस्थाहरु पूर्ण रूपमा पालना गर्नेछु/छौं । हाम्रो व्यवसायसँग सम्बन्धित दर्ता प्रमाणपत्रहरु र भन्सार एजेन्टको इजाजतपत्रका प्रतिलिपिहरु यसैसाथ संलग्न छन् । आवश्यक परेमा सक्कल समेत पेश गर्नेछु/छौं ।

भन्सार एजेन्टको नाम:

भन्सार एजेन्ट इजाजतपत्र नम्बर:इजाजतपत्र जारी मिति:

ठेगाना:

भन्सार एजेन्टको रूपमा कार्य गर्ने अवधि:..... देखि सम्म

कुनै कन्साइन्मेन्ट मात्र जाँचपास गराउनका लागि : (प्रतीतपत्र नं., मिति, बैंकको नाम, बीजक नं र मिति खुलाउने)

88 पहिलो संशोधनबाट पुरानो सट्टा नयाँ राखिएको ।

.....
निकासीकर्ता/पैठारीकर्ताको दस्तखत मिति:
..... फोन:.....

नाम थर: ठेगाना:
.....

कारोवारसंगको सम्बन्ध:..... इमेल:

(सम्बन्ध पुष्टि हुने प्रमाण संलग्न गर्नु पर्नेछ)

छाप

फ्याक्स:.....

(एकै मालघनीले एउटा भन्सार कार्यालयमा एकपटकभन्दा बढी भन्सार एजेन्ट नियुक्त गर्नु परेमा नियुक्ती पत्रमा नियुक्तीकर्ताको फोटो आवश्यक पर्नेछैन)।

खण्ड (ख)

(भन्सार एजेन्टले भर्ने)

माथि खण्ड (क) मा उल्लेख भएवमोजिम निकासीकर्ता/पैठारीकर्ताको भन्सार एजेन्टको रुपमा भन्सार ऐन, २०६४ र भन्सार नियमावली, २०६४ का अधीनमा रही कार्य गर्न मञ्जुर गर्दछु । मेरो भन्सार एजेन्ट इजाजतपत्रको प्रतिलिपि संलग्न गरेको छु । आवश्यक परेमा सक्कल समेत प्रस्तुत गर्नेछु :-

भन्सार एजेन्टको नाम:

ठेगाना:

दस्तखत:

फोन नं:

भन्सार एजेन्ट इजाजतपत्र नं.:

इजाजतपत्र जारी मिति:

इमेल:

फ्याक्स नं:

छाप

अनुसूची-८
(नियम ४१ को उपनियम (१) सँग सम्बन्धित)
मूल्याङ्कन पुनरावलोकनका लागि दिने निवेदनको ढाँचा

मिति:

श्री मूल्याङ्कन पुनरावलोकन समिति

विषय: मूल्याङ्कन पुनरावलोकन गरिपाऊँ ।

प्रस्तुत विषयमा निवेदकले पैठारी गरी ल्याएको देहायबमोजिमको मालवस्तुमा भन्सार कार्यालयका भन्सार अधिकृतले देहायबमोजिम कायम गरेको भन्सार मूल्यमा मेरो चित्त नबुझेको हुँदा निम्न तथ्य र प्रमाणका आधारमा सो निर्णय पुनरावलोकन गर्न सम्बन्धित प्रज्ञापनपत्र तथा सोसाथ संलग्न गरी भन्सार कार्यालयमा पेश गरेका सम्पूर्ण कागजातहरूको प्रतिलिपि र भन्सार अधिकृतले दिएको लिखित सूचनाको प्रतिलिपि संलग्न गरी यो निवेदन गरेको छु ।

१. आपूर्तिकर्ताको नाम ठेगाना:

२. प्रतीतपत्र/बैङ्क ड्राफ्ट/ टी.टी./ डी.ए.पी. नम्बर र मिति:

३. बीजक नम्बर र मिति:

४. प्रज्ञापनपत्र दर्ता नम्बर र मिति:

५. मालवस्तु जाँचपास भएको मिति:

५. मालवस्तुको विवरण (पूरा स्पेशिफिकेशन खुलाउने)

.....

६. घोषित जम्मा मूल्य :

७. भन्सार अधिकृतले कायम गरेको जम्मा मूल्य :

८. घोषित मूल्य पुष्टि गर्ने संलग्न प्रमाण (केही भए उल्लेख गर्ने):

.....

९. भन्सार अधिकृतले कायम गरेको भन्सार मूल्यमा चित्त नबुझ्नाको कारण र आधार:

(यो स्थान अपर्याप्त भएमा छुट्टै पाना संलग्न गर्न सकिनेछ ।)

छाप	निवेदकको दस्तखत
	नाम
	पान नं:

⁸⁹अनुसूची- ९
(नियम ५० को उपनियम (२) सँग सम्बन्धित)

बिलम्ब शुल्क (डेमरेज) को दर:

(क) विमानस्थल भन्सार कार्यालयमा:

- तीस दिनसम्मका लागि प्रति दिनको प्रति के.जी. साठी पैसा, तीस दिनभन्दा बढी साठी दिनसम्म प्रति दिनको प्रति के.जी. एक रुपैयाँ र साठी दिनभन्दा बढीको प्रति दिन प्रति के.जी. एक रुपैया चालिस पैसा ।

(ख) अन्य भन्सार कार्यालयमा:

- तीस दिनसम्मका लागि प्रति के.जी. प्रति दिन चालिस पैसा, तीस दिनभन्दा बढी साठी दिनसम्म प्रति के.जी. प्रति दिन साठी पैसा र साठी दिनभन्दा बढीको प्रति के.जी. प्रति दिन असी पैसा ।

स्पष्टीकरण: बिलम्ब शुल्क (डेमरेज) लिने प्रयोजनका लागि तौलको गणना गर्दा एउटा प्रज्ञापनपत्र वा एउटा कन्साइन्मेन्टका सबै मालवस्तुको समष्टीगत तौललाई गणना गर्नु पर्दछ । तौलमा एक किलोग्रामभन्दा कम बाँकी रहेमा एक किलोग्राम मानी गणना गरिनेछ ।

89 अर्थ मन्त्रालयको मिति २०७१।३।३० को राजपत्रमा प्रकाशित सूचनाबाट संशोधन भएको ।

अनुसूची- १०

(नियम ५२ को उपनियम (१) सँग सम्बन्धित)

भन्सार कार्यालयले जारी गर्ने म्यादको ढाँचा

श्रीभन्सार कार्यालयबाट
.....का नाममा जारी भएको म्याद

भन्सार ऐन, २०६४ अन्तर्गतको कसूरको कारवाहीको सिलसिलामा तपाईंसँग केही कुरा बुझ्नुपर्ने भएकाले बाटाको म्यादबाहेक पन्ध्र दिनभित्र कार्यालय समयमा यस कार्यालयमा हाजिर हुन आउनु होला । सो म्यादभित्र आए तपाईंको व्यहोरा बुझी र नआई म्याद गुजारी बसे कानूनबमोजिम निर्णय हुनेछ । पछि तपाईंको उजुर लाग्ने छैन । यो म्याद थमाउन पाइने छैन ।

इति सम्बत.....साल महिना.....गते रोज.....शुभम् ।

१० अनुसूची-१०क.
(नियम ६०क. सँग सम्बन्धित)
सङ्क्षिप्त प्रज्ञापनपत्रको ढाँचा
नेपाल सरकार
अर्थ मन्त्रालय, भन्सार विभाग
सङ्क्षिप्त प्रज्ञापनपत्र
.....भन्सार कार्यालय (आगमन कक्ष/यात्रु शाखा)

वैद्यरीकताको नाम थर : ठेगाना: वीजक नम्बर र मिति: कुल वीजक मूल्य :			विनिमय दर :			सङ्क्षिप्त प्रज्ञापनपत्र दर्ता नं: मिति:		
आइटम नम्बर	मालवस्तुको नाम:	मालवस्तुको अदत	परिमाण	वीजक मूल्य रु:	कायम मूल्य रु:	वर्गीकरण उपशीपक	समदर वा एकीकृत महसुल दर	महसुल रकम रु.
१	२	३	४	५	६	७	८	९
१								
२								
३								
४								
५								
६								
७								
कुल महसुल रु. :								
अक्षरेपि :								
यसमा उल्लिखित विवरण ठीक साँचो हो । सो विवरण भुट्टा वा फरक पारी लेखिएको ठहरिएमा प्रचलित कानूनवमोजिम सजाय भोग्न मञ्जुर छ । यो सङ्क्षिप्त प्रज्ञापनपत्र व्यापारिक प्रयोजनका लागि प्रयोग गर्ने छैन भनी सहो गर्ने मालधनीको :- दस्तखत :- मिति:						नगदी रसिद नं. र मिति: जाँचकीको दस्तखत र मिति : भन्सार अधिकृतको दस्तखत र मिति :		

सङ्क्षिप्त प्रज्ञापनपत्र भर्नुअघि ध्यान दिनुपर्ने कुराहरु

१. यो सङ्क्षिप्त प्रज्ञापनपत्रमा पैठारीकर्ताको नाम, ठेगाना, बीजक भएमा सोको नम्बर र मिति, कुल बीजक मूल्य तथा फारामको महल २ देखि ४ सम्मका विवरणहरु मात्र मालधनीले भरी फारामको निर्धारित स्थानमा दस्तखत गरी मिति उल्लेख गर्नु पर्नेछ । अन्य महलहरु भन्सार कार्यालयको प्रयोजनका लागि भएकाले मालधनीले भर्नु पर्दैन ।
२. यो सङ्क्षिप्त प्रज्ञापनपत्रबाट निजी प्रयोगका रु.५०००। सम्म भन्सार मूल्य भएका मालवस्तु वा निजी गुण्टा, भिटी भारी सम्बन्धी सूचनामा समदरमा महसुल तिरी ल्याउन पाउने भनी उल्लेख भएका मालवस्तुहरु मात्र पैठारी गर्न सकिनेछ । यसबाट ब्यापारिक प्रयोजनका मालवस्तु पैठारी गर्न पाइने छैन र ब्यापारिक कारोवारका सम्बन्धमा प्रमाणको रूपमा यसलाई स्वीकार गरिने छैन ।
३. विमानस्थल भन्सार कार्यालयको आगमन कक्ष वा स्थलमार्ग भन्सार कार्यालयहरुका यात्रु शाखाबाट पैठारी हुने सि. नं. २ मा उल्लेख भए बमोजिमका मालवस्तुहरु पैठारी गर्नका लागि मात्र यो सङ्क्षिप्त प्रज्ञापनपत्र प्रयोग गर्न सकिनेछ ।
४. यो सङ्क्षिप्त प्रज्ञापनपत्र दुई प्रति भरेर पेश गर्नु पर्नेछ ।

अनुसूची- ११
(नियम ६० को उपनियम (२) सँग सम्बन्धित)
पैठारी भएको मालवस्तुको प्रमाणपत्रको ढाँचा

GOVERNMENT OF NEPAL
..... **CUSTOMS OFFICE**

TO WHOM IT MAY CONCERN

This is to certify that the goods mentioned below have been
duly imported into Nepal through this customs office.

Importer's Name and Address :

Importer's PAN Number :

Supplier's Name and Address :

Description of Goods :

Invoice Number & Date:

Nett Value:

Total Invoice Amount:

Customs Declaration Form (Pragyapan Patra) Regd. Number:

Date of Importation:

Official Seal

Customs officer's signature

Name:

Date:

अनुसूची- १२

⁹¹(नियम ६२ को उपनियम (१) को खण्ड (क) सँग सम्बन्धित)

छोटी भन्सार कार्यालयहरुको नामावली

१. भद्रपुर छोटी भन्सार कार्यालय
२. सुठौली छोटी भन्सार कार्यालय
३. पृथ्वीपुर छोटी भन्सार कार्यालय
४. सती छोटी भन्सार कार्यालय
५. दार्चुला छोटी भन्सार कार्यालय
६. *महेशपुर छोटी भन्सार कार्यालय
७. **भिस्वा छोटी भन्सार कार्यालय
८. **ठाडी छोटी भन्सार कार्यालय
९. *गुलरिया छोटी भन्सार कार्यालय

* अर्थ मन्त्रालयको मिति २०६७।१।२।७ को राजपत्रमा प्रकाशित सूचनाबाट थप ।

** अर्थ मन्त्रालयको मिति २०६९।२।१५ को राजपत्रमा प्रकाशित सूचनाबाट सोही मन्त्रालयको मिति २०६७।१।२।७ को राजपत्रमा प्रकाशित सूचनामा उल्लेखित नाम सच्याईएको ।

91 छैठौँ संशोधनबाट संशोधित ।

३. निजी गुण्टा, भिटी भारी सम्बन्धी सूचना

नेपाल सरकारले भन्सार ऐन, २०६४ को दफा ९ को उपदफा (३) ले दिएको अधिकार प्रयोग गरी कुनै यात्रुले आफ्नो निजी गुण्टा, भिटी भारीमा आफूसँग ल्याएको वा लगेको (एकम्पनिड) वा आफू आउनुभन्दा अघि वा पछि ल्याएको वा पठाएको (अनएकम्पनिड) माल सामानमा लाग्ने भन्सार महसुल सम्बन्धमा मिति २०७१ साल श्रावण १ गतेदेखि लागू हुने गरी देहाय बमोजिमको “निजी गुण्टा, भिटी भारी” सम्बन्धी यो सूचना प्रकाशित गरेको छ।

परिच्छेद-१ नेपाली यात्रुका लागि

१. बिदेशबाट फर्केका नेपाली यात्रुका सम्बन्धमा: (१) नेपालमा स्थायी बसोबास गर्ने नेपाली नागरिक विदेशमा गई नेपाल फर्कदा व्यक्तिगत प्रयोगका देहायमा उल्लिखित सबै वा कुनै मालसामान ल्याउँदा भन्सार महसुल पूर्ण छुट हुनेछ:
- (क) लुगाफाटा, बरबिछ्यौना, घर गृहस्थीका पुराना सामान,
 - (ख) औषधि उपचार गराई फर्केका विरामीले ल्याएका औषधी,
 - (ग) शारीरिक रूपमा अशक्त यात्रुले सहाराको रूपमा प्रयोग गरेका सामान,
 - (घ) सुन तथा सुनको गहना पचास ग्रामसम्म, चाँदी तथा चाँदीको गहना पाँचसय ग्रामसम्म र एक लाख रुपैयाँ मूल्यसम्मको जवाहरात जडित साथमा ल्याएको गहना गुरिया,

- (ड) ट्यावलेट वा ल्यापटप वा कम्प्यूटर, घडी, क्यामरा, भिडियो क्यामरा, सेलुलर मोवाइल फोन र पेन ड्राइभ एक एक थान,
- (च) बच्चा राख्ने पेराम्बुलेटर र ट्राइसाइकल एक एक थान,
- (छ) पेशागत यात्रुले प्रयोग गरी ल्याएको सामान्य प्रकारका सामानहरु एक एक थान (जस्तै: डाक्टरका लागि ब्लड प्रेसर नाप्ने सामान्य यन्त्र, स्टेथेस्कोप, खेलाडीको खेलकुद सम्बन्धी सामान जस्तै फुटबल, भलिबल, बैडमिन्टन सेट, गवैयाको सामान्य बाजा जस्तै- गितार हार्मोनियम, तबला, जस्ता सामानहरु) ।
- (ज) सात किलोग्रामसम्म खाद्य परिकार ।
- (झ) मदिरा १.१५ लिटरसम्मको बोतल एक ।

(२) यात्रुले उपदफा (१) को खण्ड (घ) र (झ) मा उल्लिखित सामान बाहेक सो उपदफामा उल्लिखित अन्य सामान बढी संख्या वा परिमाणमा ल्याएमा त्यस्ता यात्रुको अवस्था, परिवार संख्या, बसेको मुलुक र समयवाधि समेतलाई ध्यानमा राखी भन्सार कार्यालयका प्रमुखले औचित्य हेरी छाडि दिन सक्नेछ । छ महिनाभन्दा कम अवधि विदेशमा बसी आउने यात्रुले चार सय ग्रामसम्म सुन तथा सुनका गहना आफ्नो साथमा ल्याएमा यस दफाको उपदफा (१) को खण्ड (घ) बमोजिम पाउने सुविधा दिई बाँकी परिमाणमा मात्र लाग्ने भन्सार महसुलमा पचास प्रतिशत थप गरी महसुल असुल गरिनेछ ।

(३) नेपालमा स्थायी बसोबास गर्ने नेपाली नागरिक विदेशमा गई नेपाल फर्कदा व्यक्तिगत प्रयोजनका देहायमा उल्लिखित सबै वा कुनै मालसामान प्रचलित आर्थिक ऐन बमोजिम समदरमा लाग्ने महसुल तिरी ल्याउन पाउने छन् । यस्ता मालसामान आफू आउनु अघि वा पछि चलान गरेको

भएमा आफू नेपाल प्रवेश गरेको मितिले तीन महिनाभित्र भन्सार गोदाममा दाखिल भैसकेको हुनु पर्नेछ ।

- (क) टेलिभिजन, म्यूजिक सिष्टम, रेफ्रिजरेटर, वासिङ्ग मेशिन, पंखा, रेडियो, सि.डि. प्लेयर, भि.सि.डि. प्लेयर र डि.भि.डी. प्लेयर एक एक सेट ।
- (ख) शरीरमा लगाउने लुगाफाटा, जुता, कष्मेटिक्स आदि बढीमा पन्ध्र थान ।
- (ग) घरायसी प्रयोगका सामान्य किसिमका उपकरण (मिक्सर, जुसर, सिलाइ मेशिन, ग्यासटेबुल, इस्त्री, राइस कुकर जस्ता) दुई/दुई थान ।
- (घ) दश किलोग्राम सम्म खाद्य परिकार ।
- (ङ) व्यवसायिक पेशामा लागेका (डाक्टर, इन्जिनियर जस्ता) यात्रुको दक्षता वृद्धिको लागि आवश्यक पर्ने सामान दुई/दुई थान ।
- (च) खण्ड (क) देखि (ङ) सम्मका सामान बाहेक नितान्त घर व्यवहारमा आवश्यक पर्ने सामान बढीमा दुई दुई थान ।

तर यात्रुले ल्याउन पाउने आफ्नो निजी व्यवहारका यस उपदफामा उल्लिखित सामानहरु कुनै यात्रुले माथि लेखिएभन्दा बढी संख्या वा परिमाणमा ल्याएमा त्यस्ता यात्रुको अवस्था, परिवार संख्या, बसेको मुलुक र समयवधि समेतलाई ध्यानमा राखी भन्सार कार्यालयका प्रमुखले औचित्य हेरी लाग्ने समदरको महसुल लिई जाँचपास गर्ने स्वीकृति दिन सक्नेछ ।

(४) उपदफा (३) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि विदेशमा छ महिनाभन्दा बढी अवधि बिताई फर्केका यात्रुले आफू पुगेको ठाउँबाट सो उपदफा (३) बमोजिमका सामान आफूसाथ ल्याएमा वा आफू आउनुभन्दा अघि वा पछि पठाएमा निम्न बमोजिमको मूल्यसम्ममा लाग्ने भन्सार महसुल पूर्ण रूपमा छुट दिइनेछ र त्यस्तो मालसामानको प्रज्ञापनपत्र नभराई छुट्टै अभिलेख राखी जाँचपास गर्न सकिनेछ । छुट्टै सीमाभन्दा बढी मूल्यको सामान भएमा बढी मूल्यमा प्रचलित आर्थिक ऐन बमोजिम समदरमा भन्सार महसुल लाग्नेछ ।

(क) छ महिनाभन्दा बढी एक वर्षसम्म विदेशमा बसी फर्केमा पन्ध्र हजार रुपैयाँसम्म,

(ख) एक वर्षभन्दा बढी जतिसुकै अवधि विदेशमा बसी फर्केमा पच्चीस हजार रुपैयाँसम्म,

(५) सोह्र वर्षभन्दा कम उमेरका यात्रुले उपदफा (४) बमोजिमको छुट्टै सीमाको पचास प्रतिशत मात्र सुविधा पाउनेछ ।

(६) यस दफामा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भएतापनि देहायको कुरामा देहाय बमोजिम हुनेछ:

(क) विदेशमा बसेका नेपाली यात्रुहरूले आफूले प्रयोग गरेका लत्ता कपडाहरू हुलाक पुलिन्दाबाट पठाउँदा त्यस्तो लत्ता कपडामा भन्सार महसुल छुट हुनेछ ।

(ख) विदेशमा बसेका व्यक्तिले नेपालस्थित आफन्त वा परिवारका सदस्यलाई उपदफा (३) बमोजिमका सामानमध्ये अमेरिकी डलर तीन सय पचास सम्मको सामान पठाएमा प्रमाण हेरी लाग्ने समदरमा भन्सार महसुल लिई जाँचपास गर्न सकिनेछ ।

- (ग) विदेशमा छ महिना वा सोभन्दा बढी समय बसी फर्किने नेपाली यात्रुलाई पाँचसय ग्रामसम्म सुन तथा सुनका गहना र एक किलोग्रामसम्म चाँदी तथा चाँदीका गहना लाग्ने महसुल तिर्ने गरी साथमा ल्याउन दिइनेछ । उक्त परिमाणमध्येबाट दफा (१) को उपदफा (१) को खण्ड (घ) बमोजिम सुन तथा सुनको गहना पचास ग्रामसम्म, चाँदी तथा चाँदीको गहना पाँचसय ग्रामसम्म छुट दिई बाँकी परिमाणमा मात्र लाग्ने महसुल लिइनेछ ।
- (घ) चुरोट दुइसय खिल्लीसम्म वा सिगार पचास खिल्लीसम्म दरवन्दी बमोजिम लाग्ने महसुल लिई पैठारी गर्न दिइनेछ । यसमा तोकिएको परिमाणभन्दा बढी चुरोट वा सिगार ल्याएमा त्यस्तो बढी परिमाणमा लाग्ने भन्सार महसुलमा शतप्रतिशत थप भन्सार महसुल समेत असुल गरी जाँचपास गर्न सकिनेछ ।
- (ङ) भारतीय सेना वा प्रहरीबाट सेवानिवृत्त भई निवृत्तभरण पाउने गरी स्वदेश फर्कदा निवृत्त भएको कागजात पेश गरेमा एक पटकको लागि पचास हजार रुपैयासम्मको निजी प्रयोगका घरायसी सामानहरु (सवारी साधन, हात हतियार, खरखजाना एवं अन्य प्रतिवन्धित सामानहरु बाहेक) ल्याएमा सम्पूर्ण महसुल छुट हुनेछ ।
- (च) कुनै नेपाली नागरिकको विदेशको बसाईमा मृत्यु भएको भन्ने प्रमाणित भएमा निज र निजको परिवारको निजी प्रयोगका पुराना सबै किसिमका सामानहरु (सवारी साधन बाहेक) स्वदेशमा फिर्ता ल्याउँदा सम्पूर्ण महसुल छुट हुनेछ ।

(छ) वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालयले नेपाल राजपत्रमा सूचना प्रकाशन गरी व्यक्तिगत प्रयोजनको लागि पैठारी गर्न पाउने भनी तोकेको तर यस सूचनामा उल्लेख नभएका मालसामानहरु कुनै यात्रुले पैठारी गरेमा लाग्ने महसुल लिई त्यस्तो सामान जाँचपास गरिनेछ । तर त्यस्तो सामानका हकमा दफा १ को उपदफा (४) बमोजिम मूल्य छुट सुविधा दिइने छैन ।

(ज) विदेशबाट फर्केका यात्रुले ल्याएको सामान अन्य व्यक्तिको नाममा जम्मा गर्न वा नामसारी गरी छुटाउन पाइने छैन ।

२. **ऋ मेम्बरका सम्बन्धमा:** उडानमा गएका वायु सेवाका ऋ मेम्बरले आफ्नो प्रयोगमा ल्याएका निजी सामान बाहेक कुनै पनि सामान ल्याउन पाउने छैन । ल्याएमा जफत हुनेछ ।

३. **बिदेश जाने नेपाली यात्रुका सम्बन्धमा:** (१) यात्रुले विदेश जाँदा आफ्नो प्रयोगका लागि दफा १ को उपदफा (१) बमोजिमका सामान सबै वा कुनै सामान लैजान पाउनेछ । यस्तो सामानमा भन्सार महसुल छुट हुनेछ ।

(२) नेपाली नागरिक विदेश जाँदा सौगातको रूपमा नेपालमा उत्पादन भएका पचास हजार रुपैया मूल्यसम्मका मालसामान (मनाही वा नियन्त्रित मालसामान बाहेक) कुनै महसुल नलगाई लैजान दिइनेछ ।

तर मूल्य अभिवृद्धि कर लाग्ने सामानमा कर बीजक तथा मूल्य अभिवृद्धि कर नलाग्ने सामानमा स्थायी लेखा नम्बर भएको बीजक पेश गरेमा यस उपदफा बमोजिमको मूल्यको सीमा बन्देज लागू हुने छैन ।

(३) एयरलाइन्सले यात्रुलाई साथै लैजान दिने तौलसम्मको नेपाली बजारमा खरिद गरिएका सामानहरु (मनाही

वा नियन्त्रित सामान बाहेक) लैजान चाहेमा तोकिएको कागजातहरू पेश गरी तोकिए बमोजिमको शुल्क र महसुल तिरी लैजान पाउनेछ । यसरी सामान लैजाँदा अग्रिम भुक्तानीको प्रमाण वा प्रतीतपत्र आवश्यक पर्ने छैन ।

४. सिमानामा ओहोरदोहोर गर्ने व्यक्तिले सुविधा नपाउने: (१) सिमानामा ओहोरदोहोर गर्ने व्यक्तिलाई यस सूचनामा उल्लेख भएका कुनै पनि सुविधा दिइने छैन ।

तर एकसय रुपैयाँ मूल्यसम्मका निजी प्रयोगका मालसामान साथै ल्याए वा लगेमा भन्सार प्रमुखले औचित्य हेरी महसुल नलिइ छाड्न सक्नेछ ।

(२) उपदफा (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि भारतमा अध्ययन गर्ने नेपाली विद्यार्थीहरूले आफ्नो साथमा लगेको वा ल्याएको ट्याबलेट वा ल्यापटप वा कम्प्युटरमध्ये कुनै एक थानमा महसुल लाग्ने छैन ।

५. गैर आवासीय नेपाली यात्रुको हकमा लागू हुने:- गैर आवासीय नेपाली यात्रुको हकमा दफा १ को उपदफा (१), (२) र (३) तथा दफा (३) को व्यवस्था लागू हुनेछ । त्यस्तो व्यक्तिले आफू गैर आवासीय नेपाली भएको प्रमाण पेश गर्नु पर्नेछ ।

परिच्छेद-२
विदेशी यात्रुका लागि

६. अन्तर्राष्ट्रिय हवाई उडानबाट आउने जाने विदेशी यात्रुहरुको लागि: (१) अन्तर्राष्ट्रिय हवाई उडानबाट आउने, जाने विदेशी यात्रुले पछि फिर्ता ल्याउने वा लैजाने शर्तमा निजी प्रयोगका चलनचल्तीमा ल्याएका देहायका पुराना सामान ल्याउंदा वा लैजांदा महसुल छुट हुनेछ :-

- (क) बाइनाकुलर (दूरविन) गोटा एक ।
- (ख) ट्यावलेट वा ल्यापटप गोटा एक, भिडियो क्यामरा गोटा एक, क्यामरा गोटा एक ।
- (ग) पोर्टेबुल म्युजिक सिष्टम एक सेट र सोमा प्रयोग हुने सी.डी., टेप जस्ता रेकर्डेड मिडियाहरु दश थान ।
- (घ) लुगाफाटाहरु, बरविछ्यौना, कसन तसन, घर गृहस्थीका पुराना सामानहरु ।
- (ङ) पेराम्बुलेटर गोटा एक, ट्राइसाइकल एक ।
- (च) साइकल एक ।
- (छ) घडी एक ।
- (ज) सेलुलर मोवाइल फोन एक ।
- (झ) निम्न बमोजिमका पेशाकर्मीले आफूले चलनचल्तीमा ल्याएका निम्न बमोजिमका उपकरणहरु:
 - (१) कर्मीले काम गर्नको निमित्त ल्याएको ज्यावल बढीमा एक सेट ।
 - (२) डाक्टर वा वैद्यले काम गर्नको निमित्त ल्याएको सामान्य किसिमको यन्त्र, औजारहरु र

औषधीहरु तथा सम्बन्धित विशेषज्ञले प्रयोग गर्ने आवश्यकीय सामानहरु ।

- (३) गवैयाको गाना बजानाको यन्त्र एवं गाना बजाना सम्बन्धी आवश्यक सामान ।
 - (४) खेलाडीको खेलको सामान ।
 - (५) माछा मार्ने रड ।
- (ज) विदेशी यात्रुले आफ्नो साथमा पचास ग्रामसम्म सुनको गहना र सय ग्रामसम्म चाँदीका गहना ल्याउन पाउनेछन् ।

(२) उपदफा (१) मा उल्लिखित मालसामानका अतिरिक्त मनाही र नियन्त्रित मालसामान बाहेक विदेशी यात्रुले ल्याउने लैजाने सामानहरु भन्सार प्रमुखले औचित्य हेरी बिना महसुल वा कानून बमोजिम लाग्ने महसुल लिई ल्याउन, लैजान दिन सक्नेछ ।

(३) पासपोर्ट लिई आउने जाने विदेशी यात्रुहरुले ल्याउने देहायको मालसामानमा भन्सार महसुल लाग्ने छैन:

- (क) मदिरा १.१५ लिटरसम्मको बोटल एक वा वियर बाह्र क्यानसम्म ।
- (ख) चुरोट दुइसय खिल्ली, सिगार पचास खिल्ली, टोबाको दुइसय पचास ग्रामसम्म ।
- (ग) स्टिल क्यामराको फिल्म पन्ध्र गोटा र मुभी क्यामराको फिल्म बाह्र गोटासम्म ।
- (घ) दश हजार रुपैयाँ मूल्यसम्मका औषधी (नेपालमा पैठारी गर्न मनाही भएका औषधीहरु बाहेक) ।
- (ङ) पाँच हजार रुपैयाँ मूल्यसम्मका खानेकुराहरु (टिन प्याक समेत) ।

(च) दुई हजार रुपैयाँ मूल्यसम्मका ताजा फलफूल ।

(४) विदेशी यात्रुले नेपालबाट लैजान सक्ने सौगातको हकमा निजले नेपालमा विदेशी मुद्रा सटही सम्बन्धी कारोवार गर्ने बैंक वा त्यस्तो विदेशी मुद्रा सटही गर्न तोकिएको अधिकृत डिलरसँग विदेशी मुद्रा सटही गरेको प्रमाणित हदसम्म नेपाली बजारमा खरिद गरिएका मालसामान बिना इजाजत पत्र (निकासीमा बन्देज लागेको बाहेक) लैजान वा पठाउन सक्नेछ ।

(५) विदेशी यात्रुले उपदफा (४) मा तोकिएका मालसामानका अतिरिक्त नेपालमा उत्पादन भएका वा नेपाली बजारमा खरिद गरिएका मूल्य पचास हजार रुपैयाँसम्मका मालसामानहरु (निकासीमा बन्देज लगाएका बाहेक) आफूसाथ लैजान वा पठाउन सक्नेछ ।

तर मूल्य अभिवृद्धि कर लाग्ने सामानमा कर बीजक तथा मूल्य अभिवृद्धि कर नलाग्ने सामानमा स्थायी लेखा नम्वर भएको बीजक पेश गरेमा यस उपदफा बमोजिमको मूल्यको सीमा बन्देज लागू हुने छैन ।

७. **माल सामान जफत हुने** :- कुनै यात्रुले भन्सारमा घोषणा नगरी कुनै सामान लुकाई छिपाई ल्याउने वा लैजाने प्रयत्न गरेमा वा यस सूचनाको प्रतिकूल हुने गरी कुनै सामान ल्याएमा वा लैजान खोजेमा त्यस्तो सामान जफत गरी प्रचलित कानून बमोजिम कारवाही हुनेछ ।
८. यो सूचनामा भएको व्यवस्थाका सम्बन्धमा कुनै द्विविधा परेमा भन्सार विभागका महानिर्देशकको निर्णय अन्तिम हुनेछ ।
९. **खारेजी:** नेपाल राजपत्र भाग ५, खण्ड ५८, अतिरिक्ताङ्क ३२, २०६५ साल कार्तिक १ गते प्रकाशित यस मन्त्रालयको सूचना खारेज गरिएको छ ।

४. निकासी पैठारी सम्बन्धी बाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालयको सूचना

नेपाल राजपत्र भाग ५, खण्ड ५९, संख्या २८ मिति २०६६।७।१६

भाग-५

नेपाल सरकार

बाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालयको

सूचना- १

नेपाल सरकारले निकासी पैठारी (नियन्त्रण) ऐन, २०१३ को दफा ३ को उपदफा (१) ले दिएको अधिकार प्रयोग गरी देहायका वस्तुको निकासी पैठारीमा देहाय बमोजिम पूर्ण वा परिमाणात्मक बन्देज लगाउने र देहायका वस्तुको निकासी पैठारी गर्दा देहाय बमोजिमका शर्त पालना गर्नुपर्ने गरी यो आदेश जारी गरेको छ ।

१. निकासीका लागि पूर्ण बन्देज लगाएका वस्तुहरु:

(क) पुरातात्विक, ऐतिहासिक तथा धार्मिक महत्वका वस्तुहरु

(१) विदेशी तथा स्वदेशी सिक्का,

(२) देवी-देवताको मूर्ति, ताडपत्र तथा भोजपत्र

(३) पौवा

(ख) अनुसूची १ मा उल्लेख भएबमोजिमका संरक्षित वन्यजन्तु, संरक्षित वन्यजन्तुका आखेटोपहार तथा संकटापन्न वन्यजन्तुहरु ।

(ग) मादक तथा लागू पदार्थहरु :

गाँजा, अफिम, चरेस जस्ता UN Conventon Against Traffic in Narcotic Drugs and Psychotropic Substance, 1988 र Single Convention on Narcotics Drgus, 1961 मा परिभाषा गरिए बमोजिमका मादक तथा लागू पदार्थहरु ।

(घ) विष्फोटक तथा खरखजानाका वस्तुहरु

(१) विष्फोटक पदार्थ र त्यसलाई चाहिने फ्यूज वा फ्यूजको लागि चाहिने वस्तु

(२) जगी खरखजाना तयारीको लागि चाहिने पदार्थहरु

(ड) औद्योगिक मेशिनरी, पार्टपुर्जा तथा कच्चा पदार्थ

(१) काँचो छाला (ड्राई साल्टेड समेत)

(२) कच्चा ऊन तथा जंगली जीव जन्तुको रौं

(३) औद्योगिक मिल मेशिनरीहरु र सोका पार्टपुर्जाहरु

तर,

(१) कुनै उद्योगले पैठारी आयात गरेको मिल मेशिनरीहरु सो उद्योगको प्रयोगमा नआउने भई अन्य मुलुकमा विक्री गर्न चाहेमा वा उद्योग नै वनद गरेमा दुइपक्षीय सन्धीमा प्रतिकूल असर नपर्ने गरी उद्योग विभागको सिफारिसमा निकासी गर्न दिइनेछ ।

(२) कुनै उद्योगले पैठारी गरेको कच्चापदार्थ आफ्नो उत्पादनमा प्रयोग नहुने भई विदेशमा विक्री गर्न चाहेमा दुइपक्षीय सन्धीमा प्रतिकूल असर नपर्ने गरी सम्बन्धित विभागको सिफारिसमा निकासी गर्न दिइनेछ ।

(३) कुनै उद्योगले पैठारी गरेको मिल, मेशिनरी,, कच्चापदार्थ र पार्टपुर्जाहरु सो उद्योगमा प्रयोग नहुने भएको वा गुणस्तर नमिलेको कारणले सोही प्रकारको अर्को मालवस्तु पैठारी गर्ने गरी निकासीकर्तालाई नै फिर्ता पठाउनु परेमा सम्बन्धित विभागको सिफारिसमा निकासी गर्न सकिनेछ ।

(च) जैवीक विविधता र वातावरण संरक्षणसंग सम्बन्धित वन पैदावार लगायतका वस्तुहरु

(१) पाँच औले (*Dactylorhiza hatagirea*) र ओखरको रुखको वोक्रा (*Juglans regia*)

(२) सम्बन्धित निकायको स्वीकृत वेगर र विना प्रशोधनका देहायका जडीवुटीहरु:-

- (क) जटामसी (*Nardostachys grandiflora*)
- (ख) सर्पगन्ध (*Rauwolfia serpentina*)
- (ग) सुगन्धवाल (*Valeriana Jatamansi*)
- (घ) भ्याउ (*Lichen spp*)
- (ङ) तालीस पत्र (*Abies spectabilis*)
- (च) लौठ सुल्ला (*Taxus spp*)
- (छ) सुगन्ध कोकिला (*Cinnamomum glaucescens*)

(३) देहायका गोलिया तथा चिरान काठ:-

- (क) साल (*Shorea robusta*)
- (ख) सतिस साल (*Dalbergia latifolia*)
- (ग) विजयसाल (*Pterocarpus marsupium*)
- (घ) ओखर (*Juglans regia*)
- (ङ) जंगली सिसौ

तर आफ्नो निजी जग्गामा उत्पादन गरिएको सिसौ (जंगली सिसौ बाहेक), टिक, युकालिप्टसको गोलिया तथा चिरान काठ जिल्ला वन कार्यालयको सिफारिसमा निकासी गर्न पाइनेछ ।

(४) प्रशोधन नगरिएको शिलाजित (*Rock Exudat*)

(५) यार्सागुम्बा (*Cordyceps sinensis*) र कुट्की (*Picrorhiza scrophulariifolia*) वन

विभागको स्वीकृति लिएरमात्र निकासी गर्न पाइनेछ ।

(६) सुनगाभा/जिवन्ती (Orchids), रक्तचन्दन लगायतका CITES अनुसूचीमा सूचीकृत वनस्पतिहरुको हकमा CITES महासन्धीको प्रावधान अनुसार हुनेछ ।

(छ) आपूर्ति तथा वितरणमा उचित व्यवस्था गर्न आवश्यक भएका देहायका पेट्रोलियम पदार्थहरु

- (१) पेट्रोल
- (२) डिजेल
- (३) मट्टितेल
- (४) एल. पी. ग्याँस
- (५) हवाई इन्धन (अन्तर्राष्ट्रिय उडानमा संलग्न हुने वायुयानले प्रयोग गर्ने इन्धन वाहेक) ।

२. निकासीमा परिमाणात्मक बन्देज लागेका वस्तुहरु

- (१) धान
- (२) चामल
- (३) गहुँ
- (४) चिनी (यूरोपेली संघबाट कोटामा प्राप्त हुने वाहेक),
- (५) दालजन्य वस्तुहरु (रहर) ।

नोट: देशको आपूर्ति स्थितिलाई मध्यनजर राखी माथि उल्लिखित सूचीमा यस मन्त्रालयले हेरफेर गर्न सक्नेछ ।

३. निकासी सम्बन्धी विशेष व्यवस्था:

(क) स्वीकृत वैकिङ्ग प्रणाली अन्तर्गत भुक्तानी हुने गरी अमेरिकी डलर ५,००० मूल्यसम्मको वस्तु र विना भुक्तानी अमेरिकी डलर ५०० मूल्यसम्मको वस्तु हुलाक पुलिन्दाबाट निकासी गर्न सकिनेछ । सोभन्दा बढी मूल्यको निकासीको लागि वाणिज्य विभागबाट इजाजत लिनुपर्नेछ ।

- (ख) क्षेत्रगत आधारमा कुनै अन्तर्राष्ट्रिय प्रतिष्ठित वस्तु उत्पादक कम्पनीले निर्दिष्ट गरेको क्षेत्रको लागि वितरकको रूपमा तोकिएको नेपाली एजेन्सीले उक्त उत्पादक कम्पनीको वस्तु विना इजाजत सो मुलुकमा निर्यात गर्न पाउनेछ ।
- (ग) निकासी गर्न प्रतिबन्ध नलागेका वस्तुहरु खुला रूपमा निकासी गर्न दिइनेछ ।
- (घ) निकासी गर्न कुनै निकायको सिफारिस आवश्यक पर्ने भनी प्रचलित कानूनमा उल्लेख भएकोमा सोही बमोजिम हुनेछ ।

४. पैठारीका लागि पूर्ण बन्देज लागेका वस्तुहरु

- (क) गाँजा, चरेस, अफिम, मर्फिन जस्ता स्वास्थ्यको निमित्त हानिकारक लागू तथा मादक पदार्थहरु,
- (ख) गोमाँस,
- (ग) नेपाल सरकारले समय समयमा नेपाल राजपत्रमा सूचना प्रकाशन गरी तोकिएका हानिकारक एजो रंगहरु,
- (घ) प्लाष्टिकका भुत्राहरु र २० माइक्रोनभन्दा कम मोटाइका प्लाष्टिकका भोला तथा शीट (Sheet) ।
- (ङ) बढी कार्वन फाल्ने Incandescent light bulbs,
- (ड१) स्ट्रकलेक्टर वा वेलर विनाको कम्वाइण्ड हाभेष्टर,
- (च) अन्य प्रचलित कानून बमोजिम बन्देज गरिएका वस्तुहरु ।

५. इजाजतपत्र वा स्वीकृति पत्रको आधारमा मात्र पैठारी गर्न सकिने वस्तुहरु:

- (क) अनुसूची-२ मा उल्लेख भए बमोजिमका लागू तथा मनोद्विपक औषधी र सोको सहायक रसायन (गृह मन्त्रालयको सिफारिसमा)

- (ख) हातहतियार र विष्फोटक पदार्थहरू (गृह मन्त्रालयको सिफारिसमा) अनुसूची-३ मा उल्लेख भएबमोजिम विष्फोटक पदार्थहरू बनाउन चाहिने आवश्यक सामानहरू, वन्दुक र वन्दुकका गोलीहरू, कागज बाहेकका केपहरू (Capes) र अन्य विष्फोटक पदार्थहरू तथा हातहतियारहरू,
- (ग) देहायका रेडियो यन्त्र बाहेक वायरलेस, वाकीटकी, प्रसारण रिसिभर, लिङ्ग रेडियो उपकरण जस्ता रेडियो उपकरण र अन्य यस्तै शब्दवाहक, संवादवाहक, दृश्यवाहक, तथ्याङ्कवाहक, रेडियो यन्त्रहरू (सूचना तथा सञ्चार मन्त्रालयको सिफारिसमा)
- (१) GSM मोबाइल फोन सेट
- (२) WLL टेलिफोन सेट
- (३) नेपाल दूरसंचार प्राधिकरणबाट GMPCS को लाइसेन्स प्राप्त सेवा संचालनको स्याटेलाइट नेटवर्कमा आवद्ध हुने स्याटेलाइट टेलिफोन सेट ।
- (घ) परिमाणात्मक बन्देज लागेको वस्तु: पोस्तादाना

६. पैठारी सम्बन्धी विशेष व्यवस्था:

- (क) वातावरणमा प्रतिकूल प्रभाव पार्ने पदार्थहरूको पैठारी सम्बन्धमा कुनै आदेश जारी गरेको भए सोही अनुसार हुनेछ ।
- (ख) देहायका वस्तु समुन्द्रपार मुलुकबाट विना पैठारी इजाजतपत्र तथा विना प्रतीतपत्र वा भुक्तानी वेगर पैठारी गर्न पाइनेछ:
- (१) नेपाल सरकारका कार्यालय, सार्वजनिक संस्थान, सामाजिक संस्था वा प्रतिष्ठानले पैठारी गर्ने वस्तुहरू तथा सम्बन्धित मन्त्रालयको सिफारिसमा नेपालमा संचालित आयोजनाको

नाममा पैठारी गरिने सम्भौतामा उल्लिखित
Bill of Quantity बमोजिमका वस्तुहरु,

- (२) कुनै व्यक्ति वा संस्थाले नेपालमा रहेका अशक्त विरामीलाई औषधोपचारको निम्त उपहार स्वरुप पठाएका आकस्मिक औषधीहरु,
- (३) प्रसार प्रसारको लागि पठाएका पोष्टर, क्यालेण्डर जस्ता प्रिण्टेड सामग्रीहरु,
- (४) कुनै व्यक्तिले विदेशी सरकार वा अन्तर्राष्ट्रिय संस्थाको निमन्त्रणा, सभा, सम्मेलन बैठक आदिमा भाग लिई उपहार वा पुरस्कार स्वरुप प्राप्त गरेको अमेरिकी डलर १००० सम्मको वस्तु,
- (५) कुनै मित्र राष्ट्र वा अन्तर्राष्ट्रिय वा क्षेत्रीय संघ, संस्था सामाजिक संस्था वा व्यक्तिले सम्बन्धित मन्त्रालयको स्वीकृतिमा नेपालमा नाफा आर्जन गर्ने उद्देश्य नभएका सेवामूलक संघ, संस्थालाई प्रदान गर्ने उपहार, चन्दा, अनुदानका सामानहरु,
- (६) संयुक्त/विदेशी लगानीमा संचालित उद्योगले सम्भौता बमोजिम पूँजी लगानी वापत पैठारी गरेका मेशिनरी सामान र कच्चा पदार्थहरु (उद्योग विभागको सिफारिसमा),
- (७) नेपालमा संचालन भएका आयोजना तथा संयुक्त/विदेशी लगानीमा सम्भौता अन्तर्गत कार्यरत विदेशी व्यक्ति वा विदेशी लगानीकर्ताले निजी प्रयोजनकालागी पैठारी गरेको सामान (सम्बन्धित मन्त्रालयको सिफारिसमा),
- (८) अमेरिकी डलर १,००० सम्मका कुनै कम्पनी वा फर्मको चिन्ह अङ्कित विज्ञापन, लेवल, स्टीकर र नमूना सामग्रीहरु,
- (९) विदेशी कम्पनी, संयुक्त लगानीका कम्पनी वा विदेशी एयरलाइन्सका प्रधान कार्यालयले

नेपालस्थित प्रतिनिधि कार्यालय, शाखा कार्यालय वा जनरल सेल्स एजेन्ट (जि.एस.ए.) जस्ता रजिष्टर्ड फर्महरुलाई कार्यालय संचालनका लागि पठाएका अमेरिकी डलर ५,००० सम्मका कार्यालय सामानहरु,

(१०) कुनै मित्रराष्ट्र वा अन्तर्राष्ट्रिय वा क्षेत्रीय संघ संस्थाले आफ्नो प्रयोगका लागि पैठारी गरेका नेपाल सरकार, अर्थ मन्त्रालयले भन्सार महसुल तथा मूल्य अभिवृद्धि कर छुट दिएका सामानहरु ।

७. स्वीकृत वैकिङ्ग प्रणाली अन्तर्गत भुक्तानी हुने गरी अमेरिकी डलर ५००० मूल्यसम्मको वस्तु र विना भुक्तानी अमेरिकी डलर २०० मूल्यसम्मको सामान हुलाक पुलिन्दावाट पैठारी गर्न सकिनेछ । वैकिङ्ग प्रणाली अन्तर्गत भुक्तानी भई पैठारी भएको सामानको हकमा माथि उल्लिखित मूल्यभन्दा बढी मूल्यको पैठारीका लागि वाणिज्य विभागवाट इजाजत लिनु पर्नेछ । विना भुक्तानी पैठारी भएको सामानको हकमा माथि तोकिएभन्दा बढी मूल्यको वस्तु पैठारी भएमा बढी मूल्य जतिमा शतप्रतिशत पैठारी इजाजत दस्तुर लिई वाणिज्य विभागले सो वस्तु लैजान स्वीकृत दिन सक्नेछ ।
८. यस सूचनामा अन्यथा उल्लेख भएकोमा वाहेक नेपाल सरकारको स्वीकृति वेगर, इजाजतपत्र अथवा नेपाल राष्ट्र वैङ्गवाट स्वीकृति वैकिङ्ग प्रणालीका कागजात वाहेक, कुनै पनि वस्तु सोभै निकासी पैठारी गर्न पाइनेछैन ।
९. पर्वतारोहण दल वा अध्ययन वा अनुसन्धान दलले पैठारी गर्ने सामानहरु सम्बन्धित मन्त्रालयको सिफारिसमा मात्र पैठारी गर्न पाइनेछ ।
१०. नेपालको वाटो गरी पुनः अर्को मुलुकमा निकासी गर्ने र नेपालको वाटो भई पुनः आफ्नो देशमा फिर्ता लैजाने वस्तुहरुको लागि सम्बन्धित मन्त्रालयको सिफारिसमा वाणिज्य विभागले ट्रान्जिट सुविधा उपलब्ध गराउनेछ, र यस्तो सुविधा पर्वतारोहण दलको लागि मात्र दिईनेछ ।

११. यस सूचनामा उल्लेख भएका विषय बाहेक निकासी तथा पैठारीका सम्बन्धमा कुनै द्विविधा परेमा औचित्य हेरी यस मन्त्रालयले निर्णय गरे बमोजिम हुनेछ ।
१२. प्रचलित नेपाल ऐन, नियम वा नेपाल सरकारको आदेशबाट निकासी पैठारीका लागि बन्देज तथा नियन्त्रण गरिएकोमा सोही अनुसार हुनेछ र नेपाल राष्ट्र बैङ्कबाट निकासी पैठारी सम्बन्धमा प्रचलित ऐन, नियम तथा यस सूचनासंग नवाभिने गरी जारी गरेको आदेश तथा मौद्रिक नीति अनुसार जारी भएका सूचनाको हकमा सोही बमोजिम हुनेछ ।

अनुसूची-१
(प्रकरण १ को खण्ड (ख) संग सम्बन्धित)
संरक्षित वन्यजन्तु, संरक्षित वन्यजस्तुका आखेटोपहार तथा संकटापन्न वन्यजन्तु

१. संरक्षित वन्यजन्तु

(क) स्तनधारी जन्तु (म्यामल्स)

१. आसामी रातो वाँदर	▪ (मकाका आसमेन्सीस)
२. सालक	▪ (म्यानिस क्रसिकडाटा र म्यानिस पेन्टाडक्टाइल)
३. हिसपिड खरायो	▪ (क्याप्रोलागस हिसपिडस)
४. सोंस	▪ (प्लानिस्टा ग्यन्जेटिका)
५. ब्वाँसो	▪ (क्यानिस लुपस)
६. हिमाली रातो भालु	▪ (असर्स अक्टस)
७. हाब्रे (रेड पाण्डा)	▪ (आइलुरस फल्जेन्स)
८. लिङ्गसाड	▪ (प्राओनोडन पार्डिकलर)
९. हुँडार	▪ (हाइना हाइना)
१०. चरी वाघ (लेपर्ड क्याट)	▪ (फेलिल बेंगालेन्सिस)
११. लिक्स	▪ (फेलिस लिक्स)
१२. ध्वाँसे चितुवा	▪ (निओफेलिस नेबुलोसा)
१३. वाघ	▪ (पान्थेरा टाइग्रिस)
१४. हिउँ चितुवा	▪ (पान्थेरा अन्सिय)
१५. जङ्गली हात्ती	▪ (इलेफस माक्सिमस)
१६. गैडा	▪ (रायनोसिरिस युनिकर्निस)
१७. सानोजातको बादेल	▪ (सस सल्मानस)
१८. कस्तुरी मृग	▪ (मस्चस मस्चिफेरस)
१९. वार्हिसंगा	▪ (सरभस ड्भाउसेली)
२०. गोरवाइसन	▪ (वस गौरस)
२१. याक नाक	▪ (वस ग्रनियन्स)
२२. अर्ना	▪ (बुवालस बुवालिस)

२३. नायन	▪ (ओभिस आममन)
२४. चिरु	▪ (पान्थोलप्स हडसोनी)
२५. कृष्णसार	▪ (एन्टिलोप सर्भिकार्पा)
२६. चौका	▪ (टेट्राकर्निक क्याड्रिकर्निस)
(ख) पंक्षी (एभ्स)	
१) कालो स्टक	▪ (सिकोनिया नाइग्रा)
२) सेतो स्टर्क	▪ (सिकोनिया सिकोनिया)
३) सारस	▪ (ग्रस ग्रस)
४) चीर	▪ (क्याट्टिएस वालिचाई)
५) डाँफे	▪ (लोफोफोरस इम्पिजासन)
६) मोनाल	▪ (ट्रागोपान साटाइरा)
७) खर मुजुर	▪ (युपोडोटिस बेङ्गालेन्सिस)
८) सानो खर मजुर	▪ (साइफिओटाइडस इन्डिका)
९) ठूलो धनेश	▪ (बुसेरस वाइकर्निस)
(ग) घसने जातका जन्तु (रेपटायल्स)	
१. अजिङ्गर	▪ (पाइथन स्पिसिज)
२ घडियाल गोही	▪ (ग्याभियालिस ग्यान्जेटिकस)
३. सुन गोहोरा	▪ (भारानस फ्लाभेसेन्स)

२. संरक्षित वन्यजन्तुका आखेटोपहार

स्पष्टिकरण: यस सूचनाको प्रयोजनको लागि “आखेटोपहार” भन्नाले अति सङ्गटापन्न वा सङ्गटापन्न वन्यजन्तुको मृत शरीर वा शरीरको चिन्न सकिने अवस्थामा रहेको कुनै अंश वा अंग वा शरीरको कुनै पदार्थ वा त्यस्तो पदार्थको समिश्रणबाट बनेको वा तयार भएको कुनै पनि वस्तु सम्झनु पर्छ ।

३. सङ्गटापन्न वन्यजन्तुहरु

सङ्गटापन्न वन्यजन्तु तथा वनस्पतिको अन्तर्राष्ट्रिय व्यापार महासन्धी (Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora (CITES) को अनुसूची १ मा उल्लिखित देहायका वन्यजन्तुहरु

(क)	स्तनधारी प्राणी		
सि.नं.	नेपाली नाम	वैज्ञानिक नाम	अंग्रेजी नाम
१.	हात्रे	Ailurus fulgens	Red panda
२.	गौरी गाई	Bos gaurus	Gaur
३.	जंगली चोरी	Bos grunniens (mutus)	Wild Yak
४.	ब्बाँसो	Canis lupus	Grey wolf
५.	हिस्पीड खरायो	Caprolagus hispidus	Hispid Hare
६.	बाह्रसिंगे	Cervus duvaucelii	Swamp Deer
७.	हात्ती	Elephas maximus	Asiatic Wild Elephant
८.	चरी बाघ	Felis (Prionailurus) bengalensis	Leopard cat
९.	छिन्नविरे विरालो	Felis (pardofelis) marmorata	Marble cat
१०.	सुनौलो विरालो	Felis (Catopuma) temmincki	Golden cat
११.	ओत	Lutra lutra	Otter
१२.	काठे भालु	Melursus Ursinus	Sloth Bear
१३.	कस्तुरी मृग	Moschus chrysogaster	Musk Deer
१४.	घोरल	Naemorhedus goral	Himalayan Goral
१५.	थार	Naemorhedus sumatraensis	Himalayan Serow
१६.	ध्वाँसे चितुवा	Neofelis nebulos	Clouded Leopard

१७.	नायन	Ovis ammon hodgsonii	Great Tibetan sheep
१८.	पाटेवाघ	Panthera tigris tigris	Royal Bengal Tiger
१९.	चितुवा	Panthera pardus	common, Leopard
२०.	हिउँ चितुवा	Uncia Uncia	Snow Leopard
२१.	चिरु	Pantholops hodgsoni	Tibetan Antelope
२२.	सोस	Platanista gangetica	Gangetica Dolphin
२३.	लिङसाङ	Prionodon pardicolor	Spotted Lingsang
२४.	एक सिङ्गे गैडा	Rhinoceros unicornis	One horned Rhino
२५.	हिमाली कालो भालु	Selenarctos (Ursus) thibetanus	Himalayan Black Bear
२६.	पुङ्के बँदेल	Sus Salvanius	Pygmy Hog
२७.	लङ्गुर बाँदर	Semenopithecus entellus	Hanuman Langur
२८.	खैरो भालु	Ursus arctos	Brown Bear

(ख) पंक्षीहरु

सि.नं.	नेपाली नाम	वैज्ञानिक नाम	अंग्रेजी नाम
१.	धनेश	Aceros nipalensis	Rufous Necked Hornbill
२.	हरियो टाउके हाँस	Anas platyrhynchos	Laysan Teal (Mallard)
३.	चील	Aquila heliaca	Imperial Eagle
४.	वुस्टार्ड (गोडावण)	Ardeotis nigriceps	Great Indian Bustard
५.	राज धनेश	Buceros bicornis	Great Pied Hornbill
६.	चीर कालिज	Catreus Wallichii	Cheer pheasant
७.	सेतो गरुड	Ciconia ciconia	White Stork
८.	खर मजुर	Epodotis bengalensis	Bengal Florican
९.	बाज	Falco jugger	Lagger Falco

१०.	बाज	Falco pelegrioides	Barbary Falco
११.	शाही बाज	Falco peregrinus	Peregrine
१२.	क्याङ्कुरुड	Grus nigricollis	Black Necked Crane
१३.	सेतो पुच्छरे चील	Haliaeetus albicilla	White tailed Eagle
१४.	डाँफे	Lophophorus impejanus	Himalayan Monal
१५.	रातो टाउके हाँस	Rhodonessa caryophyllacea	Pink headed Duck
१६.	हिउँ कुखुरा	Tetraogallus tibetanus	Tibetan snowcock
(ग) सरिसृप (घसने प्राणी)			
सि.नं.	नेपाली नाम	वैज्ञानिक नाम	अंग्रेजी नाम
१)	कटैया	Aspidetretes gangeticus	Ganges Softshell Turtle
२)	बडहर/कटैया	Aspideretes hurum	Peacock Softshell Turtle
३)	मगर गोही	Crocodylus palustris	Mugger Crocodile
४)	घडियाल गोही	Gavialis gangeticus	Gharial Crocodile
५)	ठोटरी	Kachuga tecta	Indian Roofed Turtle
६)	ठोटरी	Melanchelys tricarinata	Tricarinate Hill turtle
७)	अजिङ्गर	Python molurus	Asiatic rock python
८)	सुन गोहोरो	Varanus flavescens	Golden Monitor Lizard

नोट: CITES को अनुसूची १ मा सूचीकृत वन्यजन्तुहरूको अनुसन्धान, शैक्षिक प्रदर्शन वा चिडियाखानामा राख्ने जस्ता गैर व्यवसायिक प्रयोजनको लागि निकासी वा पैठारी गर्दा राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभागको पत्र अनिवार्य हुनेछ ।

४. CITES को अन्य अनुसूचीमा समावेश भएका वन्यजन्तुहरूको निकासी वा पैठारी गर्दा राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभागबाट नियमानुसार दिइएको कागजात पेश गर्नुपर्नेछ ।

अनुसूची - २
(प्रकरण ५ को खण्ड (क) संग सम्बन्धित)
लागु तथा मनोद्विपक औषधि र सोको सहायक रसायन

(क) लागु तथा मनोद्विपक औषधी

तालिका - १

खण्ड (क)

१.	एसिटोर्फिन
२.	एसिटाइल अल्फा मिथाइन फेन्टालिन
३.	एसिटाइल मिथाडोल
४.	अल्फेन्टानिल
५.	एलाइलप्रोडिन
६.	एफासिटाइल मिथाडोल
७.	अल्फामेप्रोडिन
८.	अल्फामिथाडोल
९.	अल्फामिथाइल फेन्टानिल
१०.	अल्फा मिथाइल थायोफेन्टानिल
११.	अल्फाप्रोडिन
१२.	एनिलेरिडिन
१३.	वेन्जेथिडिन
१४.	वेन्जाइल मर्फिन
१५.	बेटासिटाइल मिथाडोल
१६.	बेटा हाइड्रोक्सीफेन्टानिल
१७.	बेटा हाइड्रोक्सी थ्री मिथाइल फेन्टानिल
१८.	बेटा मेप्रोडिन
१९.	बेटामिथाडोल
२०.	वेजिप्रोडिन
२१.	वेजिट्रामाइड
२२.	क्यानाविस एण्ड क्यानाविस रेजिन
२३.	क्लोनिटाजिन
२४.	कोकालिफ
२५.	कोकेन

२६.	कोडोक्सिम
२७.	कन्सन्टेट अफ पपी स्ट्र
२८.	डेसोमर्फिन
२९.	डेस्ट्रोमोरेमाइड
३०.	डाइ एम्प्रोमाइड
३१.	डइ इथाइल थायाम्बुटिन
३२.	डाइफेनोक्सिन
३३.	डाइहाइड्रो इटोर्फिन
३४.	डाइहाइड्रो मर्फिन
३५.	डाइमिनोक्साडोल
३६.	डाइमिफेस्टानोल
३७.	डाइ मिथाइल थायाम्बुटिन
३८.	डाइ अक्साफेटाइल व्युटाइरेट
३९.	डाइफेनोक्सीलेट
४०.	डाइपिपानोन
४१.	ड्रोटेव्यानोल
४२.	इक्मोनिन
४३.	इथाइलमिथाइल थायाम्बुटिन
४४.	इटोनिटाजिन
४५.	इटोर्फिन
४६.	इटोक्सीरिडिन
४७.	फेन्टानिल
४८.	फ्युरेथिडिन
४९.	हिरोइन
५०.	हाइड्रोकोडोन
५१.	हाइड्रोमर्फिनोल
५२.	हाइड्रोमर्फोन
५३.	हाइड्रोक्सीपिथिडिन
५४.	आइसोमिथाडोन
५५.	केटोवेमिडोन
५६.	लेभोमिथोर्फान

५७.	लेभोमोरेमाइड
५८.	लेभोफेनासिल मर्फान
५९.	लेभोर्फानोल
६०.	मेटाजोसिन
६१.	मिथाडोन
६२.	मिथाडोन इन्टरमिडियट
६३.	मिथाइल डेसोर्फिन
६४.	मिथाइल हाइहाइड्रो मर्फिन
६५.	थ्रि मिथाइल थायोफेन्टानिल
६६.	थ्री मिथाइल थायोफेन्टानिल
६७.	मेटोपोन
६८.	मोरेमाइड इन्टरमिडियट
६९.	मर्फेरिडिन
७०.	मर्फिन
७१.	मर्फिन मिथोब्रोमाइड
७२.	मर्फिन यन् अक्साइड
७३.	यम् पि पि पि
७४.	माइरोफिन
७५.	निकोमर्फिन
७६.	नोरासाइडमिथाडोल
७७.	नर्लेभोर्फानोल
७८.	नर्मिथाडोन
७९.	नर्मर्फिन
८०.	नर्पिपानोन
८१.	ओपियम
८२.	अक्सार्कोडोन
८३.	अक्सीमर्फोन
८४.	पारा ल्फयूरोफेन्टानिल
८५.	पि ए पि ए पि
८६.	पिथिडिन
८७.	पिथिडिन इन्टरमिडियट ए

८८.	पिथिडिन इन्टरमिडियट बी
८९.	पिथिडिन इन्टरमिडियट सी
९०.	फोनाडोक्सान
९१.	फेनाम्प्रोमाइड
९२.	फेनाजोसिन
९३.	फेनोमर्फान
९४.	फेनोपेरिडिन
९५.	पिमिनोडिन
९६.	पिरिट्रामाइड
९७.	प्रोहेप्टाजिन
९८.	प्रोपेरिडिन
९९.	रेसिमिथोर्फान
१००.	रेसिमोरामाइड
१०१.	रेसिमर्फान
१०२.	रेमिफेन्टानिल
१०३.	सुफेन्टानिल
१०४.	थेबाकोन
१०५.	थेबेन
१०६.	थायोफेन्टानिल
१०७.	टिलिडिन
१०८.	ट्राईमेपेरिडिन
	खण्ड (ख)
१)	एसिटार्इल डाइहाइड्रोकोडिन
२)	कोडिन
३)	डेस्कट्रोप्रोपोक्सिफेन
४)	हाइहाइड्रोकोडिन
५)	इथाइल मर्फिन
६)	निकोकोडिन
७)	निकोडाइकोडिन
८)	नर्कोडिन
९)	फल्कोडिन

१०)	प्रोपिराम
	खण्ड (ग)
१)	कोडिन
२)	डाइहाइड्रोकोडिन
३)	इथाइल मर्फिन
४)	निकोडाइकोडिन
५)	नर्कोडिन
६)	फल्कोडिन
	खण्ड (घ)
१)	एसिटोर्फिन
२)	एसिटाइल अल्फ मिथाइल फेन्टानिल
३)	अल्फा मिथाइलथायोफेन्टानिल
४)	बेटा हाइड्रोक्सी श्री मिथाइल फेन्टानिल
५)	बेटा हाइड्रोक्सीफेन्टानिल
६)	क्यानाविस एण्ड क्यानाविस रेजिन
७)	डेसो मर्फिन
८)	इटोर्फिन
९)	हिरोइन
१०)	केटोबेमिडोन
११)	श्री मिथाइल फेन्टानिल
१२)	श्री मिथाइल थायोफेन्टानिल
१३)	यम् पि पि पि
१४)	पाराल्फ्यूराफेन्टानिल
१५)	पि इ पि ए पि
१६)	थायोफेन्टानिल
१७)	अल्फा मिथाइल फेन्टानिल
तालिका २	
खण्ड (क)	
१)	ब्रोलाम्फीटामिन
२)	क्याथिनोन
३)	इटिसाइक्लीडिन

४)	इटिप्टामिन
५)	लाइसर्जाइड (यल् एस् डी)
६)	साइलोसाइबिन
७)	रोलीसाइक्लीडिन
८)	टेनाम्फीटामिन
९)	टेनोसाइक्लीडिन
१०)	डि इ टी
११)	डि यम् ए
१२)	डि यम् एच पि
१३)	डि यम् टि
१४)	डि ओ इ टी
१५)	यन् हाइड्रोक्सी यम् डि ए
१६)	यम् डि इ
१७)	यम् डि यम् ए
१८)	मेस्कालिन
१९)	मिथ् क्याथिनोन
२०)	फोर मिथाइल एमिनोरेक्स
२१)	यम् यम् डि ए
२२)	फोर एम् टि ए
२३)	प्यारा हेक्साइल
२४)	पि इम् ए
२५)	साइलोसिन
२६)	यस् टि पि (डि ओ यम्)
२७)	टेट्राहाइड्रो क्यानाविनोल
२८)	टि यम् ए
	खण्ड (ख)
१)	एम्फीटामिन
२)	डेक्स एम्फीटामिन
३)	फेनिटाइलिन
४)	मेक्लोक्वालोन्
५)	मेट् एम्फीटामिन

६)	मेट्ट एम्फीटामिन रेसिमेट
७)	मेथाक्वालोन्
८)	मिथाइल फेनिडेट
९)	फेन्साइक्लीडिन
१०)	फेन्मीट्राजिन
११)	सेकोवार्विटल
१२)	ड्रोनाविनोल
१३)	जिपेप्रोल
१४)	एमिनेप्टीन
१५)	टु सि वि
	खण्ड (ग)
१)	एमोवार्विटल
२)	व्युप्रेनर्फिन
३)	व्यूटलविटल
४)	क्याथिन
५)	साइक्लोवार्विटल
६)	ल्फुनइट्राजेपाम
७)	ग्लुटेथिमाइड
८)	पेन्टाजोसिन
९)	पेन्टोवार्विटल
	खण्ड (घ)
१)	एलोवार्विटल
२)	अल्प्रजोलम
३)	एम्फीप्रामोन
४)	एमिनोरेक्स
५)	वार्विटल
६)	बेन्जफिटामिन
७)	ब्रोमाजेपाम
८)	ब्रोटीजोलाम
९)	क्यामाजेपाम
१०)	क्लोडायाजेपोक्साइड

११)	क्लोवाजाम
१२)	क्लोनाजेपाम
१३)	क्लोराजेपेट
१४)	क्लोटियाजेपाम
१५)	क्लोक्साजोलाम
१६)	डेलोराजेपाम
१७)	डाइजेपाम
१८)	इस्टाजोलाम
१९)	इथक्लोर्भिनोल
२०)	इथिनामेट
२१)	इथाइल लोफ्लाजेपेट
२२)	इटिलाम्फेटामिन
२३)	फेन्काम्फामिन
२४)	फेन्प्रोपोरेक्स
२५)	ल्फुडायजेपाम
२६)	ल्फुराजेपाम
२७)	जि एच् वि (गामा हाइड्रोक्सीब्यूटाइरिक एसिड)
२८)	हेलाजेपाम
२९)	हेलोक्साजोलाम
३०)	केटाजोलाम
३१)	लेफिटामिन
३२)	लोप्राजोलाम
३३)	लोराजेपाम
३४)	लोर्मेटाजेपाम
३५)	मिडाजेपाम
३६)	मेफेनोरेक्स
३७)	मेप्रोवामेट
३८)	मेसोकार्व
३९)	मिथाइल फेनोवार्बिटल
४०)	मिथिप्रिलोन
४१)	मिडाजोलाम

४२)	निमेटाजेपाम
४३)	नाइट्राजेपाम
४४)	नोडाजेपाम
४५)	अक्साजेपाम
४६)	अक्साजोलाम
४७)	फेन्डेमिट्राजिन
४८)	फेनोवार्बिटल
४९)	फेन्टर्मिन
५०)	पिनाजेपाम
५१)	पिप्राड्रोल
५२)	प्राजेपाम
५३)	पाइरोभालेरोन
५४)	सेक्व्यूटावार्बिटल
५५)	टेमाजेपाम
५६)	ट्रायाजोलाम
५७)	भिनाइलविटल
५८)	जोल्पीडेम
५९)	व्यूटोवार्बिटल

(ख)	लागू तथा मनोद्विपक पदार्थ उत्पादन गर्न अत्यावश्यक सहायक रसायन
	तालिका १
सि.नं.	विवरण
१.	एसिटिक एनहाईड्राइड
२.	एन-एसिटार्इलएन्थ्रानिलिक एसिड
३.	इफेडिन
४.	ईर्गोमेट्रिन
५.	ईर्गोटामार्इन
६.	आईसोसफाल
७.	लाइसाजिक एसिड
८.	३,४-- मिथलिनडाइअक्सिफिनाईल १-२ प्रोपेनन्

९.	नरईफेडिन
१०.	१- फिनाइन १-२ प्रपेनन्
११.	पिपरोनल
१२.	पोटासियम परम्याग्नेट
१३.	स्यूडोईफेडिन
१४.	सफ्रोल
	तालिका २
१)	एसिटोन
२)	एन्थ्रानिलिक एसिड
३)	ईथाईल एसिड
४)	हाईड्रक्लोराइड एसिड
५)	मिथाईल ईथाइल किटोन (एलईके)
६)	फिनाईल एसिटिक एसिड
७)	पिपरिडिन
८)	सल्फ्यूरिक एसिड
९)	टोलिन

अनुसूची - ३

(प्रकरण ५ को खण्ड (ख) संग सम्बन्धित)

विष्फोटक पदार्थ र विष्फोटक पदार्थहरू बनाउन चाहिने आवश्यक सामानहरू

<u>A</u>	
1.	Acremite (Like ANFO)
2.	Akaradite I (Diphenyl urea)
3.	Akaradite II (Methyldiphenylurea)
4.	Akaradite III (Ethyl diphenyl urea)
5.	Aluminium powder
6.	Amatex (mixture of TNT ammonium nitrate and RDS)
7.	Amato (mix. of ammonium nitrate & TNT in various composition mostly 80 & 20)
8.	Ammonium Azide
9.	Ammonium Nitrate
10.	Ammonium Perchlorate
11.	Ammonium Picrate
12.	ANFO
<u>B</u>	
13.	Baranol
14.	Baratol
15.	Barium Chlorate
16.	Barium perchlorate
17.	BEAF [1,2-bis(2,2-difluoro-2-nitroacetoxyethane)]
18.	Black powder
19.	Blasting caps
20.	BTNEN [bis (trinitroethyl) nitramine]
21.	BTTN [1,2,4 butanetriol trinitrate]
22.	Bulk salutes
23.	Butanetriol Trinitrate
24.	Butyl tetryl
<u>C</u>	
25.	Carbamite (Centradte I)
26.	Carbene
27.	Centralit I (Diethyldiphenyl urea)

28.	Centralit II (Diethyldiphenyl urea)
29.	Composition A (mix. of Hexogen & wax in various composition)
30.	Composition B (Hextol, Hexolite; composition of RDX & TNT)
31.	Copper acetylide
32.	Cordite (mix. of Nitroglycerine & NC for gun propellant)
33.	Cyanuric Triazide
34.	Cyclonite [RDX]
35.	Cyclotetramethylenetetranitramine [HMX]
36.	Cyclotol (mix. of RDX & TNT in compositions 50:50 & 70:30 - composition B)
37.	Cyclotrimethylene Trinitrosamine
D	
38.	DBX (mix. of Hexogen, ammonium nitrate, TNT & Al. Powder in 21:21:40:18)
39.	Detonating Cords
40.	Detonators
41.	Diaminephthalate
42.	Diaminotrinitrobenzene (DATB)
43.	Diazodinitrophenol (DDNP)
44.	Dibutylphthalate
45.	Diehylene glycol Dinitrate (DEGDN)
46.	Diglycerol Tetra Nitrate (Tetranitrodieglyceren)
47.	Dinitrodiephenylamine
48.	Dinitroethyleneura
49.	Dinitroglycerine [glycerol dinitrate]
50.	Dinitronaphthalene
51.	Dinitroorthocresol
52.	Dinitrophenol
53.	Dinitrophenolates
54.	Dinitrophenyl hydrazine
55.	Dinitroresorcinol
56.	Dinitropentano nitrile (DNPD)

57.	Dinitrophenoxiethylnitrate
58.	Dinitrophenylhydrazine
59.	Dinitrosobenzene
60.	Dinitrotoluene (DNT)
61.	Dioxyethylnitramine Dinitrate (Dina)
62.	Dipentaerythrol Hexanitrate
63.	Diphenylamine
64.	Diphenyleurathene
65.	Dipicramide
66.	Dipicrylamine
67.	Dynamite
<u>E</u>	
68.	Ednatol
69.	Erythrol Tetra nitrate
70.	Ethanolamine Dinitrate
71.	Ethriol Trinitrate
72.	Ethylene Diamine Dinitrate (EDDN)
73.	Ethylenedinitramine (EDNA)
74.	Ethy4, 4-dinitropentanoate (EDNP)
75.	Ethylene glycol dinitrate (EGDN)
76.	Ethylphenolurethane
77.	Ethylpierate (2,4,6 - Trinitrophenetol)
78.	Ethyltreyl (2, 4, 6-trinitrophenylethylnitramine)
<u>E</u>	
79.	Fulminate of mercury
80.	Fulminate of silver
81.	Fulminate of gold
82.	Fulminate of mercury
83.	Fulminate of platinum
84.	Fulminating silver
<u>G</u>	
85.	Gelatins
86.	Gelatinized nitrocellulose
87.	Glycerol Acetate Dinitrate

88.	Glycerol Dinitrate
89.	Graphite
90.	Guanidine Nitrate
91.	Guanidine Per chlorate
92.	Guanidine Picrate
93.	Gun Cotton
94.	Gun Powder
<u>H</u>	
95.	HBX (mixture of TNT, Hexogen & AL Powder)
96.	Hexamethylenetetramine, Dinitrate
97.	Hexamethylenetriperoxidediamine
98.	Hexanite
99.	Hexanitrozaobenzene
100.	2, 4, 6, 2', 4', 6' - Hexanitrodiphenyl
101.	2, 4, 6, 2', 4', 6' - Hexanitrodiphenylamine
102.	2, 4, 6, 2', 4', 6' - Hexanitrodiphenyloxide
103.	2, 4, 6, 2', 4', 6' - Hexanitrodiphenylsulphide
104.	Hexanitroethane
105.	Hexanitrostilbene
106.	Hexogen (Cyclo.1,3,5- trimethylene 2,4, 6- trinitramine; RDX)
107.	Hexolites
108.	Homocyclonite (HMX; name for Octogene)
109.	Hydrazine Nitrate
110.	Hydrazine Per chlorate
111.	Hydrazoic acid
<u>L</u>	
112.	Lead Acetylsalicylate
113.	Lead azide
114.	Lead Ethylhexoate
115.	Lead mannite
116.	Lead mononitroresorcinate
117.	Lead picrate
118.	Lead styphnate

M	
119.	Mannitol hex nitrate
120.	Mercury Fulminate
121.	Mercury tartrate
122.	Metadinitrobenzene
123.	Methyl 4,4-dinitropentanoate (MDNP)
124.	Methyl Nitrate
125.	Methylphenylurethane
126.	Metirl Trinitrate
127.	Minol-2[40% TNT, 40% ammonium nitrate, 20% aluminum)
128.	Monoethanolamine nitrate (MEAN)
N	
129.	Nitrocellulose
130.	Nitrogen trichloride
131.	Nitroglycerine
132.	Nitroglycide
133.	Nitro glycol (ethylene glycol dinitrate)
134.	Nitrogunadine (Picrite)
135.	Nitrosobutylglycerol Trinitrate)
136.	Nitro methane
137.	Nitro paraffin
138.	Nitro starch
139.	Nitro urea
140.	Nonel
O	
141.	Octogen (HMX)
142.	Octol (mix.of HMX & TNT in 77:23)
P	
143.	PBX (Plastic Bonded Explosive)
144.	Pentaerythrol Trinitrate
145.	PETN (pentaerythrol tetra nitrate)
146.	Pentolite
147.	Picramic Acid

148.	Picramide
149.	Picratol
150.	Picric Acid
151.	Picrite (nitro guanidine)
152.	PLX (95% into methane, 5% ethylenediamine)
153.	Polypropylene glycol
154.	Potassium dinitrobenzofurozane
155.	Potassium Chlorate
156.	Potassium nitroaminotetrazole
157.	Potassium per chlorate
158.	Potassium Nitrate
159.	Pyrotechnic compositions
160.	PYX [2,6- bis(picrylamino)] 3,5- dinitropyridine
<u>R</u>	
161.	RDX (cyclonite, hexogen, T4)
<u>S</u>	
162.	Safety Fuses
163.	Silver acetylde
164.	Silver azide
165.	Silver Fulminate
166.	Silver Styphnate
167.	Silver tetrazene
168.	Sulried explosive mixtures
169.	Smokeless powder
170.	Sodatol
171.	Sodium amatol
172.	Sodium azide
173.	Sodium Nitrate
174.	Sodium picramate
175.	Styphnic Acid
176.	Sulfur
<u>I</u>	
177.	Tacot (Tetranitrodibenzo-1, 3a, 4, 6a-tetraza-pentalene)
178.	Tetramethylammonium Nitrate

179.	2,3, 4, 6- Tetranitroaniline (TNA)
180.	Tetranitrocarbazole
181.	Tetranitromethane
182.	Tetraintrophthalene
183.	Tetrazene (Tetracene, Tetrazine, 1 (5-tetrazolyl)-4-guanyl trtrazene hydrate)
184.	Tetryl
185.	Tetrytol
186.	Torpex
187.	Triaminoguanidine Nitrate
188.	Triaminitrinitrobenzene (TATB)
189.	Tricycloacetone Peroxide
190.	Triethyleneglycol Dinitrate
191.	Trimethylamine Nitrate
192.	Trimethololethane Trinitrate (TMETN)
193.	Trimonite
194.	Trinitroaniline (Picramide)
195.	Trinitroanisol (methylnitrate)
196.	1,3,5- Trinitrobenzene
197.	Trinitrochlorobenzene (Picrylchloride)
198.	Trinitrobenzoic Acid
199.	2,4,6- Trinitrocresol
200.	Trinitro-meta-cresol
201.	Trinitromethane
202.	Trinitronaphthalene
203.	Trinitrophenetol
204.	Trinitrophenoxethylnitrate
205.	Trinitrophenol
206.	Trinitroresorcinol
207.	2,4,6- trinitrotoluene (TNT)
208.	Trinitroxylene
209.	Tritonal

U	
210	Urea Nitrate

नोटः

- (१) माथिको विवरणमा उल्लिखित Explosives and Chemicals पूर्ण रुपमा नभएर साधारण (Generalised) रुपमा प्रस्तुत गरिएको छ ।
- (२) उल्लिखित Explosives and Chemicals अन्य Trade Name हरुवाट समेत हुन सक्नेछ ।

देहायका सूचनाहरु खारेज गरिएका छन्ः

- (क) खण्ड ४२, संख्या ३३, मिति २०४९।८।१५ को नेपाल राजपत्र भाग ३ मा प्रकाशित तत्कालिन वाणिज्य मन्त्रालयको सूचना १ र ३ ,
- (ख) खण्ड ४३, संख्या ३३ मिति २०५०।८।२९ को नेपाल राजपत्र भाग ३ मा प्रकाशित तत्कालिन वाणिज्य मन्त्रालयको सूचना,
- (ग) खण्ड ४४, संख्या १७, मिति २०५१।४।२४ को नेपाल राजपत्र भाग ३ मा प्रकाशित तत्कालिन वाणिज्य मन्त्रालयको सूचना,
- (घ) खण्ड ४४, संख्या १९, मिति २०५१।५।६ को को नेपाल राजपत्र भाग ३ मा प्रकाशित तत्कालिन वाणिज्य मन्त्रालयको सूचना १, २,३,
- (ङ) खण्ड ४५, संख्या ४६, मिति २०५२।१।२९ को नेपाल राजपत्र भाग ३ मा प्रकाशित तत्कालिन वाणिज्य मन्त्रालयको सूचना,
- (च) खण्ड ४६, संख्या १०, मिति २०५३।३।३ को नेपाल राजपत्र भाग ३ मा प्रकाशित तत्कालिन वाणिज्य मन्त्रालयको सूचना,
- (छ) खण्ड ४६, अतिरिक्ताङ्क १७ (अ+१), मिति २०५३।३।२६ को नेपाल राजपत्र भाग ३ मा प्रकाशित तत्कालिन वाणिज्य मन्त्रालयको सूचना,
- (ज) खण्ड ४७, संख्या १८, मिति २०५४।४।२७ को नेपाल राजपत्र भाग ३ मा प्रकाशित तत्कालिन वाणिज्य मन्त्रालयको सूचना,
- (झ) खण्ड ४८, अतिरिक्ताङ्क (२२ क+१), मिति २०५५।३।८ को नेपाल राजपत्र भाग ३ मा प्रकाशित तत्कालिन वाणिज्य मन्त्रालयको सूचना,
- (ञ) खण्ड ४८, संख्या १२, मिति २०५५।३।२२ को नेपाल राजपत्र भाग ३ मा प्रकाशित तत्कालिन वाणिज्य मन्त्रालयको सूचना,
- (ट) खण्ड ४८, अतिरिक्ताङ्क २५(ख), मिति २०५५।३।२६ को नेपाल राजपत्र भाग ३ मा प्रकाशित तत्कालिन वाणिज्य मन्त्रालयको सूचना,

- (ठ) खण्ड ४८, संख्या २०, मिति २०५५।५।१५ को नेपाल राजपत्र भाग ३ मा प्रकाशित तत्कालिन वाणिज्य मन्त्रालयको सूचना १,
- (ड) खण्ड ४८, संख्या २४, मिति २०५५।६।१२ को नेपाल राजपत्र भाग ३ मा प्रकाशित तत्कालिन वाणिज्य मन्त्रालयको सूचना,
- (ढ) खण्ड ४८, संख्या २५, मिति २०५५।६।२६ को नेपाल राजपत्र भाग ३ मा प्रकाशित तत्कालिन वाणिज्य मन्त्रालयको सूचना,
- (ण) खण्ड ४९, संख्या ४, मिति २०५६।१।२७ को नेपाल राजपत्र भाग ३ मा प्रकाशित तत्कालिन वाणिज्य मन्त्रालयको सूचना,
- (त) खण्ड ५०, संख्या २८, मिति २०५७।७।१४ को नेपाल राजपत्र भाग ३ मा प्रकाशित तत्कालिन उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालयको सूचना १ र २,
- (थ) खण्ड ३०, संख्या ३९, मिति २०५७।१०।२ को नेपाल राजपत्र भाग ३ मा प्रकाशित तत्कालिन उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालयको सूचना,
- (द) खण्ड ५२, संख्या १९, मिति २०५९।५।३ को नेपाल राजपत्र भाग ३ मा प्रकाशित तत्कालिन उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालयको सूचना,
- (ध) खण्ड ५२, संख्या ३५, मिति २०५९।९।१ को नेपाल राजपत्र भाग ३ मा प्रकाशित तत्कालिन उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालयको सूचना,
- (न) खण्ड ५३, संख्या २६, मिति २०६०।६।२६ को नेपाल राजपत्र भाग ३ मा प्रकाशित तत्कालिन उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालयको सूचना,
- (प) खण्ड ५३, संख्या ३०, मिति २०६०।७।२४ को नेपाल राजपत्र भाग ३ मा प्रकाशित तत्कालिन उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालयको सूचना. १ र २,
- (फ) खण्ड ५३, संख्या ५०, मिति २०६०।१२।१६ को नेपाल राजपत्र भाग ३ मा प्रकाशित तत्कालिन उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालयको सूचना,
- (ब) खण्ड ५५, अतिरिक्ताङ्क ७२(ग), मिति २०६२।११।४ को नेपाल राजपत्र भाग ३ मा प्रकाशित तत्कालिन उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालयको सूचना,

- (भ) खण्ड ५८, अतिरिक्ताङ्क २, मिति २०६५।१।१८ को नेपाल राजपत्र भाग ३ मा प्रकाशित तत्कालिन उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालयको सूचना,
- (म) खण्ड ५९, अतिरिक्ताङ्क १८, मिति २०६६।४।१६ को नेपाल राजपत्र भाग ५ मा प्रकाशित यस मन्त्रालयको सूचना ।

सूचना २

नेपाल सरकारले निकासी पैठारी नियमहरु २०३४ को नियम ८ को उपनियम (४) ले दिएको अधिकार प्रयोग गरी देहायका मालवस्तुहरु पैठारी गर्दा लाग्ने पैठारी इजाजत दस्तुर र सोही नियमहरुको नियम ९ को उपनियम (३) ले दिएको अधिकार प्रयोग गरी पैठारी इजाजतपत्रमा उल्लिखित कुनै व्यहोरा संशोधन गर्दा लाग्ने दस्तुर देहायबमोजिम तोकेको छः-

१. पैठारी इजाजतपत्र लिएर मात्र पैठारी गर्न पाइने मालवस्तुहरुको हकमा पैठारी इजाजतपत्र जारी गर्दा कुनै पनि निकायको सिफारिस आवश्यक नपर्ने भएमा रु.५०००।- (पाँच हजार) इजाजत दस्तुर लाग्नेछ । इजाजतपत्र लिन नपर्ने भएतापनि मालवस्तुहरु पैठारी गर्न वाणिज्य विभागवाट सिफारिस वा स्वीकृति लिंदा समेत सोही बमोजिमको दस्तुर लाग्नेछ ।
२. एक वा एकभन्दा बढी निकायको सिफारिस आवश्यक पर्ने मालवस्तुको लागि पैठारी इजाजतपत्र जारी गर्दा रु.१०,०००।- (दश हजार) इजाजत दस्तुर लाग्नेछ । इजाजतपत्र लिन नपर्ने भएतापनि एक वा एकभन्दा बढी निकायको सिफारिसमा वाणिज्य विभागवाट सिफारिस वा स्वीकृति लिंदा समेत सोही बमोजिमको दस्तुर लाग्नेछ ।
३. माथि प्रकरण १ र २ मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भएतापनि पैठारी भएको मालवस्तुवाट उत्पादित तयारी सामान निकासी हुनेको हकमा त्यस्ता तयारी मालवस्तुको किसिम, परिमाण र समयबाधि समेत तोकी यस मन्त्रालयले यस्तो दस्तुरमा छुट दिन सक्नेछ ।
४. माथि प्रकरण १, २ र ३ मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भएतापनि रु.२०,०००।- (दस हजार) सम्मको पैठारीमा पैठारी इजाजतपत्र दस्तुर लाग्नेछैन ।
५. माथि प्रकरण १,२, ३ र ४ मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भएतापनि व्यक्तिगत प्रयोजनको लागि पैठारी हुने मालवस्तुको हकमा देहाय बमोजिम दस्तुर लाग्नेछः
 - (क) विदेशी नागरिकले पैठारी गरेको वा विदेशमा कार्यरत रहेको नेपाली नागरिकले निजले आर्जन गरेको परिवर्त्य विदेशी

मुद्राको चालिस प्रतिशतसम्मको पैठारीमा रु.२०,०००।- (बीस हजार) भन्दा बढी मुल्यमा रु.५,०००।- (पाँच हजार) पैठारी इजाजत दस्तुर लाग्नेछ ।

(ख) माथि खण्ड (क) को प्रयोजनको लागि वर्षमा एकपटक मात्र पैठारी गर्न सकिने गरी व्यक्तिगत प्रयोजनको निमित्त देहायबमोजिमका मालवस्तुहरु तोकिएका छन्:-

१. रु.२०,०००।- (बीस हजार) सम्मको मोटर वा मोटरसाइकलको पार्टस,
२. क्यामेरा (मुभी, डिजिटल तथा भिडियो क्यामेरा समेत) एक थान,
३. प्रोजेक्टर एक थान,
४. सिलाई बुनाइ मेशिन एक थान,
५. भिडियो डेक, म्युजिक सिष्टम तथा अन्य मनोरन्जनात्मक श्रव्यदृष्य सामग्री र त्यसको एसेसोरिज एक एक थान,
६. कम्प्युटर (प्रिन्टर, मनिटर, किबोर्ड तथा ल्यापटप समेत) एक एक थान,
७. साइकल एक थान,
८. वाइनाकुल एक थान,
९. टापराईटर एक थान,
१०. म्युजिकल सामग्री एक थान,
११. फिसिड रड एक थान,
१२. लाइफ ज्याकेट एक थान,
१३. सेफ्टी क्याप एक थान,
१४. रबर वोट एक थान,
१५. वन्दुक र गोलीहरु (गृह मन्त्रालयबाट सिफारिस भएको संख्या अनुसार इजाजतपत्र लिनुपर्ने),
१६. फ्याक्स मेशिन, टेलिफोन, मोबाइल सेट एक एक थान,
१७. यु.एस.डलर ५०० सम्मका घरायसी प्रयोजनका सामग्रीहरु,
१८. यु.एस.डलर ५०० सम्मका पुस्तक तथा इलेक्ट्रोनिक पाठ्यसामग्री,
१९. उपर्युक्त सामानहरुका अतिरिक्त भिटी गुण्टा भारी आदेशमा उल्लिखित वस्तु पैठारी गर्न पाइनेछ ।

६. माथि प्रकरण ५ मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भएतापनि कसैले व्यक्तिगत प्रयोजनको निमित्त सोही प्रकरणो खण्ड (क) वमोजिम विदेशमा कार्यरत नेपाली नागरिकले आर्जन गरेको परिवर्त्य विदेशी मुद्राको चालिस प्रतिशतभन्दा बढीमूल्यको मालवस्तु पैठारी गर्दा वा सोही प्रकरणको खण्ड (ख) मा उल्लेख भएभन्दा बढी मालवस्तु पैठारी गर्दा त्यसरी बढी पैठारी गर्न लागिएको मालवस्तुको मूल्य वरावरको शतप्रतिशत इजाजत दस्तुर लाग्नेछ ।
७. व्यक्तिगत प्रयोजनका निमित्त मालवस्तु पैठारी गर्ने व्यक्तिले निज विदेशवाट फर्केको ६ महिनाभित्र निवेदन दिई इजाजतपत्र लिइसक्नु पर्नेछ ।
८. यस मन्त्रालयवाट निकासी पैठारी सम्बन्धमा जारी भएका सूचनाहरुमा अन्यथा उल्लेख भएकोमा बाहेक इजाजतपत्र, प्रतीतपत्र वा स्वीकृत वैकिङ्ग प्रणाली अनुसार परिवर्त्य विदेशी मुद्रा भुक्तानीको आधारमा पैठारी हुनुपर्नेमा विना इजाजतपत्र वा प्रतीतपत्र वेगर वा परिवर्त्य विदेशी मुद्रा भुक्तानी वेगर पैठारी भएका मालवस्तुको लागि मालवस्तुको मूल्य वरावर इजाजत दस्तुर लाग्नेछ ।
९. पैठारी इजाजतपत्रमा उल्लिखित कुनै व्यहोरा संशोधन गर्दा रु.१,०००।- (एक हजार) दस्तुर लाग्नेछ ।
- देहायका सूचनाहरु खारेज गरिएका छन्:-
- (क) खण्ड ४२, संख्या ३३, मिति २०४९,८।१५ को नेपाल राजपत्र भाग ३ मा प्रकाशित तत्कालिन वाणिज्य मन्त्रालयको सूचना २,
- (ख) खण्ड ५१, अतिरिक्ताङ्क ५७, मिति २०५८।९।६ को नेपाल राजपत्र भाग ३ मा प्रकाशित तत्कालिन उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालयको सूचना,
- (ग) खण्ड ५७, अतिरिक्ताङ्क ४०, मिति २०६४।१०।७ को नेपाल राजपत्र भाग ५ मा प्रकाशित तत्कालिन उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालयको सूचना ।

आज्ञाले,
 पुरुषोत्तम ओझा
 नेपाल सरकारको सचिव

